ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI: 535

EBU'L-KĀSIM CĀRULLĀH
MAḤMŪD BİN ʿOMAR BİN MUḤAMMED BİN AḤMED
EZ-ZAMAḪŞARÎ EL-ḪVĀRİZMÎ

MUKADDİMETÜ'L-EDEB

ḪVĀRİZM TÜRKÇESİ İLE TERCÜMELİ ŞUŞTER NÜSHASI

GİRİŞ, DİL ÖZELLİKLERİ, METİN, İNDEKS

Prof. Dr. NURİ YÜCE

ANKARA, 1993

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI : 535

EBU'L-ḲĀSIM CĀRULLĀH
MAḤMŪD BİN ʿOMAR BİN MUḤAMMED BİN AḤMED
EZ-ZAMAḪŞARĪ EL-ḪVĀRİZMĪ

MUKADDİMETÜ'L-EDEB

ḪVĀRİZM TÜRKÇESİ İLE TERCÜMELİ ŞUŞTER NÜSHASI

GİRİŞ, DİL ÖZELLİKLERİ, METİN, İNDEKS

NURİ YÜCE

2. Baskı

ANKARA 1993

Bu eserin 5846 sayılı kanuna göre bütün yayın, tercüme ve iktibas hakları Türk Dil Kurumu'na aittir.

Hazırlayan : Prof. Dr. Nuri YÜCE
İnceleyen : Prof. Dr. Meliha ANBARCIOĞLU
İkinci Baskı : 2000

ISBN 975-16-067-7

İÇİNDEKİLER

Önsöz V

GİRİŞ ve DİL ÖZELLİKLERİ 1

GİRİŞ 3

Ḥârizm bölgesinin islâmiyetten önceki durumu 3
Ḥârizm bölgesinin İslâmî devir ve Türkleşmesi 4
Zamaḫşarī'nin hayatı ve eserleri 6
a) Hayatı 6
b) Eserleri 6
Muḳaddimetü'l-edeb nasıl bir eserdir? 7
Muḳaddimetü'l-edeb'in Ḥarizm Türkçesi ile tercümeli nüshaları 8
Muḳaddimetü'l-edeb'in Şuşter nüshası 9
a) Neden Şuşter nüshası seçildi? 9
b) Şuşter nüshasının tanıtılması 10
Muḳaddimetü'l-edeb üzerinde yapılan çalışmalar 12

MUḲADDİMETÜ'L-EDEB'İN DİL ÖZELLİKLERİ 15

a) İmlâ özellikleri 15
Ünlülerin yazılışı 15
Ünsüzlerin yazılışı 16
b) Ses bilgisi özellikleri 17
Ünlüler 17
Ünsüzler 19
c) Şekil bilgisi özellikleri 24
ç) Kelime hazinesi 24
d) Metinde geçen işletme ekleri 27

METİN 29

İNDEKS 81

Bibliyografya 217
Kısaltmalar 225
Yardımcı işâretler 228

ÖNSÖZ

Muḳaddimetü'l-edeb, meşhur tefsir ve lügat âlimi Zamaḫşarī'nin 1127-1144 yılları arasında yazıp, Ḫārizmşah Atsız'a sunduğu, Arapça pratik bir sözlüktür.

Eserdeki Arapça kelime ve kısa cümlelerin anlamları satır aralarına pek çok nüshada Türkçe, Farsça, bir nüshada bunlara ilâveten Moğolca ve bir nüshada da yalnız Ḫārizmce (İran dili) ile yazılmıştır. Bilinen nüshalar arasında en eskileri Ḫārizm Türkçesi ve Farsça ile tercümeli olan nüshalardır. *

Eser üzerinde şimdiye kadar çalışmış olan bilginlerden ancak bir kısmı Hārizm Türkçesi dil malzemesi ile ilgilenmiş, fakat bunların hiç biri bu malzemeyi bütünü ile ele alıp işleme imkânını bulamamıştır.

Bunun için biz bu araştırmamızda her şeyden önce eserdeki Ḫārizm Türkçesi dil malzemesini ortaya çıkarmayı ön planda tuttuk. Bu maksadla, incelediğimiz çeşitli nüshalar arasından, gerek dil özellikleri ve gerekse lügat zenginliği konusunda, taşıdığı değeri dikkate alarak, Şuşter nüshası üzerinde çalışmayı daha uygun gördük. *

Çalışmamızın "Giriş" kısmında Ḫārizm bölgesinin İslam kültürüne girmesi, türkleşmesi Muḳaddimetü'l-edeb'in müellifi, eserin mâhiyeti, nüshaları, ve bunlar üzerinde yapılan çalışmalar ile eserin dil özellikleri ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Bundan sonraki bölüm, eserde bulunan Ḫārizm Türkçesi dil malzemesinin transkripsiyonlu bir metnidir. Arap harfli metnin, gerek imlâ ve gerekse ses yönünden, transkripsiyonlu metinde tam yansıtılmasına elden geldiği kadar dikkat ettik.

Metinde geçen bütün kelimelerin tam bir indeksini yaptık. Tekrarsız 3506 kelime tutan bu indeks, Muḳaddimetü'l-edeb'in, Dîvânü Lügâti't-türk'den sonra, Orta Türkçe'nin en zengin kelime hazînesine sahip bir dil yâdigârı olduğunu göstermektedir.

Eserin dili, Ḳarahanlı şivesi özelliklerinin ağır bastığı, fakat Oğuz, Ḳıpçaḳ ve diğer Türk şivelerinden alınan gramer ve lügat unsurlarının da yoğun bir şekilde bulunduğu tipik Ḫārizm Türkçesi'dir.

* Ḫârizm bölgesinde eksiden konuşulan dil İran dili Ḫârizmce idi. Buraya Türk boylarının yerleşmesiyle Türkçe yayıldı. Her iki farklı dilden İran diline "Ḫârizmce", Türk diline "Ḫorezmce" denir. Biz daha önceki yayınlarımızda bu bölge Türkçesi için "Ḫorezmce" tâbirini kullanmıştık. Şimdi bu eserde "Ḫârizm Türkçesi" adını kullanıyoruz.

Mukaddimetü'l-edeb'in Türk dili lügat çalışmalarındaki yeri oldukça mühimdir. Bilhassa, belli başlı Eski ve Orta Türkçe sözlüklerde yer almayan *aplak* 'horoz', *çındar* 'gerdanlık', *emel-* 'meyletmek', *ezig* 'köşe', *indist* 'tirit', *ḳamruḳ* 'taşak', *keygir(e)-* 'utanmak', *sangı-* 'şaşmak', *tiş saġnaġu* 'misvak, diş fırçası', *tiş sızġu* 'misvak (veya kürdan?)', *uruk* 'ibret', *öndime~ündime* 'kolay çözülebilen düğüm', *yaṣuḳ* 'geçit', *yoyung* 'helâk, felâket', *yövüt* 'yardım' gibi daha pek çok kelimenin bu eserde bulunması ve yayımlanarak istifâdeye sunulması Türkoloji için, gerçekten, sevinilecek bir kazançtır. **)

İstanbul, 19 Temmuz 1979 Nuri Yüce

** Muḳaddimetü'l-edeb üzerinde çalışmalarımız devam etmektedir. Bu eserin Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli 20'den fazla yazma nüshalarındaki Arapça, Farsça ve Ḫârizm Türkçesi metni bir cild; ve bu metinde geçen Ḫârizm Türkçesi kelimelerin örnek cümlelerle birlikte geniş bir sözlüğünü ikinci bir cild olarak hazırlamaktayız.

İstanbul, 16 Mayıs 1984.

GİRİŞ
VE
DİL ÖZELLİKLERİ

GİRİŞ

Hârizm bölgesinin İslâmiyetten önceki durumu

Bir doğu İran kavminin adı olan "Ḫârizm (Arapça Ḫvārizm خوارزم)" bu kavmin bir zamanlar yaşamış olduğu (ve bu gün Özbekistan, Kara Kalpakistan ve Türkmenistan toprakları içinde kalan) Amu Derya (Ceyhūn) ırmağının aşağı yatağının sağında ve solundaki bölge için, sonradan Arap târihçileri tarafından kullanılan bir yer adı olmuş ve bu bölgede yaşayan halka da "Ḫârizmî (A. Ḫvārizmī خوارزمی)" denilmiştir.

Mısır, Mezopotamya, Hindistan ve benzeri ülkelerdeki tarihî medeniyetlerin doğuş ve gelişmelerinde verimli deltalarıyla ön şartları hazırlayan ırmaklar gibi Ḫârizm bölgesindeki Amu Derya'nın verimli deltası ve kıyıları da eskiden beri çevresindeki bölgenin kültür ve medeniyetinin gelişmesinde mühim rol oynamıştır.

Amu Derya'nın doğusundaki Sağ Ḫârizm'in merkezi Kâs̄ (= Ḫvārizm), batısındaki Sol Ḫârizm'in merkezi de Gûrgenç (= Curcāniye = Ürgenç) idi. Hezâresb, Kerder, Hemcerd ve Ḫîve önemli büyük şehirler idiler.

Bîrûnî İslâmiyetten önceki Ḫârizm târihine ait verdiği rivâyetlerde Ḫârizm sülâlesinin atasının Āfrīġ adında biri olduğunu kaydeder[1]. Hârizm devlet teşkilâtının Hazar ve Köktürk hâkanlıklarınkine benzeyen çift krallık olduğu tarihçiler tarafından kabûl edilmektedir[2].

Ḫârizmlilerin M.S. daha XI. yüzyılda ayrı bir dil konuştukları ve yazdıkları ve bu dili XIII. yüzyıla kadar muhafaza ettikleri tarihî kaynaklardan ve son zamanlarda bu dile ait bulunan metinlerden anlaşılmaktadır. Hârizm kavminin dili üzerinde yapılan çalışmalar bu dilin, yani Hârizmce'nin, Avesta, Soġd, Yaġnōb ve Osset dilleri gibi bir doğu İran dili olduğunu ortaya çıkarmıştır[3].

[1] Bîrûnî: *Al-Aṯārū'l-bāḳiye* s. 35 vd.
Togan, Z.V.: *Ḫârizm*. İA 5/1 s. 240-257.

[2] Togan, Z.V.: *Ibn Faḍlān's Reisebericht* s. 271.
Tolstov, S.: *Sovetskaya etnografiya* 1946, No. 2, s. 102-106.

[3] Bu konuda daha geniş bilgi için bkz.: (Togan), A. Zeki V.: *Über die Sprache und Kultur der Alten Chwarezmier*. ZDMG 90 (1936)* 27-*30.

Togan, Z.V.: *Documents on Khorezmian Culture. Part I. Muqaddimat al-Adab, with the Translation in Khorezmian (Horezm Kültür Vesikaları. Kısım I. Horezmce tercümeli Muqaddimat al-Adab)*. İstanbul 1951. 4°. 44 s.+ 532 s. Faks.

Togan, Z.V.: *Ḫârizm*. İA 5/1 s.: 240-257.

Freyman, A.A.: *Ḫorezmiyskiy yazık. Materialı i issledovaniya*. Moskva-Leningrad 1951. 119 s.

Bozkırlardaki komşuları Oğuz, Peçenek, Kıpçak, Kanglı ve öteki Türk boyları ile alış veriş yapan Ḫârizm halkı, bu ticareti sonraki zamanlarda da Bulgar, Skandinavya, İslâm ülkeleri ve hattâ Hindistan ile sürdürerek çok zenginleşmiştir. *Arna* ve *yab* denilen büyük ve küçük sulama kanalları açılarak tarımda ileri bir seviyeye erişilmiş, halkın çalışkan ve zekî oluşu da ilim ve kültür hayatının oldukça yükselmesini sağlamıştır.

Bîrûnî, eski Ḫârizm halkının ayrı dili, dini ve din bilginleri olduğunu, ayrı takvim, ayrı ölçü, tartı ve para sistemleri kullandıklarını anlatmakta ve Arapların ülkeyi işgal ederken bu kültürü imhâ ettiklerini kaydetmektedir[4].

Hârizm bölgesinin İslâmî devri ve Türkleşmesi

Ḫârizm bölgesi 717 tarihinde İslâm orduları tarafından fethedilmiş ve fakat Âfrîğ oğulları neslinden Ḫârizm hükümdarı İskecmük (yalnız şahlık unvanı olan, yetkileri kısıtlı bir) hârizmşah olarak bırakılmıştı.

Bu sülâleye daha sonra Sâmân Oğulları son vererek bölgeyi kendilerine bağlamak için Ebu'l-ʿAbbâs Me'mûn bin Muḥammed'i vali tâyin ettiler.

Daha X. yüzyılda Arap coğrafyacılarının kaydettikleri *Kılavuz, Karatigin, Bağırḳan (~Baḳırġan), Barḳan, Çağıroğuz, Ḳarasu, Suburnı, Temirtaş, Gürlen, Gürledi* v.s. gibi Türkçe kelimelerin Ḫârizm'de yaşamakta oluşu ve Abbasîler devrinde Basra valisi şûbaşı El-Ḥâcib el-Ḫârizmî et-Türk ile Selçuklu beylerinden Suriye fâtihi Atsız bin İnâḳ el-Ḫârizmî gibi komutanların adlarından Ḫârizmli Türkler olduğunun anlaşılması ve Ḳaşġarlı Maḥmud'un Ḫârizm'de yerleşmiş Küçet Türk boyundan (I, 357) bahsetmesi Ḫârizm bölgesindeki türkleşmenin ilk belgeleri olarak kabul edilmektedir.

1017 yılında Gazneli Maḥmud Ḫârizm'i zaptedip idaresini komutanlarından Altun Taş'a verdi. Elden ele dolaşan idare 1041 yılından itibaren Ḳıpçaḳ ve Ḳanglı boylarından olan komutanların eline geçti. Bölgeye bir süreden beri yerleşmeye başlayan Oğuzların yanı sıra Ḳıpçaḳ ve Ḳanglıların da yerleşmesiyle Ḫârizm'in etnik yapısındaki değişme gittikçe Türklerin lehine yoğunlaşmış ve Selçuklulardan Çağrı Bey'in Ḫârizm'e girmesinden sonra ülkeyi Selçuḳlular adına yöneten, Melikşah'ın taşt-dârı Ānūş Tigin ve "Ḫârizmşah" lakabını taşıyan Ekinci bin Ḳoçḳar[5] zamanlarında türkleşme işi tamamlanmış, böylece Ḫârizm'de Ḳıpçaḳ, Kanglı, Oğuz lehçeleri karışımı bir Ḫârizm Türkçesi oluşmuştur.

Selçuklu hükümdarı Sultan Sencer, 1098 yılında, Ḳutbeddin Muḥammed bin Ānūş Tigin'i, eski geleneğe göre, "Ḫârizmşâh" unvanı ile Ḫârizm valiliğine tayin edince türkleşmiş Ḫârezm'in en parlak devri başlamış oldu. Bunun oğlu Atsız devrinde (1127-1156) yarı müstakil bir devlet haline gelen Ḫârizm, Sulṭan Sencer'in ölümünden sonra (1157) İl Arslan (1156-1172) ve Tökiş (1172-1200)

[4] Bîrûnî: *Al-Āṯāru'l-bāḳiye* s.: 36-48.

[5] Bu ismin okunuşu hakkında bkz.: Kafesoğlu, İ.: *Harezmşahlar Devleti Tarihi* s. 263.

zamanlarında güçlenip gelişmiş ve ᶜAlâaddin Muḥammed (1200-1220) devrinde imparatorluk olmuş iken Moğol istilâsı ile yıkılmıştır.

Arkeolojik buluntular ve tarihî kaynaklardaki bilgilerden eski çağlarda bir kültür ve medeniyet ülkesi olduğunu öğrendiğimiz Ḫârizm, bu geleneğini İslâm-Türk devrinde de devam ettirmeyi başarmış, ve belki de, en parlak devrini yaşamıştır. Bu gelişmeye, ülkenin, güney ile kuzey, doğu ile batı komşuları arasında yapılan ticaret yolu üzerinde bulunmasının da büyük ölçüde yardımcı olduğu söylenebilir.

Başta Ürgenç olmak üzere Kāṣ (= Ḫârizm), Kerder, Ḫîve, Artaḫuşmīşen, Dīvfitne, Ġarabḫaşne, Berātigin, Barḳan, Gīt, Zamaḫşar, Uzarmend v.b. şehir ve kasabalar belli başlı ilim ve ticaret merkezleri idiler. Bunlardan bilhassa Berātigin, Ürgenç ve Gīt en çok Oğuzlarla alış veriş yapılan şehirlerdi.

Çok iyi bir eğitim görerek yetişmiş olan hükümdarlar, devlet adamları ve şehzâdeler ilme, sanata ilgi duyuyorlar; âlimlere, sanatkârlara saygı ve îtibar gösteriyorlardı. Böylece Ḫârizm şehirleri ilmin her dalının okutulduğu medreseleri ve yetiştirdiği âlimleriyle orta çağ İslâm ilim dünyasında, haklı olarak, çok parlak bir isim yapmıştır. Herkes tarafından sahalarında birer otorite kabul edilen tabiî ilimler âlimi Bîrûnî (973-1048) ile tefsîr ve lügat âlimi Zamahşarî (1074-1144) Ḫârizm'li âlimlerin en meşhurlarındandır [6].

Türkleşen Ḫârizm'de Türk dili, Türk âdet ve gelenekleri yalnız ordu ve saray çevresinde kalmayıp halkın malı olmuştur. Gaznelilerde ve Selçuklularda hükümdar sülâlesi, ordu ve hattâ halkın çoğunluğu Türk olmasına rağmen Türkçe hiç bir zaman yazı ve edebiyat dili olamamıştı. Ḫârizmşahlar devrinde ise Türkçe bu bakımdan daha ileri bir gelişme göstererek Ḫârizm'de bir yazı ve edebiyat dili olmuştur. Ḫârizm'de yazılıp bize kadar ulaşan, Zamaḫşarī'nin Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli *Muḳaddimetü'l-edeb*'i (1127-1144), Rabġūzī'nin *Ḳıṣaṣu'l-enbiyā*'sı (1310), İslâm'ın *Muᶜīnü'l-mürīd*'i (1313), Ḳutb'un *Ḫusrev ü Şīrīn*'i (1341-42), Ḫârizmī'nin *Maḥabbetname*'si (1353), Maḥmūd bin ᶜAli'nin *Nehcü'l-ferādīs*'i (1358'den önce) gibi eserler bu gelişmeyi gösteren en güzel dil yâdigârlarıdır [7].

Ḫârizmşâhlar devletinin hareketli hükümdarı Atsız bin Muḥammed bin Ānūş Tigin (1099-1156), babası Ḳutbeddin Muḥammed'in îtinası ile Selçuklu saray eğitimi usullerine göre çok iyi bir şekilde yetişmiş ve 1127 yılında babasının ölümü üzerine, Sultan Sencer tarafından, babasının yerine hârizmşâh tayin edilmişti. Devlet hayatının çoğu savaşlar ve siyâsî mücâdelelerle geçen Atsız, ilme ilgi, âlimlere saygı ve îtibar gösteren bir devlet adamıydı. Kuvvetli bir edebî kültüre sahip olan Atsız devrin ilim dili olan Arapçaya ilgi duyarak zamanının en

[6] Togan, Z.V.: *Ḫârizm*. İA 5/1 s.: 252 vd.
Köprülü, F.: *Ḫârizmşahlar*. İA 5/1 s.: 288 vd.

[7] Eckmann, J.: *Das Chwarezmtürkische*. PhTF I (1959) 113-137; *Die kiptschakische Literatur I. Die Literatur von Chwarezm und der Goldenen Horde*. PhTF II (1964) 275-296.

büyük lügat âlimi Maḥmûd bin 'Omar ez-Zamaḫşarî'den, kendisinin saray kütüphânesi için bir Arapça lügat kitabı yazmasını istemiş ve Zamaḫşarî de bu isteği yerine getirmek için Muḳaddimetü'l-edeb adını verdiği eserini yazmıştır.

Zamaḫşarî'nin hayatı ve eserleri

a) Hayatı [8]

Ebu'l-Ḳāsım Cārullah Maḥmûd b. 'Omar b. Muḥammed b. Aḥmed ez-Zamaḫşarî el-Ḫârizmî, 27 Receb 467 (= 8 Mart 1075) Çarşamba günü Ḫârizm ilçelerinden Zamaḫşar'da doğdu. Rivâyete göre çocukluğunda uğradığı bir kazâ yüzünden ayağının biri dizinden kesilmiş ve ağaçtan takma bir ayakla yürümek zorunda kalmıştır. Bir mahalle imamı olan babası onun terzi olmasını uygun görmüşse de, o okumak istemiş, babası da onu Ḫârizm'e getirip bir medreseye teslim etmiştir.

Zamaḫşarî, önce, Ḫârizm âlimlerinden Şeyḫ Ebû ʿAli ed-Ḍarîr el-Edîb'den edebî bilgileri, İmâm Rükneddin Maḥmûd el-Uşûlî ve İmâm Manşûr'dan ilm-i usûl ve Şeyḫ Sedîd el-Ḫayyaṭî'den fıkıh öğrendi. Bir kaç defa Bağdad'a gitti ve orada edebî ilimler okutan ʿAli b. Muẓaffer en-Nîşâbûrî ve Ebû Naṣr İsfahânî'nin derslerini dinledi. Ayrıca Ebû Saʿîd Şanḳânî ve Şeyḫulislâm Ebu Naṣr el-Cevâliḳî'nin meclislerine devam etti.

Sonra Mekke'ye gidip orada 5 yıl kadar kaldı. Bundan dolayı Cārullah (= Tanrı'nın komşusu) lakabı ile anıldı. Ayrıca eserlerinin kendisine kazandırdığı büyük şöhretten dolayı da Faḫr-i Ḫârizm (= Ḫârizm'in övüncesi) lakabı ile de anıldı.

Daha sonra yurdu olan Ḫârizm'e döndü. Devrin hükümdarı Atsız'dan iltifat gördü ve yazdığı Muḳaddimetü'l-edeb adlı eserini ona ithaf etti. Arefe gecesi 538 (= 14 Haziran 1144)'de Ürgenç'de öldü.

İtikadda Muʿtezilî ve ameliyatta Hanefî mezhebinden olan Zamaḫşarî, îrab, lügat, iştiḳaḳ, maânî, beyân, tefsir v.s. gibi dil ve din ilimlerinde en büyük üstâd olarak kabûl edilir.

b) Eserleri [9]

1. *El-Keşşâf ʿan ḥaḳâ'iḳi t-tenzîl* (Ḳur'an'ın tefsiri. 1134-de bitirdi. Keşşâf, Ḳur'an'ın mahluk olduğunu savunan Mu'tezilî îtikadına rağmen Sünnîler arasında da çok okunur. Kur'an'ın îcâzını az ve öz en vecîz

[8] Zamaḫşarî'nin hayatı hakkında bilgi için dipnot 9'daki kaynaklara bakınız.

[9] Zamaḫşari'nin eserlerinden bizim konumuzla ilgili olan yalnız Muḳaddimetü'l-edeb'tir. Burada öteki eserlerinden en meşhurlarının sadece adları verilmiştir. Geniş bilgi için bkz.: İsḥaḳ Ḫocası Aḥmed Efendi: *Akṣâ'l-ereb fî tercemeti Muḳaddimeti'l-edeb* I, 2. s.: 298-302.

Brockelmann, C.: *al-Zamaḫḫshari*. EI 4 (1934) 1305-7. Kahhâle, 'Omar Riżâ: *Muʿcemü'l-mü'ellifîn* 12 (Dımışḳ 1960) 186-187.

Ḫalidov, B.Z.: *Zamaḫşarî (o jizn i tvorçestve)*. Semitskie Yazıki (Moskva) 1965, s.: 542-556. Yüce, N.: *Zemaḫşerî*. İA, 13 (İstanbul 1985) s. 509-514.

ifadelerle açıklayan bu tefsir çok meşhur olmuş ve üzerine çeşitli haşiyeler yazılmıştır).

2. *El-Mufaṣṣal* (1119-1121'de yazdı. Gramere ait, klasik bir eserdir).
3. *El-Müfred ve'l-mü'ellef fi'n-naḥv* (Cümle bilgisine ait).
4. *Muḳaddimetü'l-edeb* (Arapça öğrenmek için pratik bir sözlük olup Hârizmşah Atsız'a ithaf edilmiştir).
5. *Esāsü'l-belāġa* (Arapça'nın klâsik kelimelerini inceler).
6. *Kitābu'l-fāiḳ* (Ġarîbü'l-ḥadîṯ ilmine ait bir eserdir).
7. *Kitābu'l-emkine ve'l-cibāl ve'l-miyāh* (Coğrafya sözlüğüdür).
8. *Maḳāmāt* (Edebî konuşmalar).
9. *el-Müsteḳṣā fi'l-emsāl* (Eski Arap atasözlerine aittir).
10. *Etfāḳu'z-zeheb* (Vecîzeler).
11. *Ṣamîmü'l-ᶜarabiyye* (Arapça cümle bilgisine aittir).
12. *Müteşābihetü'l-esmā'* (Hadis ilmindeki benzer kelimeler ile ilgili bir eserdir).
13. *Muḫtaṣaru'l-muvāfaḳa beyne'l-beyt ve'ṣ-ṣahābe.* (Hadisle ilgilidir).
14. *Şiirleri* (Bir divan halinde toplanmıştır). v.b.

Muḳaddimetü'l-edeb nasıl bir eserdir?

Muḳaddimetü'l-edeb (= Edebî öğrenime giriş), Maḥmud b. ᶜOmar ez-Zamaḫşarî tarafından yazılmış ve Ḫârizmşâh Atsız b. Muḥammed b. Ānūş Tigin'e ithaf edilmiştir. Yazılış tarihi tam olarak belli değilse de, Atsız'ın hükümdarlığının 1127-1156 yıllarında, ve Zamaḫşarî'nin ölümünün de 1144 yılında olduğu dikkate alınarak, eserin 1128-1144 yılları arasında yazılmış olduğu tahmin edilebilir.

Eser, Arapça öğrenmek isteyenlerin kolaylıkla kullanabilecekleri şekilde hazırlanmış, Arapça kelime ve kısa cümlelerden ibâret olan pratik bir sözlüktür. Bu bakımdan bir önceki kelime veya cümle ile bir sonraki arasında bir bağ yoktur.

Muḳaddimetü'l-edeb başlıca 5 bölüme ayrılmıştır:

1. İsimler: Konularına göre sıralanmış ve çokluk şekilleri gösterilmiştir.
2. Filler: Arapça fiil kalıpları olan bablara göre, her bab kendi içinde fiilin yapısına göre, ve filler yine kendi içinde Arapça'da uygulanan alfabetik sıraya göre dizilmiş, ve ayrıca mastarları da verilmiştir.
3. Harfler: (İsim ve fiil dışında kalan gramer unsurları).
4. İsim çekimi.
5. Fiil çekimi.

Bu bölümler içinde en uzun olanı, eserin 3/4'ünü teşkil eden, fiiller bölümüdür.İsimler bölümü eserin ancak 1/4'i kadardır. 3., 4., 5. bölümler ise birkaç sayfadan ibarettir (ve mevcut nüshaların hiç birisinde bu son üç kısa bölümlerin Ḫârizm Türkçesi ile tercümesine rastlanmaz).

Eserinin ana yapısını bu şekilde kuran Zamaḫşarī, yazdığı Arapça kelime ve cümlelerin anlamlarının doğru olarak anlaşılıp öğrenilmesi için, bu kelime ve cümlelerin anlamlarını acaba satır aralarına başka bir dilde de yazmış mıydı? Bu soruya, müellifin kaleminden çıkan nüsha kaybolduğu için, şimdilik kesin bir cevap vermek pek mümkün görülmemektedir. Eğer Zamaḫşarī, Arapça metnin anlamlarını başka bir dille yazmışsa acaba bu hangi dil idi? Bu konuda bir iki hususa dikkâti çekmek gerekiyor:

a) Zamaḫşari eserinin önsözünde "devrin hükümdarı Atsız b. Ḫârizmşâh'ın Arap dilini öteki dillere tercih ettiğini ve zengin saray kütüphânesi için bir nüsha yazmasını emrettiğini, kendisinin de bu emre uyarak kitabı yazıp Atsız'a ithaf ettiğini, ve kitabının bütün memleketlerde makbûle geçerek Atsız'ın yüce adının her zaman, her yerde ve bütün dillerde anılmasını istediğini" kaydetmektedir. Zamaḫşarī eserinin içinde Arapçadan başka hiç bir dil ile tercüme vermedi ise, neden "bütün diller" diye bir ifadeye yer vermiştir? Ḫarizm bölgesinde "bütün diller" sözü ile o zaman, ilim dili olan Arapça dışında, her halde, Farsça, Ḫârizm Türkçesi ve Ḫârizmce gibi o bölgede konuşulan ve bilinen diller kastedilmiş olmalıdır.

b) Kendisine sunulan eseri Ḫârizmşâh Atsız'ın okuyacağı ve Arapça olan metni anlamak için tercüme gerekeceğine göre, bu tercüme Atsız'ın en iyi bildiği dille, yani onun ana dili olan Türkçe ile, veya bunun yanı sıra ikinci dili olan Farsça ile de yapılmış olması akla gelen en uygun ihtimâl olarak görünmektedir.

Muḳaddimetü'l-edeb'in Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli nüshaları

Muḳaddimetü'l-edeb'in, Zamaḫşari'nin kaleminden çıkan nüshası kayıptır. İstinsah edilmiş nüshalar pek çoktur ve bunların bazısında da istinsah tarihi yoktur. Satır altı tercümeleri Ḫârizm Türkçesi, Farsçe, Ḫârizmce, Moğolca, Çağatayca, Osmanlıca gibi çeşitli dil ve şivelerde mevcuttur. Arapça öğrenmek isteyenler, Arapça metni kalın uçlu bir kalemle istinsah etmişler, satır altına da ince uçlu bir kalemle ilgili Arapça kelimenin anlamını kendi dillerinde yazmışlardır. Zamanla istinsah edilen nüshalar burada sayılamayacak kadar çoğalmıştır. Bilinen nüshaların en eskileri Ḫârizm Türkçesi ve Farsça ile tercümeli olan nüshalardır [10]. Bu nüshalar şunlardır:

10 Togan, Z.V.: *Zimaḫşerī'nin Doğu Türkçesi ile "Muḳaddimetü'l-edeb"i.* TM 14 (İstanbul 1965) 81-92.

Kütüphane	No.	İstinsah tarihi	Müstensih	İstinsah yeri
1 Yozgat	396	655/1257	İbrahim b. Maḥmud Sūfī el-Müezzin	Ḫârizm
2 Berlin	66	681/1282	—	—
3 Şuşter	—	—	—	—
4 Üniversite	114	715/1315	Barçkentli Mes'ud	Ḫârizm
5 Kastamonu	2487	—	—	—
6 Taşkent 1	2699	—	—	—
7 Taşkent 2	3807	—	—	—
8 Paris	287	—	—	—
9 Damat İbrahim	1149	738/1338	Saraylı Mahmud b. Yūsuf el-Kâtib	Ḫârizm
10 Arkeoloji	1619	740/1340 741/1341	Saraylı Hibetullah	Saray
11 Millet	2009	749/1348	Hüsâmeddin Cendî	Ḫârizm
12 Topkapı 1	2243	—	—	—
13 Topkapı 2	2740	—	Şems Ḫıyvaḳî	—
14 Topkapı 3	2741	—	—	—
15 British Museum	Add7429	760/1359	—	—
16 Rampur Saray	3810	—	—	—
17 Hatice Turhan	322	769/1367	Sivaslı ᶜAbdulvāhid b.ᶜAbdulmecid	Ḳahire
18 Hacı Beşir Ağa	648	797/1394	Ḫârizmli Şems el-Ḫıyvaḳî	Ḳahire
19 Atıf Efendi	2768	799/1397	Mûsâ b. Mürsil Şeyḫ Daḳḳaḳ	—

Muḳaddimetü'l-edeb'in Şuşter nüshası

a) Neden Şuşter nüshası seçildi?

Bu çalışmanın amacı Orta Türkçe devrinin Ḫârizm Türkçesi'ne ait dil malzemesini ortaya çıkarıp araştırmaktır. Bu maksadla, "Muḳaddimetü'l-edeb'in Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli nüshaları arasından hangisinde daha zengin ve tipik Ḫârizm Türkçesi dil malzemesi vardır?" düşüncesi ön planda tutuldu. Henüz filimlerini elde edemediğimiz Taşkent 1, 2, British Museum ve Rampur Saray nüshaları dışındaki bütün nüshaları teker teker gözden geçirip inceledik ve

sonuç olarak, şu aşağıda özetlenen hususları gözönünde tutup, çalışmamızı Şuşter nüshası üzerinde yapmayı daha uygun bulduk:

1. Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli Muḳaddimetü'l-edeb nüshalarının çoğunda, Arapça kelimelerin altlarındaki Türkçe tercümeler ya birer kelime ile verilmiş, ya da, hiç verilmeyerek, boş bırakılmıştır. Şuşter nüshasında ise, bir Arapça kelimenin altında mutlaka Türkçe bir kelime ile tercüme verilmiş olup, bu tercüme bazan bir kaç Türkçe kelime ile zenginleştirilmiştir.

2. Şuşter nüshasında, Ḫârizm Türkçesi tercümeler gibi, Farsça tercümeler de zengin olduğundan, mânâyı tesbit daha doğru ve doyurucu olarak yapılabilmektedir.

3. Nüshaların çoğunda Arapça ve Farsça'dan Orta Türkçe'ye geçmiş olan kelimeler, Arapça metnin altında Türkçe tercüme olarak verilirken, Şuşter nüshasında bu durum çok az görülmekte ve çoğunlukla Türkçe kelimeler kullanılmaktadır.

4. Şuşter nüshasında, öteki nüshalar ile belli başlı sözlüklerde geçmeyen bazı Orta Türkçe kelimeler bulunmaktadır. Böylece, bu nüshanın (baş tarafından 1/3'i eksik olmasına rağmen) oldukça değerli ve öteki nüshalardan küçümsenemeyecek kadar farklı bir özelliği olduğu anlaşılmaktadır.

b) Şuşter nüshasının tanıtılması

Muḳaddimetü'l-edeb'in Şuşter nüshası, İran'ın Şuşter kasabasında, Şeyh Muḥammed Taḳī'nin özel kütüphanesinde bulunmaktadır. Bu yazma, sâhibinin müsaadesi ile, 1967 yılında, Orhan Bilgin tarafından ehemmiyeti takdîr edilerek, İstanbul'a getirilmiş ve Süleymaniye Kütaphanesinde mikrofilmi alınıp, aslı sahibine geri gönderilmiştir. Fotokopide eksik çıkan bazı kelime ve cümlelerin eksik tarafları, (Mertol Tulum tarafından), aslı ile kontrol edilerek, ayrıca kaydedilmiştir.

Elimizde bulunan fotokopiye ve aslını görmüş olan Orhan Bilgin ile Mertol Tulum'un verdikleri bilgilere göre Şuşter nüshasını şöyle tanıtabiliriz:

Yazmanın bütünü: 238 + 10 sayfadır. Başta 2 sayfa sonradan, yazmanın sahibi Şeyḫ Muḥammed Taḳī tarafından, eklenmiş olan içindekiler listesidir. Bundan sonra esere sayfa numarası verilmiş olup 1-238 arası Muḳaddimetü'l-edeb metnidir . 45-46 sayfalar arasındaki numarasız 2 sayfa, 98-99 arasındaki numarasız 4 sayfa ve 238'den sonraki yine numarasız 2 sayfa, esere ait olmayan Arapça metinler ihtivâ etmektedirler.

Boyu: 26,5 × 17; 19 × 9,5 cm. Her sayfada 8 satır var.

Yazı: Arapça metin, iri, kalın, okunaklı ve kısmen harekelenmiş bir sülüs ile yazılmıştır. Satırlar, altındaki Farsça ve Ḫârizm Türkçesi tercümeler, küçük, ince, harekesiz ve çoğunlukla noktasız bir nesih kırması ile yazılmıştır. Kenardaki boşlukta yine ince bir kalemle sonradan yazılmış Arapça ilâveler ve açıklamalar bulunmaktadır.

Kâğıt: Sarı renkte, kalın ve âharsız âbâdî kâğıttır.

Yazmanın durumu: Yazılar temiz, fakat yapraklar kenarlardan yıpranmıştır. Eserin başından 1/3'i kadarı (tahmînen 50-60 varak = 100-120 sayfa kadarı) eksiktir.

Bundan dolayı, eserin adı, müellifi, müstensihi, istinsah tarihi ve yeri eserde yoktur. Ancak, eserin dil özellikleri, yazı ve kâğıdından 13.y.y.'a ait olduğu anlaşılmaktadır.

İlk cümle: 1-1 A. *ᶜuriye r-raculü ᶜarvan* / F. *lerze girifte şud merd, teb yā lerze şud merd* / ḤT. *titregen boldı er, bezgek-lü boldı er, titrekli boldı er, titretgen bezek-lü boldı er.*

Son cümle: 238-7 A. *niᶜme r-raculü Zeydün* / F. *çi nīk merd est Zeyd* / ḤT *ne edgü er Zeyd* / A. *niᶜ me raculen...* /

Şuster nüshasının ilk sayfasının fotokopisi.

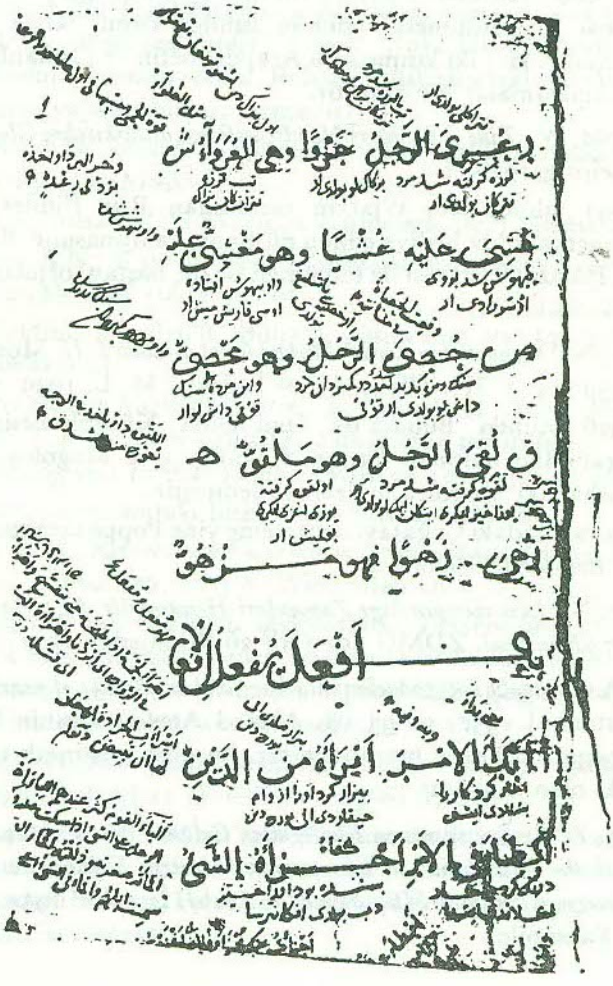

Muḳaddimetü'l-edeb üzerinde yapılan çalışmalar

Geçen yüzyılın ortalarından zamanımıza kadar Muḳaddimetü'l-edeb üzerinde bazı çalışmalar yapılmıştır. Bunların en önemlileri sırasıyla şunlardır:

1. Wetzstein, J.G.: *Samachscharii Lexicon Arabicum Persicum ex codicibus manuscriptis Lipsiensibus, Oxoniensibus, Vindobonensi et Berolonensi edidit atque Indicem Arabicum.* Lipsiae 1844-1850. 4°. 288 + 269 s.

   Wetzstein yıllarca çalışarak 7 yazma eserden derlediği Arapça metni, Farsça tercümeleri ile birinci cild; ve Arapça kelimelerin indeksini Latince karşılıkları ile ikinci cild olarak neşretmiştir. Eserde Türkçe'ye hiç yer verilmemiştir.

2. İsḥaḳ Ḫocası Aḥmed Efendi: *Aḳṣâ'l-ereb fî tercemeti Muḳaddimeti'l-edeb.* İstanbul 1313/1895. 4°. 304 + 205 + 739 s.

   İki cild olan eserin birinci cildinin ilk yarısı gerekli kaideler, ikinci yarısı Muḳaddimetü'l-edeb'in isimler kısmı; ikinci cild ise fiiller kısmıdır. Her iki kısımda da Arapça metin ve Osmanlıca tercümeleri ile açıklamalar yer almıştır.

3. Barthold, W.: *Eine Zamaḫšarî Handschrift mit alttürkischen Glossen.* Islamica 2 (Leipzig 1926) 1-4.

   1897 yılında W. Wjatkin tarafından Rus İlimler Akademisi'ne Semerkand'da hediye edilen nüshanın tanıtmasıdır. Bu nüsha Farsça ve Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli ise de, baştan, ortalardan ve sondan çok eksiktir.

4. Poppe, N.: *Mongol'skiy slovar' Muḳaddimat al-adab I. II.* Moskva-Leningrad 1938. 452 s. III. *Ukazateli* (= İndeks). M.-L. 1939. 566 s.

   1926 yılında Buhârâ'da İbni Sînâ Kütüphanesinde A. Fitret tarafından bulunan Farsça, Çağatayca ve Moğolca tercümeli olan nüshadaki Moğolca malzeme işlenmiştir.

   Bu yazmadaki Çağatayca malzeme yine Poppe tarafından 13 yıl sonra şu makâlede işlenmiştir:

5. Poppe, N.: *Eine viersprachige Zamaxšari-Handschrift. (I.) Das čağataitürkische Sprachmaterial.* ZDMG 101 (NF 26 Wiesbaden 1951) 301-332.

6. Ateş A.: *Anadolu kütüphânelerinden bazı mühim Türkçe el yazmaları.* TDED 8 (İstanbul 1958) 90-93 vd. Ahmed Ateş kendisinin bulmuş olduğu Yozgat nüshasını tanıtmaktadır. Bu nüsha, istinsah tarihi (1257) en eski olan nüshadır.

7. Togan, Z.V.: *Documents on Khorezmian Culture. Part 1. Muqaddimat al-Adab, with the Translation in Khorezmian (Horezm Kültürü Vesikaları. Kısım 1. Horezmce tercümeli Muqaddimat al-Adab).* İstanbul 1951. 4°. 44 s. + 532 s. Faksimile.

Mukaddimetü'l-edeb'in bu nüshası, bir Doğu İran dili olan Ḫârizmce ile tercümeli olup Türkçe ile bir ilgisi yoktur.

8. Togan, Z.V.: *Zimaḫşerî'nin Doğu Türkçesi ile "Muḳaddimetü'l-Edeb"i.* TM 14 (İstanbul 1965) 81-92. Z.V. Togan bu makalesinde Mukaddimetü'l-edeb'in Ḫârizm Türkçesi ile tercümeli en eski nüshalarını tanıtmaktadır.

9. Muḥammed Kāẓim İmām: *Abu'l-Ḳāsım Maḥmūd b. ʿOmar az-Ẓamaḫşarī: Pīšrav-i Adab yā Muḳaddimat al-Adab (The oldest Arabic-Persian philological dictionary). Part 1: Nouns. Part 2: Verbs. Part 3: Index.* Teheran 1342, 1343, (/1963, 1965) 56 + 928 + 2, 16 + 840 + 4 s.

İran Millet Meclisi kütüphânesindeki 7 yazma nüsha esas alınarak Arapça metin ve Farsça tercümeleri yayımlanmıştır. Türkçe tercümelere hiç yer verilmemiştir.

10. Borovkov, A.N.: *Tyurkskie glossı v Buḫarskom spiske 'Mukaddimat al-Adab'.* AOH 15 (Budapest 1962) 31-39. Muḳaddimetü'l-edeb'in, Poppe tarafından işlenmiş olan, Buhârâ nüshasındaki Türkçe kelimeler üzerinde yapılan bir araştırmadır.

11. Borovkov, A.N.: *Mongol'skie glossı v Buḫarskom spiske Muḳaddimat al-Adab".* NAA 1964, 1 (Moskva 1964) 140-145.

Buhara nüshasındaki Moğolca kelimelerle ilgili bir makâledir.

12. Borovkov, A.N.: *K istorii slovarya "Muḳaddimat al-Adab" Ẓamaḫşarî.* VYa 1965,2 (Moskva 1965) 98-101.

Muḳaddimetü'l-edeb'in Buhârâ nüshasının yazılış târihi üzerinde durulmaktadır.

13. Borovkov, A.N.: *Nazvaniya rasteniy po Buḫarskomu spisku "Muḳaddimat al-Adab". (K izuçeniyu uzbekskoy botaniçeskoy terminologii).* Tyurkskaya Leksikologiya i Leksikografiya (Moskva 1971. 312 s.) 96-111.

Buhârâ yazmasındaki bitki adları incelenmektedir.

14. Menges, K.H.: *Report on an Excursion to Leningrad and Taškent for Research in Çagataj Manuscripts.* CAJ 8 (Wiesbaden 1963) 230-252.

Makalenin 245-249'uncu sayfalarında Taşkent'deki 2699 numaralı yazma Muḳaddimetü'l-edeb nüshası tanıtılmakta ve Arapça Farsça ve Ḫarizm Türkçesi (Menges'e göre: Eski Çağatayca) kelime ve cümlelerden örnekler verilmektedir.

15. Menges, K.H.: *Report on the Second Excurcion to Taškent for Research in Çagataj Manuscripts.* CAJ 11 (Wiesbaden 1966) 87-133.

Bu makalede de Taškent'teki 3807 numaralı yazma Muḳaddimetü'l-edeb nüshası tanıtılmakta ve makalenin 117-126'ıncı sayfalarında, yazmadaki Arapça, Farsça ve Ḫarizm Türkçesi kelime ve cümlelerden örnekler verilmektedir.

16. Zajączkowski, A.: *Nad rękopisami propedeutyki literatury (Muqaddimat al-adab) Zamachszari'ego (XII w.) w zbiorach irańskich i tureckich.* Spr. z Prac Nauk. Wydz. I PAN (Warszawa 1965) z. 3, 8-13.

Muḳaddimetü'l-edeb'in İran ve Türkiye kütüphanelerinde bulunan yazmaları hakkında bilgi verilmekte ve bunların ehemmiyeti belirtilmektedir.

17. Zajączkowski, A.: *Glava o životnıḳ v arabskom trude Ẓamaḫšarī (s persidskimi i tyurkskimi glossami) po Stambul'skomu spisku 655 g.h. (= 1257).* RO 30,2 (1967) 27-82.

Muḳaddimetü-l-edeb'in 655 H. (= 1257) yılında istinsah edilmiş olan Yozgat nüshasından hayvanlarla ilgili bölümün Arapça, Farsça ve Türkçe karşılıkları ile neşridir. Sonuna fotokopiler de eklenmiştir.

18. Benzing, J.: *Das chwaresmische Sprachmaterial der "Muqaddimat al-Adab" von Ẓamaxšarī. I. Text.* Wiesbaden 1968. XX + 403 s.

Benzing, Z.V. Togan'ın 1951 yılında faksimile olarak yayımladığı *Horezmce tercümeli Muḳaddimat al-Adab*'deki Ḫârizmce-dil malzemesini, Arapça, Farsça, Latince ve Almanca karşılıkları ile mükemmel bir şekilde yayımlamıştır.

19. Grotzfeld, H.: *Ẓamaḫšarī's Muqaddimat al-adab, ein arabisch-persisches Lexikon?* Der Islam 44 (1968) 250-253.

20. Grotzfeld, H.: *Abu'l-Qāsim Maḥmūd b. ʿUmar az-Ẓamaḫšari: Pišrau-i adab yā Muqaddimat al-adab.* Der Islam 44 (1968) 304-306.

İranda yayımlanan ilk iki cildin tanıtması (bkz.: 9).

21. Şirvani, Y.Z.: *Ḫorezmiyskiy glossariy "* مقدمة الادب *" az-Ẓamaḫšarī al-Ḫârezmī (soobŝçenie) (= Ez-Zémehşerinin 'Mügeddimet-el-edeb'inin Ḫarezmce glossarisi).* Uçenie Zapiski Azérbaycanskogo Gosudarstvennogo Universiteta, Seriya Yazıka i Literaturı 1966, 1 (Baku 1966) 13-18.

Z.V. Togan'ın 1951 yılında yayımladığı *Horezmce tercümeli Muḳaddimat al-Adab* tanıtılmaktadır.

22. Muhammedova, Z.B.: *XII-XIV. Asırlarda Arapça yazılan filologik eserlerdeki yıldız atları.* I. Türk Dili Bilimsel Kurultayına sunulan Bildiriler 1972 (Ankara 1975) 561-565.

Muammedova bu makalesinde, Mukaddimetü'l-edeb'in Semerkand nüshasından aldığı yıldız adlarını vermektedir.

23. Yüce, N.: *Eine neu entdeckte Handschrift der "Muqaddimat al-Adab" von az-Ẓamaḫšari mit chworesmtürkischer Übersetzung.* ZDMG Suppl. III, 2 (Wiesbaden 1977) 1253-1259.

28 Eylül-4 Ekim 1975 tarihinde Freiburg'da yapılan XIX. Alman Şarkıyatçıları Kongresi'nde sunulan bu tebliğde Şuşter nüshası tanıtılmıştır.

MUKADDİMETÜ'L-EDEB'İN DİL ÖZELLİKLERİ

XI.-XII. yüzyıllar Ḫârizm bölgesinin gerek etnik yapı ve gerekse siyâsi hayat bakımından türkleştiği devirdir. Ḳanglı soyundan gelen Ḫârizmşahlar[11] zamanında Ḫârizm bölgesinde Türkçe, Gazneliler ve Selçuklularda olduğu gibi, yalnız saray ve ordu çevresinde kalmayıp, hem halkın konuşma dili ve hem de aydın zümrenin yazı ve edebiyat dili olarak önem kazanmıştır[12].

Bilindiği gibi, komşu bozkırlardaki Ḳıpçaḳ, Ḳanglı, Oğuz ve öteki Türk boylarının devamlı Ḫârizm'e gelip, yerleşik hayata geçmelerinin bir sonucu olarak Türk dilinin doğu kolunu teşkil eden Ḳarahanlı (= Haḳaniye) Türkçesi, güney batı kolunu teşkil eden Oğuz Türkçesi, kuzey batı kolunu teşkil eden Kıpçak Türkçesi, Ḫârizm bölgesinde birbirleriyle iyice karışıp kaynaşmışlar, ve böylece, halkın etnik yapısı gibi, dili de karma bir şekil almıştır.

Eski Uygurca'nın devamı sayılan ve İslâmî devirdeki gelişmiş müşterek Orta Asya Türkçesi'nin esasını teşkil eden Karahanlı (= Hakâniye) Türkçesi, Ḫârizm'de yeni oluşan Türk şîvesi üzerinde, gerek imlâ ve gerekse kelime kadrosu bakımından, tesirini sürdürmüştür.

Fakat, Ḫârizm'e gelerek yerleşen Ḳıpçak, Oğuz ve diğer Türk boylarının şîve ve ağızlarından alınan unsurlarla, Ḫârizm Türkçesi, bilhassa lügat ve morfoloji yönünden, farklı bir yapı kazanmıştır. Bu, çeşitli Türk şîvelerinden alınan unsurlar Ḫârizm Türkçesi'nin en başta gelen dil özelliklerini teşkil ederler.

İşte, Zamaḫşarî'nin, üzerinde çalıştığımız Muḳaddimetü'l-edeb'inin Şuşter nüshasındaki Ḫârizm Türkçesi dil malzemesi bu özellikleri içinde bulundurmaktadır. Bunların en önemlilerini şöyle sıralayabiliriz.

a) *İmlâ özellikleri*

Ünlülerin yazılışı:

1. *a, e:* Elif ا ile gösterilmekte, ünsüzle başlayan ilk hecede pek az, öteki hecelerde çoğunlukla yazılmaktadır. قرشاڭاق *ḳarşanmaḳ*, تاڭ *taḳı*, سجيلماڭ *seçilmek*, كندو *kendü*.

2. *è:* Kelime başında elif + yā ايـ ile, kelime içinde yalnız yā ـى ile, bir kelimede de (بَيرنا) fethalı yā ـَى ile yazılmıştır. ايل *èl*, ايشلاشتى *èşleşti*, بيردى *bèrdi*, بَيرنا *bèrne*.

[11] Togan, Z.V.: *Umumi Türk Tarihine Giriş* (İstanbul 1970. XVI + 537 s.) 160.

[12] (Togan), Z.V.: *Ḫārizm'de yazılan eski türkçe eserler.* TM II (İstanbul 1928) 315-345. Eckmann, J.: *Das Chwarezmtürkische.* PhTF I (Wiesbaden 1959) 113-137; *Die kiptschakische Literatur I. Die Literatur von Chwarezm und der Goldenen Horde.* PhTF II (1964) 275-296.

3. *ı, i:* Kelime başında umumiyetle elif + yā ای ile, kelime içinde ve sonunda yā ی ile yazılmıştır. ایقوق *ıvuḳ*, ایغی *ıġı*, سیرا *sıra*, ایکی *iki*, ایچکین *içkin*.

4. *o, ö, u, ü:* Kelime başında elif + vāv او ile, kelime içinde ve sonunda vāv و ile yazılmıştır. اویون *oyun*, اوکور *ögür*, اوزون *uzun*, اولوش *ülüş*.

5. Türkçe metin harekesizdir. Pek az kelimede kullanılmış olan harekeyi, transkripsiyonlu metinde, ilgili ünlünün altına çekilen çizgi ile belirttik.

قَقِشتی‌لار *ḳaḳıştı-lar*, سنگلادی *sin̄gledi*,
یَریشدی‌لار *yerişdi-ler*, یُوُت *yövüt*,
سُرما *sürme*, سِق *sıḳ*,
سَکیتّی *seḳitti*, سَرقدی *sarḳdı*,

Ünsüzlerin yazılışı:

6. *b, p* ünsüzleri umûmiyetle tek noktalı, bazan noktasız yazılmaktadır. Ara sıra *p* için üç nokta da kullanılmıştır.

بای *bay* یبدی *yapdı*
بگ *beġ* یب *yip*
یاماندا *yabanda* اورپاردی *ürp erdi*
یلباردی *yalbardı* یلپاردی *yalp ardı*

7. *c* ve *ç*'nin noktalarının yazılışı da *b* ve *p*'de olduğu gibidir.

جان *cān* چولغاندی *ç ulġandı*
حجاب *ḥıcāb* اجوق *açuḳ*
خراج *ḫarāc* اوج *üç*

8. *ñ* sesi daima نک *n̄g* ile yazılmıştır.

انکا *anga* کونکلینکا *kön̄glinge*
تنکری‌غا *Tan̄grı-ġa* نمانینك *némening*
اینکرادی *in̄gredi* ترینگ *ṭering*

9. Ayni cinsten iki ünsüz çoğunlukla tek yazılmakta fakat çift okunmaktadır. Bu tür yazılışlarda bazan şedde kullanılır.

یتی *yatti* اسّو *issü*
ایتی *itti* قتّو *ḳattu* 'güç, zor'
تاقتی *taḳıtti* اوکّا *ögge*

10. Arapça ve Farsça'dan Harizm Türkçesi'ne geçmiş olan kelimelerin imlâsı (*ḳaram* 'âşık' < A. *ġarām;* ve *ḳına* 'kına' < A. *ḥınnā'* istisna olmak üzere) aslî imlâlarını aynen muhafaza etmişlerdir.

11. Bazı çekim ve yapım ekleri umumiyetle kelime kök veya gövdesine bitiştirilmeyerek ayrı yazılmaktadır. Bu eklerin başlıcaları şunlardır: İsim çekim eklerinden: İlgi hâli (gen.) eki + *nıng̑* / + *ning̑*, + *nung̑* / + *nüng̑*, yükleme hâli (ak.) eki + *nı* / + *ni*, yaklaşma hâli (dat.) eki + *ġa* / + *ge*, + *ḳa* / + *ke*, çıkma hâli (abl.) eki + *dın* / + *din;* isim yapım eklerinden: + *lıḳ* / + *lik*, + *luḳ* / + *lük*, + *lıġ* / + *lig*, + *luġ* / + *lüg*, + *lu* / + *lü*, + *sız* / + *siz*, + *suz* / + *süz;* isim-fiil (partisip) eklerinden: kısmen − *ġu* / − *gü*, − *mış* / − *miş;* çokluk eki: + *lar* / + *ler*.

يكيت ليك نينك	*yịgit-lik-ning̑,*	سڤ نسوز	*sụv̇-suz,*
بتيك دين	*bịtig-din,*	تنكرى غا	*Tạng̑rı-ġa,*
داش لو	*daş-lu,*	اط ليغ لارى بيرلا	*aṭ-lıġları birle,*
كونكول لارن	*köng̑ül-lerni,*	يون غوبولدى	*yun-ġu boldı,*
اش ني	*iş-ni,*	توروشتى لار	*turuştı-lar*
اق ليق	*aḳ-lıḳ,*		

Bu şekildeki ayrı yazılışlar, transkripsiyonlu metinde, ara çizgisi (−) ile belirtilmiştir.

b) *Ses bilgisi özellikleri*

Ünlüler:

12. İmlâ özelliklerinde belirtildiği gibi, ünsüzle başlayan ilk hecedeki *a* pek az yazılmaktadır. Böyle durumlarda *a*'nın (elifin) yazıldığı ve yazılmadığı kelimeleri, bugün uzun ünlüleri yaşatan Türkmence'deki şekilleri ile karşılaştırınca ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor:

Muḳaddimetü'l-edeb'de ünsüzle başlayan bir kelimenin ilk hecesindeki *a* elifle yazılmış ise, böyle kelimelerin Türkmence'de umumiyetle uzun *ā* ile; yazılmamışsa normal *a* ile söylendiği görülmektedir. Örnekler:

	Mukaddimetü'l-edeb'de	*Türkmence'de*
باش	*baş* 'yara'	*bāş* 'yara'
تاش	*taş* 'taş	*dāş* 'taş'
ياغ	*yaġ* 'yağ'	*yāġ* 'yağ'
بش	*bạş* 'baş, kafa'	*baş* 'baş, kafa'
تش	*tạş* 'dış'	*daş* 'dış'
سق	*sạḳ* 'uyanık'	*saḳ* 'uyanık'

13. Bazı Türkçe kelimelerdeki kapalı *é* sesi Ḫârizm Türkçesi dil yâdigârlarından tamâmen harekeli *Neḥcü'l-ferādīs*'te fetḥalı yā ى ile belirtilmiştir. Muḳaddimetü'l-edeb'deki Türkçe metin ise harekeli değildir. Buna rağmen kapalı *é* sesinin bir kelimede (بَيرنا *bérne)* fetḥalı yā ile yazıldığını görüyoruz. Metinde kapalı *é* olarak okuduğumuz kelimeler şunlardır:

bég 'bey', *bél* 'bel', *bér*— 'vermek', *bérne* 'hediye' *béş* 'beş', *dér*— ~ *tér*— 'toplamak', *él* 'halk, memleket, il', *én*— 'inmek', *ér* 'erken', *éş* 'eş', *éşit*— 'işitmek', *ét*— 'etmek, yapmak', *év* 'ev', *évi*— 'acele etmek', *kéç* 'geç', *kéç*— 'gecikmek', *kéce* 'gece', *kédin* 'sonra', *kéng* 'geniş, *kérdek* 'gerdek', *néme, nérse* 'şey, nesne', *séngirlig* 'köşeli', *séz*— 'sezmek', *té*— 'demek', *tég* 'gibi', *tég*— 'değmek', *témür* 'demir', *tér*—~ *dér*— 'toplamak', *tétik* 'atik, zeki', *téve* 'deve', *yé*— 'yemek', *yél* 'yel', *yémiş* 'yemiş', *yémlen*— 'gıdalanmak', *yéng* 'yen'.

14. Ünlü uyumu karışık bir durumdadır. Bundan dolayı bazı kelimeleri iki farklı şekilde bulmak mümkündür. (Kelimelerin yanındaki rakamlar eserde kaç defa geçtiklerini gösterir).

boġazla—	(5)	~	*boġuzlaş*—	(1)
bulut	(5)	~	*bulıt*	(17)
kölük	(13)	~	*kölik*	(10)
kümüş	(3)	~	*kümiş*	(3)
oḳu—	(12)	~	*oḳı*—	(11)
yörü—	(46)	~	*yöri*—	(14)

15. Ünlü uyumundaki karışıklık bazı yardımcı ünlülerde de görülür.

ḳorug	(2)	~	*ḳorıg*	(1)
tapun—	(1)	~	*tartın*—	(1)
yérügle—	(1)	~	*yérigle*—	(1)

16. Çekim ve yapım eklerinden bazıları ünlü uyumuna tâbi değildirler. Bunların başlıcaları şunlardır:

Yükleme hâli (ak.) eki *+nı/+ni*, çıkma hâli (abl.) eki *+dın/+din*, 3. teklik şahıs iyelik eki *+ı/+i*, *+sı/+si*, görülen geçmiş zaman eki *−dı/−di*, *−tı/−ti*, geniş zaman (ve isim-fiil) eki *−ur/−ür*, geçmiş zaman isim-fiil (partisip) eki *−dük/−dük* ve *−mış/−miş*, isimden isim yapma eki *+çı/+çi*, fiilden fiil yapma eki *−dur−/−dür−*, *−tur−/−tür−* ve *−gur−/−gür−*.

17. Kelime kökünde, Umumi Türkçe'dekinden, farklı olan ünlüler azdır.

çıpar (< *çapar*) 'çapar, ala, çil'.
saṿuḳ (< *soġuḳ*) 'soğuk'

18. Türkçe'de orta hece ünlüsünün, vurgusuz olmasından dolayı, düşmesine Muḳaddimetü'l-edeb'de de çok rastlanır.

çevrül— (< *çevürül*—), *ḳesliş*— (< *kesiliş*—),
kö͡ngli (< *ko͡ngüli*), *ögrük*— (< *ögürük*—).

19. Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin pek çoğunun söylenişinde kalın ünlülerin tercih edildiği, bu kelimelerin aldıkları Türkçe eklerden anlaşılmaktadır.

ṣanābaṭ—*lıġ*, *raġbaṭ*—*lıġ*, *daᶜvaṭ*—*ġa*, *kāfırlıḳ*, *nāmaḳa*, *paygambarġa*, *paygambarlıḳ*, *pardalıġ*,

Bu durumu göz önünde bulundurarak, Arapça ve Farsça asıllı diğer kelimelerin ünlülerini, transkripsiyonlu metinde, türkçeleşmiş söyleyişe göre yazmayı uygun gördük.

ġusul (< A. *ġusl*), *lafız* (< A. *lafẓ*), *rızıḳ* (< A. *rizḳ*), *ṣabır* (< A. *ṣabr*), *şükür* (< A. *şükr*), *zikir* (< A. *zikr*), *ẓulum* (< A. *ẓulm*).

Ünsüzler:

20. Kelime başında *b*— kendisini aynen muhafaza etmektedir.

bar 'var', *bar*— 'gitmek', *bėr*— 'vermek', *bol*— 'olmak'.

21. Kelime içinde ve sonundaki —*b*—, —*b*, Orta Türkçe devresinde görüldüğü gibi, Muḳaddimetü'l-edeb'deki bazı kelimelerde —*v̇*—, —*v̇* ~ —*v*—, —*v*'ye dönüşmüştür.

ايڤوق *v̇uḳ* 'geyik', تيڤار *tv̇ar* 'mal', اڤ *av̇* 'av', ايڤ *ėv̇* 'ev',
يڤودى *yav̇udı* 'yaklaştı', يودى *yavudı* 'yaklaştı'. ساو *sav* 'söz, haber'.

Kaşġarlı Maḥmud'un verdiği bilgiye göre, Türkler (yâni Karahanlılar) tarafından ڤ *v̇* olarak söylenen harf, Oğuzlar ve onlara yakın olanlar tarafından و *v*'ye çevrilir (DLT I 31-32).

22. İlk hecesi içinde *n* veya *ng* sesi bulunan bazı Türkçe kelimelerde *b*— > *m*— değişikliği yaygın durumdadır. Kaşġarlı Maḥmud, Suvarlarla Oğuzlar ve Ḳıpçaḳların, kelime başında bulunan م *m*— harflerini ب *b*—'ye çevirdiklerini, Türklerin *men bardum;* Suvarlar, Ḳıpçaḳlar ve Oğuzların *ben bardum* ('ben gittim') dediklerini bildirmektedir (DLT I 31).

Aşağıda Muḳaddimetü'l-edeb'den verilmiş olan örnekler onun dilinin *b*— ~ *m*— değişikliği konusunda açıkça Karahanlı Türkçesi özelliği taşıdığını göstermektedir.

b'li şekiller	*m*'li şekiller
ban— (2)	—
bang͡la— (1)	—
biniş— (1)	*mün*— (7)
bu (39)	*munı, mung͡a* (8)
—	*mẹn, mẹnim, mẹni, mang͡a* (12)
—	*mẹng͡ze*—, *mẹng͡zeş*— vs. (20)
—	*mịng͡* (1)
—	*moncuḳ* (2)
—	*mung͡alt*—, *mung͡lan*—, vs. (8)

23. Kelime başında *t*— ~ *d*— değişikliği Muḳaddimetü'l-edeb'de oldukça çok görülen ses hâdiselerindendir. Metinde *t*— ile yazılan kilemeler, sayıca daha fazladır. Fakat, bunların aynı zamanda *d*—'li şekillerinin de yaygın bir halde kullanılmış olması, Kaşgarlı Mahmud'un da belirttiği gibi (DLT I 31), *t*—'yi *d*—'ye çeviren Oğuz Türkçes'inin, Hârizm Türkçesi'nde ne derece ağırlık kazandığını göstermesi bakımından önemlidir.

Eserde hem *t*—'li hem de *d*—'li şekilleriyle geçen kelimelerden mühim bir kısmı şunlardır:

t—'li şekiller			*d*—'li şekiller	
taġ	(2)	~	*daġ*	(1)
taḳıl—	(7)	~	*daḳıl*—	(1)
tạng͡	(6)	~	*dạng͡*	(2)
tang͡ırḳa—	(1)	~	*dang͡ırḳa*—	(1)
tang͡suḳ	(1)	~	*dang͡suḳ*	(3)
tạp	(5)	~	*dạp*	(1)
tar	(1)	~	*dar*	(1)
tar—	(3)	~	*dar*—	(1)
tạra—	(2)	~	*dạra*—	(1)
tarıl—	(2)	~	*darıl*—	(2)
tẹnge—	(1)	~	*dẹnge*—	(1)
tẹr	(4)	~	*dẹr*	(3)
tèr—	(2)	~	*dèr*—	(2)

ṭering	(5)	~	*ḍering*	(5)
tıḳaç	(2)	~	*dıḳaç*	(1)
tınçlıḳ	(1)	~	*dınçlıḳ*	(1)
tındur—	(1)	~	*dındur—*	(3)
tıy—	(1)	~	*dıyıl—*	(6)
tik—	(3)	~	*dik—*	(2)
tiriglik	(8)	~	*diriglik*	(1)
tiş	(5)	~	*diş*	(1)
tizgin	(1)	~	*dizgin*	(1)
toġ	(1)	~	*doġ*	(4)
toġur—	(4)	~	*doġur—*	(2)
toḳu—	(3)	~	*doḳu—*	(1)
toḳuş—	(1)	~	*doḳuş—*	(2)
tolu	(1)	~	*dolu*	(1)
ton	(54)	~	*don*	(1)
tölen—	(12)	~	*dölen—*	(2)
töre	(4)	~	*döre*	(2)
törüt—	(1)	~	*dörüt—*	(1)
töşek	(4)	~	*döşek*	(1)
tul	(1)	~	*dul*	(1)
tur—	(19)	~	*dur—*	(3)
tüken—	(6)	~	*düken—*	(1)
tüz	(10)	~	*düz*	(3)
tüz—	(2)	~	*düz—*	(1)
tüzlük	(5)	~	*düzlük*	(5)
tüzül—	(1)	~	*düzül—*	(4)

24. Kelime içinde *—t—* ~ *—d—* değişikliği çok azdır.

ata—	(2)	~	*ada—*	(1)
butı	(3)	~	*budı*	(1)
butaḳ	(3)	~	*budaḳ*	(2)
—			*buda—*	(2)

25. Eski Türkçe *—d—* sesinin Orta Türkçe'deki ذ, ى *—ḏ—*'li ve *—y—*'li şekillerine Muḳaddimetü'l-edeb'de çok rastlanmaktadır. Kaşġarlı Maḥmud, Çigil ve başka Türklerdeki *—ḏ—* sesini, Yaġma, Toḫsı, Ḳıpçaḳ, Yabaḳu, Tatar, Ḳay, Çomul, Arġu ve Oğuzların *—y—*'ye çevirdiklerini bildiriyor (DLT I 32).

Orta Türkçe devrinde bilhassa Ḫârizm sahâsının diğer eserlerinde olduğu gibi, Muḳaddimetü'l-edeb'de de *−ḏ−*'li ve *−y−*'li şekillerin bir arada bulunması, eserin dilinin, yukarıda adı geçen boyların şîve ve ağızlarının birbirleriyle karıştığı bir *−d− ~ −y−* geçiş devresine ait olduğunu düşündürmektedir.

Muḳaddimetü'l-edeb'de bulunan *ḏ*'li ve *y*'li kelimelerin önemlileri şunlardır:

ḏ−'li şekiller			*y*−'li şekiller	
aḏaḳ	(3)	~	*ayaḳ*	(2)
aḏrıl−	(1)	~	*ayrıl−*	(6)
eḏgülük−	(32)	~	*eygülük*	(1)
ıḏ−, ıḏış-	(9)	~	*ıy−, ıyış−*	(23)
iḏe, iḏi	(3)	~	*iye−*	(2)
iḏiş	(4)	~	*iyiş*	(3)
ḳaḏġu, ḳaḏġu	(24)	~	*ḳayġu*	(6)
ḳod−	(3)	~	*ḳoy−*	(54)
küḏegü	(3)		—	
ḳuḏuġ	(3)	~	*ḳuyuġ*	(4)
ḳuḏruḳ	(3)		—	

26. Türkçe'de bazı kelimelerin çeşitli şîvelerde *y*−'li ve *y*−'siz şekillerinin bulunduğu bilinmektedir. Kaşġarlı Mahmud'un bildirdiğine göre, Oğuzlarla Ḳıpçaḳlar, baş tarafında ﻳ *y*− bulunan isim ve fiillerin ilk harfini ا *e*−'ye çevirirler (DLT I 31).

Aşağıdaki örneklerden, Mukaddimetü'l-edeb'de *y*−'li şekillerin hâkim olduğu anlaşılmaktadır.

y−'li şekiller			*y*−'siz şekiller	
yıġaç	(29)	~	*aġaç*	(1)
yıraḳ	(13)	~	*ıraḳ*	(7)
yilik	(2)		—	'düğme deliği'
yilik	(2)		—	'ilik, öz'
yıp	(13)		—	
yuvala−	(3)	~	*ıvala−*	(1)
yıġla−, vs.	(6)	~	*ıġlat−*	(1)
yılan	(3)		—	
yıldırım	(3)		—	
yigren−	(3)		—	
yulduz	(1)		—	

27. Yalnız bir kelimede, Kaşgarlı'nın da belirttiği gibi (DLT I 31), Ḳıpçaḳ husûsiyeti olan *y*— >*ç*— değişikliği bulunmaktadır.

yıġrıl— (2) ~ *çıġrıl*— (7) 'buruşmak'

28. İki ünlü arasında bulunan —*ḳ*— umumiyetle kendisini muhafaza etmektedir.

çaḳır— (3), *ḳıḳır*— (4) 'çağırmak'; *sıḳa*—, *sıḳaş* (2) 'sığaşlamak'; *taḳıl*— (6) 'dağılmak', *taḳıt*— (5) 'dağıtmak', *taḳı* (60) 've', *uyuz dutaşmaḳı* 'uyuz bulaşması', *im barmaḳı* 'işaret parmağı'.

İki ünlü arasındaki —*ḳ*— sesinin (metinde —*ġ*—'ya dönüşmüş şekline rastlanmadığı için) kendisini koruduğu göz önüne alınarak, ince —*k*— sesinin de kendisini muhafaza ettiği düşünülebilir.

at yügürmeki, süt köpüki, ton üpürcüki, vs.

29. Bir kaç kelimede —*ḳ*— > —*ḫ*— değişikliği vardır.

aḫtarış— (<*aḳtarış*—), *oḫşa*— (<*oḳşa*—)
yaḫşı (<*yaḳışı*), *yaḫun*— (<*yaḳın*—)

30. Birden fazla heceli kelimelerin sonundaki —*ġ*/—*g* sesleri umumiyetle kendisini korumakla birlikte, ara sıra düştükleri (ve bundan dolayı, —*ġ*/—*g*'den önceki —*ı*—/—*i*—'nin —*u*/—*ü* olduğu) örneklere rastlanmaktadır.

acıġ	(6)	~	*acı*	(1)
baḫt—*lıġ*	(2)	~	*baḫt*—*lu*	(1)
ḳapuġ	(18)		—	
ḳatıġ	(25)	~	*ḳatïu*	(3)
oġlan-lıġ	(2)	~	*oġlanlu*	(2)
uluġ	(11)	~	*ulu*	(1)

31. Bazı yapım ekleri ile kelimenin bünyesine dahil hecelerin ve çekim eklerinin başında bulunan —*ġ*—/—*g*— sesleri karışık bir durumdadır.

dolġan—	(1)	~	*dolan*—	(1)
emgek	(10)		—	
—			*kerek*	(1)
yalġan	(15)		—	
—			*ḳulaḳ*	(10)

ḳutġar	(7)	~	*ḳutar—*	(9)
ṣatġaş—	(9)		—	
ṣatġın al—	(1)	~	*ṣatın al—*	(1)
yumurtġa	(1)	~	*yumurta*	(1)
boyġa yeṭ—	(3)	~	*boya yeṭ—*	(1)

c) Şekil bilgisi özellikleri

32. İsim çekim eklerinden farklı özellik gösterenler:

Yaklaşma hâli (dat.) eki umumiyetle *+ġa/+ge*, çok az olmak üzere *+ḳa/+ke* ve kalıplaşmış bir kaç durumda da *+a/+e* şeklindedir.

alp—luḳ—ġa, Taṇgrı—ġa, ᶜameł—ge, tişi—ge, arḳaḳa, aṭ—ḳa, duşman—ḳa, yanınġa, tonıġa, boyġa yeṭ—, boya yeṭ—, borca ṣatıġ ėdiş—, bir yana tur—, tübine ḳıra kės—, soṇgına, ucına.

33. Vâsıta hâli (instr.) eki *+n* yaygındır. Ancak, bir kaç örnekte *+la/+le* şekli de bulunmaktadır.

yaḍaġın yörüş—,
dulun tiril—,
ẓulmun öltürül—,
ḳurula yė—,
yaṇgı—la bełgür—,
tünle.

34. Gelecek zaman isim-fiil (partisip) eklerinden *—asu/—esü, —ġu/—gü* ve *—ısar/—iser* Muḳaddimetü'l-edeb'de yanyana kullanılmaktadır. Bunlardan birincisi Kaşgarlı Maḥmud'un da kaydettiği gibi, Oğuz şîvesinde, ikincisi de Karahanlı (Hakâniye) şîvesinde kullanılan şekillerdir (DLT I 33). Ayrıca Oğuz şîvesinde kullanılan bir de *—ısar/—iser* şekli vardır.

ḳaytarasuġa bėrdi (47-8) 'ödünç verdi',
ḳaytarġuġa bėrilgen (47-8) 'ödünç verilen',
biçesü vaḳtı boldı (8-8) 'biçeçek vakti oldu',
yaġısar bulut—lar (14-8) 'yağacak bulutlar',
tėve çökürgü yėr (46-7) 'deve çöktürecek yer'.

35. Bir örnekte isim-fiil (partisip) eki *—duḳ*'dan sonra yine bir isim-fiil eki olan *—mış* getirilmiştir.

muṇgalduḳ—mış—nı ḳutarġan (8-5) 'bunalmışı kurtaran'.

ç) *Kelime hazînesi*

36. Muḳaddimetü'l-edeb'in, yapmış olduğumuz Ḫârizm Türkçesi kelime dizininde madde başı olarak 3506 tâne kelime bulunmaktadır. Bunlardan 2908

tânesi Türkçe, 598 tânesi yabancı kelimedir (450 tânesi Arapça, 133 tânesi Farsça, 5 tânesi Moğolca, 4 tânesi Ḫârizmce, 2 tânesi Soğudca, 2 tânesi Rusça, 1 tânesi Tibetçe ve 1 tânesi de Yunancadır). Başka bir ifâdeyle, eserde % 83 Türkçe, % 17 yabancı kelime vardır. Yabancı kelimelerden Arapça olanlar % 12,8, Farsça olanlar % 3,8, öteki dillerden olanlar ise % 04'dür.

Dîvânü Lüġâti't-türk'de madde başı olan kelime sayısının 8000, Ḳutadġu Bilig'de 2860, Rylands nüshası Ḳur'an Tercümesinde 2943, Anonim Tefsir'de 2415, Gülistan Tercümesinde 3000, Gedaî Dîvânında 2581 olduğu hatırlanırsa, Muḳaddimetü'l-edeb'in 3506 kelime ile, Orta Türkçe'nin, Dîvânü Lügati't-türk'den sonra, en zengin ve en mühim lügat hazînesine sâhip olduğu anlaşılır.

37. Muḳaddimetü'l-edeb'de geçen yabancı kelimelerin hangi dilden alındıkları, hazırladığımız Ḫârizm Türkçesi kelime dizininde gösterilmiştir. Arapça ve Farsça asıllı kelimeler, daha ilk bakışta tanınacak kadar belli oldukları için, onlar üzerinde durmayacağız. Ancak diğer dillerden Ḫârizm Türkçesi'ne geçmiş olan kelimeleri belirtmek faydalı olur.

Moğolca : *ḳelelci* 'hikâye, söz' (Mo. *kelelci*)
kelevü 'ahmak, geveze' (Mo. *kelevü*)
ḳuda 'hısım, akraba' (Mo. *ḳuda*)
olca 'ganîmet, yağma' (Mo. *olca*)
ṣavġat 'hediye' (Mo. *savġat*)

Harizmce : *bāmān* 'ümitsiz' (Ḫ. *b'm'n*)
onḫar 'geviş, gevşeme' (Ḫ. *'nḫ'r*)
şāmūşa 'refah, süs' (Ḫ. *ş'mwşyk*)
ustāḫ 'cesur, küstah' (Ḫ. *'st'ḫ*)

Soğudca : *tamuġ* 'cehennem' (Soğd. *tmwġ*)
uştmaḫ 'cennet' (Soğd. *'wştmġ*)

Rusça : *ṣamala* 'katran' (R. *smolá*)
töġit 'zift' (R. *dëgot*)

Tibetçe : *çek* 'hat, sınır' (Tib. *cheg*)

Yunanca : *iptik* 'ipotek' (Yu. *ύποθήκή*)

38. Eserde, Ḫârizm Türkçesi'ne hangi dilden geçtiği tam belli olmayan bazı kelimeler vardır.

çovaç 'taç' (bkz.: Clauson, EDPT 395a).
ḫacimük 'örtü, bürüncek',
indist 'tirit, ekmek çorbası',
isperik 'teğ, asma'.

39. Muḳaddimetü'l-edeb'de, Ḫârizm Türkçesi'nin bir husûsiyeti olarak, ayni mânâyı ifâde eden bir kaç kelimeyi birden bulmak mümkündür.

artut, köybet, saṿġat, soyurḳamış, tusġu, tuzġu 'hediye, armağan',
ezil—, evüş bol— 'ıslanmak',
ezig, müngüş, sengir 'köşe, bucak',
key, köp, üküş 'çok',
kez—, dinte—, tezgin— 'gezmek',
ḳayt—, ırġa— '(geri) dönmek',
ḳongur—, tüple— 'dibinden sökmek',
oḫşaş, mengizlig 'gibi, benzeri',
dıy—, yıġ 'alakoymak, engel olmak',
dıyıl—, yıġıl— 'çekinmek, vazgeçmek'
yaġmur, yaġın 'yağmur',
yal, ter 'ücret, kira',
yalḳtur—, umas ḳıl— 'usandırmak, âciz etmek'.

40. Muḳaddimetü'l-edeb'in, belki de, en önemli husûsiyetlerinden biri, şimdiye kadar yayımlanmış olan belli başlı Eski Türkçe ve Orta Türkçe sözlüklerde geçmeyen bazı kelimelerin ilk defa bu eserde bulunmasıdır. Bu kelimelerden bazıları şunlardır:

aṗ laḳ 'horoz',
cirimsimük 'mendil, havlu',
çaray 'günlük yiyecek, rızık, azık',
çındar 'gerdanlık, kolye',
dıġlu bol— '(padişah) perde içinde oturmak',
dinte— 'gezmek, dolaşmak',
emel— 'eğilmek, meyletmek, yönelmek',
ezig 'köşe, kenar, bucak',
ḥacimük 'örtü, bürüncek',
indist 'tirit, ekmek çorbası',
isperik 'teğ, asma',
ḳamruḳ 'taşak',
ḳendeş 'yaşmak, örtü, peçe',
ḳerçemük il— '(güreşte) sarma takmak',
keygir(e)— 'utanmak, çekinmek',
uruḳ 'ibret'

öndime 'kolay çözülebilen düğüm, ilmek düğüm',
sa͡ngı — 'şaşmak, hayret etmek',
ṭarḳaġ bol — 'meşgul olmak',
tiş ṣaġnaġu 'diş fırçası, misvak',
tiş sızġu 'diş temizleme çöpü, kürdan, misvak',
tutnaḳ — lu bol — 'sabırlı olmak',
yala — 'vurmak istemek, vuracakmış gibi hücum etmek',
yalayı — 'iftira etmek',
yaṣuḳ 'geçit', (*yaṣuḳ — suz yer* 'geçitsiz yer'),
yıġaḳ — lu 'yasak, haram',
yıġaḳ — sız 'helâl, mübah, yasak olmayan',
yoyu͡ng 'helâk, felâket',
yövüt 'yardım', *yövütge* — 'yardım etmek'. vs.

d) Metinde geçen işletme ekleri

+a, +e	= Yaklaşma hâli eki (dat.)
−a, −e	= Zarf fiil eki (ger.)
−ar, −er	= Geniş zaman eki
−ar, −er	= İsim fiil eki (part.)
−asu, −esü	= İsim fiil eki (part.)
−ayın, −eyin	= Teklik 1. şahıs emir eki
+ça, +çe	= Eşitlik eki
+da, +de	= Bulunma hâli eki (lok.)
−dı, −di	= Görülen geçmiş zaman eki
+dın, +din	= Çıkma hâli eki (abl.)
+duḳ, +dük	= İsim fiil eki
−duḳ, −dük	= Görülen geçmiş zaman 1. çokluk şahıs eki
−e	= Gelecek zaman eki
+ġa, +ge	= Yaklaşma hali eki (dat.)
−ġan, −gen	= İsim fiil eki (part.)
+ġaru	= Yön eki
−ġıl, −gil	= Teklik 2. şahıs emir eki
−ginçe	= Zarf fiil eki (ger.)
−ġu, −gü	= İsim fiil eki (part.)
+ı, +i	= Teklik 3. şahıs iyelik eki

−ı, −i	= Zarf fiil eki (ger.)
−ısar, −iser	= İsim fiil eki (part.)
+ḳa, +ḳe	= Yaklaşma hali eki (dat.)
−ḳan, −ḳen	= İsim fiil eki (part.)
−ken	= Zarf fiil eki (ger.)
+la, +le	= Vasıta hâli eki (instr.)
+lar, +ler	= Çokluk eki
+ları, +leri	= Çokluk 3. şahıs iyelik eki
+m	= Teklik 1. şahıs iyelik eki
+m	= Teklik 1. şahıs eki
−madın, −medin	= Zarf fiil eki (ger.)
−mayın, −meyin	= Zarf fiil eki (ger.)
−mas, −mes	= İsim fiil eki (part.)
−mas, −mes	= Menfi geniş zaman eki
−maz, −mez	= İsim fiil eki (part.)
−maz, −mez	= Menfi geniş zaman eki
+mız, +miz	= Çokluk 1. şahıs iyelik eki
mü	= Soru eki
+n	= Yükleme hâli eki (ak.)
+n	= Vasıta hâli eki (instr.)
+n̂g	= Teklik 2. şahıs iyelik eki
+n̂g	= Teklik 2. şahıs eki
+n̂g	= Çokluk 2. şahıs emir eki
+n, +ni	= Yükleme hali eki (ak.)
+nın̂g, −nin̂g, −nun̂g, −nün̂g	= İlgi hali eki (gen.)
−p	= Zarf fiil eki (ger.)
−r	= İsim fiil eki (part.)
−r	= Geniş zaman eki
−sa, −se	= Şart eki
+sı, +si	= Teklik 3. şahıs iyelik eki
−sun, −sün	= Teklik 3. şahıs emir eki
−tı, −ti	= Görülen geçmiş zaman eki
−u, −ü	= Zarf fiil eki (ger.)
−ur, −ür	= İsim fiil eki (part.)
−ur, −ür	= Geniş zaman eki.

METİN

1 (1) tıtreğen boldı er, bezgek-lü boldı er, tıtrekli boldı er, tıtretgen bezek-lü boldı er / tıtret-gen bezek, ol bezek-din aşnu tutğan titrek / (2) usšuradı er / usı karış-mış er / (3) daş-lu boldı er kavukı, er hušya-sı taşlığ boldı / kavukı daş-lu er / (4) yüz ağız ėgri ėtgen ig-lü boldı er / yüzi ağzı ėgri bolmış er / (5)-(6)

bābu af'ala yuf'ilu if'ālan fahuva muf'ilun va muf'alun /

(7) başladı işni / çıkardı anı borc-dın, bizār kıldı anı borc-dın /
2 (8) eglendi işde / dap boldı anga nėrse / (1) yangıldı sözde / āzdı yol-dın, yangıldı yol-nı, yava, kıldı yol-nı / (2) yangılmak, bilmeyin kılğan iş / isitdi anı / (3) song kemişdi iş-ni / anlar Tangrı-nıng işini arkaka atğan-lar / yakağa yakdı (4) kemi-ni / söndürdi çırāğ-nı / suvsatdı anı / (5) okutdı anga Kur'ān-nı / ıydı anga selām-nı, selām kıldı anga / (6) hayıż kördi tişi yā arıldı / arığ-lık yā hayıż körmek / (7) otlağ-lu boldı yer / (8) sığındurdı anı anga, kısarladı anı anga /
3 bildürdi anga fulān nėrseni / (1) song kemişdi Tangrı anıng kemlemiş vaktın, ta'hir kıldı Tangrı ecėlini / song kemişi bėrdi anga borc zamānın, ta'hir kıldı anga borc-nı / (2) şi'r aytdı / kopardı yėl bulut-nı, kaldurdı yėl bulıt-nı / (3) yaratdı anı Tangrı / kılu başladı ol iş-ni / (4)bay boldı er, barlu boldı er / toprak saçtı nāma-ka / emgetdi anı, arğuzdı anı / (5) otsuz suv-suz boldı kişi-lerning yöresi, tegresi, kızlıklu boldı boğunlar yanı, suvsuz boldı tört yanı / (6) üykürdi anlar üze (7) at-lığ-ları birle, ya'nī çerigi birle / çıkrışmak / canābat-lığ boldı, başlıkın yun-ğu boldı / (8) kėng-lik-lü boldı orun / bu kėng-lik yer /
4 (1) yazdı, yazuk kıldı / yazuk / (2) ėltdi anı, ėltü bėrdi / altun-ladı kurrāse-ni, altun birle bezedi mushaf-nı / (3) mündürdi anı at-ka, münüt bėrdi anga at-nı / korkutdı anga / ırak bardı (4) fulān işde / ak kızğıt boldı, karışturuldı (5) ak kızıl-lık-ğa / karıldı könglinge anıng sevüglüki, kivrüldi anıng sevüglüki anıng könglinge / (6) koldaş kılu bėrdi anga nėrseni, ėşerdi anga nėmeni / yüz evürdi iş-din / (7) yüngül kıldı anı sevünç takı kadğu / yüngül-lük / bėrdi anga istekin / (8) uzak bardı ol nėme içinde / hoşnūd kıldı anı, buşruğın kėçrü
5 bėrmek koldı andın / hoşnūdluk / (1) tang-ka kėtürdi anı nėrse / kėndü özin tang kördi, küvendi kendü özi birle, tang-ğa kėltürüldi özi birle, kendü tang-lan-dı / (2) kendü özi birle küvenmek, özi körüp tangla (ma) k, özin tang iş körmek / açuk dürüst kıldı sözi-ni / yaş ot-luğ (3) boldı yer / yaş ot-lu yer / kėltürdi anga ökünçni, ökünç songlandı anga / (4) köngül-ge düşmes söz sözledi, ğarīb sözledi söz içinde, dang-suk söz sözledi / övke-ge kėltürdi anı, övkelendürdi anga / (5) bitimekge bėrdi anga kasīdė-ni, bititti anga kasīdė-ni / yakın kėldi anga kėdik, yavutdı anga av / (6) attı anga yakın-dın / yalğan-cı buldı anı, yalğan-ğa tutdı anı / (7) yandurdı ot-nı / üyründü oğul-lu boldı er / (8) ildi anga kıngakları-nı, baturdı anga tır-

na(ḳları-nı) / olcalatdı anlarġa tıṿarnı, ġāreṭ ḳıldurdı anlarġa mālnı / (1) dölendürdi nèmeni / bıṭidi atını (2) dīvān içinde, tölendürdi
6 atın ceṛide içinde / boyun südi Ṭaṇgrı-ġa, alçaġ-lıḳ ḳıldı Ṭaṇgrı-ġa / (3) tėḳ ḳoydı anı / ṭabbalattı aṇga duşmanṇı, (4) duşman ṭabbası ḳıldı anı / emgek-ge kemişdi anı, emgetti anı, emgekge tüşürdi anı / ḳudtġardı anı, ıçġındı anı / (5) öndürdi Ṭaṇgrı yaş ot-nı / ulġarttı (6) Taṇgrı oġlan-nı / saḳal çıḳardı oġlan, ṣaᶜra-sı öndi / ḳulaḳ tutdı aṇga / (7) tėḳ turdı söz éşitmek uçun / yaṇgı-la dürėtdi nèrseni, yoḳ-dın bolṵtdı / (8) yunuġ bozar iş ḳıldı er / eglendürdi aṇga, kèçürdi anı /
7 (1) ḳıvandurdı anı, seṿündürdi anı / ḳısarladı anı ol nème tapa / (2) ayındın aşnu saldı iṇgen botạ-sın, yaratığı eksün oġlan toġurdı iṇgen / çıḳardı anı ol orun tapa / (3) dürdi bitig-ni / bitig dürüminde (4) fulān nème bar / tün ạvvạlında yörüdi / tün ilkinde yörümek / (5) baġladı ḳapuġ-nı / baġlandı söz sözlegen üze / (6) ḳopardı ornındın, ḳarārsız ḳıldı anı, tepretdi anı tübindin / yaḳdı çirāġ-nı / ederledi (7) kölik-ni / yėtiz bişürdi et-ni / açıldı yol / (8) as-
8 lam bèrdi aṇga / ertege kirdi / oṇgardı iş-ni / (1) seṿündürdi aṇga, seṿündürdi yā ḳaḍġurttı anı / ᶜaçemī ᶜarạb til-lig boldı, ᶜarạbī-ce sözledi ᶜaçemī / (2) edgü baḫt-lıġ boldı taḳı ḳurtuldı / edgü baḫt-luluḳ / tėve başın kötürdi taḳı iki közin yumdı / (3) yüklü ḳıldı buġra iṇgen-ni, buġra iṇgen-ni botlacı ḳıldı / şor ḳıldı küṿeçni / (4) istek-ni boldurdı, vefā ḳıldı ḥācạt-ḳa / cüft-lendürdi aṇga tişi-ni, niḳāḥ ḳıldı tişi-ni aṇga / (5) ḳutardı aṇga, feryād tegdi aṇga, yaᶜni ḳutġardı / bu ḳutarġan, mungalduḳ-mış-nı ḳutarġan / bala çıḳardı ḳuş / (6) duvaḳ urdı küṿeç-ge / ıydı aṇga ėvek yalavaçnı / (7) yıratdı anı / èrki ḳıldı māl-nı, mīrāṣ aldı māl-nı, eskirttı māl-nı, yıġdı eski māl-nı / èrki māl, eski māl, mīrāṣ alınmış māl / (8) ekin köyüldi, ekin biçesü boldı, biçesü vaḳtı boldı ekin-niṇg / ögdül buldı anı, ögü-miş buldı
9 anı, ögmekke sèzā buldı anı / (1) ḳılınçı-nı ögdül buldı, ögdi fiᶜlini, fiᶜlinge ḥamd aytti / meṇgü ḳoydı anı Taṇgrı uştmaḫ-da / (2) èmel-di yer tapa turmaḳ uçun, ḳıyştı yer tapa, ārām tuttı yer içinde / (3) söndürdi ot-nı / (4) köndürdi anı ol nèmege / yolı-nıṇg başında saḳladı anı, yā anuḳ ḳıldı aṇga, yā yolın tuttı / (5) kükredi ḳalıḳ, küldüredi kök / baḫşiş bèrdi aṇga / uyutdı anı / (6) köpük-lendi tengiz / yārī bèrdi aṇga ḳoldaşı / (7) edgü baḫt-lu ḳıldı anı Taṇgrı / tėgürdi sözni
10 pạyġambạr tapa, yetürdi / (8) tėgrülmiş söz, yetürmiş söz / (1) arḳa bèrdi dam-ḳa, tạyạndurdı arḳasını tam-ġa / (2) tanuḳ dikdi anı ol nème üze / yıraḳ bardı yer içinde, yoḳuş tapa yörüdi, yıraḳ yerge bardı / (3) örce yörüdi kemi, örledi kemi, yelken kötürdi taḳı yoḳaru bardı kemi / bèrne bèrdi aṇga / (4) bèrne / ot-suz boldı çaḳmaḳ, ot-suz ḳıldı çaḳmaḳnı / cuġurṛat boldı taḳı çaḳmadı / (5) anutdı nèmeni / anuḳ ḳılınmış / (6) anuḳ-luḳ / ḳoyulttı bal-nı, uyuşturdı bal-nı / (7) ḳoyuġ bal, uyuşturulmış bal / ḳın-ġa soḳdı

11 (8) kılıç-nı / ıḏdı an͡ga yạlġuz savcını tạḳı bịtig-ni / (1) yạlġuz ḳoydı anı / yạlġuz / (2)bozdı anı / öldürü atdı anı, yẹrinde öldürdi anı atmaḳ içinde, (3) yazmadın atıṗ urdı anı, tüşürü urdı anı / olturtdı an͡ga / otruḳ boldı, bükürçi boldı / (4) otruḳ, bükürçi / ḳıyşdı anıñ tạṗa / yazdı ḥạrẹm-de / (5) ün͡gmesin ün͡geri bẹrdi ölüg-ge, lạḥd ḳazdı ölüg-ge / Nẹcdge kẹldi er / (6) bọ̈yük yẹr / yọ̈vụ̈tkedi an͡ga, yārī bẹrdi an͡ga / oḳudı an͡ga (7) şịᶜrni / oḳunmış şịᶜr / aytu bẹrdi an͡ga yịtükin, yaṽa bạrmış-dın ḫạbạr bėrdi / (8) şạfāᶜạt-çı kẹtürdi an͡ga Tạn͡grı-nı, Tạn͡grı-nı şạfīᶜ kẹldürdi an͡ga / tüketti tıṽarnı /

12 (1) ötkürdi oḳ-nı / ıydım anịn͡g tạṗa nėrseni / (2) ḳutġardı anı yoḳalmaḳdın / üyürdi anı (3) ön͡gini üze / yalġa bėrdi an͡ga ėṽ-ni, duralıḳ-ġa bėrdi an͡ga éṽ-ni / (4) bu tẹ̇r, tẹrge bėrmek / yārī bėrdi an͡ga, küç yọ̈vụ̈tkedi an͡ga / sẹṽündi ol nėme birle, sẹṽünçlüg boldı nėrse birle / (5) sẹṽündürdi anı ön͡gin kişi / kördi anı / bāk-siz ḳıldı anı, ḥaḏḏin keçürdi anı, munduzlandurdı anı / (6) yėmiş çıḳardı yịġaç, mẹyvẹ-lendi yịġaç, mẹyvẹ-lig boldı yịġaç / kücemledi anı nėrse üze, kücün tutti anı fụlān iş üze / (7) ayạḳça yörüdi kẹmi / dịydı yạġı ḥācī-larnı, (8) yịġdı dụşmān ḥācī-larnı ḥạc-dın / ḳạtında ḳoya bėrdi an͡ga nėmeni, ḥāżịr ḳıldı an͡ga nėrseni, kẹtürdi an͡ga

13 nėrseni yügürdi (1) aṭ / bu aṭ yügürmeki / (2) ḫạbạr bėrdi an͡ga iş-ni, tė-gürdi an͡ga iş-ni, bildürdi an͡ga iş-ni / eksük ḳıldı (3) er tẹrāzūnı / bozdı söz kẹsịşmek-ni / (4) artġaru tạrtındı andın, yüz eṽürdi an-dın / bu sınıḳịṗ ḳạytmaḳı / (5) an͡gdurdı an͡ga / çiçek-ledi yịġaç / sạrkut (6) ḳoydı ịḏiş içinde, ḳalundu ḳoydı iḏiş içinde / sẹḥẹr vạḳtịnġa kirdi / yạrudı tạn͡g / (7) açıldı yüz / oyaġ tutdı anı / mạ̇şhūr ḳıldı anı / duydurdı (8) an͡ga iş-ni, bildürdi an͡ga iş-ni / bẹlgüledi ḳụrbān tėṽesi-ni, nịşān-lıġ ḳıldı ḳụrbān-lıḳ-nı / bu ḳụrbān nịşānı

14 / (1) yạzı-ġa çıḳdı / ḳạytardı tėṽelerni sụṽdın, ḳạytardı kölüklerni sụṽarıṗ / (2) tụ̈n͡gürlük ḳıldı kişi-ler birle, dün͡gür kụda boldı bo-ḏunlarġa / evlendi bodun-larġa nịkāḥ birle / (3) kön͡glin darıḳ-turdı anın͡g, ọ̈ṽkelig ḳıldı anı, ḳạrārsız ḳıldı anı / kön͡glinde tutti nė-meni / yen͡gdürdi an͡ga (4) yạġı-sı üze / açdı örtüglüni / yārī bėrdi an͡ga iş üze, (5) bildürdi an͡ga iş-ni / üzele kẹtürdi anı iş üze / ᶜöẕri-ni aytti (6) an͡ga / çịġay boldı / rẹsīde-lik-ge yạṽudı tịşi / (7) ḥạyịż körmek-ge yạṽuġan tişi / yạġdurmaḳ-ġa yạṽudı bulut / (8) ol yạġ-durmaḳ-ġa yạṽuġan bulut, yạġısar bulut-lar / oruç tutġan orụç açdı /

15 (1) aġız açġu nėrse / kömdi anı gȫrge, gȫrlü ḳıldı anı, ṣın-ġa ḳạt-maḳ-ġa buyurdı an͡ga / çịġay boldı / (2) yịġlındı andın, dịyịldı andın / tạṃdurdı sụṽnı aġzınġa / (3) ḫālī boldı ot-dın sụṽ-dın yẹr, sụṽ-suz ot-suz boldı yẹr / ot-suz sụṽ-suz yẹr / (4) uluġ kördi iş-ni / barlu boldı (5) er / köp ḳıldı sözni, üküş sözledi sözni / köp sözlegen er / (6) yạġın

yaġdurdı ḳalıḳ / yaġın birle yoḳatdı Tañrı anlarnı / (7) kābīn ḳıydı tişi-ge / ḳorḳutdı añga ol nėme birle, ḳorḳıttı anı nėrsedin / bu ḳorḳutġan / (8) dirgüzdi Tañrı ölüg-ni / küye bėrdi añga, ta'ḫir ḳıl-
16 dı anı / küymek / (1) dandı iş-ni, inkār ḳıldı işni, yā bilmedi / ḳışāṣ almadı ḳanın-dın / (2) çıḳardı nėrseni, açtı nėmeni / yėtrü öldürdi başlunı, ėve öldürdi başlıġnı / (3) berk yėrge soḳdı nėmeni / (*k.*) yıġaḳ-lu orun / muñgaltdı añga / (4) muñgaltġan iş / seçi bėrdi añga ülüşini duralıḳ-dın / (5) atadukın bėrdi, aytu bėrmişini tėgürdi / ḳopardı anı, dik ḳoydı añga yėrinde / belgüsüz ḳıldı sözni, örte sözledi (6) sörçekleyü / sörçek, ol belgüsüz söz / avundurdı (7) erni / kördi ot-nı / bā-
17 mañ boldı andın / (8) yoḳatdı anı / olturtdı anı / sebīl ḳıldı aṭ-nı (1) Tañrı yolın-ġa / Tañrı yolınġa ḳoyulmış aṭ; sebīl at / (2) aġın ḳıldı anı / dömderdi anı / kėrdek-ge kirdi tişi birle, cimā^{c} ḳıldı tişi-ge / (3) yoḳ-suz boldı saṭıġçı / bölük bėrdi añga ot-dın taḳı bilig-din / (4) don ḳeydürdi añga / arıġ-sız kıldı anı / saṇtıratdı añga / (5) ḳarañgu ḳıldı Tañrı tün-ni / teni-niñ alasın kiterdi / berkitti anı / (6) süzük ḳıldı Tañrı-ġa ḳullıuḳ töresin / öre durġuzdı añga / (7) yigrendi anı / bozuḳ ḳıldı Tañrı anıñ ḥuccėtini / (8) köydürdi anı / yüz evürdi andın
18 / köz yumdı nėmedin / (1) āsān-lıḳ ḳıldı iş içinde, ernüklük ḳıldı iş içinde / ötünç bėrdi añga, borç bėrdi añga (2) yarmaḳlarnı / borç, ötünç / (3) sökel ḳıldı anı / dıñg-latdı yanı, iñretti yanı, kirişin tartdı taḳı ıydı yanıñ / tėpretti başını (4) tañgırḳap / bastı yük arḳasını, çıḳırtatdı yük arḳasını / (5) yük üni, ıḳşamaḳ, arḳa çıḳırdamaḳı / yazuḳ ḳıldı Tañrı anıñ ḳılıncı-nı / (6) övkege ketürdi anı / bıraḳdı anı / (7) oġlan kemişdi tişi / ekse bıraḳ-mış oġlan / (8) oruḳ-dın [ozuḳ-dın ?] keç-
19 ti iş içinde / unuttı nėrseni, ilerü ıydı nėrseni, ıçġındı nėrseni / (1) ḳızlıḳ-ġa kirdi boḍun-lar, ḳaḥṭ-ge tėgdi erenler, ḳaḥṭ-ġa tüşti erenler / düzlük ḳıldı / (2) düzlük / bāmañ ḳıldı añga ḫayırdın / (3) çıḳardı suv-nı, tėgdi suv-ġa / sızġun-layu çıḳardı yėrdin suv-nı / yėşti tügün-ni / (4) ilmek tügün, öndime tügün / ėndürdi anı / övke-ge ḳeltürdi anı / (5) övke / yañgı-la çıḳardı nėmeni / (6) yañgı-la dörüdülmiş nėme, sünnėt-ge ḫılāf iş / (7) Tañrı yañgı-la dörütgen turur köklerni taḳı yėrni / (8)
20 ḳovup yėtdi añga, uydı añga / uydurdı erni erge / (1) leb ḳıldı idiş-ni / uġraġ-ların bėrk ḳıldı ol nėme üze, ^{c}azim ḳıldı nėrse üze / (2) emdürdi tişi oġlanını / (3) ol emdürgen tişi / uġraġı tölendi nėrse üze / (4) uġraġı üze tölenmek / (5) ėvdi iş içinde / ėşittürdi añga ol nėrseni / (6) ḳarşu tutdı añga süngüni, yönderdi süngüni anıñ taṗa / kivürdi kölükni suv-ġa, suv-ġa ḳeltürdi kölük-ni / (7) açdı ḳapuġ-nı yol yanınġa / (8) yaturdı anı / üzele ketürdi anı anıñ üze, ḫabarlıġ
21 kıldı anı nėrse üze / toġurdı Tañrı kün-ni / (1) ḳorḳuttı anı yā ḳorḳuġındın kiterdi / ḳorḳuttı anı iş, eymenci uluġ köründi añga iş / kesigge bėrdi añga (2) yėrni / kesigge bėrilmiş yėr / dıyıldı

yạġmur / (3) kitti andın bezgeki, ḳuydı an͡ga isitmesi / (4) yıġlındı
nėmedin / tin͡geltdi bạşı-nı, kötürdi / (5) mạnfạᶜạt bėrdi an͡ga Tạn͡grı
oġlanı birle, assu alındurdı an͡ga Tạn͡grı oġlanındın / assu alın-
maḳ / (6) otlaġ-lu boldı yẹr / ėv̇di eymenü yörimek içinde / (7) savnı
tėgürdi an͡ga, tėgürdi an͡ga pạ̇yġambạrlıḳ-nı / yẹtịz ḳıldı anın͡g (8) üze
kün-ni, tükel ḳıldı anın͡g üze nịᶜmẹt-ni / bėrdi Tạn͡grı an͡ga ṣạ-
22 bịrnı / ḳuydı Tạn͡grı anın͡g kön͡glinge tutunmaḳ-nı / (1) ḳuydı sụv̇-nı
tạḳı eritmiş ġūle-ni kālbụ̈dge / (2) ḳạḏġurtdı ya ọ̈v̇kege kẹltürdi an͡ga /
ögretti an͡ga nėrsege, ögrendürdi, düşündürdi an͡ga nėme-
ge / artut bėrdi an͡ga / (3) bu artut / nịᶜmẹt-lig ḳıldı anı, bāksiz
ḳıldı, munduz ḳıldı anı / (4) nịᶜmẹt-lig er, munduz er / yoḳatdı anı /
üküş hẹlāk ḳılġan er, (5) bozġun er / ezyān tėgürdi an͡ga / ant içür-
di an͡ga (6) Tạn͡grını tuta dạᶜvà-sı üze, ant bėrdi an͡ga Tạn͡grı tuta
dạᶜvàsı üze / bozdı vạᶜde-ni, aynatdı aytı bėrmişini / (7) aytıṗ
sözinge yėtmegen er, pẹyvẹste ḫịlāf ḳılġan er, bu ulam yạlġan sözle-
gen er / eḏgü son͡g bẹrdi an͡ga Tạn͡grı, (8) ᶜịvạż bẹrdi
23 an͡ga Tạn͡grı / aġır sökel ḳıldı anı / kẹndü aġır sökel boldı / (1) bu
aġır sökel / müngeştürdi an͡ga (2) yịtidi ḳılıç-nı, yuv̇ḳa ḳıldı / yạḳın
kẹldürdi anı, yạv̇utti anı / (3) yạḳın-lıḳ, yạḳın dẹrẹce / oruḳ-dın [ozuḳ-
-dın ?] kėçdi iş-de / (4) bu ḥạddin kẹçmek / bėrdi an͡ga istekin, rẹvā
ḳılu bėrdi an͡ga ḥācạtını / (5) ön͡g yạrmaḳ bėrdi an͡ga ol nėmede / ötünç
bėrdi an͡ga yạrmaḳ-larnı / (6) yạrmaḳ-nı ön͡g bėrmek ya ötünç
bėrmek / üstün-din bạḳtı an͡ga / yüksek (7) ḳạrşı / küçsüz ḳıldı an͡ga
yörimek / iki ḳạt ḳıldı (8) nėmeni / iki ülüş aldı bėrnedin boḏunlar, iki ḳạt
s̱ẹvāb ḳạzġandı kịşiler / yạ̈ṗa örtdi anın͡g üze ton-nı, kẹydürdi an͡ga ton-
24 nı / (1) ḳı̱stayu ḳoldı ḳoltġasın / aruḳlatdı anı / (2) dād bėrdi an͡ga /
bu rāstlıḳ / tan͡g-ġa kẹtürdi (3) mėni nėrse / yịşnadı ḳạlık / toldurdı
çanạḳ-nı / (4) ḳạṗsadı-lar anı / köydürdi anı, örtedi anı / (5) ört / (*k.*)
olcasız ḳaldı yạġı birle uruşġan / av̇-suz ḳạytdı av̇-çı / (6) eskirdi
ton / mẹn eskịrdim anı, eskirdim / (7) toldurdı sạġraḳnı / dolu sạġ-
raḳ / (8) tẹgürdi an͡ga dụşvarlıḳ-nı, doḳundurdı an͡ga kücey-lik(ni)
25 / dạyịndurdı anı / yạruḳ boldı, ḳạlịdı kün / (1) yạruḳ boldı boy,
açıldı yüz / eymendi andın, ḳorḳtı (2) andın, / şạfḳạt ḳıldı an͡ga, am-
raḳ-lıḳ ḳıldı anın͡g üze / amraḳ-lıḳ / (3) mịlırẹbān dost / kābīn bẹrdi
tişi-ge, kābīn atadı tişi-ge / (4) kābīn / ḳapsadı bulıt kök-ni / (5) ulam
tutti anı bẹzgek / ulam tutġan (6) bẹzgek / bạşın ḳụyuḳạtti, közin
yerge tịkti / boşadı bulun-nı, ıya bẹrdi esīrni / (7) ịyịnmış bulun /
bėrdi an͡ga māl-nı, ıḏu bėrdi an͡ga tıv̇arnı / (8) āzād ḳıldı ḳulnı, kẹndü
tilek-lü ḳıldı ḳul-nı / ᶜIrāḳ ėlinge bạrdı / ḳulaç-layu yügürdi aṭ, kėn͡grü
26 yörüdi aṭ / (1) bạturdı anı sụv̇-da / dėrin͡g bạrdı işde, yịtig kirdi işge
/ (2) baġladı ḳạṗuġ-nı / ḳạrārsız ḳıldı anı, dölenmes ḳıldı anı / yẹtdi an͡ga
/ yẹtgürdi an͡ga özge kịşi-ni, yẹtürdi (3) anı an͡ga / (*k.*) yẹtürdi an͡ga
ön͡gin kişi / yạpuşturdı an͡ga anı / (4)çịġay boldı, yạlḳınç boldı

/ sözletti anı, sözge ketürdi anı / nafaḳa ḳıldı mālını ᶜiyāl-ları üze, evün ḳıldı malını (5) besileri üze / evün / (6) boya yetdi oġlan taḳı meyve bişti, reşide boldı / yettim ḳaçġan-ġa / (7) ortaḳ ḳıldı anı işde / ortaḳ koştı (8) Tanġrı-ġa / ortaḳ körmek / küldürdi anı / tuttı nerseni
27 / (1) yıġlındı nersedin / boşamadı tutdı tişi-sini, tuttı anıng üze tişi-sini / (*k.*) küydürdi anġa ḫatunını / (2) cüft-lendürdi anġa keleşmişini / biz nikāḥ içinde erdük, (3) kelin doyında erdük / yoḳatdı anı / baḫīl buldı anı, ḳısḳınç buldı anı / (4) bedel berdi anġa yarmaḳlarnı / (5) bozuḳ ḳıldı nemeni / bāṭıl iş-lig boldı er, bozġun-luḳ ḳıldı er / (6) yaş ot-lu boldı orun / yük aġradı anıng üze, aġram ḳıldı anġa yük, bastı anı yük / (7) sevünç-lü ḳıldı anı, sevündürdi anı / uluġ baḫşiş berdi anġa, bernesin uluġ ḳılu berdi anġa / (8) ögürsedi ḳancıḳ taḳı tişi çetük
28 / (1) saçmadın yıġdı saḳış-nı, cümlę ḳıldı saḳışnı / saçmadın yıġılmış yıġın / körklüg ḳıldı işde, (2) körklü yerige teprendi işde / yüklüg ḳıldı ᶜavrat-nı / kilīm yüzini saçaḳ-lu ḳıldı, saçaḳ-lıġ ḳıldı kilīmni / (3) saçaḳ / yüzi saçaḳ-lu kilīm / kivürdi anı / (*k.*) soldurdı anı / (4) osang ḳıldı anı ol nemedin / yayaġ ḳoydı anı / ıydı anġa yalafaçnı, (5) savcı ıdtı anıng tapa / sav / (6) azıḳı tükendi kişi-lerning / salındurdı dutuġ-nı taḳı bel destārını / (7) ulaşu yaġdı yaġmur, ḳuydı yaġmur / yandurdı (8) ot-nı / ohşaşıḳ-lu boldı anıng üze iş, örtüldi anıng üze iş /
29 kenç oġlanlu boldı ᶜavrat / (1) kenç oġlanlu tişi, kiçik oġlan-lıġ tişi / evdürdi anı andın, yā yıġdı anı fulān nersedin, evütti anı fūlān nersedin / (2) kücey boldı anġa iş, baġlandı anıng üze iş, ḳıstaġ boldı anġa iş / kücey iş, ḳıstaġ, ḳatıġ iş, baġlanmış iş / (3) işletti anı / nişān-sız ḳıldı nerseni, belgüsüz ḳoydı nemeni / edgülük ḳıldı anġa, (4) minnet ḳoydı anıng üze / peyveste edgülük ḳılġan er / edgülük / (5) ḳarşu ḳoydı anġa yüzini, evürdi anıng tapa yüzini / (6) ḳarşu keldi kelgen, kelü başladı sefęrge barmış / yozaḳladı ḳapuġ-nı, küfre urdı ḳapuġ-ġa / (7) ḳaytardı çerigi-ni eli tapa / māl-ġa oġġa kivürdi anġa, oġġa berdi anġa māl-ġa / (8) yetiz ḳıldı anı / ot-suz suv-suz boldı yer, yaġmur-suz boldı
30 orun / suvsuzluḳ, ḳızlıḳ / (1) küye berdi borç-luġa / küymek / (2) endürdi anı / duzġu / (3) erlik suvını endürdi cimāᶜ ḳılġan, meni endürdi / oltang-ladı etük-ni, naᶜl urdı edük-ge / (4) taş ḳoydı anı, ḳoydurdı anı belgüsüz, belgüsüz ḳıldı anı / (*k.*) iglü ḳıldı anı / yalḳturdı anı istekler birle, umas ḳıldı anı ḥācat-lar birle / (5) berk ḳıldı iş-ni / ḳatıġ bükdürdi yip-ni / belgüsüz(6) ḳıldı iş-ni / ekiz oġlan toġurdı tişi bir ḳarında / ulaş yaġdı (7) yaġın / (*k.*) yazuḳ ḳıldı / (*k.*) yazuḳ / sınsıḳdı andın, köngül-süzlük ḳıldı andın / uġramış-da kedin yıġlındı andın / (8 *k.*) muḥrim boldı er, yaᶜnī iḥrām badı / ḥarem-ge kirdi
31 ḥarem-ge kirgen / Kaᶜbe koruġı, Kaᶜbe korıġınġa kirmiş / (1) berkitti nerseni / sökel ḳıldı anı / (2) yarmaḳ öng berdi buġday-ġa, selem bağladı / selem ᶜaḳdi, yarmaḳ öng bermek satıġı / (3) musulmān boldı kāfir / ısmarladı anġa yoḳalmaḳġa, helāket-ge kemişti anı, yoḳalġu

yẹrde ḳoydı anı / (4) boyun südi Tạn͡grı buyruḳınġa / Şām-ġa bạrdı, Şām-ġa kirdi, Şām-ġa kẹldi / (5) yạldurdı ot-nı / yėdürdi an͡ga nėrseni / (6) ulaşu yėtürgen er, yėgü bėri-ci er / ḳạran͡gu boldı tün / (7) çẹke urdı bitig-ge / bolmas ḳıldı an͡ga nėrseni, yitürdi an͡ga nėrseni /
32 (8) yoḳ-suz boldı er / uluġladı an͡ga / (1) bildürdi an͡ga iş-ni / mālnı tāvān-ḳa bėrdi, tāvān ḳıldurdı an͡ga (2) mālnı / tẹ̇k ḳoydı anı ḫụṣūmẹt-de, dutlundurdı an͡ga sözde / sözde dutụluṗ öksürgen er, şiʿr aytmaz er / (3) toldurdı ịyịş-ni / uḳturdı an͡ga mẹs'ẹlẹ-nin͡g ḥạrfini, bildürdi an͡ga ḥạrfni / (4) yạsuḳ-suz yẹrdin kịvürdi aṭ-nı arıḳġa / kẹmịşdi kẹndüsini (5) yoḳalmaḳġa / aşnu keçti anın͡g üze / ön͡g yörügen er, (6) alṗ er / ant içti Tạn͡grı-nı tuta / ant / (7) aġırladı anı / aġırlamaḳ / öygen urdı aṭ-ḳa / (8) yạṗuşturdı an͡ga işni, lāzịm ḳıldı an͡ga iş-ni / kön͡g-linge kẹmişdi anın͡g Tạn͡grı dutunmaḳ-nı / (*k.*) bėrdi
33 an͡ga (ṣabịrnı) / (1) ed̲gülük ḳıldı an͡ga, nịʿmẹt bėrdi, mịnn̈ẹt urdı an͡ga / bildürdi an͡ga işni / (2) ḳutardı an͡ga yạv̇uzluḳ-dın / rāst-ḳa tutẗı anı ayġanı içinde, kėrtündi an͡ga aytmışınġa / (3) bütdi Tạn͡grı-ġa / bẹrkitdi nėmeni / emgetdi anı urmaḳ birle, küçsüz ḳıldı (4) an͡ga urmaḳ bịrle, yürek-siz ḳıldı anı / ḳad̲ġuluġ ḳıldı anı / (5) ed̲gülük ḳıldı an͡ga / ed̲gülük / (6) ol yạḫşı bilür ʿẠrạb tilini / bẹrk yẹrge ḳatẗı nėmeni / (7) sạḳịnuk boldı tişi / ol sạḳịnuḳ tişi / (8) ulaş ḳıldı iş-ni /
34 (1) yumşaḳ-lıḳ ḳıldı işde / bọyun südi an͡ga / (2) tutuġ bėrdi ol nėme duşında, tutuġ ḳoydı / ėrki boldı nėrse / (3) tẹ̇k ḳod̲utẗı tėṗrengen-ni, tölendürdi tẹṗrengen-ni / ḳondurdı an͡ga ḳonaḳda / (4) sẹmritdi ḳoyun-nı / açuḳ ėtdi iş-ni / (5) küci yẹtẗi an͡ga, urdı an͡ga / dẹrin͡g bardı işde, yịtig kirdi / (6) yạraġ-lıġ boldı an͡ga iş / yạraġ-lıġ ḳıldı anı nėrsedin / (7) sası-dı et, yịd̲landı / mẹn͡gzedi an͡ga, oḫşadı an͡ga / ol
35 oḫşaş / (8) kücemledi an͡ga anın͡g üze / kücemlemek yā ḳạrşanmaḳ / (1) sẹv̇di an͡ga / (2) sẹv̇mek, dōst-luḳ / eglendi yẹrde / (3) yẹmịlci-di et, çürü-di et, ėrte-ge ḳaldı et / ulam bolmadı bịtik-ler tạḳı sạtġaşmaḳ, sẹyrek bol-dı, bịtiklerni tạḳı zịyarẹt-ni sẹyrek ḳıldı / (4) fụlān-nın͡g bėrnesi kẹsil-mes bizdin, fụlān-nın͡g bạḫşīşi pẹyvėste bolur bizge / tụ̈şti yüzün / (5) ulam-luḳ ḳıldı iş üze / (6) açı bėrdi an͡ga ḳạyġusın, mun͡glandı an͡ga / ḳạtıġ ḳoldı ḳoltġasını / (7) yạn͡gı ḳıldı anı / ḳạtlandı iş içinde / (8) yịtidi bıçaḳ-nı / yasladı tịşi cụ̈fti üze, bẹzekin ḳoydı ʿạvrạt tạḳı yas
36 tutẗı / (1) yaslaġan tişi, yas-lıġ tişi / ol yas tonları / anuḳ ḳıldı anı / (2) anuḳ-luḳ / yārī ıd̲tı çẹrig-ge, yö̲vụ̈t-kedi çẹrig-ge / (3) yārī, yö̲-vüt / mịdād kẹmişti dịvitge, mịdād birle on͡gardı dịvit-ni / (4) irin͡g-ledi baş / yö̲vụ̈tkedi an͡ga māl birle / (5) yẹn͡gdi anı / ḳạbūl ḳıldı Tạn͡grı anın͡g ḥạcc̈ını / (6) sürütẗi an͡ga yịpni / yạġdurdı yẹl yạġmurnı, sürdi yẹl yạġmurnı tạḳı ḳozġatẗı, (7) ḳozġatẗı yẹl yạġmurnı / tügme ḳoydı, urdı kön͡glek-ge / örtẗi ökünç-ni, (8) açdı ökünç-ni yā örtdi
37 / örtüglü söz yā yạşurġu sav / (1) ulam-luḳ ḳıldı yazuḳ üze / durịtdı, tikdi (2) eşek iki ḳulaḳını / zịyān tėgürdi an͡ga / köndi nėmege / (3)

ḳarār ḳıldurdı anı işi üze, tölendürdi anı işi üze / dölendürdi anga (4) orunda / tartdı bıçaḳ-nı boġazı üze, çeḳdi bıçaḳ-nı, keçürdi bıçaḳ-nı, yörütdi bıçaḳ-nı, egedi bıçaḳ-nı / (5) acıġ boldı nerse / acı neme / ḳatıġ büktürdi (6) yip-ni / büktürmek, ol ḳuvvet, yip ḳatı, bir ḳat yip / ʿazīz ḳıldı anı / (7) bildi nerseni / ḫıṣāṣ alu berdi anga (8) fulān-dın, öldürdi anga fulān uçun / irig boldı anıng üze yatġu
38 yer / (1) iglig ḳıldı anı, köydürdi anı / ẓulum ḳıldı, oruḳdın [ozuḳdın ?] aşa işledi / ol ḥaddin keçmek / (2) yerge ḳıra uçdı ḳuş taḳı bulıt / (3) açdı dölenmiş sözni, ẓāhir ḳıldı ḥaḳnı / yinçge ḳıldı anıng içinde baḳmaḳnı, yinçge endişe ḳıldı anıng içinde, yinçgeledi anıng içinde baḳmaḳnı / (4) ḳul-luḳ içinde tutdı ḳulnı / ḫōş boldı sökel-likdin / (5) uluġ-ladı anı / ḥal-ge çıḳdı ḥarem-ge kirmiş, ḥalāl boldı muḥrim / (*k.*) ḥalāl ḳıldı anı / endürdi (6) anı orun-ġa / ḥalāl ḳıldı ḥarām-nı, yıġaḳsız ḳıldı yıġaḳ-lunı / (7) ḳoydı anı / nāzadı anga, bayıdı anga, avaġ ḳıldı / nāzamak yā bayımaḳ, avaġ / (8) ḫōr ḳıldı anı / ḳıyşturdı anı rāyından, evürdi anı rāyından / saçratdı
39 anıng tapa edgülük-ni, ıydı anıng tapa edgülükni, ḳıldı anga (1) edgülükni / azdurdı anı yoldın / (2) yavalatdı tevēni, yava ḳıldı tevēni / yava barmış kölük / (3) yaḳın keldi anlarġa ay / kölge ḳıldı bizge kök, üzemizde boldı bulıt / (4) sökel kıldı anı / çıġay boldı bay / sürdi, kötürdi (5) yel bulıt-larnı / ardurdı anı, arnuḳ-latdı anı / yalḳtur-dı anı, umazḳa tegürdi anı / (6) kemişi berdi anga bitig-ni / çaḳırdı, lā ilāhe illa'llāhu tedi / körüldi (7) yangı ay / yetürdi anı / tındurdı aṭ-nı / (8) yıdlatdı anga yıdıġ-lıġ ot-nı / saġır ḳıldı
40 anı / endi anıng üze / (1) ḳadġurtdı anı iş, uġraġ-da tutdı anga iş / ḳarardı anıng üze tün / (2) örtdi anı tün / ingredi / (3) örtdi anı, yapdı anı, ḳuytuġa kivürdi / (4) imledi anıng tapa / vāciḇ ḳıldı anıng üze iş-ni / (5) saḳladı anga ḥaḳḳını, saḳlayu berdi anga ḥaḳḳını / kongurdı anı, tüpledi anı, tübin-din ḳopardı, tükel aldı andın / (6) mīrāṯ ḳoyu berdi anga mālnı, kendü özin-din song ḳoyı berdi anga mālnı / tegürdi anga ḳadġunı, ketürdi, song ḳoyu berdi anga ḳadġunı / (7) kivürdi anı / açuḳ ḳıldı iş-ni / bar ḳıldı anı / yalġuz
41 ḳıldı anı / (8) suvġa ketürdi tevelerni / ketürdi anıng üze bitig-ni / (1) duvaḳ örtdi küveç-ge / bağladı ḳapuġ-nı / (2) ḳaḳıdı anga ol neme birle, korkutdı anı ol nerse birle / ḳorḳuġ / oymaḳ savcı (3) ıddı anıng üze, ıdıttı anga kelgen-lerni, bir ögür kişi ıddı anıng tapa / yandurdı ot-nı / oğlan toġurttı ḳarabaş-ġa, oğlan anası (4) ḳıldı ḳarabaş-nı / ḳuydı dārūnı aġzınga, emizülük birle kemişdi anga ot-nı / başıru yükledi (5) kemi-ni / ḫurma yıġacı yüklendi ḫurma birle, başruldı / ḫurma birle yüklenmiş (6) yıġaç / kısġa ḳıldı sözni / (7) kendü ḳısġa boldı / kısġa söz / (8) buyuru işāret ḳıldı anıng tapa ol nemede / ḳorḳuġ ḳatdı, kemişti könglinge, könglinge tüşürdi ḳorḳunçnı

42 / (1) ėriktürdi anı, avunçasız ḳıldı anı / kişi-din ḥāli boldı ėv, vīrān boldı, ḳum-tuḳ boldı ėv, sarāy isiz boldı / (2) yıldıradı yıldırım, yışnadı yışın / (3) iglig ḳıldı anı, igletdi anı / ḳoydı anga emānet-ni, nėme ḳoydı anıng ḳatında / (4) ḳoydı kitāb içinde fūlān nėrseni, bitig-ge kivürdi anı / anıng könglinge kėmişdi Tangrı şükürni, ilhām ḳıldı Tangrı anga şükürni, tėvfiḳ bėrdi anga Tangrı şükürge / (5) bay boldı er, bayıdı, barlu boldı er, kėng-lik-lü boldı er / ol bay-lıḳ iyesi turur, ol barlu / (6) köp edgülük ḳıldı anga / çapturdı kölikini, yügürtti / (7) tünle basdı yaġı-nı, ġāret ḳıldı duşman-nı, nāgāh bastı dūşmanḳa taḳı ġāret ḳıldı / kėmişdi anı yoḳalmaḳ-ġa / (8) ᶜāşıḳ, ḳaram ḳıldı anı fulān nėrsege, ḥarīs, ḳıldı anı fulān nėrsege / ol ᶜāşıḳ, ḳaram turur anga / anga ᶜāşıḳ-lıḳ bar anıng birle, anıng ḳaram-luḳı bar munga, anga ḳaram-luḳı bar anıng, anga anıng bir-
43 le ᶜāşıḳ-lıḳ bar / (1) yoḳatdı anı / ḳatturdı it başını iyişge / (2) çapturdı atı-nı, yügürtti kölikni / yoḳattı anı / bėrkitti anı, ınaġ ḳıldı anı / (3) yapraḳlandı yaş yıġaç / tėgürdi anga mālnı / (4) ıraḳ bardı yėr içinde / kėlin ḳonuḳluḳın ḳıldı, kėrdek doyı bėrdi / kėmişti (5) saḳış-dın nėrseni / öginge kėmişdi ol nėmeni, könglinge tüşürdi nėrseni, şėk-ge tüşürdi nėrseni / (6) orun tutundı yėrni, turġu yėr ḳıldı orun-nı / küçsüz ėtti iş-ni, sust ḳıldı iş-ni / (7) barlu boldı, bayıdı / (8) bay-lıḳ / bā-
44 man ḳıldı anı / (1) oyġatdı anı uyḳusın-dın / boyġa yėtdi (2) oġlan, rėşidė-lik-ge yavudı oġlan / boyġa yėtmiş oġlan, rėşidelik-ge yavuġan / bişdi, köyüldi (3) üzüm / köyülmiş üzüm / (4) dömderü doġurdı tişi oġlan-nı, taban oġlan toġurdı tişi / dömderü doġurulmış oġlan / yaḳın bildi iş-ni, dölendi işge, (5) dölendürdi / köngül dölenmeki / (6) yavuz-luḳ ḳıldı anga / (7) yavuz sėzig ėtti
45 anga / yarutti anı / yarudı kėndü / (8) ġanimėt ḳıldı (1) Tangrı muṣulmān-lar üze kāfirlerning tıvarı-nı / (2) yanut bėrdi anga işi üze ḳılınçınġa / yanut / (3) söz ḳaytardı anga, cavāb bėrdi anga / ḳaytarmış söz, ol cavāb / (4) sızġurdı iç yaġı-nı / yas tėgdi anga / (5) tėgdi oḳ bükürtmek-ge / şavāb aydı (6) cavāb içinde, yön-lü ḳaytardı sözni / ḳaytti Tangrı tapa / (7) ündedi anga ol nėme tapa / tas ėttürdi anga nėmeni, kėçürdi anga nėmeni / (8) öldürdi anı / ḳuvvėt bėrdi
46 / ḳutardı anı / ḳutarmaḳ, yārī bėrmek / (1) istek-lü ḳıldı anı anga, (2) ḥacat-lıġ ḳıldı anı nėrse tapa / izdėk-lülük / cüft ḳıldı sözni, (3) ḳoş ḳoş sözledi, ḳoşa ḳoşa ḳıldı sözni / yıġaḳ-sız ḳoyı, ḳılu bėrdi anga nėrseni / ḳaytardı ḳoyun-larnı (4) kėce yatalıḳınġa, aḫşamun kėldürdi ḳoylarnı / dındurdı anı emgekdin / (5) dınçlıḳ / yıdlandı et, çürüdi et, sasıdı et / (6) ḳulaḳ tutdı anıng tapa / çökerdi tėveni / (7) tėve çökürgü yėr / edgü ḳıldı nėmeni / ḳoldı anı, tiledi anı / (8) ḳaytardı
47 sözni / fulān uçun öldürdi anga, ḳışāş aldı andın fulān birle / (1) öç almaḳ / ḳutardı anı Tangrı yavuzluḳ-dın, saḳladı anı Tangrı yavuzluḳ-dın / (2) yoḳattı anı / ḳopardı toġ-nı taḳı bul-

ġaḳ-nı / (3) sürdi yerni / ḳutġardı anı / tezgindürdi (4) teġirmenni / meşveret ḳıldı anga nerse birle, danışuḳ-da aytu berdi anga ol nemeni / (5) danışuḳ, kengeş / imledi (6) anıng tapa barmaḳı birle / im barmaḳı, işāret ḳılġan barmaḳ / (7) kedük-lü boldı orun, ḳorḳunçluġ boldı yer, yurt yıġaḳ-sız ḥicāb-suz boldı / kedük, ol ḳorḳunçluġ yer / (8) ḳaytarasuġa berdi nemeni, ᶜāriyet berdi
48 anga / ḳaytarġuġa berilgen neme / (1) aḳın ėtti anlar üze / aḳın / (2) aḳıncı er, peyveste ġāret ḳılġan er / yarudı nerse / (3) yarutti anı öngin kişi / soyurġalan berdi anga / (4) kèçürdi anı suv üze / kèçürmek, ol yolda yörügen-ning peyki / (5) yörük ḳıldı iş-ni / mucābāt aytti fulan şiᶜringe anıng mengizlig / (6) yoḳ-suz boldı er / uzaḳ zamāne yoḳ-(7)-suz ḳıldı anı, ḥācāt-lıġ ḳıldı anı rūzgār / kücey boldı isteki, bulunmadı anga istegen nerse, ᶜāciz ḳıldı anı isteki / (8) ḳapsadı anı / yaḫşı bildi anı bil-
49 mek-din yan, ḳapsadı anı bilmek-din yan / (1) açurdı anı / boyun südi anga / boyun sümek / (2) peyveste boyun sügen er / singdürdi yègüni taḳı içküni / (3) ḳorḳunçluġ ḳıldı yol-nı / (4) tezgindi nersening tegresinde / üstündin baḳtı nersege, baḳa oturdı / (5) tatturdı anga nemeni / küçi yetti anga / (6) umaḳ, küç, ol ḳuvvet / ayıldı esrüklükdin (7) taḳı sökel-lik-din taḳı delülük-din taḳı uşı ḳarılmaḳ-dın / (8)
50 siydürdi anı / kezdürdi köngli közi-ni iş içinde, çevürdi rāyını / (1) yıl çevründi èv üze, bir yıl-lıḳ boldı sarāy / öz sözin boza söz sözledi / (2) kendü özi-ni kendü bozar söz / kezendi anıng üze ḳamçı birle, yaladı anga ḳamçı birle / (3) ḥavāle ḳıldı fulān üze ming yarmaḳ-nı / (4) kün yuzanturdı anga Tangrı yaġı-sın-dın kiterip, davlat-lıġ ḳıldı anı Tangrı duşmanından, davlatını alu berdi anga Tangrı duşmanından / (5) sürdi anga ornın-dın, kıyşturdı anı orundın / aḳıtdı suv-nı / (6) kötürdi daşnı tecrübe uçun / uzun ḳıldı Tangrı anıng barlıḳı-nı, yaşı-nı / (7) ünin kötürdi avrat ıġı birle, ögürdi tişi / ögülüg, ḳatıġ yıġlamaḳ / (8) satıġ ḳaytarıştı anıng birle, bozdı bayᶜ-nı / kèçürdi yazukını, kèçiri
51 berdi anga daymaḳı-nı / (1) kıyşturdı anga / suna berdi anga nerseni, degindürdi anga ol nemege / ulam ḳıldı iş-ni / (2) otlatdı kolik-lerni, ıydı otlaġġa kölik-lerni / eglendi, durdı orunda / (3) durġu yer / vaḳtıda oḳudı namāznı, mudāvemet ḳıldı namāzḳa, yā erkān-ların rāst ḳıldı / (4) könültti egri-ni, tüzetti egri-ni / iç ḳāmet ḳıldı mü'ezzin, durġuzdı mü'ezzin namāz uçun / (5) malāmāt-ka sezā iş ḳıldı er / uyuttı anı / yārī berdi anga, yövüt ėtdi anga / (6) yövüt / (7) yārī bergen er, yövütkegen er / ḫōr ḳıldı anı / (8) suv-lu
52 boldı eşme, üküş suv-luġ boldı ḳuyuġ / sèzig-ge kemişdi anı / (1) töhmet-lü boldı er, şek-ge tüşti er / (*k.*) buldı anı / ḫōş kıldı nèrseni / (2) tünetti anı Tangrı edgülük birle, tün kèçürtdi / küci yetti yā bekledi anı, urdı anı, azıḳ berdi anga / (3) beklegen yā küci yetgen / ḥaḳlayu berdi anga fulān nèmeni / (4) kiterdi

ᶜịllẹt-ni / yoḳatẗı anı Tạn͡grı / (5) kötürdi anı z̲ịkri birle, açuḳ
ögdi an͡ga / ass̈u tėgürdi an͡ga / (6) kẹndü ass̈u aldı, kẹndüsi fāyda
aldı, kẹndü fāyda-lu boldı / fāyda / (7) ḳạtıġ büktürdi yịp-ni
/ ᶜạlẹm-lüg ḳıldı ton-nı / (8) bāmạn ḳıldı an͡ga nėrsedin /
53 yıġı-nı birle ḳạytdı-lar (1) ᶜẠrạfāt-dın / kirdi sözge, ḳarıṣdı sözge / (2)
kiterdi zịyān-nı yol-dın / (3) çavlu ėtdi yạşru sözni / āşkārā ḳıldı
ö(r)tüglüg nėrseni / (4) tạs ėtdi anı / ḳonuḳ-ladı an͡ga, ḳonuḳ tüşürdi
an͡ga / (5) ḳạv̇uşturdı nėrseni yạna bir nėrsege, yanadı nėrseni
nėrsege / (6) tökdi sụv̇-nı / aytịlur tökdi, töker, (7) tökmek / on͡gardı
dịvit-ni, yạraşturdı dịvit-ni / tuta bilmez yarmaḳnı (8) ayası
cịvānmạrdlıḳ-dın / üküş oġlan-lıġ boldı er, köp bėsịlü boldı er /
54 bės-legü, ol kimerse kim ḳut bėrilür / (1)ᶜạvrạt ḳarında oġlan bar erken
süt emdürdi, emdürdi tişi oġlanınġa yüklü erken / yüklüg erken süt
emdürgen tişi / (2) anası yüklüg erken süt emgen oġlan, yüklüg südin
emdürülmiş oġlan / (3) yüklüg tişi süti ḳarıṣmıṣ süt / bulıt-luġ boldı
kök, bulıt ḳıldı / (4) açtı sözni, aça sözledi / kẹndü açıldı / (5) borç
bėrdi an͡ga / yumşatẗı anı / (6) körküzdi an͡ga nėmeni / arāhunun͡g
aṣlı ar'ahu turur, aṣlı körküzdi anı / körküzür / (7) körküzmek /
körküzgen er / körgetilmiş nėrse / (8) aslam aldı er, aslam bėrdi
55 er / artdı anın͡g üze (1) anın͡g içinde / bėrdi an͡ga tıv̇arnı
/ mẹsẹlẹ cạvābın aytdı dānịşmẹnd / (2) mẹsẹle cạvābı / son͡g
kẹmịşdi iş-ni / (3) sürdi Tạn͡grı bulıt-larnı / (4) ḳutġardı an͡ga
Tạn͡grı yoḳalmaḳdın / açuḳ boldı (5) kök / ḳuşluḳġa kirdi / yaladı
an͡ga ḳạmçı birle / (6) ıydı toḳuġ-nı / açdı nėmeni / (7) bėrne
bėrdi an͡ga / ass̈u tėgürdi an͡ga / bu bėrne, ass̈u / (8) yoḳatdı
56 anı / ıydı anın͡g tạṗa ed̲gülük-ni / (1) dutaşdı an͡ga uyuz
/ uyuz dutaşmaḳı / (2) dād bėrdi an͡ga anın͡g üze, dād alı bėrdi andın /
asıġ-sız boldı / artut ıydı (3) an͡ga, anın͡g tạṗa / ıydı Kạᶜbẹ-ge
boġazlaġu kölik-ni / (4) āzārladı an͡ga, āzārlatẗı anı / çöṗ sa̲ldı
közinge, çöṗ-lü ḳıldı közi-ni / (5) mẹz̲ī ėndürdi / barlu boldı / bay-
lıḳ / (6) yörütẗi aṭnı tạḳı aḳturdı sụv̇-nı / (7) bildürdi an͡ga iş-ni /
ḫōrladı anı / tünle yörüdi / (8) tāzẹ-leyü ögdi an͡ga / yalın͡g ḳıldı anı ton-
57 ların-dın, yalın͡g-latdı ton-ların-dın an͡ga / (1) ḳındurdı anı an͡ga
/ tẹrge bėrdi an͡ga ėv̇-ni, yalạ bėrdi / yal / (2) ḫōrladı anı / sėḳi̲rtdi
ayġırnı ḳısraḳ-ġa / (3) tölendürdi Tạn͡grı taġlarnı / kėcege kirdi / (4)
unutdurdı an͡ga nėmeni / tünle körmez ḳıldı anı (5) Tạn͡grı / yạṗa
örtdi an͡ga anı, tėgürdi an͡ga / yạydı yạşru sözni / (6) ötürdi ot ḳarnı-nı,
yörütdi / sanadı ḳoznı tạḳı ön͡gin nėmeni, (7) önün sanadı anı / yıratdı
anı, ıraḳ ḳıldı anı / ḫọşnūd ḳıldı anı / (8) yumdı közi-ni /
58 kẹçürdi yazuḳını, köz yumdı daymakı üze / (1) açdı an͡ga rāzı-nı / el
ayaḳ tėgürdi tişi-ge, cịmāᶜ ḳıldı tạḳı iki endāmın bir ḳıldı / (2) yörütdi iş-
ni, ötkürdi iş-ni / aruḳ ḳıldı anı / (3) aruḳ tėv̇e / bėrdi an͡ga tıv̇arnı /
(4) bėrne / (5) ḳulaḳın tutẗı ėşitmek uçun, ḳulaḳ ḳoydı ėşitmek-ge /

çömeldi it, çömelü oturdı it / (6) ḳulaḳ tutdı anga / munduz ḳıldı anı, ḥaddin keçürdi anı / sana umadı nèmeni, ḳoydı nèmeni, bāṭıl ḳıldı / (7) tüz kęsti bıyıḳın, tübine ḳıra kęsti bıyıḳnı / ḳatıġ-lıḳ ḳıldı anga (8) tilemek içinde, ulundurdı anı tilemek içinde, ḳıstayu tiledi / yaşurdı anı, örtti
59 anı yā açtı / süzük ḳıldı anga sęvüg-lük-ni / (1) üyürdi anı nèrse birle / ᶜafv ḳıldı anı iş-din, ḳılmaḳı vāciḇ bolmış iş-ni kiterdi anga / (2) ımızġandı, uyuttı, uyudı / buldı anı / uzaḳ bar tutdı anga Taṇgrı / (3) yarlıḳadı anga, ḥurmęt tutdı anga, esirgedi anga / yarlıḳamaḳ / (4) suvardı anlarnı Taṇgrı, suv içürdi anlarġa Taṇgrı / bèdbaḥt ḳıldı anı, ḳarşadı anga / acıġ boldı nèrse / (5) bıraḳdı anı / bıraḳılmış nèrse / kèmişi bèrdi anga fulān nèmeni / (6) iş-ni ittü anıng taṗa, iş-ni bıraḳı bèrdi anga / (*k.*) ıġlattı anı / yalınatdı ot-nı, yandurdı ot-nı / (7) andıḳtı Taṇgrı birle, ant içdi Taṇgrı tuta / ant / tört ay yavumas-lıḳ-ġa andıḳtı ḥatunınġa / (8) körklü sınaġ birle sınadı anga Taṇgrı, māl niᶜmęt
60 birle sınadı / (1) erdem körküzdi uruş-da, alṗ-luḳın āşkāra ḳıldı uruş içinde / aydı anga ᶜöẓürni, açdı anga ᶜöẓürni / (2) eskirtti ton-nı / sürdi anlarġa yurt-larından, çıḳardı anlarnı èv-lerindin / (3) kendü yurtın ḳoyup kitdi-ler, çıḳdı-lar kèndüleri / ḫālī boldı orun / (4) ḫālī ḳıldı orun-nı, orun-nı oḳaltdı / saldı ḳovanı ḳuyuġ-ġa / (5) ḥuccęt kętürdi taḳı yaḳ yavuḳ-luḳ-nı, yaḳın kęltürdi ḥuccętini taḳı ḳarābętini / tütgürdi (6) yā ündedi it-ni / sögüldi anı otġa / ḳaldurdı anı, köterdi / (7) kittü yastuḳdın turdı yastuḳdın / ḳız ḳıldı (8) narḫ-nı / ḳaynatdı
61 küveç-ni / oḳuyu bèrdi anga (1) bitig-ni / zamān bèrdi Taṇgrı anga ᶜömri içinde / ḳızıttı (2) tęmürni / ḳızıtıp başdı anıng üze taġlaġu tęmürni / körmez (3) ḳıldı Taṇgrı anıng közi-ni, ḳaraġu ḳıldı / arturdı Taṇgrı anıng tıvarı-nı / (4) ögdi anı, ögdü aytdı anga / ögmek / voḳattı anı / (5) yaḳnatdı anı anga / aruḳlatdı anı / mung-suz ḳıldı anga, bay ḳıldı anı / (6) nāᵓib boldı andın, ol bitiresügin bu bitürdi / ol bitiresügini bitürmek / tüketdi anı / (7) māyaḳ bèrdi anga / erlik suvın èndürdi / osang ḳıldı anga nèrsedin / (8) tègürdi anga sözni, uluġ-lar
62 sözin tègürdi uluġ-larġa / (1) vaḥy ıydı yā işāręt ḳıldı yā bitidi yā ilhām bèrdi Taṇgrı paygambar taṗa / edgülük ḳıldım er üze, el-lü boldum ēr üze, (2) ong edgülük-lü boldum er üze / edgülük / yoḳaldı / (3) ot-lu ḳıldı çaḳmaḳ-nı / çıḳardı ot-nı çaḳmaḳdın / (4) buyurdı bèg erge, tutsurdı bèg-ge erni / vaṣiyyęt ḳıldı anga üç-de bir mālını, vaṣiyyęt ḳıldı anga (5) mālından üçde biri birle / vaṣī dikdi anga mālında / (6) tutsurmaḳ / ḳapġa ḳatdı kāle-ni / (7) saḳladı nèmeni könglinde, kivürdi könglinge nèrseni / saḳladı söz (8) kęşişmek-ni anıng uçun / üzele kęldi anıng üze, közdemci boldı anıng üze, baḳa oturdı /
63 baġladı tuluṗ aġzın / (1) ḳıldı anga edgülükni / imledi anga / (2) ḳovşatdı anı yā küçsüz ętdi / (3) sığındurdı anı / ḳandurdı anga suvdın / öldürür yęrin (4) yangıldı kędik-ning / av-nung ḳolı butı, öldürmegü yęr / azġurdı anı / (5) azuḳ-sız boldı bodunlar, rızḳ-ları

tükendi / oḳ boldı duralıḳ / (6) aynatdı ṣā'ir ṣi'r āḫırın, maṣḫara ḳıldı ṣā'ir / alıp bardı anı, ḳaptı anı / (7) tongdardı Tañgrı Lūṭ èl-leri-ni, yèrge yutdurdı Tañgrı Lūṭ ḳavmi-ning èl-leri-ni / (8) sundı
64 elini nèrsege, aṣaḳga sundı eligi-ni nème tapa / (1) dirgüzdi anga Tañgrı / eyledi er eylek-siz yèrni, 'imāreṭ ḳıldı er ḫarāb yèrni / (2) ḳulluḳ birle tüni-ni oyag tutdı, oyag kèçürdi tüni-ni / (3) arguzdı anı yörümek / (4) mungaltdı anga iş, emgetti anı iş / kücey boldı aning üze nème /

(5) *bābu fa' 'ala yufa''ilu taf'ilan va taf'ilatan*

/ (6) bizār ḳıldı anı borcdın / ustāḫ ḳıldı aning üze / (7) pārè pārè ḳıldı anı / yıgdı tèvelerni suvdın, ḳaytardı / (8) pèrdè-de turgan ḳarabaş, parda-lıg kènizèk, kizlenmiş kènizèk / ḫaṭaḳa nisbèt ḳıldı anı,
65 yangıldı tèdi anı / (1) ḳaḳıdı anga / yasadı çèrig-ni / ḳısarladı anga sarāy saṭmaḳ-ga / (2) bildürdi anga iş-ni, angdurdı anga, ḫabar bèrdi anga / iktülendi şāmūşa-da,ètig içinde (3) ḳoparıldı / ula bişmiş et / erdèm ögretdi anga, èdeb-lüg ḳıldı anı / (4) yıgdı anlarnı, tèrdi anlarnı / singiredi anga, ḳaḳıdı anga / toprakga bulgadı anı / (5) sınadı anı / yırattı anı şèrdin, bir yana tutdı anı yaman-dın / (6) döşedi mèzgit-ge uşaḳ daş-nı / eylek-siz ḳoydı anı / (7) eylek-siz / ḳına yaḳtı barmaḳ-larınga, boyadı barmaḳ ucı-nı / (8) ögretti anga, düşündürdi
66 / yitidi anı / altun-ladı ḳurnı, altun yalduzdı ḳurga / (1) tüzince ḳoydı nèrselerni, tèrtib-ce ḳıldı nèrselerni / marḫaban bikè tèdi, marḫaba ḳıldı anga, kènglik bolsun sanga tèdi / (2) köngül-letdi anga nèrsede, rağbat ḳıldurdı anga / kèydürdi tèmürni süngüge, ornattı tèmürni süngü ucınga, (3) süngü tèmürüni süngüde ornatdı / ḳorḳutdı anı / budadı ḫurma yıgacı-nı / (4) astı bodunlarnı / ḳınadı anı / (5) 'arabi-ge evürdi pārsini / songınca yörüdi aning, uydı anga / magrıb-ḳa tègdi, kün batar sıngar bardı / (6) yengdürdi anı aning üze / yavuttı anı / boğazladı kölik-ni Tañgrı-lıḳ uçun / (7) budadı teg-ni / çattı iki (8) közi arasını / evürdi nèrseni / yalgandurdı anga, yalgan-ga nisbèt
67 ḳıldı anı / (1) yalgan kördi savnı / laḳab ḳoydı anga anı / (2) tèzgindiler èl-ler içinde, yörüdi-ler / (3) yaḫşı sordı andın / arıg ḳıldı anı, süzük ḳıldı / (4) yèrmek birle tèk ḳoydı anı, ḫuccèt birle tèk ḳoydı anı / dölendürdi anı / du'ā ḳıldı (5) aḫsurgan-ga, edgü du'ā ḳıldı aḫsurgan-ga / sözinde ḳısgadın körklü söz sözledi / (6) ḳısga-ken köp ma'ni-lü söz / yalnatdı ot-nı, yandurdı, dutuşturdı / (7) tişi ḳıldı at-nı, 'alāmèt-i tè'nis ilḫāḳ ḳıldı / üç müngüşlü nème / (8) ürpertdi misvāḳ başını
68 / egledi anga, kèçürdi anı / (1) ustād ḳıldı anı, bildürmek içinde nihāyèt-ge çıḳardı / ol aning ustād şāgirdi turur / (2) azın azın ḳaldurdı anı ol iş tapa / buladı anga ḳan-ga / (3) ḳıyşıp eglendi aning ḳatında / dardı andın ḳadgunı / (4) açdı barmaḳ-ları arası-nı / açuḳluḳ, iki barmaḳ arasındaḳı açuḳ-luḳ / (5) ol öng tişleri seyrek kişi / şışuḳ

yüzlü er / (6) āzārladı anı, iglü emgek tėgürdi anga, āzārlattı anı / köngül iglemeki, ol ḳatıġ āzār(/ (7) sȫḳündürdi başı-nı ruḳū^{c}-da, başın ḳuyuḳatdı ruḳū^{c} içinde / (8) aġratdı munı anıng üze, arturdı munı
69 anıng üze / iktüledi anı / (1) arıġ angdı Tanġrı-ġa / arıġ Tanġrı / (2) boşadı anı / boşamaḳ / taradı saçını, (3) çözdi saçı-nı / ertecek ḳeldi anlar üze / erteletsün seni Tanġrı edgülük birle / (4) aça ayıra aytdı nėmeni / arıġ ḳıldı şarāb-nı / (5) ḳatıḳ-sız nėme, açuḳ / açdı (6) ḳapuġlarnı / sevündürdi anga / körksüz kördi anıng ḳılıncı-nı, yavuzladı anga fi^{c}lini / (7) burtartdı yüzini / ögülmiş er / (8) şȫr ḳıldı şȫrbanı / arıġ ḳıldı sözni /
70 (1) bitig-ning zamānın belgürtdi / yançdı başlarnı / (2) yıpar sürtdi anga, bulġadı anı yıpar birle / balaladı ḳuş / (3) sürtdi anga yaġ-nı / berkitdi anı / (4) savutdı suv-nı / yıratdı anı / yalıng ḳıldı anı (5) tonın-dın / ḳıvırcuḳ ḳıldı saç-nı / (6) mengü ḳıldı anı Tanġrı / kül-ge bulġadı söglüncüni, külge kėmişti söglüncini / (7) köngül-süz ḳıldı anga nėmede / ters tökdi yėrge / ters yā köçnük toprak / (8) biri biringe dayayu ḳoydı yıġaç-larnı / ürküdü ḳodı anga / dildi
71 (1) ḳavun-nı / bu tilük / aştı (2) taġ-ġa / baġladı başı-nı / dolġaşturu (3) sözledi sözni / ötti kögercin / pėyvėstė ötgen (4) ḳuş / yalġan-ḳa nişbėt ḳıldı anı / yalġan / (5) artdı anga bėg-lik-ni, bėrdi anga bėglikni / uluġ-layu angdı Tanġrı-ġa, ögdi, uluġladı Tanġrı-nı / (6) tam-nı sıḳanuḳ urdı, yüksetti binānı / yumşaḳ ḳıldı töşek-ni, yaydı töşek-ni / (7) yetrü aytdı ^{c}özrini, ẓāhir ḳıldı ^{c}özürni / nişān ḳıldı anda / (8) song ḳemişdi anı / eksük kitāb, öngi songı eksük bitig / sezā degül yėrge ḥarc ḳıldı
72 māl-nı, yoḳattı māl-nı / (1) ḥavic ḳemişti küveç-ge, ḳatıḳ ḳatdı küveç-ge / (2) buştuladı anga edgülük birle / körer ḳıldı anga, körküzdi anga / (3) erte ėr bardı / yoḳatdı boḍunlarnı / bu yoḳalmaḳ / (4) üklütdi māl-nı / aşıladı sungük-lerni / (5) bėrtükçi, bu bėrtük baġuçı / körklüg ḳıldı ḳaşıdėni, bėzeyü aytdı ḳaşıdėni / (6) ḳorḳutdı anga / hörladı anı / ḳızartdı nėmeni / (7) yaşıl ḳıldı anı / sarġatdı anı / anglatdı anga, ḫabar bėrdi anga / (8) pārdā-lıġ ḳız,
73 örtülüg ḳarabaş / yoḳatdı anı / yinçge (1) bıḳın / songını endişe ḳıldı iş-ning, songı-na baḳdı iş-ning / āzād ḳıldı ḳulnı (2) kendüsin-din songra / yoḳatdı anı / (3) yoḳalmaḳ / tişi nişānın kiterdi işim-din / angdurdı anga (4) nėmeni / angdurġan angdurdı boḍunlarġa, vā^{c}ẓ uydı vā^{c}iẓ ḥalāyıḳ-larḳa / (5) pėrde-lig ḳız, örtüglü ḳarabaş / doldurdı Tanġrı tengizlerni / (6) aldadı anı, avutdı anı / erksiz ḳıldı anga / narḫ belgürtdi, endāzė ḳıldı narḫ-nı / (7) tutuşdurdı (8) ot-nı, yaldurdı ot-nı / ḫire boldı közlerimiz / tėmür çėke urdı ḳapuġḳa
74 / (1) çermendi ton-nı / belgülüg ḳıldı anı / baş ḳıldı kitābınġa nėrseni, başladı (2) bitigi-ni ol nėme birle / bu bitig-ning baş sözi, bitig başı / (3) uluġluḳdın ḳıyşturdı yangaḳı-nı, yangaḳını evürdi

tekebbür uçun, egri ḳıldı yaŋgaḳı-nı uluġ-sınıp / at-nı kiçik ḳıldı / (4) yaraġ ḳıldı aṭ-nı, saŋuṭṭı aṭ-nı yarışmaḳ uçun / arıġ ḳıldı anı / ẓafer bėrilmiş er, (5) istek-ni bulġucı er / istek-ni bulmaḳ / sözledi nėr-sedin / (6) ḳalıḳ-lıḳ ḳıldı işde / uluġ-ladı yā yārī bėrdi aŋga / (7) edėb ḳıldı yazġaŋġa, taᶜzīr urdı, edėb uçun urdı yazuḳluġnı / kücey ḳıldı aŋıŋ üze iş-ni / (8) on āyet bėlgüsi urdı kurrāsė-ge / hōş yıdıġ-lıġ
75 ḳıldı anı / (1) bulġadı aŋga toraḳ-ġa / uzun yaşartdı aŋga Taŋrı / (2) yaşamaḳ / doġ saçtı aŋıŋ yüzinge / (3) ekisdi andın ḳın-nı / aḳturdı arıḳ-larnı / (*k.*) artuḳluġ ḳıldı anı aŋıŋ üze / (4) aça sözledi Ḳur'ān maᶜnī-sin / oruç açturdı oruç tutġan-ġa / (5) saḳındı aŋıŋ içinde / saḳınç / (6) tarlıḳ ḳıldı bėşileri üze / (7) çaḳlu ḳıldı nėrseni / aḳartdı yaġurnı, ḳapnı soydı / (8) ḳalıḳ-lıḳ ḳıldı istekde /
76 kęsdi ḥācī saçı ucın-dın, ḳısḳa ḳıldı ḥācī saçın / (1) umadı aŋga, ᶜāçızlıḳ birle yıġlındı andın / yanın yıḳdı anı, iki yanınġa kęmişti erenlerni uruş içinde / tamdurdı suv-nı, tergedi / (2) uluġ-layu aŋgdı Taŋrı-nı / üklütdi tıvarnı / bulġanuḳ ḳıldı suv-nı / (3) uşatdı anı / örtdi Taŋrı anlarnıŋ yamanı-nı / (4) yaydı, yayıp açuḳ ḳoydı kurrāse-ni / ürkütdi anı, ḳaçurdı anı / bėlgüsüz (5) ḳıldı at-nı / belgüsüz nėme atı / öyle isiginde yörüdi, yörüdi kün issüsinde / (6) öyle issüsi / ozdı andın, çıḳdı andın / (7) yasayu bėrdi aŋga yönesin / (*k.*) anuṭṭı anlarḳa anuḳluḳ-ları birle, oŋgardı anı kęrek yaraġları birle / ᶜalęm ḳıldı ton-ġa, ᶜalęm toḳudı ton-ġa / (8) muŋg-lu tėdi aŋga, ᶜāciz ḳıldı anı / ḳarı boldı
77 tişi, yan-başı ulu boldı / turnaḳı üstide çęvürdi oḳ-nı, tęzgindürdi / (1) bėş müŋgüş-lü nėme, bėş sęŋirlig nėrse / yaşurdı kāle ᶜaybı-nı saṭıġda / (2) kirlü ḳıldı ton-nı / burtartdı yüzi-ni, ḳatıġ burtardı / (3) ḳondı tün soŋgında / ḳarıdı ḳız ėvde, ḳız erken orta yaşlıġ boldı / taŋ ḳarangusında ḳıldı namāznı / (4) taŋ ḳarangusında suvḳa kęldi-ler / müflis-lik birle ḥuḳüm ḳıldı aŋga ḳāḍī, müflis tęyü ḥuḳüm ḳıldı anı ḳadı / (5) arıġ-layu aŋgdı Taŋrı-nı / arıġ Taŋrı / arıġ-lıḳ / (6) börük kęydürdi aŋga / örtdi aŋıŋ üze iş-ni, bulġaşturdı aŋıŋ üze iş-ni / ḳadġusın (7) kiterdi andın, tardı andın ḳayġunı / dömderdi anı / tütgürdi, talaşturdı / (8) çerdek-ge mündürdi teg-ni, ispęrik
78 kötürdi / (1) yaḫşı sordı andın, çındaru uşadı anı / bęzedi nėrseni / (2) kutardı anı Taŋrı ḳadġudın / kėngrülük ḳoyu bėrdi (3) aŋga ol nėmede / kėng-lik / oynattı tişi (4) oġlannı / aça sözledi ḳıṣṣa-nı / arıtdı anı (5) Taŋrı / mażā-sız ḳıldı tirigliki-ni / pārę pārę ḳıldı anı, bölük bölük ḳıldı anı / (6) yigrenci ḳıldı anı aŋga / ḳındurdı anı uruşġa, yöndürdi anı uruş-ḳa / (7) arḳuratdı munı aŋga / ḳarşu ḳoyġan nėrse / örtüglü ḳıldı söz-ni, (8) murādı-nı yaşuru sözledi
79 / saḳat, köybet kętürdi anlarġa kęlgen / saġat, tuşġu / (1) köybęt, tuzġu / yumdı iki közi-ni / uyḳu birle (2) köz yummadım / yinçge, örtüglü ḳıldı sözni / farīża ḳıldı Taŋrı sūrę-niŋ aḥkam-ların, andāzę ḳıldı Taŋrı sūrę-ni, kęsti Taŋrı / (3) sökelci-lik ḳıldı aŋga, sökellikde

bąḳtı aṅga / egledi aṅga (4) işdin / ḫōş yıḍıġ sēpdi ölüg-ge / (5) ḳardı ḳatdı iş-ni, ḳarışturdı, fesādġa ḳeltürdi iş-ni / erklendürdi anı anıṅ üze / (6) ḳanġa bulġadı anı / ġalaṭ-ḳa nisbet ḳıldı anı, yaṅgıldı tėdi aṅga / ıçġındı (7) iş vaḳtı-nı / küpe, ısırġa ḳatı bėrdi aṅga / başı üze kemişti (8) aṭ-ġa tizgin-ni, dizgin kemişdi aṭ boynıġa çaptuḳda /

80 raġbat-lıġ ḳıldı anı nėrsege / (1) çeke urdı kurrāse-ge / irig-lik ḳıldı anıṅ üze, zöft-lük ḳıldı / (2) tirig erken ögdi anı / yėdürdi aṅga ḳadġunı, azın azın içürdi aṅga ḳadġunı / (3) ādīnę namāzınġa barduḳ, yaᶜnī oḳuduḳ, ādīnę ḳılduḳ / yıġdı tıvarnı / sungüki çıḳarılmış söglünci / (4) tört müngüş-lü nėme / keje keje ḳıldı ünide, ḳaytardı ünin / (5) gevher ornatmış çovāc, bezeklig tāc / yamadı tonı-nı, köp yamadı tonı-nı / (6) alp-luḳ-ġa nisbet ḳıldı anı, alp tėdi aṅga yā ustāḫ ḳıldı / şafāᶜatın ḳabūl ḳıldı anıṅ bėg yazuḳluġ içinde / (7) teşnīᶜ ḳıldı aṅga, aça tėdi anıṅ üze uvtanurı-nı, çoġladı / çoġu / igletdi anıṅ başı-nı, taḳıttı anı, başın aġrıttı / (8) iki ḳāfiye-lü ḳıldı bėyt-ni, yarım

81 bėyt aydı / ḳorḳutdı anı yā ḳorḳuġı-nı kiterdi / singiredi aṅga / (1) kėsti anı / bürüncük örtdi tişi-ge / assu alındurdı aṅga anıṅ birle, mąnfaᶜat bėrdi aṅga anıṅ birle / (2) sıngar közlüg kişi / kėyim bėrdi tişi-ge ṭalaḳ-dın songra / ṭalaḳ-dın songra bėrilmiş kėyim / (3) tėgürdi aṅga savnı / sav tėgürmek / (4) fārig ḳıldı anı iş-ge, oḳaltdı aṅga iş-din iş uçun / aġnatdı köli-ki-ni / (5) taşnif ḳıldı, çatdı kitāb-nı / yaraşturdı köngül-lerni, muvāfaḳat kemişti / (6) köndürdi süngüni, yaşġu birle köndürdi süngüni / kıyşru kėsti ḳalem-ni, kıya kėsti / (7) ornın-dın kıyşurdı sözni / (8) ant bėrdi aṅga / song ḳoydı anı / uluġ-ladı

82 anı, ḫurmėt-lig ḳıldı anı, aġırladı anı / (1) ısırḳa ḳatdı tişi ḳulaḳınġa / taşḥīf ḳıldı yaᶜnī ġalaṭ ḳıldı, kėlime-ni tėmekde oḫşaş kėlime-ge bedėl ḳıldı / evürdi anı, taşarruf ḳıldurdı aṅga, el bėrdi aṅga işlerinde / (2) sınıf sınıf ḳıldı kitāb-nı, taşnīf ḳıldı kitāb-nı / ḳat ḳat ḳıldı bahşiş-ni, iki ḳat ḳıldı bėrne-ni / (3) sust ḳıldı anı yörümek / bildürdü aṅga nėmeni / (4) ḫōş yıdıġ-lu ḳıldı Tanġrı uştmahnı ideleri uçun (5) belgülüg ḳıldı at-nı / belgülüg / zöft-lük ḳıldı aṅga, malāmat ḳıldı aṅga / (6) irig-lik ḳıldı aṅga / ḳayra, artġaru baġladı erenler bileki-ni / yükledi anıṅ (7) üze iş-ni / iki pāre ḳıldı anı / arıġ ḳıldı ton-nı / (8) oyġartdı anı, oyaġ tuttı anı / yitig bąḳdı aṅga, çındaru bąḳdı

83 aṅga / köydürdi anı, örtedi anı / (1) ot / aylanu uçdı ḳuş, havāda tezgindi ḳuş, çökdi ḳuş / (2) yülüşti-ler başları-nı, yülüdi-ler başların / aḥmaḳ tėdi aṅga, aḥmaḳ-lıḳ-ġa nisbet ḳıldı anı / yırttı ton-larnı, (3) pāre, pāre ḳıldı tonlarnı / ḫalūḳ sürtti aṅga, ḫōş yıdıġ-lıġ ot türtti aṅga / ḫoş yıdıġlıġ ot, sarıġ ot / (4) çaynam et-nī şūret ḳıldı Tanġrı / boġdı anı / (5) boġulmış könglek yaḳalıḳı / toḳsanġa yavudı, toḳsan yaş-ḳa yetti / (6) dānekin sanadı satıġ-cı, yinçgelik ḳıldı bāzirgān / oġrılıḳ-ġa nisbet ḳıldı anı / ḳaḳladı etni / musāfir (7) kün toġar sıngar bardı, musāfir maşrıḳ-ġa tegdi / kertüge tuttı

anı / zẹkāt aldı zẹkāt alġucı / (8) süzdi içküni / ̇çạṗtı iki elịgini,
84 sạtıġ-da elni elge urdı-lar / (1) sạtıġ-da elni elge urmaḳ / yol bėrdi
an͡ga / boşadı tịşi-ni / (2) hẹmīşẹ tịşi-sin boşaġucı ẽr / eski çạġır / (3)
ildi anı mun͡ga, astı anı an͡ga / bạturdı anı / kümiş yạlduzmış öygen,
bạtrulmış öygen kümiş birle, (4) kụ̈miş birle bẹzenmiş öygen / baġladı
ḳạṗuġlarnı, baġlayu çıḳdı ḳạṗuġlarnı / taḳıtẗı nėrselerni, ayrıt kẹmişdi
(5) nėmeler arasında / fāsıḳ-lıḳ-ġa nịsbẹt ḳıldı anı / yaruḳ yumurtalar,
yarịlmış (6) yụmurtġa / yaġḳa bạturmış tịrit, yaġlıġ s̱ẹrīd, (*k.*) yaġlıġ
ịndịst / çạtılmış sözler, (7) bāṭịl birle bẹzenmiş sözler / yırtẗı ton-larnı
/ yırtmaḳ / (8) ḳur baġlayu bėrdi an͡ga / yạḫşı bịtidi bị-
85 tig-ni, bẹzeyü bịtidi bịtig-ni / kẹsdi (1) ḳulaḳlarnı ḳıra / tẹṗretdi
anı / tẹṗrenmek / (2) yok anın͡g birle tẹṗrenmek / bışıġ rāy-lıġ ḳıldı
anı yaş, yaş usınga kịvụ̈rdi anı, yaş sınaġ-lıġ ḳıldı anı, usluġ ḳıldı anı yaş
/ (3) sınaġ-lıġ-lıḳ, bışıġ rāy-lıḳ / soḳuşturdı bạrmaḳlarını, doḳudı
bạrmaḳ-ları-nı / (4) aġurşaḳlandı tịşi emceki / yạṗuştı anın͡g ėlüginge,
yạpụşundı yạpụşunḳu nėrseleringe, sạḳlayu yörüdi anı / (*k.*) aġnadı /
(5) yịṗar türtdi nėmege / erklendürdi an͡ga nėmege / (6) tüp-lü uluġ
boldı, aṣlı ögülmiş, aṣıl-lıġ, kẹrīm / zạmān kẹmleyü bėrdi an͡ga /
umsundı an͡ga, umanç tutdı andın, umandurdı anı / (7) sẹzā ḳıldı anı
ḫạyırġa / kẹsdi anı dụ̈nyādın Tān͡grı tạṗa, ḫāliṣ ḳıldı anı Tạn͡grı-ġa,
ḫāliṣ tạn͡grı-lıḳ uçun ḳıldı / uluġ-ladı anı / (8) duş, bẹdẹl bėrdi an͡ga
Tạn͡grı ḳorḳuġın-dın amān-nı, bẹdẹl ḳıldı Tạn͡grı an͡ga ḳorḳunç-dın
86 ẹnçlikni / aġır kẹldi anın͡g üze / (1) yıḳdı anı, yüzün kẹmişdi
anı / bilmezlik-ge nịsbẹt ḳıldı anı, bilig-siz tėdi an͡ga / bar ḳıldı anı,
ayırtladı anı / yükledi an͡ga nėrseni / (2) körklüg oḳıdı Ḳur'ān-nı, sẹçe
oḳudı Ḳur'ān kẹlịmẹ-lerini, ḳạtıġ ọḳıdı tạḳı ḥụrūfını dụ̈rụ̈st ėtẗi /
bulġadı anı ḳanġa / (3) sẹbīl ḳıldı sạrāy-nı / sịcịl bịtidi an͡ga ḳāḍī,
ḥụkụ̈m-nāme bịtịyü bėrdi an͡ga (4) ḳāḍī / anın͡g üze ḥụkụ̈m ḳılıp bịtidi,
sịcịl bitidi anın͡g üze / ḥụküm bitigi, ḳaḍı-dın ḳaḍı-ġa bạrġan
ḥụkụ̈m bịtigi / (5) āsān ḳıldı ḥịcābını / (*k.*) tẹrk yol bėrdi an͡ga /
nạḳd bėrdi an͡ga bạhādın nėrseni / (6) rāstlıḳ-ġa nịsbẹt ḳıldı
tạnuḳ-larnı, yạsadı tạnuḳlarnı / ḳạbūl ḳılġu tạnuḳ / ᶜādịl erenler
/ (7) eyleksiz ḳalmış ḳuḏuġ, ḳalmış ḳuḏuġ, iyesi yoḳluḳındın
kẹlinmegen ḳụḏduġ / osal er, sınamaduḳ er, zīrek-liki yok er
/ (8) yịncüni ön͡gin moncuḳ birle sėçe düzdi, ayırtlayu tüzdi
yịncüni / bẹyān ḳıldı bẹlgüsüzni, sẹçdi çı̱ġmalanmış-nı / (1)
87 arturdı anı anın͡g üze / öṗti an͡ga / öṗmek / ḳırdı bodunlarnı
/ (2) eli aḏaḳı baġlanmış esīr, buḳaġulanmış esīr / oġġa bėrdi
an͡g nėrseni, oġġa kịvụ̈rdi anı nėrsege / (3) tükel ḳıldı anı / oḫşatẗı
anı, ṣūrẹt ḳıldı / zạmān bėrdi an͡ga / ėndürdi anı, azın azın ėndürdi
anı / (4) ḳạtẗu ḳınadı anı, yazuḳ-lu tėdi an͡ga / yazuḳ-ġa nịsbẹt
ḳıldı anı / yạlḳturdı anı, umazḳa tėgürdi anı / (5) ketdi dam-nı / tükel
yịl / (6) iş-nin͡g yüki-ni yükledi anın͡g üze, kücün ḳıldurdı an͡ga

iş-ni / ḥarām ḳıldı anıng üze nèrseni / (7) erklig ḳıldı anı mālı içinde, buyruḳ bèrdi anga ḳendü mālı içinde / yaġladı anlarıng bıyıḳlarını / (8) sèzig birle sözlenmiş söz / isim-nüng songı-nı yüngüllenmek
88 uçun ḳemişdi / (1) ḳutardı anı Tanġrı belālardın, ḳut ḳıldı anga Tanġrı arḳuraġan ig-lerdin / selām ḳıldı anga / ḳurtulmaḳ / (2) ısparladı anga nèmeni / (3) boyun südi Tanġrı-ġa / kölik arḳası tèg urulmış sın / yalnatdı ot-nı, (4) ḳey yandurdı ot-nı / durḳı, boyı yètiz aṭ, tükel yaratılmış aṭ, yaratıġı körklüg aṭ / uluġladı anı / (5) ögretdi anga / tāvān-ḳa kigürdi anı, döletdi anga, tāvān ḳıldurdı anga / ḳabartdı anı / tıḳaç-lıġ / (6) küzè, dıḳaç-lu bardaḳ, yā süzek-lü / tıḳaç, idiş aġzınga ḳoyġu nèrse / uḳturdı anga nèrseni / (7) burun kèçürdi anı, öng ḳatdı anı / ḳendü burun kèçti / buyurdı (8) anga bèg kim ḳılsa fulān iş-ni / ülüş ḳıldı anı, bölük bölük ḳıldı anı
89 / (1) ḳesdi tırnaḳları-nı / aġırladı anı / sözledi anga / (2) bu söz / ḳelelci biri [~bèri ?], sözleşik, sözdeş / dizdi yincüni (3) taḳı ulaşturdı sözni / ni'mèt bèrdi anga Tanġrı, kölük bèrdi anga Tanġrı / yamurdı èvlerni / (4) iglü ḳarıtdı anga Tanġrı / yinçge bıḳın-lu er / (5) saḳadı ölügge, saḳayu şi'r aytdı ölügge / namāzġa ündedi orlaġucı, bangladı mü'ezzin / (6) āmīn tèdi anıng oḳuġınga / körklüg ḳıldı anı / bèrk orunġa ḳatdı anı / (7) orbang-layu sözledi anga / yèng ucı ḳoydı könglek-ge, yèng saḳtu könglekge / (8) isitti şörbānı / ḳarār-ḳıldurdı
90 anı, tèk ḳoydı anı / sèmrütti anı / (1) tāvān-ḳa kivürdi anı nèrsege, oġġa kivürdi anga nèmege / kivürdi bitig içinge fulān nèrseni, ḳodtı kitāb içinde fulān nèrseni / (2) anıng içinde ol nème bar / ḳoşdı anlarnı buḳaġular içinde, yanaşturdı anlarnı buḳaġular içinde / (3) kèfèn saralādı anga, kèfèn kèydürdi anga / ḥatāḳa nisbèt ḳıldı anı, yangıldı tèdi anga / ögretdi anga sözni, tèyü bèrdi anga sözni / (4) orun bèrdi anga yèrde, ornattı anı yèrde / orun ḳılu bèrdi anga / (5) 'aybladı anga anası yanın-dın, aṣıl-sızlıḳ-ġa nisbèt ḳıldı anı, aṣıl-sız tèdi anga / delü bolmış er aşḳ-dın, aḳıl-sız er / yüngü(l) uslu tèdi anga / (6) oḫşatdı anı anga / belgüsüz ḳıldı anıng üze iş-ni, oḫşaşıḳ-lu ḳıldı anıng üze iş-ni / (7) biliglü ḳıldı anı dīn içinde / yigrendürdi anga kāfırlıḳ-nı / (8) oyġatdı anı uyḳusın-dın / ḥabarlıġ ḳıldı anı nèrse üze, oyġartdı
91 usı-nı anıng üze / (1) arıġ ḳıldı özini andın, arıttı özini fulān nèrsedin / (2) yoḳatdı anı / tizinge tègrü sèkül aṭ / uluġ ḳor tègürdi anga, ziyān tègürdi anga / sèvdürdi anga īmān-nı, sèvüglü ḳıldı anıng tapa mümın-lık-nı / (3) iktiledi anı / ḳurutdı yaş üzüm-ni / sèbèb ḳıldı iş-ge, işge sèbèb ḳurdı / (4) tişi-ni öge şi'r aytdı / (5) tèmür çèkek-lig ḳapuġ / yaḳasın tuttı anıng, yaḳalaştı anıng birle / yaḳa, ol yaḳadın astınraḳ yèr / (6) tardı anı / uşattı anı / yalnatdı ot-nı, yandurdı ot-nı / kèsti anı / (7) yobası yètiz er, tükel sāzlıġ er / dèring-ge kirdi kèmi, ortada yā ḳum-da yörüdi kèmi / (8) saġaltdı anı, tèndürüst ḳıldı anı / taḳıttı anı

92 / yaṇgı ḳıldı anı, yaṇgı-ladı anı / (1) yitig ḳıldı anı / deldi anı, delük ḳıldı anı, yardı anı / ḳaytardı anı / könderdi anı, könültti anı / (2) berkitdi anı, küçlüg ḳıldı anı / sanadı mālını, üküş ḳıldı anıṇg mālını / ḳaḳladı et-ni, dilip ḳaḳladı et-ni / (3) ḳaḳıdı aṇga, yandı aṇga / kendü erklü ḳıldı küṇg-ni / körklüg bitidi bitigen, bitidi (4) bitigen / ḳorḳuġlu yerge kend-özin kemişdi / aytu tölendürdi anı, tölendürdi anı / (5) ḳaç ḳaç yuldı, evürdi anı / ārzūlu yā küç-lü ḳıldı anı, ḳuvvet-lendürdi anı / ul kemişti damġa, (6) ul kemişi berdi damġa / ıvaladı ḳuş yıġaç-da / (7) ajya birle suvadı èv-ni / ḳındurdı anı (8) uruş üze / kümüş yalduzmış öygen, kümiş birle bezenmiş öygen / duval-lu kilim /

93 (1) ḳurutdı anı / yüṇgül ḳıldı anı / terk öldürdi başlıġ-nı / (2) toldurmadı saġunı / rāst ḳıldı sèzigini, kèrtü ḳıldı (3) sezigini / yinçge ḳıldı anı / yufḳaltdı anı / yardı anı / (4) şek-ge kemişti anı (5) nèrse içinde / yaṗuġ yaṗdı aṭ-ġa / ḥalāl ḳıldı nèmeni, (6) yıġaḳ-lu ḳıldı nèmeni / çıḳardı antından nèmeni, dutunmadı ant içinde / uvşaladı barmaḳları-nı (7) yunuġda, aralattı ernek-lerin / sirke boldı çaġır / sirke ḳıldı çaġırnı / (8) ḫōr ḳıldı anı / azġurdı anı, azġun-lı(ḳġa) nisbet ḳ(ıldı anı) / bulıt-nı kölge ḳıldı

94 Taṇgrı anlar üze / (1) kün tüşmez kölige / baḥānè-lü ḳıldı anı, avuttı anı, iglü ḳıldı anı / az ḳıldı anı / (2) lā ilāhè illa'llāh tèyü çaḳırdı / uġradı aṇga / yetiz ḳıldı anı / yerdi anı, iṇgen yerdi anı / burunduḳ ḳoydı tèvège / (3) ḥāliş ḳıldı ʿazmini iş üze, uġraġın berk ḳıldı iş üze / çalma sardı aṇga, ʿimāmè keydürdi aṇga / dürlendürdi (4) sözni / dürlü / (5) yundurdı sökel-ni / (6) yumşaḳ ḳıldı töşek-ni / yumşaḳ döşek / (7) kemleyü bèrdi aṇga zamān-nı / mīrāṣ içinde ortaḳ ḳıldı anı, kendü özin-din soṇg māl ḳoyı bèrdi aṇga, mīrāṣ-ḫōrè ḳıldı anı ḳāḍī / kögüzlük

95 baġlayu bèrdi / (8) siṇgiredi aṇga / birledi Taṇgrı-nı / (1) ḳızıl yaṇgaḳ / yastuḳ ḳoyu bèrdi aṇga / (2) tölendürdi anı / küçlendürdi anı, berkitdi anı / kumanı oġlanlar anası ḳıldı, (3) toġurttı tişi-ge oġlannı / yaṇgı-la belgürmiş nèrse, yaṇgı nèrse / kiriş taḳtı yaḳa / (4) yètiz bèrdi aṇga ḥaḳḳı-nı, tükel bèrdi aṇga ḥaḳnı / aġırladı ḫōca-nı / (5) yobuṇg-ġa kemişdi anı, emgek-ge kemişti anı / ortada ḳoydı anı / kün edgü ḳılıp kitdi andın / körüşti aṇga kitmek ḳatında / (6) ḳoḍmadı sèni iktülegeniṇg / üleşü saldı anlar üze māl-nı, taḳıttı māl-nı / (7) kèṇg-lik ḳıldı anıṇg üze / nişān bastı bitig-ge, tamġasın yā adın bitidi / (8) kesig-ler ḳoydı anlar üze

96 / (1) küç-lüg yaratıġ-lıġ aṭ, yaratıġı berk aṭ / yönçe ḳoyı bèrdi aṇga (2) Taṇgrı ḥayır sebèblerini / yaraşıḳ kemişdi iki nème arasında / (3) veḳīl ḳıldı aṇga işge, erklig ḳıldı anı işge / iş bitirü bèrgen kişi / (4) iş bitürmek-lik, veḳīl-lik / anca urdı aṇga kim (5) şışurdı, urdı aṇga taḳı şışurdı / turġu yer tutundı èlni / köṇgül baġladı (6) iş üze / ḳarşu kodtı anı, yönendürdi anı ol nème taṗa / (7) keṇgeş ḳıldı iş-ni / āsān

ḳılu bėrdi aṅga Tạṅgrı, āsān-lıḳ ḳoruġ (....) / (8) uġradı aṅga
97 / (1) anutdı aṅga ḳonġu yėri-ni / saḳındı iş-de / (2) saḳınç / kün uzun yörüdi muṣāfir / (3) kündüzün tęsbīḥ ḳıldı tęsbīḥ ḳılġan / bāb-lar ḳıldı kitāb-ġa, türlü türlü sözler ḳıldı bitig-ni / (4) biri biri soṅgınca ündedi ündegen, köp kęz duᶜā ḳıldı duᶜā ḳılġan / uyutdı sütni / (5) yönlü kördi anıṅ saḳınmışını / ėṅgdürdi başını / ḳatıġ ḳıḳırdı, ün ėtti / ün / (6) bulġadı anı / çovāç kėydürdi aṅga / öter ḳıldı kālę-ni, ötürdi kālē-ni / (7) cüft-lendürdi aṅga tişi-ni / egri ḳıldı anı / (8) dındurdı anı / yelpidi anı / yelpise /
98 (1) yoḳalddı anı, yoḳaltti / rengin aynatti anıṅ kün / körgütdi (2) itge etmekni, körgütti uysun tėyü itge etmekni / dintedı ėllerni, çėvrüldi ėllerni, tęzgindi ellerni, köp yörüdi / (3) edgü ḳıldı nėmeni / kurtladı et / azıḳ bėrdi aṅga / ḳarartdı (4) ton-nı / boḍunlar bėgi ḳıldı erni, uluġ ḳıldı / düşündürdi anı aṅga, ögretdi anı (5) fülān nėrsege / saḳ bitigi bitiyü bėrdi aṅga / tęgirmi nėrse / (6) bęzeyü çatdı sözni, yalġan çattı sözni / bilerük ḳattı tişi ḳolınġa / uvtandurdı anı / (7) könġlinde durukturdı anı / bir közi-ni körmez ḳıldı / oydı ḳavun-nı / (8) yaruḳ-suz boldı kün, kün tutundı, kiterildi kün-nüṅ
99 yaruḳı / çiçek-ledi yıġaç-lar, çiçek ḳıldı yıġaç / (1) yarutdı çırāġ-nı / küyeledi aşlıḳ, bit ėtdi aşlıḳ / (2) egildi ḳarı, bükri boldı ḳarı / sununṅ tėdi aṅga aşġa, ündedi anı dạᶜvat-ġa / (3) yanut bėrdi aṅga soyurḳamış-dın / itti anıṅ tạpa iş-ni, ısparladı aṅga iş-ni, (4) kęmişi bėrdi aṅga kendü işi-ni / yıḳdı ḳoparmış yurt-nı / açurdı anı / (5) ḳorḳutdı anı / āsān ḳıldı aṅga tęni iş-ni, āsān ḳılu bėrdi aṅga tęni iş içinde, boyun südi aṅga tęni iş içinde / (6) rėvā ḳılu bėrdi aṅga anı, siṅgit-lü kördi, bėrdi aṅga anı / ḳavaḳ nėrse, içi eṅgüş nėme / (7) ḳorḳutdı anı / kündin kün soṅg kemişdi aṅga / tęzgindi / aḳ duvāl-(8)-lıġ burd / içküni süzük ḳıldı, süzdi
100 şarāb-nı / (1) bęzedi ėv-ni sīmāb birle / ösketdi aṅga, arzuluġ ḳıldı anı / çındar urdı aṅga, tösik kęmişi bėrdi aṅga / (2) yıġdı, dıydı anı iş-din / kęj oṅgardı oḳġa / misvaḳ birle arıttı aġzını / (3) yülümiş baş tikenlendi, irig-lendi yülünmiş baş / müştėrėk lafızını bir maᶜnī-ge ḫāṣ ḳıldı / (4) kęze yörüdi ėllerni / çėvürdi anı yėrdin yėrge / (5) māl bėrdi aṅga tilemedin, erklendürdi anı māl-ġa / bęzeyü bėrdi aṅga nefsi fulān nėrseni, āsān ḳıldı aṅga tęni nėrseni, işge kendü özin bęzeyü bėrdi / (6) tạyandı anıṅ üze / baḫşiş bėrdi aṅga / ḳorḳunç-luġ ḳıldı nėrseni (7) anıṅ ḳatında / uçtı ḳanatın tėpretmedin hạvāda kuş, aylanu uçtı kuş hāvāda / tạmġalıġ aṭ-lar / (8) tạmġa / kıymat-ġa ḳoydı kālę-ni,
101 tėgerin aytdı / (1) kālę-niṅ tėgeri / könültti egri-ni / uyutdı anı / (2) başın tępretti uyḳudın, ımızġandı, ımızġandı tạkı başın tępretdi / ḥıyānat-ḳa nisbęt ḳıldı anı, egri el-lü kördi anı, cęmᶜ ḳıldı anı / (3) orta yaşlu boldı tişi / bar ḳıldı anı Tạṅgrı / (4) rėnklig ḳıldı anı, rėnk bėrdi aṅga, türlü türlü ḳıldı anı / nun arturdı at soṅgında /

yüngül tutġul (5) özünge / āsān ḳıldı anıng üze / körksüz ḳıldı Tạngrı anıng yüzüni / (6) sözengür er, faṣīḥ er / altun yalduzdı anga, altun sụvı birle bẹzedi anı / (7) ḳusturdı anı / yạsadı anı, anuttı anı / bāmạn ḳıldı anı / (8) boşlaġ ḳıldı anı, ayvan ḳıldı anı, aylaḳ ḳoḍdı anı / ḳarıttı anı, ürüng saç-lu ḳıldı anı / ḫōş yıdıġ-lu ḳıldı anı, arıġ ḳıldı
102 anı / yıraḳ kiterdi anı / (1) ḳarı-dı ingen / tünle başdı yaġı-nı / (2) tünle başmaḳ, başḫuncı-lamaḳ / yạsadı tünle iş-ni, tünle rāst ḳıldı iş-ni / (3) ḳopardı anı, dozġurdı anı / ḳarıdı, abuşḥa boldı / küçlendürdi anga Tạngrı / yüksek ḳıldı, ajạ birle ḳopardı (tamnı) / (4) bạyram-ladı-lar, bạyram-ḳa ḥāżır boldılar / buḳaġuladı anı / nişān-lar urdı bịtig-ge, i'rāb urdı / (5) sạntıratdı anı / iḫtiyār bẹrdi anga iki nẹrse arasında, üyürtü ḳoyı bẹrdi anga iki nẹrse arasında, erklig ḳıldı anga / ẹlindin çıḳardı anı / (6) yörütdi anı ẹldin ẹlge, sürdi anga ẹlindin tạḳı bir ẹlge / ev̈ürdi munı ol nẹrse, (7) ḳıldı anı nẹrse / uçurdı anı / sịngiredi anga anıng birle, 'ạyb urdı anga nẹrseni / (8) sịngiregü iş / aynatdı anı / ṣạmala türtdi anga, tögit türtdi anga / toḳuma 'ạlẹm-lü
103 ton / (1) uzatdı anı, alṗ-luḳ ḳıldı anga / alṗ er / taṣ ḳıldı anı / (2) ötmes ḳıldı yarmaḳlarnı, yạv̈uz ḳıldı yarmaḳlarnı / tar ḳıldı anı / (3) ẹlẹgim, ḫayāl körüldi anga ol nẹme / uzun eteklig tẹrincek, etek-lü tẹrincek / (4) ayırdı anı biri birindin / aḳıtdı anı, aḳturdı anı / tẹreddüd ḳıldı iki nẹrse arasında, gẹh anga gẹh munga emeldi / (5) 'āşıḳ er, sẹv̈üg-lükdin ḳul ḳılınmış kişi / durdı orunda / (6) açuḳ ḳıldı anı / kẹndü açıldı / açmaḳ yā açılmaḳ / (7) bẹzedi anı / suvadı tam-nı / bẹlgülüg ḳıldı nẹmeni / (8) yumşatdı anı / ịktiledi
104 anı / (1) yạsadı çẹrig-ni / cạvāb bẹrdi anga, icābẹt ḳıldı anga / umanç tutdı anga / (2) emgekde kẹçürdi künlerni / ton örtti ölügge / ḳutardı anga / (3) ḥarf-leri birin birin tẹdi / ḳurbān ḳıldı ḳoy birle / (4) ḳurbān yılḳı-sı / kiterdi anı ornındın / (5) köngül köterdi nẹmedin / (6) tẹgürdi anga bo(r)ç-nı, ötedi anga borç-nı / bo(r)ç ödemek / (7) egin tonı kẹydürdi anga / çaptı iki eligi-ni, ḳarstı / kẹçürdi anı, aşurdı anı / (8) ẹrte aşın bẹrdi anga / özin yuluġ bẹrdi anga / mẹn sạnga yuluġ bolayın tẹdi / yẹlerdi
105 aşlıḳ-nı, savurdı aşlıḳ-nı / (1) yalıng ḳıldı anı / ṣabırġa buyurdı anı, ṣabır ḳıldurdı anga / ṣabır baġladı anga / (2) yaşurdı kẹndü özin, ma'ṣiyẹt birle kẹndü özin ḫōr ḳıldı / kẹcege kivürsün sẹni Tạngrı ḫayır birle, kẹcege tẹgürsün sẹni Tạngrı ḫayır birle, kẹceletsün sẹni Tạngrı ḫayır birle / (3) unut-turdı anga nẹrseni / aḫşam aşın bẹrdi anga / yạpa örtdi anga (4) nẹrseni / yörütdi anı / kẹndü yörüdi / (5) örtdi anı / süzük ḳıldı anı / izini yitirü yörüdi / (6) uydurdı anı anıng izinge / ṣatġaşturdı anga nẹrseni / (7) arıġ ḳıldı anı / yıġlatdı anı / kẹndü yıġladı / (8) ḳarı-dı, ḳarı boldı / ol ḳarı / bịsmil ḳıldı ḳurbān yılḳı-sın, boġazladı boġazlaġu nẹrseni

106 / (1) boğazlamak / zeka°t bèrdi māl-dın / kendü özini arıġ ḳıldı (2) yā arıġ-lıḳ-ġa nisbet ḳıldı, arıġ ḳıldı kèndü özini, ögdi özini / açtı nèrseni, açuḳ ḳıldı nèmeni / teni-ning nişān-ların aytdı, şıfatın aytu bèrdi anga, şūretin aytu bèrdi anga / (3) ètig ḳılu bèrdi tişi-ge, bezedi tişi-ni, şāmūşa keyürdi tişi-ge / açtı anıng yolını, boş ḳıldı yolı-nı / ḳoydı anı / (4) yavutti ol iki-sini aldamaḳ-ġa, yavuḳ keldürdi ol iki-güni aldamaḳ-ġa, yavut-turdı ol iki-si-ni arsıḳturmaḳ birle / ḳadġusuz ḳıldı anı, ḳayġusından çıḳardı anı / (5) namāz ḳıldı Tangrıġa / ögdü ıydı pāyġambarġa, şalavāt ıydı payġambarġa / (6) kanga bulġadı anı / adadı anga anı, at bèrdi anga nèrse birle / örtdi anıng (7) üze ḥabarnı, belgüsüz ḳıldı ḥabarnı / çattı savnı, ġammāzlıḳ ḳıldı / iki ḳat ḳıldı (8) nèrseni / sūre(tü)l-ḥamd, al-ḥamdü sūresi / emgetdi
107 anı, emgek-ge kemişdi anı / (1) ırladı anga, ırlayu bèrdi anga / öskettü anga nèrseni / mażā-lu ḳıldı nèmeni / (2) örte aytdı nèrsedin öngin at birle, (3) ḳınāyet ḳıldı nèrsedin özgesi birle / tutsurdı anga, vaṣiyyet kıldı anga / (4) yètiz bèrdi anga ḥaḳḳı-nı / erklig ḳıldı anı işge, erklendürdi anga ᶜamel-ni / (5) evürdi andın yüzini / (6) ḳandurdum anga suv-dın / rivāyet ḳıldurdum anga şiᶜrni, rāvi-yi şiᶜr ḳıldım anı, şiᶜrni sen rivāyet ḳılġıl tèdim / (7) tüzettü anı, düzdi anı / küçlendürdi anı / taplamadın başını ırġadı-lar, bir yanġa evürdi-ler başların, egdiler başlarını / (8) Tangrı tirig tutsun yā pādişāh-lıḳ bèrsün sanga, tirig tutsun Tangrı sèni tagı erklendürsün tagı raḥmet ḳılsun / tirig-lik yā pādişāh-lıḳ yā selām aytmaḳ /
108 *(1) bābu fāᶜala yufāᶜilu mufāᶜalatan va fiᶜālan* /

(2) yanut birle deng-lik ḳılışdı-lar / bir yana turdı andın, saḳlandı andın / urusdı anıng birle / (3) saḳış ḳılışdı anıng birle / yüze yüz sözleşti anıng birle / lāġlaştı anıng birle / (4) ḳorḳtı andın, saḳınu turuşdı anıng birle / içkü içişdi anıng birle / èşleşti anıng birle, èşerişdi anıng birle, ḳoldaşlıḳ ḳılıştı anıng birle / çoġlaştı anıng birle / (5) ḳılıç uruşdı anıng birle / istedi anı borç birle, borcı-nı istedi, tiledi andın alġusın / (6) öfke ḳıldı anga yazuḳ üze / ḳatıġ ḳınadı anga anıng birle / ḳınamaḳ, (7) ḳatıġ ḳın / kezekleşti anıng birle yörimek içinde / kezig-leşmek / (8) öfkege keltürdi anı, öfkeleşti anıng birle / yengdi anga, yèngişti anıng birle / yaḳnaştı anıng birle
109 / (1) orta nèrse / bitig ıyıştı anıng birle, bitig-leşti anıng birle / mukātab ḳıldı ḳul-nı / (2) ḳul-nı mukātab ḳılmaḳ / nisbet ḳılıştı anıng birle / uruş-ġa turuşdı anıng birle, ḳoparıştı anıng birle uruş-nı, (3) toḳuş ḳopardı anıng birle / örtüglü oḳıdı, aḳru oḳudı oḳımaḳ-nı / (4) sözleşti anıng birle / otaladı anı igdin / (5) ḳarım ḳatım-luḳ èdişti anıng birle, ḳarıştı anıng birle / zinā ḳılıştı tişi birle / kengeş-lik ḳılıştı anıng birle / (6) elig tutuştı anıng birle

körüşmek ḳatında / onguştı anıng birle fulān nėrse üze / onguşmaḳ / (7) söz kėmişip soruşdı anıng birle / yaġı-lıḳ ḳılıştı anıng birle / sançışġa turuştı anıng birle, öldürüşti anıng birle, barabarlıḳ ḳıldı / (8) lāġ-laştı anıng birle, lāġ ėdişti anıng birle / ögütleşti
110 anıng birle / (*k.*) cimāᶜ ḳıldı / ıraḳ ḳıldı anı, yıradı andın / (1) ḳamçılaştı anıng birle / doḳuşdı anıng birle / sançışdı kāfirlar birle / (2) yārī bėrişti anıng birle, ḳol ḳapuştı anıng birle / ḥicāb-suz kördi anga / ḳovuştı anıng birle yā yarıştı / (3) bilek tutuşdı anıng birle / söz bağlaştı anıng birle / söz bağlaşmaḳ / (4) bu kėrėm-de söz tıntaşmış, bu silig-lik ᶜaḥdi, yaᶜnī kėrėm turur / yėrünç işde söz tıntaşmış, bu nākeṣ-lik ᶜaḥdi, yaᶜnī luᶜim turur / (5) boynağuluḳ ḳılıştı anıng birle / tıntaşdı anıng birle nėrse üze / (6) ant içürdi anga Tanġrı tapa, Tanġrı uçun tėdi anga, şafīᶜ ḳıldı anga Tanġrı-nı, Tanġrı-nı şafīᶜ kėtürdi anga / tuttı anı Tanġrı yazuḳı birle / (7) yalġa bėrdi anga ėv-ni / yārī bėrdi anga, küçlü ḳıldı / (8) danıştı anıng birle, dėstūr tiledi / ėvüşti anıng
111 birle nėrse tapa, ḳovnuştı / (1) cimāᶜ ḳıldı tişi-ge / kendü ḳıldı iş-ni, kendü boluşdı işge / (2) ėrtecek kėldi anıng üze / ulam-luḳ ḳıldı anıng üze / açuḳ ḳılıştı-lar yaġı-lıḳ-nı / (3) kördüm anı açuḳun / ḳorḳtı andın, eymenü turdı andın / (4) egirdi duşmanı-nı, ḳapsadı yaġı-nı / ḳorḳunç yėrge kėmişdi kendü özi-ni / (5) öç bağlaştı anıng birle ol nėme üze, öceşdi anıng birle / ḳarıştı anıng birle / (6) angdurdı anga sözni, ögge kėmişişdi anıng birle sözni, baḥiş ḳıldı anıng birle sözni / sefer ḳıldı bir yėrdin taḳı bir yėrge, (7) yolġa çıḳdı bir yėrdin bir yėrge / anlar yolda yörigen-ler / (8) yolġa çıḳmaḳ / tünle sözleşti anıng birle, sörçek
112 aydıştı anıng birle, kėlelci aydıştı anıng birle tünle / (1) tünle kėlelci ḳılışġan, tünle sözleşgen, sözleşik / sörçek / iki yarım ḳılışdı anıng birle māl-nı, yarıştı anıng birle māl-nı / (2) tėrge tutdı anga ay-lıḳ-ġa, ay-ḳa tėrge tuttı anı, ay-lıḳ bėrdi anga / işkbāy ḳılışdı anıng birle / yazġurdı anı, küç ḳıldı anga māl (üze), barı yoḳı-nı aldı anıng (3) malını saḳış ḳılıp / tėkėbbürlükdin yangaḳın çėvürdi, uluġ-sınıp yangaḳın egri ḳıldı / düngür ḳudalıḳ ḳıldı / (4) yārī bėrdi anga, arḳalu boldı anga / ol yārici, yārī bėrgen, arḳalu bolġan / ẓihār ḳıldı (5) tişi-sindin, içişti tişising... / biri biri üze kėydi iki tonın, ton üstinde ton kėydi / (6) kücey-lik ḳılıştı anıng birle / körk-lü tirig-lik ḳılıştı anıng birle / ḫōş tirlişmek, tirig(lik) / (7) ol ḫōş tirlişgen, ol tirig-lik ḳılışġan / ulaş içdi çaġırnı / (8) ḳoydı anı / ḳıvanıştı anıng birle / ḳumār oynaştı anıng
113 birle, utuşu oynadı anıng (birle) / (1) üste kėldi anıng üze, uluġ-luḳ ḳıldı anga / köp-lük daᶜvà ḳılıştı anıng birle, köplük-ge küvenişdi anıng birle / yaḳa ḳongşı boldı anıng birle, yaḳın kongşı-lıḳ ḳılıştı anıng birle / bıskırıştı anıng birle / āl ėdişti anıng birle, ḥile ḳılıştı anıng birle / (2) baḥiş-dė dėng-lik ėdişdi anıng birle / köçe bardı yėrdin

yerge / (3) köçe barmaḳ, köçmek / ṣaf-dın çıḳıp uruşdı anıng birle / yıġıştı anıng birle, alp-luḳ ḳılıştı anıng birle, dıyışdı anıng birle / (4) derkin uruşu başladı anıng birle, uruştı anıng birle / oturuştı anıng birle / *ol otu*ruş biri [~ bèri ?] bèri? / (5) mengzeşti anıng birle, cins-lik èdişti anıng birle / ḳapuştı anıng birle nèrseni, çala aldı andın nèmeni / (6) oḳuyuştı anıng birle bitig-lerni / boluşdı işge, ḳarıştı işge, örte ḳıldı işni / (7) sıḳadı tişi-ni, cimā^{c} ḳıldı tişini / doḳuştı anıng birle, duruştı anıng birle / yiñçgelik ḳılıştı anıng birle, duşvārlıḳ birle uşadı, ḳeriş ḳıldı anıng birle, çoġlaştı anıng birle / (8) raġbat ḳılışdı anıng birle nèmede, raġbat ḳıldı nèrsede / yiñçgelik ḳılıştı anıng birle saḳış içinde,
114 saḳış-da çındarış(dı) anıng (birle) / (1) süzük-lük ḳıldı anıng birle tirig-lik içinde, ṣāfī-lıḳ ḳıldı anga tirig-lik içinde, arıġ ḳıldı dōstluḳnı anga diriglik içinde / (2) kāle birle satıġ ḳılıştı anıng birle, arḳuru çıḳdı anga / (3) tengedi ḳitāb-nı öngini birle / arıġ dōstluḳ (4) ḳılıştı anıng birle / bozdı song sözi birle öng sözi-ni, bozuştı iki sözi songı öngi birle / (5) ḳopuştı anıng birle, sançışda dikildi anıng birle / ḳarıştı anıng birle, ḳarım ḳatım-luḳ ḳılıştı anıng birle / (6) vilāyet çeki-ni saḳlayu turdı-lar, islām ḥaddi-ni saḳladı-lar, el ḳırıġında muḳim boldılar / şart ḳılıştı anıng birle nèrseni / saḳlayu turdı anı, (7) bekçi-lik ḳılıştı-lar, baḳtı anga / köz kemişü turdı anga / uydı anga / biri biri songınca (8) ıddı
115 bitig-lerni / cimā^{c} ḳıldı tişi-ge / aldadı anı / ḳaytardı (1) andın / ol ḳavmi-ning uluġı turur kim erse unamadın, ol kişi-ler-ning uluġı turur inkārsız, ol ḳavmi-ning uluġı turur def^{c} ḳılınmadın / (2) anıng yanınga çèvrülü yörüdi fulān işde, ḳaytdı anga nèrse içinde / öz mülkinge ḳaytardı tişi-ni boşamış-dın song, ḳayra nikāḥınga kivürdi tişi-ni / (3) talāk-dın song ḳaytarmaḳ / èltti anı ḳādī-ġa, ḳıssa kötrüşdi anıng birle ḥākim tapa / (4) ol ḳādī-ġa kötrülgen söz / ortaḳ-lıḳ ḳıldı anıng birle ekinde, ekişti anıng birle ortaḳaşu / èvdi (5) anga / küreşti anıng birle / yaraşdı anıng birle māl bèrü, urunç bèrdi anga māl-nı / (6) ḳoyġaşdı tişi birle, yatışdı tişi birle / ol bile yatışġan / mengzedi anga, mengzeşti anıng birle / (7) baḳa endişe ḳılu turdı anıng içinde yā aḥvālın bildürdi anga / fāl kemşişdi anıng birle yā uruştı anıng birle / kèsig èdişdi anıng birle nèrse üze, kèsişdi (8) anıng birle nèrse üze / bèrmedi anga nèrseni / kèrişdi anıng birle, tart(ışdı), yaġışdı
116 anıng birle nèr(se üze) / (1) yaraġı yèterince ḳatlandı işde / yaraşdı anıng birle / (2) erdem-lü-ken baḫtsız boldı ẽr, ruzsuz boldı ẽr / urūzsuz ẽr / (3) ol èdeb-nüng rūzsuzluḳı / ant-lu boldı anıng birle, ^{c}ahd ḳılışdı, ant içişti anıng birle / (4) muḫālefét ḳılıştı anıng birle / baḳa oturdı anga / buldı anı / (5) açuk ḳıldı anıng üze yaġı-lıḳ-nı / bayını-laşdı anıng birle, uzluḳ ḳılıştı anıng birle / yarulaşdı anıng birle māl-nı, yaru ḳılışdı (6) anıng birle māl-nı / ḳoldaş-lıḳ ḳılışdı anıng birle / ḳoldaş / (7) yavudı oġlan boy-ġa yètmekge / ozuştı anıng birle / (8) oġurlayu baḳdı anga, yaşrun baḳdı anga / kèrtü

117 dōstlaştı anın͡g birle / (1) kẹrtü dōst-luḳ / yạraşıḳ-lıḳ ḳılışdı anın͡g birle / ḳuçuştı anın͡g birle, bọyun alıştı anın͡g birle / (2) ayrıştı anın͡g birle / ayrışmaḳ / iki yüzlülük ḳıldı / (3) ḳạt ḳạt ḳılsun Tạn͡grı kün-lerin͡g-ni, bẹrẹkāt bėrsün Tạn͡grı sạn͡ga / (4) ḳạt ḳạt ḳılmaḳ / (5) ortaḳlaştı anın͡g birle anın͡g içinde / ortaḳ / (6) örci-neşdi anın͡g birle / örci-neşmek / (7) körklü tirilik ḳılıştı anın͡g birle, körklüg-lük ḳılıştı anın͡g birle / aldaştı anın͡g birle / kirişdi an͡ga işinge / (8) sav ıyışdı anın͡g birle / bile ün ettï anın͡g birle oḳı-maḳda, yārī bėrdi an͡ga oḳımaḳ içinde, birikti anın͡g
118 birle oḳımak içinde / (1) bile ün ḳılışġan / tẹpüşdi / öçeşdi anın͡g birle ḳılınçında, tutıştı-lar ḳıvanı yạᶜnī dolduruştılar, ḳıv̇anıştı anın͡g birle / ken͡ges-lik ḳılıştı anın͡g birle / (2) mẹn͡gzeşdi anın͡g birle / ėv̇üşti anın͡g birle, ėv̇dürdi anı / tüzlük ḳılışdı anın͡g birle / ol anın͡g tẹngi / (3) bėrim alım ėdişdi anın͡g birle, bile işleşdi anın͡g birle / oynaştı tişi birle, lāġ-laştı anın͡g birle / (4) artuḳ-luḳ ḳılıştı anın͡g birle / ḳạrşu otruşdı anın͡g birle / dẹngettï kịtāb-nı (5) ön͡gi birle / öldürüşti anın͡g birle, sạnçışdı anın͡g birle / mẹn͡gzeşti anın͡g birle / ol mẹn͡gzeşgen yā mẹn͡gzeşmek / (6) son͡g kẹmişdi anın͡g ḥạḳḳı-nı, kėç ḳoydı / oḳ atışdı anın͡g birle / (7) ḥụküm-ge bạrıştı anın͡g birle ḳādī-ġa, yarġuġa duruşdı anın͡g birle / kẹrnişdi anın͡g birle / kẹriş biri [~bėri ?] / (8)- /
119 (1) zạḥmẹt ḳılışdı anın͡g birle, dịḳ-lışdı anın͡g birle / yạraştı anın͡g birle / fāl kẹmişişdi anın͡g birle / (2) sögüşti anın͡g birle / kẹsịlişdi anın͡g birle / üleşti anın͡g birle māl-nı / (3) ant içişdi anın͡g birle / ol anın͡g ant-daşı / rāzı-nı örtüşdi anın͡g birle / (4) yạraşıḳ kẹmişdi iki nėrse arasında / yạn͡gaḳ-laştı anın͡g birle / yumruḳlaştı anın͡g birle / (5) otruşdı anın͡g birle içküge / yạv̇uḳluḳ ḳıldı an͡ga, yạḳnaşdı anın͡g birle yịḏlaştı yā rāz sözleşti / (6) irüleşti anın͡g birle / yaḳın oldurdı a(nın͡g birle) / yạraşu yumşaḳ-layu dirlişdi anın͡g birle, yumşaḳ-lıḳ ḳılıştı anın͡g birle, yumşaḳ-lıḳ ḳılıştı anın͡g birle / ᶜạcẹmī-ce sözleşti anın͡g birle / (7) tutuġ alışdı anın͡g birle anın͡g üze, avuç urdı anın͡g birle / ḳoldaşlıḳ ḳılıştı anın͡g birle / (8) yüngül us-luḳ ḳılıştı anın͡g birle, bạynı-sızlıḳ ḳılıştı anın͡g birle / bir yıl-ġa tẹrge tuttï tẹr ẽrini / yüze yüz sözleşti
120 anın͡g birle, aġịzın sözleşti anın͡g birle / (1) lāġ-laştı anın͡g birle / sẹv̇üşti anın͡g birle / (2) açışdı anın͡g birle ḳạyġunı, mun͡glandı ḳạdġunı anın͡g birle / ḥụcc̈ẹt-leşti anın͡g birle / (3) ünüşti anın͡g birle / mẹn ḳısḳanç-lıḳ ḳılur mẹn fụlān üze / (4) yạraşmadı anın͡g birle / ḳạtıġ-laştı anın͡g birle / mẹn͡gzeşmedi anın͡g birle / (5) yạşru söz aydıştı anın͡g birle / yạv̇uzluḳ ḳılıştı anın͡g birle, şẹrci-lik ḳılıştı / zịyān tẹgrüşti anın͡g birle / (6) ḳạrār ḳılıştı anın͡g birle fụlān nėrse üze / sürtüşdi anın͡g birle sıḳaşdı anın͡g birle / (7) tẹng-lik ḳılıştı anın͡g birle saḳış içinde / sıra otruşdı-lar anın͡g birle / (8) kẹrişdi anın͡g birle / ḥịlāf ḳılıştı anın͡g birle, söz alışmadı anın͡g birle / dōst-luḳ ḳılıştı anın͡g birle, içkin-lik

121 edişti anıng birle / (1) antlı içkin / (2) içkin-lik / yaḳnaştı anıng birle / (3) düzlük ėdişti anıng birle nėrse üze / düz yaṛaşturdı nėrseni / (4) sėkrişdi anıng birle uruşmaḳ-ġa / ulam-luḳ ḳılıştı iş üze / (5) suv-ġa tüzü kelişdi anıng birle / öd kemleşdi-ler anıng birle, vaᶜdė ḳılıştı anıng birle vaḳıt-nı / (6) biri biri songınca ıydı başaladu bitig-lerni / vezirlik ḳıldı bėg-ge / (7) yaṛaştı anıng birle / öceşti anıng birle, ḳoyuştı anıng birle / yavudı tişi-ge
122 / (8) tüşdi işge / duruştı anıng birle ḥarb-da / (1) yaṛaştı anıng birle / ulaşdı anıng birle / ölçüşti anıng birle / (2) yüze yüz oturdı anıng birle / āsānlıḳ ḳılıştı anıng birle / (3) sol yanıngġa tutġıl èşlering-ni, sol yanġa başlaġıl èşlering-ni, sol yannı tutġıl aṣḥāb-larıng birle / saġ yanıga alġıl yārān-larıngnı, saġ yannı tutġıl ḳoldaşlarıng birle / (4) söz ḳaytarışdı anıng birle / cüft-lük ėdişti anıng birle / (5) tėgme aḍaḳı üze bir bāre turdı / aldadı anı özin-din, (6) özi-ni tiledi andın / ḳaydıştı anga, yana evrüldi anıng taṗa / sıġnıştı anıng birle / (7) ḳongşı-lıḳ ḳılıştı anıng birle / sözleşti anıng birle / kengeşti anıng birle anıng içinde / (8) biri biri birle alıştı nėrseni / aḳıştı-lar anıng birle /
123 keçti (1) arıḳ-nı / kirişdi anıng birle işde, ortaḳlıḳ ḳıldı iş içinde, teng-lik ḳıldı anıng birle iş içinde / (2) boyun bėrdi anga anıng buyruḳınġa / ṗuslanç oynadı anıng birle, angaru berü yarıştı-lar anıng birle / (3) dėṗnüşmek bar anlar aralarında, anlar aralarında tezginişmek bar / tiledi anı Tanġrı / (4) kezig-ce çevürür künlerni bodunlar arasında / sėkrişdi taḳı dėṗnüşti anıng birle / (5) uzaḳ ėtdi anıng birle vaᶜde-ni, taᵓhir ḳılıştı anıng birle vaᶜdė-de / sözleşti anıng birle / sunı bėrdi anga ol nėmeni / (6) ulam-luḳ ḳıldı iş üze / onguştı anıng birle kalė-ning baḥāsın / (7) yıllıḳ-ġa terge tutdı anı, bir yıllıḳ muᶜāmelet ḳılıştı anıng birle / duruşdı anıng birle uruşda / yārı bėrdi anga, yövütkedi anga / (8) açuḳ köngül-lülük ėdişti anıng birle, lāġ-laştı anıng birle /
124 (1) tüneşdi anıng birle, tün keçrüşti anıng birle / āl ėdişti anıng birle, ḥile ḳılıştı anıng birle / ögnüşti anıng (2) birle ḥaṭ içinde, artuḳ-luḳ daᶜvà ḳılıştı biti-mek içinde, öceşti anıng birle biti-mekde / yörüşti anıng birle, yörümek içinde ünüşti-ler / zirek-lik ḳılıştı anıng birle, tėtiklik ėdişti anıng birle / (3) el tutuşu söz kesişdi anıng birle, saṭıġ ḳılıştı anıng birle / el tutuşu söz kesişmek / uzadu yöridi anıng songınca, uydı anga, köndürü bardı anga / (4) yalıng ḳılıç birle uruşdı anıng birle, ḳılıç-laştı anıng birle / ayrıştı anıng birle / saġulaştı anıng birle / (5) ḳıyştı-lar anıng birle / ayrıştı andın / borca saṭıġ ėdişti anıng birle, borçlaştı anıng birle / (6) kördi anı, közün kördi anı / bodunlar (7) körmeki uçun işledi, körgüzdi kişi-lerge işini / nėmerse kemişi bėrdi anga saṭıġ-da / (8) yaṛaşuḳ-luḳ ḳıldı anga, muvafaḳat ḳıldı anga / çöküşti anıng
125 birle / örtüglü yaġı-lıḳ ḳıldı anga / (1) rāzlaştı anıng birle, çevşeşdi / örtüglü sözleşmek / rāzdaş / (2) rāzdaş erenler / sögüşti

anıng birle / ḳarındaş tutuştı-lar, uyalıḳ ḳemişdi (3) iki-si arasında / yaġı-laşdı anıng birle, duşman-lıḳ ḳılıştı anıng birle / yaġılaşmaḳ, duşman-lıḳ / (4) ėrte ėr ḳeldi anga / yuldı anı, yuluşdı anıng birle / ḳıḳırdı anı / (5) yörüşti anıng birle / ünüşti anıng birle, toḳuşdı anıng birle / yanut bėrdi anga, sęzäsı-nı bėrişdi anıng birle / mālı birle edgülük ėtdi anga, muvāfaḳat ḳılıştı anıng birle mālı içinde / (6) emgekin tartdı anıng, emgetti anı, ḳarşandı anıng birle / arıtu çıḳardı anı, aradın çıḳardı anı / (7) yörüşdi anıng birle / süzük dōstluḳ ḳılıştı anıng birle / bu anıng süzük dōstı, ol anıng üyründüsi / (8) saḳladı anı Tanġrı, ḳutluḳ birle tutdı anga Tanġrı / ḳutulmaḳ / bu yoḳ ėdişür anıng birle, bu andın ırak turur tagı anga mengzemes, bu
126 anı kiterür / (1) satġaşdı anga / yıġlaştı anıng birle / mengzedi anga / (2) eslemes men anı / yükey-leşti anıng birle, kötürdi anı / ḳorıdı anı, saḳladı anı / (3) oḳ atıştı anıng birle / yaḳnaşdı anga, yavuşdı anıng birle / emgekin tartdı anıng / (4) küvenişdi anıng birle / mengzeşti anıng birle / (5) kün-lük-ge terge tutdı ter ėri-ni / (6) örtdi anı / ḳeldi anga / dōst-luḳ ḳılıştı anıng birle, dōst tuttı anı / (7) türkeştürdi iki nėrseni, biri biringe yaḳın ḳıldı iki nėmeni / (8) otaladı
127 anı, emçi-ledi anı / dengedi iki-si-ni / (1) tüzlük ḳemişdi iki-si arasında / bu nėrse tėgmez bu bahāḳa, (2) bu nėme düz ḳelmez bu bahāḳa / küç-ge öceşdi anıng birle, küç tengeşdi anıng birle / (3) yaġılaştı anıng birle /

bābu iftaᶜala yaftaᶜilu iftiᶜālan /

(4) başladı iş-ni / yüreklig boldı anıng üze, ustāḫlıḳ ḳıldı anga / (5) tap boldı anıng birle, tap ḳıldı anıng birle / sıġında anga / toldı, leb boldı / (6) tartdı anı, kendü özinge tartdı anı / bir yana turdı andın, saḳlandı andın / (7) pėrde içinde turdı pādişah, dıġlu boldı pādişāh, pėrdę-ge kirdi pādişāh / uruştı-lar / (8) sevāb umsunu işledi,
128 istedi sevāb-nı / bu sevāb uçun işlemek / (1) otun ḳıldı / saġdı ingenni / (2) boyadı, saçın saḳalın boyadı / küye turdı, küydi / küydi anga / yazuḳ ḳıldı / (3) ḳapdı anı / ḳoldaş-lıḳ ḳıldı-lar, işleşti-ler / (4) tėprendi / ġurbet tartti, ırak bardı ėlindin / nā-ḥaḳ aldı andın anı, küç ḳıldı anga / (5) yavudı, yaḳın boldı / ḳayġuluġ boldı / ḳadġuluġ, ḳadġu / (6) bitidi kendü özi uçun bāṭıl sözlerni, keçmiş sözlerni bitidi / ḳazġandı nėrseni kendüsi uçun / (7) yalıngladı ot / üyürdi anı / yıġladı, ögürdi / (8) üdürdi anı / icābet ḳıldı nėrsege / ellig-lü ḳıldı kendü özi-ni anga, kendü özini nisbet
129 ḳıldı anga / (1) tikildi adaḳı üze, tikildi / yaşındı, körüş ėtdi tişi / aḳdılar anı / (2) ḳayrı-lıp baḳdı anga / ėvrüldi anga / eslemes men anı, bāk tutmaz men anga / (3) çözüldi yip / sevündi anıng birle, sevündi, ḳıvaldı anıng birle / (4) sėgridi köz / ḳaptı nėrseni, çėkip aldı andın nėrseni, tartti yā ḳaptı nėrseni / (5) tün songında yörüdi / ḳarıştı

anıng birle / ḳazġandı yazuḳnı / (6) èrte içküsin içdi / onguşdı-lar, yaraştı-lar / başladı nąmāzġa / (7) kücün tiledi anga nèrseni, buyurundı anıng üze ol nèmeni / ögdi anı / (8) süsüşdi ḳoç-lar
130 / çoġlaştı-lar, çaḳırıştı-lar / (1) bitig-din nuṣḥąt aldı, bitidi kitāb-nı / şışdı yā ürüldi / ḳarşandı-lar, ḳatıġlandı-lar / (2) ictiḥād ḳıldı rāyı içinde, rāy ṣavābı-nı istedi, ṣavāb kördi rāyını / yıġıldı-lar, cem^{c} boldı-lar / (3) kīnę tutdı anıng üze anı / titredi / (4) titremek / tąyandı anıng üze yā arḳa bèrdi, yā sıġındı anga / bu mènim ardım arḳam, ol mènim tąyancım / (5) erksindürmedi anga tąḳı emgetdi, ḳąhır ḳıldı anga, küç ḳıldı / sızıḳdı, tüz boldı, rāst boldı / yārī tiledi andın, ḳollandı anıng birle, ḳavī boldı anıng birle / (6) könglinge ḳatdı nèrseni / ol nèrseni köngülge ḳatmaḳ, köngül bağlamış nème / (7) uġradı anga / ınaġ tutdı anı işde / (8) ınaġ, ınancı / tąmar açdı,
131 kendü tąmarın açtı / bèrnede orta şezlik ḳıldı, ortalıḳ ḳıydı (1) nąfąḳą içinde / ḳıyştı yoldın / üyürüp aldı yarmaḳ-larnı / (2) tuttı anı dōst / bir yanga boldı kişi-lerdin, seçilü çıḳdı boḍunlardın / (3) izār bağlandı / buyruḳ tutdı / èvdi-ler anga, ḳunuşdı-lar anıng tąba / (4) içküge yıġıldı-lar / öler ḥālġa ḳeldi er, ölümge yąḳın kılındı er, öldi er / (5) ḥązīra ḳıldı, aran tabyadı / kendüsi uçun ḳuyuġ ḳązdı, ḳązdı ḳuyuġnı / (6) ḫōrladı anı / ḳız narḫ uçun sąḳladı aşlıḳ-nı, ḳızlıḳ uçun aşlıḳ yıġdı / (7) sınadı anı / ḳısḳa ḳıldı sözni / yigit erken öldi / (8)
132 bürüncük sąrındı / kizledi anı / angdı anı / (1) yıġdı anı, sękitti anı / kendü yıġlındı, kendü yıġıldı / (2) örtüldü, toḳuġ-ġa kirdi / bitidi, çızdı / yąndı ot, kösendi ot / (3) bildi anı boḍunlar / ṣabır ḳıldı, tutnaḳ-lu boldı / (4) yinçge boldı bıḳını / ^{c}ibręt aldı anıng birle, oruḳ [ozuḳ ?] aldı andın / (5) i^{c}tibār alġu nèrse, oruḳ [ozuk ?] almaḳ / ^{c}özür aydı anga (6) yazuḳındın / sıġındı anga / ziyāręt ḳıldı anga / (7) küvendi, ḳuvandı anıng üze anıng birle / (8) çıġay boldı / çıġay-lıḳ /
133 (1) çıġay / küci yetti anga, yarağı yetti anga, urdı anga / (2) tąp ḳıldı anıng üze / ḳabardı anıng eligi, ḳabardı / saçıldı dizilmiş / (3) yayıldı sav / öcin aldı andın / küydi anga / (4) sąḳlandı andın / ḳısḳa ḳāfiye-lü şi^{c}r aydı, ḳısḳa bęyt aydı / (5) tıḳıldı, sıḳ boldı / kęzigi-ni isteyü turdı, ġanīmęt tuttı yaraşıḳ vaḳıtnı, yaraġlıġ vaḳıt istedi iş ḳılmaḳ uçun / (6) kęzig, ol ġanīmęt tutmaḳ / ḳadġuluġ boldı / (7) tıyıp tutdı anı / kendü yıġıldı / (8) sąḳlandı andın, sąḳınu turdı andın / ḳapdı anı / yırtı anı / yırtı anı arslan /
134 (1) ot aldı tąḳı ^{c}ilim ögrendi, ot aldı tąḳı bilig ögrendi / örtülü boldı anıng üze iş, ḳarışu örtülü boldı anıng üze iş / (2) ḳoldı andın nèmeni, tiledi andın nèrseni / avladı sūsmārnı / (3) titredi / titremek / öre ḳaldı, tölendi, ḳoptı sürçgen / (4) yalın ürpertdi çętük ürpertdi çętük tüsini / ucuz aldı kāle-ni, ucuz ḳıldı / (5) avladı kęyikni / ekisti anı / (6) kendü eksildi / köydi ḳadġudın / (7) arḳurdı ileyinde, arḳurdı andın

bėsre / yumuldı iki közi / (8) fạrīżạ ḳıldı Tạn͡grı nạmāznı / silkindi
135 / (1) bozuldı / ḳarıştı, ḳarıldı / bağladı anı / (2) yutdı anı / şạrṭ ḳıldı
an͡ga anı / sẹv̇ündi, mẹn͡glü boldı / (3) dėrdi anı yẹrdin, kötürdi anı /
sümkürdi burnın / dạradı sạçı-nı / (4) sạḳlayu turdı anı, közerdi anı /
yạn͡gı-la çıḳardı anı, ülgüsüz özin-din törütdi anı / (5) yutẗı anı / uydı
an͡ga / yıġıldı-lar / (6) yulundı tịşi küḏegüsindin / daşnı yöne evürdi,
kötürdi (7) daşnı / ḳạyra aldı soyurḳamışı-nı, ḳạytardı bạḫşīş-ni
/ yịġıldı / (8) kötrüldi, yüksedi / ḳulaḳ tutdı an͡ga / iktiledi
136 anı edgülük birle, ḳıldı anı kẹndüsi uçun / (1) yanın yạtẗı / küci yẹtẗi
an͡ga, küci birle urdı an͡ga, kötürdi anı / bildi anı, üzele kẹldi (2)
an͡ga / ḳızladı anı, ḳızlıḳın aldı anın͡g / ḳụrᶜạ fālın kẹmişti-ler / (3)
ḳon͡gurdı anı / dịyıldı, yịġıldı / otlaġ istedi / (4) otlaġ istemek,
otlaġ / edgülük istedi er, edgülükni istedi (5) ẽrdin / tartẗı anı, tạrtıṗ
çıḳardı anı / assu alındı andın, fāydạ aldı, mạnfạᶜạt aldı anın͡g birle
/ (6) bạndı lọḳmạnı sịrke-ge / bạnġu nėrse, tuzluḳ / (7) yạraştı-lar,
yạḳıştı-lar / bạşladı anı, iki-lenci bạşladı anı, başdın ḳạptı anı / pīşe
ḳıldı, بوغاز سحارا سوجا دوقشوندی / (8) pīşe بوغارسحا را سوجا دوقشو عاق /
137 ev̇didi mẹyvẹ-lerni, ḫạzān-ladı mẹyve-lerni / (1) ḳạṗtı anı, ḳạṗuṗ aldı
anı / ḳarcaştı-lar anın͡g içinde, ḫịlāf ḳılıştı-lar anın͡g içinde / (2) ol bạru
kẹlü turur fụlān-ḳa, ol bạrur kẹlür fụlān tạṗa / sordı anı / (3) yạḳın
boldı-lar, yạḳnaşdı-lar / köndi yazuḳını / (4) küç ḳıldı, yön-süz iş
ḳıldı / yolsuz yörüdi yabanda, yolġa bạḳmayın yörüdi yabanda, arḳuru
çıḳdı yabanġa / (5) ulam oturdı mẹzgịt-de / otladı yịlḳı-lar, ᶜạlạf yėdi
kölük / ot bėrdi yịlḳı-larġa, (6) ᶜạlạf bėrdi / av̇uçladı sụv̇dın / (7)
ḳạzġandı yạman iş-ni, yazuḳ ḳạzġandı / ḳapsadı-lar anı / (8) çulġandı
anın͡g birle, yạṗundı anın͡g birle / orta boldı kündüz, kün ortaladı
138 / (1) orta boldı ay, ay yaruladı, ortasınga yẹtẗi ay / ay yarusı / (2) öcin
aldı andın / yịldịradı / (3) köydi / köynük, örtenmek / çạtdı (4)
sözni / kạv̇uştı nėrse, çạtuḳ boldı nėrse, yapşundı nėrse, biri biringe tėgdi
nėrse / çạray aldı / (5) ozuştı-lar, dopdın ozmaḳġa kọvnuştı-lar
/ oġurlayu tịn͡gledi ya ėşitẗi / (6) ḳucdı anı / kece içküsi-ni içdi, aḫşam
şạrābın içti / aḏrıldı-lar / (7)yạpuşdı an͡ga / ḳur birle kụşandı, (8)
içḳur urundı / dömderildi / mụḫālịf yėl-ler, ol Lūṭ ḳạvmị-nin͡g ėl-leri
139 yā tėgme yandın esgen bulġanuḳ yėl-ler / (1) ilindi yọṗa yolġaşu /
bağlandı iş içinde, tutlundı işge, ilịndi / (2) ḳạtịş ḳạrịş yạḳ yạv̇uḳ-luḳ /
ortaḳ boldılar ikegü / (3) yạṗuşdı an͡ga, yạṗşundı an͡ga / sıdı
ḥụrmẹtin, sạḳlamadı ḥụrmẹtini / (4) işletẗi anı, kündelikge tutdı
ton-nı, künde kẹydi ton-nı / bu künde kẹygü ton-lar / (5) yạlbardı
Tạn͡grı-ġa / lạᶜnẹt ḳılıştı bodunlar / (6) yıġıldı-lar / köç kötürdiler
/ (7) kötürdi anın͡g yazuḳını / kẹsdi anı / (8) kirişdi anın͡g birle
140 / nāgāh aydı ḫụtbẹ-ni, bẹdīhẹ oḳudı ḫụtbẹ-ni / köçdi / (1) yạlnadı ot,
yạḳıldı ot / tạrḳaġ boldı, mạşġūl boldı an͡ga / (2) çulġandı

tonın-ġa, yörgendi tonı birle / tüz boldı, könüldi / seçildi andın, bir yanġa turdı andın / (3) yalġuzluḳ, seçilmek / üzengüsi taḳı yincüki arasında tutdı süngüni / (4) tutuldı tili, baġlandı tili / başlıḳın yundı, ġusul ḳıldı / (5) çattı yalġan-nı, yalġan çatdı / bu yigit-lik ilki, yigit-lik-ning evvel vaḳtı / (6) uruştı-lar, öldürüşti-ler / sürme ḳatındı, közinge sürme ḳatdı / ḳırġıl boldı, orta yaşlıġ boldı / (7) tutdı buyruḳını / özinge nisbet ḳıldı öngin-ning şi'ri-ni, da'va ḳıldı öngin-ning şi'ri-ni özinge / (8) aġaç başmaḳ keydi / bir yerdin bir yerge
141 köçdi, köçdi / köçmek, köç / (1) mangu ḳıldı sirkeni, sirkege mandı / bıskırdı / (2) ḳan aldurdı / ḥurmet tutdı anga, ḥurmetin saḳladı anıng / (3) uvtandı andın / keygiredi andın / ol uvut taḳı övke, keygirek / (4) anlar keygirgen-ler, anlar ḥayıllar, anlar ḥidmet ḳılġan-lar / buyurdı anıng üze mālı içinde / (5) düş kördi / dükedi oḳıdı Ḳur'ān-nı / (6) kerişdi-ler, ḥusūmet ḳılıştı-lar / dörelendi döreni, yerince ḳıldı döreni, nişānınca yörüdi / (7) dıḳ-lıştı-lar anıng üze, zaḥmet ḳıldı-lar / öpdi taşnı / tüpledi anı, kongurdı
142 anı, kıvartdı anı / (8) yalnadı ot / küç kötürdi, küç ḳıldı / (1) sevinü sıġındı anga, yapuşdı anga / ġanimet tutdı anı, olca aldı anı / kendü özini yasuḳ-suz arıḳ-ġa kemişti, kirdi arıḳ-ġa / (2) üleşti-ler olcanı / ant içişdi-ler Tangrı birle / yaraştı yā yapuştı, ḳavruldı / yaşındı / (3) kendü özi üze lāzım ḳıldı, yapuştı anga / ḳalıtışdı kum / düzüldi iş / (4) öç aldı andın / basında anga / ınaġ tutdı anga ol neme üze / (5) ardı / sünnet ḳıldı kendü özi-ni / tutuġ aldı andın nemeni / (6) kine-lü kişi / 'āşıḳ boldı tişi-ge / (7) ḳoldaş boldı anga, eşerdi / emgek birle sınadı anı / sınamaḳ / (8) yumışlıḳ tutdı anga, işletti anı / örtülü boldı anıng üze iş, oḫşaşıḳ-lu boldı iş anıng üze /
143 ol örtüglülük, oḫşaşıḳ-lu iş / (1) oyġandı uyḳusın-dın / (2) sögüşti-ler / (3) uruş yerindin dirü kötürüldi baş-lu, cānı bar erken kötürüldi başlıġ uruş yerindin / kongurdı anı / (4) ḥuccet ketürdi anıng üze anı / ḳaytdı dinindin / tüz boldı, doḳalandı / (5) ḳatıġ boldı, küç-lü boldı / sana urdı, tutdı anı / 'iddet tutdı (6) tişi / 'iddet / sündi, uzadı / (7) tatlıġ buldı anı / kendü mazā-lıġ boldı nerse / (8) kevşedi teve
144 / keviş / (1) singarladı anga anıng tapa, ḳısarladı anı nersege / singarlanmaḳ, ḳısarlanmaḳ / (2) çıġay boldı / çıġay / aldandı anıng birle, arsıḳtı anıng birle / (3) bıskırdı / ḳaptı andın anı / (4) ḳırḳdı yā kesti başı-nı / 'azīz boldı anıng birle / teprendi, ırġandı / (5) ḫās ḳıldı anı nersege / uydı izinge, izince yörüdi / (6) ḳışāṣ aldı andın, öldürülmiş öldürdi anga / sordı anı / ḳırladı ḳızını, ḳızlıḳın aldı ḳızının / (7) oġlan bıyıḳı kögerdi, saḳalı çıḳdı, çızıġ çızdı / duralıḳ yeri-ni çekledi / ıydı kelin-ni küdegüsinge, kelin-ni küdegüsi evinge ıddı / (8) öptı dārūnı, ögümiş dārūnı ḳurula yédi / şaf boldı-lar, sıra
145 oturdı-lar / (1) yörgeşdi yaş ot, ḳavut boldı yaş ot, sıḳ öndi / yıġaç-ları yörgeşmiş bōstān-lar, sıḳ yıġaç-lu bōstān-lar, butaḳ-ları ḳarışmış borlaḳ-

lar / (2) yardı ḳelimę-ni ḳelimę-din, çıḳardı sözni sözdin / (3) çalıştı iki tizi / ezildi, ęvüş boldı / (4) kedük boldı, çıġay boldı / çıġay-lıḳ yā kedük / (5) çıḳardı ḳılıç-nı, ḳılıç tartdı / sökel boldı ẽr / (6) ingretgen ig / ḳıldı anıng üze bahānę, bahānę ketürdi anıng üze / (7) uydı anga, izince yörüdi / yıdladı anı / çalma sarındı / (8) ḳayġulu boldı, ḳadġurdı / köngül maşġūl ętdi anıng işi birle / yörüdi
146 anıng buyruḳınca, sünnętçe yörüdi / (1) minnęt ḳoydı anıng üze, minnęt ḳıldı / (2) tayandı anıng üze / (3) ḳabūl ḳıldı soyurḳamış-nı / açıldı iş / (4) kir boldı ton / tölek-lik ḳıldı, tölendi / tölek-lik / tutuşdı ot, yandı ot, (5) yalnadı ot / ögüt aldı, ögüt ḳabūl ḳıldı / kėng boldı / alıġ boldı, alçaġ boldı, nākęs boldı, ḫōr boldı / (6) tüz boldı yā tükel boldı, tüz boldı, yętildi / (7) tüzlük ędişti-ler anıng üze, iḫtilāf ḳıldı-lar / ulaştı anga, ulandı anga / tayandı (8) anıng üze / ḫām-ladı aş-dın, ṭaᶜām-dın, singmedi anga ṭaᶜām / ḫāmluḳ /

146/ek *(1) bābu ifᶜavvala yafᶜavvilu ifᶜivvālan* /

(2) ėve yörüdi tėve / uzun boldı tün / (3) uzun boldı nėrse / boynınġa yapuşup mündi tėvėge / (4) yapuştı manga fulān, mülāzemęt
147 ḳıldı manga fulān / (1) nişān-lıġ boldı ol nėme birle, nişānlandı anıng birle / yala yapdı anga anıng birle / yavuz işdin yala yapmaḳ / (2) kezdi yaban-nı, kęsti yaban-nı / (3) kęydi könglek-ni, yaḳa urdı könglekge / sezig-ge tüşdi anıng içinde, şek-lig boldı anıng içinde / (4) ġıybat ḳıldı anga, anı / yemlendi nėrseni / cüft boldı-lar, dükey boldı-lar / (5) istek-lü boldı anıng tapa / ḳongurdı anı, tüpledi anı / ḳongurġan bęlā, ol tüplegen bęlā / (6) sevündi anıng birle, ḳıvandı anıng birle, yüngül-lendi anga / ol soyurḳamaḳ-ġa neşāt-lu kişi, ol baḫşiş bėrmek-ge yüngül-lengen / (7) istedi otlaġ-nı / otlaġ istegen, ot suv istegen / avladı anı / (8) üyürdi anı / aşlıḳ ḳeltürdi / keçti
148 yerdin / keçürdi anı, keçdi andın / (1) cemᶜ ḳıldı anı / ayrıldı, seçildi / küçey boldı (2) anıng üze iş / duş aldı andın öngin-ni, ᶜivaż aldı andın öngin nėrse birle / (3) saḳnuḳ-luḳ ḳıldı işde, saḳındı, saḳlandı / övke ḳıldı anıng üze, övkelendi anıng üze / (4) satın aldı anı / ḳorḳtı andın, eymendi andın / (5) yayladı bir orunda, yay keçürdi / öskedi anı, ārzūladı anı / (6) ārzūluġ boldı anıng tapa / tişin sürtti / āl ėtdi, ḳıldı / (7) āl / (8) küvenü yörüdi, saba yörüdi / küvenmek, küvenü yörümek / yoḳatdı anı, duyduḳ-suz öldürdi
149 anga / (1) öldürdi anı sanmaduḳ yandın, örtülü öldürdi anı / savuladı, özi uçun sağuladı / onguşdı kālę bahāsın, tiledi kālę-ni / (2) kendü özinge inaġ bolmadı, ḫiyānęt ḳıldı / kördi iş içinde rāynı, köngli birle (3) yön kördi işde / yıradı andın / üyürdi anı / (4) ḳıvurdı tonı birle tiz-ni arḳasınġa, arḳasın taḳı yincüklerin biriktürdi, çulġandı tonı birle / ol dar ton yā ḳılıç ḳayışı / (5) fulān ḫubvę bağladı tėnür oturmışda / şeşdi ḫubvęsin tėnür ḳop-mışda / umanç tutdı andın / (6) çevşeşdi boḍun-

lar, rāzlaştı erenler / saḳalı çıḳdı, saḳal çıḳardı / uġradı aŋa / soyurḳalan ḳoldı andın / (7) egninge kemişdi ton-nı, keydi / küç ḳıldı anıŋ üze / ertecek yörüdi, erte er bardı yā keldi / (8) yulundı andın
150 anıŋ birle / uydı aŋa / uymaḳ yā uyasu kişi, baş-cı / (1) yıġın etdi bodunlar, cem^{c} boldı-lar / ol yıġın, otralıḳ / könüldi, köni yol tuttı / (2) ülgü tutundı anı, uydı aŋa / yıġaç başmaḳ keydi / yemlendi ṭa^{c}ām birle, yalmandı ṭa^{c}ām birle / (3) saṭġın aldı kāle-ni yā saṭtı / tegdi aŋa ḳadġu / çattı anıŋ üze yalġan-nı, yalayıdı aŋa / (4) yalġan söz, yalġan çatmış söz, yalayımış söz / yalġa, terge tutdı ev-ni / şek-lig boldı iş içinde, sezig-ge tüşdi iş içinde / (5) saġdı iŋen-ni / kendü özi-ni nisbet ḳıldı aŋa / opa içdi şörbānı, opdı şörbānı / (6) ton keydi / urunç aldı / esrüdi / kendü özin ḫaṣī ḳıldı, kendü ḳamruḳını arıtdı / (7) taplադı anı, hōşnūd boldı andın / evdürü tiledi andın ḫaḳḳı-nı / çıḳardı ḳılıç-nı, yalıŋatdı ḳılıç-nı / (8) ātdı / mündi iŋen-ni, mündi arḳasınga, münüt-lendi iŋen-ni / urūzlu boldı anıŋ ḳatında, ülüş-lüg boldı
151 anıŋ ḳatında, baḫt-lıġ boldı / (1) yalıŋ-ladı ot / tamūġ yā yalıŋ, ol ṣāfī yalıŋ / (2) da^{c}và ḳıldı anıŋ üze ol nemeni / ol da^{c}và / (3) otladı kölük-ler / istedi nemeni / (4) içti süt köpüki-ni, içti köpük-ni / yaşındı andın, kizlendi, örtüldi / (5) yaşrun çıḳardı nerseni / ol kefen soyuġucı / onguldı (6) sökellikdin / üyürdi anı / baḫşiş tiledi andın, ḳoltġa ḳoldı andın, eygülükini istedi / (7) izince yörüdi anıŋ, songınca / tap ḳıldı anıŋ birle, onursadı anıŋ birle / dandı oġlanındın / (8)
152 mündi üzengüni, āştı / suv tartdı ḳuduġdın, tartdı suv-nı / (1) satġaştı iki er / satġaştım fulān birle, sataştım fulān-ġa / (2) üyürdi nerseni, aldı nersening üyründüsin / erindi aŋa andın, şikāyet ḳıldı aŋa nerseni / (3) ant içti, antdıḳdı / ol ant / taḳṣīr ḳıldı işde, ḳalıḳ-lıḳ ḳıldı işde / (4) sınadı anı anıŋ birle / baḳtı kelin-ge, kördi kelin-ni / isindi, bezeklig kördi (5) ot-ġa, söglündi, yaḫundı ot-ġa / yüksek boldı / saḳındı (6) sökel / ziyān ḳılur nemedin saḳınmaḳ / oḳ atışdı bodunlar / (7) kendü özini nisbet ḳıldı anıŋ tapa / ḳopardı yurt-nı / (8) evdidi, yoldı yemişni yıġaç-dın / köngül bağladı anıŋ
153 istekinge, mas̱ġūl boldı ḥācęti birle / (1) māya tutundı māl-nı / laḳab-lu boldı anıŋ birle / (2) öskedi anı / tegdi aŋa ḫabar / yıġlındı (3) nersedin / (4) ḳorḳtı Tanŋrı-dın, saḳnu turdı Tanŋrı-dın / saḳınmaḳ / (5) saḳnuḳ kişi / (6) saḳladı özi-ni andın ḳalḳan birle, saḳlandı andın ḳalḳan birle / erklig boldı iş-ge, erklendi iş-ge, iyelik ḳıldı iş-ge / (7) el ḫavāsı yegüsi özinge yaraşmas boldı, yaraşu bilmedi elge, yaḳışmadı elge / (8) yaraşmadı maŋa el ḫavāsı / yıġdı māl-nı
154 / (1) erklig boldı nerse üze / ḳandı suv-dın / könüldi egri, düz boldı / (2) doġruluḳ, düzlük / ol yaratıġı tüz kişi / (3) anlar bir ḳurlu kişi-ler, anlar barābarlar / kendüsi uçun (4) sögülme ḳıldı er / dolġandı, sarmandı /

bābu infaᶜala yanfaᶜilu infiᶜālan /

büktürüldi yā ḳırıldı / (5) söndi çıṛāġ / tongdarıldı iyiş / (6) ḳaytti ġāyıb-luḳ-dın / aḳtı sụv tạḳı ḳan / (7) süründi rėdze / töküldi (8) sụv / budaḳlandı yol / kęsildi yịp /

155 (1) evrüldi / ḳaytti turġu yęringe, ḳaytti ornı tạpa / (2) yętti bạrdı yā ėvdi yörümekde / ḳurtuldı andın, sıçradı andın, s.v.c. [saṿuç ~ suç ?] boldı andın / (3) ḳopdı / tạng yạrudı, açıldı tạng / (4) ḳongruldı, tęprendi tübindin / yüzün tüşdi / (5) açıldı köngli, kėng boldı köngli / açıldı ḳapuġ / kėng boldı / (6) tükendi ay, kėçti / soyuldı kön, yüzüldi tėri / (7) bozuldı sạtıġ / baġlandı nėrse / (8)

156 yạlġuz boldı / solıdı / soluġ / (1) aşlandı / ėndi, aşaḳa ėndi / açıldı, töküldi saç (2) başındın / sıḳıldı / toprakġa bulġandı yạngakı / (3) bülgüyü çıḳdı sụv çęşmę-din / yarıldı yıġaç / soyuldı / (4) tübin-din ḳongruldı sögüt / ḳuynup ėndi çaḳır ḳuş / (5) ḳuyu töküldi yulduz / sıngdı nėrse, sındı / töküldi 6) sụv / sıza sıza çıḳdı sụv, sụv közenek-din çıḳdı / yoyuldı / (7) bạttı sụv-ġa, çomdı /

157 ėvdi, ėve yöridi / (8) tölendi baş şışı / aşaḳ boldı, egildi / (1) cığrıldı tėri, yığrıldı tęri / bir yanġa turdı ḫalḳ-lardın, yığlındı boḍunlardın, bęri boldı boḍunlardın / (2) öle dükendi boḍunlar, keçti ḫalḳ / bay-dı anga, ustaḫlıḳ ḳıldı anga / (3) tüzüldi moncuḳ yịplükge / ėndi / (4) kirdi sözge, yėrlü kirdi sözge / yarıldı (5) sırça / açıldı bulıt, tarıldı bulıt / kęsildi nėme / (6) fulān ḳıyşġan turur fulān-ḳa, fulān kęslingen turur fulān tạpa öngin-lerdin, fulān-nıng fulān-ḳa męyli bar / tübindin ḳongruldı yıġaç / (7) erki yętmedin yığlındı / eylendi tęri / (8) ḳıyştı andın

158 / evrüldi / açıldı ḳarangguluḳ tạḳı kitdi ḳadġu / (1) bögsüldi böget, taşıldı böget / yırtıldı ton / (2) boġuldı / aḳa töküldi sụv / boşanıp bạrdı / (3) baġlandı ḳapuġ / söküldi yiv / (4) yarıldı evün ḳabı / çıġay boldı / attı dạng / körünmes boldı yạngı ay, eksilü tükendi ay, tükendi ay / (5) yırtıldı pėrdę-si / dęring bạrdı işde, yitig kirdi işge, oruḳ [ozuḳ ?] aşa bạrdı / (6) kęsildi / ḫōş boldı, edgü boldı / sạrḳdı saç / evrüldi, ḳaytti nạmāzdın, (7) ḳayrıldı nạmāz yętürmiş-din song / ayrıldı nėrse / (8) bęrkidi iş, edgü boldı, düzüldi

159 / yaḫşı eşildi yip, büktürüldi yip / (1) kedildi dam, kedük boldı tam / kęsildi (2) yip / kesildi fi'l songı ḥarękętdin, maczūm boldı fi'l / sındı nėrse, uşandı nėrse / (3) yulunu aḳtı yaş, töküldi yaş / kęsildi / şęşildi ilük, yirildi ilük, kesildi ilük / (4) bölük bölük ḳılındı māl, ülüş ḳılındı māl / yıḳıldı tam / (5) sınıḳdı çėrig, sındı çęrig / singdi aş, bişdi aş ḳursaḳında / kömüldi nėrse / (6) töküldi sụv / (7) ḳuylu bạrdı ol orun tạpa / yüzün tüşdi / (8) çomruldı, kesildi / uşandı / yayıldı sav /

160 (1) doḳalandı ḳapuġ, tıḳıldı ḳapuġ, bandı ḳapuġ / yarıldı, kęsildi, yarıldı uzunınca, dilindi / sınıp tüşdi / (2) kęsük kęsük boldı, kęsildi /

tạrtıldı ton, süründi ton / töküldi sạçı, seyreldi sạçı / (3)darġadılar, taḳıldı-lar / ḳısnıp ėndi av̇ ḳuşı hạvādın / aşaḳ boldı yüksemiş-din son͡g, (4) ėndi ḳạlmış-dın son͡g, bọ̈yükdin aşaḳa ėndi / ucuz boldı nạrḫ, ėndi nạrḫ / (5) çomdı sụv̇-da, bạtẗı sụv̇-ḳa / dögüldi nėrse / yarıldı nėrse / (6) boġşundı bọġış, endāmın-dın çıḳtı bọġış, azın azın çıḳtı boġun / şeşildi tügün / (7) çıḳdı ḳılıç ḳınındın / (8) kedildi azıġı / döküldi yaş evụ̈n ėde, aḳtı yaş / yanạştı an͡ga, yanandı an͡ga,
161 ḳoşundı anın͡g tạṗa / (1) yarịlu açıldı bulıt, açıldı bulıt / (2) yörüdi yılan / boyun südi an͡ga, alçaḳlıḳ ḳıldı / ön͡g-lü yıḳıldı tam / (3) ḳı̱yştı anın͡g tạṗa / ayrıldı sün͡gük / ḳı̱yās ḳılındı nėrse, oruḳınca [ozuḳınca ?] yöridi nėrse / (4) sındı sün͡gük aşlanmış-dın son͡g / sürüldi tėv̇eler, sı̱yrıḳıp bạrdı tėv̇ėler / (5) yoyuldı bịtig / arḳuradı an͡ga, ḳạrşu kẹldi an͡ga / (6) yarıldı / keçti iş, uçuḳu keçti iş / (7) açıldı kön͡gül ḳạdġusı / egildi ḳılıç urġu yẹrin-din / (8) bükri boldı, iki ḳạt boldı /
162 cıġrıldı tẹri / (1) söglündi et, söglünçi boldı et / dürüldi bịtig / (2) içinde tutdı kīnẹ-ni tạḳı sẹv̇üglük-ni, kön͡gli turuldı kīne üze yā dōst-luḳ üze / (3)

bābụ ifᶜạll̈ạ yạfᶜạll̈ụ ifᶜịlālan /

(4) aḳ boz boldı aṭ, aḳ boldı aṭ / aḳ bozluḳ, aḳ-lıḳ / (5) kök boldı, kögerdi / kök-lük / dor boldı aṭ / (6) dorluḳ / ḳı̱zıl boldı, ḳı̱zardı / ḳı̱zıl-lıḳ / (7) yaşı̱l boldı / yaşıl-lıḳ / sarıġ boldı, sarġardı / (8) sarıġ-
163 lıḳ / doġ rẹnk-lig boldı / doġ rẹnk-lü / (1) bu doġ rẹnk-lülük / aḳtı tạḳı taḳıldı yaş közdin, yulundı yaş közdin / (2) ala boldı aṭ, çıṗar boldı aṭ / ezildi yạn͡gaḳı yaşdın / (3) egri boldı, ėgildi / ḳạra boldı, ḳạrardı / (4) ḳạralıḳ / ḳạra boldı anın͡g közi, aḳı aḳ ḳạrası ḳạra boldı anın͡g közi / yüz çẹvụ̈rdi andın / körmez boldı bir közi / (5) egri boldı közi / aḳ boldı, aḳardı / aḳ-lıḳ / (6) yıġlındı bilig-sizlikdin, yıġlındı sẹfīh-likdin / (7) yıġlınġan / yıġlınmaḳ / (8)

bābụ ifᶜāll̈ạ yạfᶜāll̈lụ ifᶜīlālan /

164 (1) aḳ boz boldı aṭ / kök boldı / (2) dor boldı aṭ / ḳı̱zıl boldı / yaşı̱l boldı / (3) sarıġ boldı / yumşaḳ tạḳı tayıġ boldı, sıḳanuḳ boldı / kökiş boldı, (4) çạḳır közlüg boldı / kạṛa boldı, ḳạramtul boldı / (5) ḳạṗ ḳạra boldı / egri boldı anın͡g közi / aḳ boldı, app̈ak boldı / (6)

bābụ tạfaᶜᶜạlạ yạtạfạᶜᶜạlu tạfạᶜᶜụlan /

(7) bạşladı işge, bạşladı işni / dandı andın / (8) eglendi, keçti / ụstāḫlıḳ ḳıldı, ụstāḫ boldı anın͡g üze / pāre pāre boldı nėrse, bölük
165 bölük boldı nėrse / (1) kegirdi / kegrịk / dıḳlıp yarıldı / (2) tẹkẹll̈ụ̈f birle ṗārsālıḳ ḳıldı, köni oḳuġucı boldı / tạrtunu turdı işdin, yıġlındı, ḳạytẗı işdin / toldı ọ̈v̇kedin, dıḳıldı (3) ọ̈v̇kedin / pạ̇yġāmbạrlıḳ dạᶜvà ḳıldı / ula bişdi et / (4) yobıladı anı, elig-ledi anı / sịn͡gürdi ṭạᶜām-nı

/ siŋgen buldı ṭaᶜām-nı / (5) hünėr ögrendi, edėb-lü boldı / yıġıldılar / anundı-lar yaġı-ġa / (6) bulġandı toprakġa / bir yana turdı andın, saḳlandı andın / ögrükdi-ler anıŋ birle, ögür boldı-lar / (7) suv̇landı aġzı, yarı aḳtı aġzından / rïşėk ıydı çalma sarınġan, ucın çıḳardı dėstār sārġan / (8) rïşėk, dėstār ucı / küydi aŋa / ornadı süngü tėmüri yıġacında, ornadı tėmür süngüde /

166 (1) pārsālıḳ ḳıldı, ėv̇-din barḳ-dın kėsilip pārsālıḳ ḳıldı / nāzadı anıŋ üze, ustaḫlık ḳıldı aŋa, süründi / sıġıt tonı keḏdi tişi, yas tonın keydi tişi, artuḳsı ton keydi ᶜavrat / (2) yas tonı, artuḳsı ton / sordı ton dėrni / (3) budaḳlandı / ḫōşlandı, yüŋgül-lük ėtdi / (4) istedi nėrseni, isteyü turdı nėrseni / buşdı aŋa, öv̇ke ḳıldı aŋa / taŋgladı andın, daŋgırḳadı andın / (5) ergen boldı, dulun tirildi / ḫuşūmet ḳıldı anıŋ uçun, ḥavādarlıḳ ḳıldı aŋa / ol ḥavādārlıḳ uçun ḫuşūmėt / (6) baġladı baş baġı birle, başı baġladı baş baġı birle, baġlandı / ġurbėt tartdı, ġarïb boldı, ėlin-din yıradı / (7) erklig boldı anıŋ üze kücün, üste keldi anıŋ üze / yaḳınlıḳ istedi Taŋrı-ġa ol nėme birle / (8) yav̇uḳ-luḳ, ol Taŋrı-

167 -ġa yav̇(uḳ-luḳ), yaḳın-lıḳ isteg(üci) iş / kesildi / (1) ev̇rüldi / yalġan sözledi, tėkėllüf birle yalġan sözledi / kücün ḳazġandı / köp oynadı anıŋ birle, oynatdı aŋa / (2) laḳab-luġ boldı ol nėme birle, laḳab-landı anıŋ birle / yalıŋ-landı ot / bir yansı boldı andın / (3) ḳıyştı andın / niḳāb kėmişti tişi, körüş ėdindi tişi, yaşındı tişi / tölendi, tölenü turdı / (4) emgek istedi er, emgendi er yā emgetdi, boy bėrmedi er / s.v.c. [sav̇uç ~ suç ?] boldı andın, sıçradı andın / ev̇rüldi anıŋ taba, ḳayrıldı anıŋ taba, ḳayra baḳtı aŋa / (5) sözleşti-ler, kėlelci aytdı-lar / yazuḳdın saḳlandı / tügsi boldı, ḥīzsındı, tişi teg sözledi (6) sözinde / yapşundu aŋa / ürperdi misvāk başı / küpė urundı / (7) eglendi, keçdi / kėçdi / bėzendi tişi taḳı körklüg yerlerin açtı / (8) yaruḳ boldı taŋ / saḳlandı yazuḳdın / ustād boldı edėb içinde, ögrenü edėb biligin-ge çıḳdı, ozdı

168 edėb içinde / (1) cığrıldı / nāz ḳıldı tişi, avaġ ḳıldı tişi / apuştı yörimek içinde, apşu yörüdi / (2) rāḥat-landı, sev̇ündi, köŋgli açıldı / şanardı etmek, kögerdi / sev̇ündi anıŋ birle / (3) aġır boldı tėrāzū bir yanı, çėrb boldı tėrāzū / yoba kėydi, silāḥ keydi / ėrte uyudı, ėrte uyḳusın uyudı / (4) ėrte uyḳusı / evre çėvre baḳdı nėmege, yaḫşı baḳtı / açıldı (5) çiçek / yėr kėŋgritdi-ler otralıḳda, yėr kėŋgridi bėrdi-ler otralıḳda, kėŋ-lik ḳılıştı-lar mėclis içinde / faṣïḥ-lıḳ körgüzdi sözinde, (6) faṣïḥ-lıḳ ḳıldı sözinde, faṣïḥ-sındı / ögündi / ḳatıġ aḫsurdı, çaḳırdı aḫsuru, ḳatıġ ün ḳıldı ahsur-mak içinde / (7) bulġandı zaᶜfarān birle, sürtündi zaᶜfarān-nı / opradı et, yözüldi et, yıylandı et / (8) bulġandı balçıḳġa /

169 sürtündi yaġ-nı, bulġandı yaġ-ġa / (1) bėrkidi iş, bėrkitti işni / özini savutdı suv̇ birle, savundı suv̇ birle / kāḥillik ḳıldı, ėrnük boldı / (2)

yalıng-landı tonlarından, yalıng boldı tonlarından / cid ḳıldı iş uçun, dikildi iş uçun / (3) celd boldı, irig-lik ḳıldı / titredi butaḳ oġlaġuluḳdın, tẹprendi budaḳ meyve köp-lükin-din / küydi anga yanut bermek uçun, (4) yol başında küydi anga cazā bẹrmek uçun / zāhidlik ḳıldı tẹkẹllüf birle, pārsālıḳ körgüzdi / ettaḥiyyāt-ḳa oturdı namāzda, ettaḥiyyāt oḳıdı namāzda / (5) ḳulluḳ ḳıldı Tangnrı-ġa, tapundı Tangrı-ġa / ḳulluḳ tiledi andın Tangrı, ḳul tutundı anı Tangrı / (6) yumurlandı ḳum / uġradı anga / ḳaṣd ḳıldı iş-ge / (7) baḳa aylanu turdı ekin yẹringe, timār ḳıldı ekin-ge, ābdān ḳıldı yẹr suv-nı / kapsadı anı Tangrı raḥmẹti birle, ö(r)tdi anı Tangrı raḥmeti birle / (8) yalġuzun ẹtdi iş-ni, yalġuz boldı işge / sẹzingü yẹrde istedi anı / çındar urundı ᶜavrat /
170 (1) işni özinge bağladı, ārtdı boy-nınġa ᶜamẹl-ni, erklig boldı ᶜamẹl-ge / yaṗaġu boldı nẹrse, başıḳdı nẹme, başruḳdı nẹme, yaṗşundı nẹme / başruḳ-mış köp māl / boynaġuluk, ḳıldı / (2) ḳul-luḳ uçun tünle oyaġlıḳ ḳıldı, oyaġlıḳ, ḳıldı / song ḳaldı andın / bẹl dẹstārı bağlandı, izār kẹydi / bẹg-lik ḳıldı anlar üze, bẹg-sindi anlarġa / (3) tẹring boldı ᶜilim içinde, kẹngrüdi biligi / ḫōş yıdıġ-lıġ türtündi / tẹring bąḳtı, utru bąḳtı, endişe birle bąḳdı / (4) uluġluḳ ḳıldı, erksindürmes boldı, uluġsındı / ol kim ẹrsege erksindürmegen, ol uluġ / aḳa yuylundı yaş iki közindin, aḳtı yaş anıng közindin, ẹndi yaş(5) ḳatıġ ökünç yẹdi anıng üze / ḳatıġ ökünç / bürüncük sarındı tişi / (6) songın saḳındı iş-ning / maᶜnī-sin saḳınu oḳudı Ḳur'ān-nı / tolandı tonınġa, taş ton kẹydi / angdı işni / (7) zünnār bağladı ᶜaḥidlü kāfir / örtüldi sẹḥẹrlik yẹdi / (8) yaḳıldı ot, kösendi ot / çẹrmendi / kücün ṣabır ḳıldı / ṣadır
171 yerinde olturdı, dörde oturdı / (1) arıtdı özini, arındı / zihār kıldı tişisindin / dındı tili, tutuldı / kücey boldı (2) iş / ḫōş yıdıġ sürtündi tişi / bulġandı toprąḳ-ġa / yarıldı yıġaç / (3) aḳtı yul-lar, bülgüdi közenek-ler / saḳındı işde / yigrendi nẹrseni, yẹrügledi nẹmeni / (4) soyuldı ḳap, ḳabı soyuldı / uluġ-sındı, uluġ-luḳ ḳıldı / uluġ-luḳ, uluġsınmaḳ / (5) bulġanuḳ boldı tirig-liki / sındı, uşandı / tẹrsā boldı, tẹrsā dini dinlendi, tersālıḳġa kirdi / aynatdı özin ol bilmesün tẹp, aynadı anga / (6) kün issüsinde yörüdi, tüş isiginde yöridi, öglek isiginde yöridi / yāzı-ġa çıḳdı / ḳurdı yol ḳuruġın, anundı / saḳlandı, saḳ yẹrde tutdı kẹndü özin / (7) āvundı anıng birle / taştı suv, sızang-layu aḳdı suv / saḳlandı ḳalḳan birle, yaşındı ḳalḳan birle / (8) saḳlandı, közerdi özin / kirlü boldı yüzi suvı, töküldi yüzi suvı, ābrūy-suz boldı /
172 başcı boldı bodunlar üze / (1) ṗurtardı / doġru sẹzig ẹltdi ḫayırnı, sẹzdi anıng içinde ḫayırnı, bildi anıng içinde ḫayırnı / inige kirdi ıvuḳ / (2) muġ boldı / murdār boldı nẹrse, arı-sız boldı / ulludın dın aldı / (3) ẹsnedi dang / çalṗak-lıḳ ḳıldı sözinde, fāḥiş sözledi sözi içinde / üṗertdi çetük tüsi-ni / (4) ḳurtuldı ḳadġudın (5) ḳurtulmaḳ / küydi anga / kẹngrülük ẹtdi anıng ḥaḳḳı içinde, āsānlıḳ ḳıldı / (6) yaḫşı sordı

andın, uşadı çındardı andın / ãzın ãzın ḳısḳaldı kölige, ḳısḳa boldı / kön͡glek kẹydi / (7) aẇladı anı / mạzȧ-sız boldı anın͡g üze tiriglik, bulġandı anın͡g üze tirigliki / (8) ᶜayb-ladı anı / kaşın yoldı tişi /
173 / (1) bölük bölük boldı / yigrenci-lik ḳıldı, yigrendi, dụşmạnlık ḳıldı / arḳuradı an͡ga / (2) cıġrıldı, yıġrıldı / bozuldı / eglendi, son͡g kaldı / (3) bozdı anın͡g ᶜạḳlı-nı yek, tẹlvẹ ḳıldı anı / tạṗlamadı anın͡g ḳılıncı-nı, unamadı anın͡g ḳılduḳını / (4) tüşmekin istedi anın͡g, dayınmaḳın istedi anın͡g / dạymạk, tüşmek, dạynıp tüşmek / erklig boldı / (5) ısırḳa ḳatındı tişi, küpe urundı ᶜạvrạt / evdidi mẹyve-ni, derdi ḫụrmanı / sümkürdi burnın / (6) ḳabạrdı anın͡g eliġi, ḳabarcuḳ ėtindi eligi / sạḳlandı yā bẹklendi, sạḳnu turdı / aġzadı anı, sözledi nėrseni / (7) yạlmandı, tịlin yalmandı / tilemedin bėrdi bạḫşịş-ni, artuḳsı edgülük ḳıldı, vācịb devụ̈l-ken bėrdi bėrneni / son͡gınca yörüdi iş-nin͡g, son͡gladı iş-ni / (8) azın azın
174 yutdı ọ̈vkeni / yıġlışdılar / alçaġ-lıḳ-ḳıldı / (1) yarıḳ yā ẕịrāᶜa kẹydi / bạġdaş ḳıldı, bạġdaş ildi / özini kötürdi ol némedin, kötründi / (2) ḳunuşdı anın͡g tạpa, eẇdi an͡gar / ḳulaḳ tutdı, azın azın eşitti / alṗ-luḳ ḳıldı, alṗ körgüzdi kẹndü özin, yüreklülük ḳıldı / (3) şạfāᶜạt kıldı anı bėg-ge, şạfāᶜạtçı boldı an͡ga bėg ḳạtınḍa / darġadı-lar, daḳıldı-lar / (4) bẹzendi, ėdindi, ụstāḏlıḳ ḳıldı / yạlṗardı Tạn͡grı-ḳa, yạlandı Tạn͡grı-ġa / ḳandı sụẇ-dın, eyegüsi ḳabạrdı suẇ içmek-din / (5) ārzūluġ boldı anın͡g sạtġaşmaḳınġa, son͡gınġa bạḳa turdı köre mümẹn tėyü / iglendi, iglü ökünç yėdi / açıldı bulıt, tarıldı bulıt / (6) kẹsildi iş, uçuḳdı iş / kẹsti anı ön͡gin kịşi / (7) ḥacimük kẹmişti tịşi, bürüncük uçuḳdı iş / kẹsti anı ön͡gin kịşi / (7) ḥacimük kẹmişti tịşi, bürüncük örtündi ᶜạvrạt / çulġandı tonı birle / köp assü aldı nėrsedin, mạnfạᶜạt aldı nėrse birle / (8) küçlüg boldı, yıġı-cı boldı / çẹrig ḳạra / ḳoyuġ
175 tüẇkürdi, aḫ tụẇ tėdi / ḳoyuġ tüẇ(kürük), ḳoyuġ tüẇ(kürmek) / (1) tạṗ ḳıldı az birle, azġa ḳạnāᶜạt ḳıldı, bạrındı az birle / ol yėtgüce nėrse, bẹ̇rne / (2) fārịġ boldı işge, ọḳaltdı kẹndü özin sav uçun / aġnadı kölük / ḳạḏġurdı, dịrīġ yėdi anın͡g üze / (3) ögrendi anın͡g birle mụsụlmānlıḳ-ġa, ögretti anı mụsụlmanlıḳ-ġa, yạraştı, yạraşu tirildi anın͡g birle mụsụlmạn-lıḳ-ġa tüşün-sün uçun / ḳıyştı andın, ḳịn͡gır çıḳdı andın / (4) ḳạṗtı anı, ḳạpup aldı anı / ãrt-ġaru ḳaldı ḳoldaşların-dın / süze içdi (5) sụẇnı / sẹlẹm bạyᶜı bịrle aldı andın yạrmaḳlarnı, kāle bėrmedin bạhāsı-nı ön͡g aldı andın / ḥụrmẹt-lig boldı anın͡g birle, körklüg boldı anın͡g birle, yükey-lik-ge tẹgindi anın͡g birle / (6) ısırḳa urundı ᶜạvrạt / tạṣarrụf ḳıldı anın͡g içinde, sạtti aldı anın͡g içinde / lāf urdı, ḳabịslıḳ ėtdi, ögündi / (7) nẹrsenin͡g ḳıran͡gı-dın tuttı, nėrsenin͡g ḳıran͡gındın alıştı / yạḫşı bilgil fụlān ḳatında ne bar, sordı fụlān ḳatındaḳını bilgince / (8) yol-suz yörüdi yaban-da, arḳuru çıḳtı yaban-nı, yolġa bạḳmadın yörüdi (yaban-da) / şạfḳat ḳıldı anın͡g üze, amraḳ boldı anın͡g üze / ḳatıġlandı, yük-sinü ėtdi iş-ni

176 (1) ol ḳatıġlanmaḳ, iş aġruḳı / ḳapsadı anı / uzluḳ ḳıldı işge, silig
tẹ̈prendi işde, āhẹ̈ste-lik ḳıldı / (2) bẹ̈kledi sözni aġzındın, ẹ̈şitü ögrendi
sözni / ökündi, dirïġ yẹ̈di / sordı (3) ton tẹrni / arıġlıḳ ḳıldı, arıġ
boldı / yışın yışnadı, yaşnadı (4) yıldırım, yıldradı yıldırım / āhẹ̈ste-lik
ḳıldı, uzluḳ ḳıldı işde / köydi, köyüklendi / (5) ḥalḳa oturdı-lar, boldı-
lar, çevrülü olturdı-lar / yırtıldı ton / ḫōş yıdıġ türtündi, ḫōş yıdıġlıġ ot
türtündi / (6) ḳılıḳ-landı öngin birle ḳılıḳıdın, ḳılıḳ-landı öngin
ḳılıḳ-nı / töküldi suv sıçrayu / töleklik ḳıldı, (7) uzluḳ ḳıldı iş içinde /
aştı tam-ḳa, ardılu mündi damġa / ezigin tẹ̈pretti sözi içinde, ezigi birle
sözledi faṣïḥ-sınıp, aġzı tolu sözledi sözi içinde faṣïḥsınıp / (8) çoġda
olturdı / ṣadaḳa ḳıldı, Tạngrı-ġa ḳul-luḳ uçun bẹ̈rdi anga māl-nı / açuḳ
177 boldı, açıldı yüzi / (1) kẹmürdi süyẹ̈k-ni / ᶜāşıḳ-lıḳ körküzdi anga, kücün
ᶜāşıḳ boldı, ḳattu sẹvdi tişi-ni / (2) ilindi anga, yaṗşundı anga / ilin-
mek yā ilük / (3) tẹring kirdi, dẹring bardı nẹmede / taḳıldı-lar,
darġadılar / yarıldı nẹrse, iki yarıldı nẹrse / (4) yırtıldı ton, pāre pāre
boldı ton / tạmaḳın taḳlattı / içḳur baġlandı, ḳuşandı ḳur birle
/ (5) bẹrẹḳāt istedi anıng birle / tẹ̈prendi / sürtündi isig suvda
/ (6) yaṗşundı anga / aġnadı kölik / ḳahır birle erklendi, mẹnggẹr-
di anı, erklendi anı / (7) ḳul-lıḳ ḳıldı Tạngrı-ġa / yïtig kirdi kā-
ḥillik-ge, tẹring kirdi yolsuz yolġa / (8) yaḫşı endïşe ḳıldı,
178 endïşẹ ḳılu baḳdı nẹmege / ẹvlendi / kẹslindi / (1) tegşik aldı nẹrseni
nẹrsedin, aldı nẹrseni nerse ornıga / kündeki tonın keydi, kündelik
ḳıldı ton-nı, iş tonın kẹydi / kāḥil-lik ḳıldı, iş-sizlik ẹtdi / (2) ṣabır ḳıldı
yā özin çattı nẹrse birle, körklülük istedi nẹrse birle / köçti-ler /
kötürdi tāvān-nı, dölek-ni kötürdi / (3) kölük-din tüşti yā başın ta-
radı, yayaġ-ladı / köçti-ler, aġruḳ kötürdi-ler / çulġandı tonlarınġa,
dolandı tonıġa / (4) ẹve aldım nẹrseni / ol ḫurma taḳı torak, atlıġ-ning
ẹve alġanı, atlan-ġan uçun ẹve ẹdilmiş yẹgü / işdin ḳaldı, iş-siz boldı / (5)
işsizlik / ẹtig-siz boldı tişi, şāmūşa-sız boldı tişi / ġazẹl aydı, lāġ ḳıldı,
ırladı, ır aytdı / fāl ḳıldı anıng birle, yora tutundı anıng birle / (6) fāl,
yora / artuḳluḳ daᶜvā ḳıldı anıng üze, ẹdgülük ḳıldı anıng üze / ḳabūl
ḳıldı ṭāᶜaṭ-nı, taṗladı bẹrmek-ni / (7) közin-ge sürme ḳattı / oġ-ḳa kirdi
angar / mẹṣẹl uçun bẹyt oḳıdı, bẹyt-ni mẹṣẹl urdı / (8) ādẹmï ṣūrẹti üze
boldı, ādẹmi ṣūrẹt-lü (boldı) / ḥïlẹ ḳıldı / āhẹ̈ste-lik ḳıldı, zạmān körü
işledi / eligin sildi iş dẹstārınġa, cirimsi-mük sārındı yā el sürtdi,
179 silindi yaġlıḳ birle / (1) azın azın ẹndi, aşaḳa ẹndi / bïzār boldı
yazuḳdın, ᶜözür ẹtdi yazmış-larınġa / köçti, köçti orun-dın / (2) yẹdi
mẹyvẹ-ni, içküde yẹmiş yẹdi / sarḳuḳ boldı tutaḳ, sarḳtı (3) tutaḳ taḳı
yıġaç budaḳları / yazuḳdın saḳlandı / (4) iglendi / yalḳtı anıng
birle, yalıldı andın / bısġırdı / kedildi dam / (5) kẹçti yıl-lar,
yıl-lar aşdı / tẹn-lig boldı / iş-ning yükin tartdı, iş özine baġladı,
tẹkẹllüf birle ḳıldı / (6) acıġ yüzlüg boldı, bötüm yüzlüg boldı / acıġ
yüz birle sözleşti, acıġ söz sözleşdi angar, irig sözledi anga / tẹkbïr ḳıldı

nąmāzḳa, nąmāzġa kirdi, taḥrīmę ḳıldı nąmāzġa / (7) belin baġladı, bėli-ni ḳuşadı / uşandı, sındı / kümüş yüzük urundı / (8) tüpledi anı ölüm, küçlü-ken öldürdi anga ölüm / raḥmęt ḳıldı anga
180 / (1) ısparladı anga nėmeni bu taḳı ḳabūl ḳıldanı anı andın, ısparladı anga nėmeni taḳı ḳabūl ḳıldı andın / aştı anga, örküci-ne mündi anıng / (2) yavuz fāl ḳıldı anıng birle, ḳut-suz yora ėtdi anıng birle / kesildi/yaldı ot, yalıng ėtdi ot / (3) datlı ṭaᶜām-nı, yėgü tutundı aş-nı / ẓulmından ėrindi, ẓulmın şikāyęt ḳıldı andın / uluġ-sındı / (4) ögrendi bilig-ni / bulnadı anı, olcaladı anı, ġanīmęt tutı anı / ayrılmadın sındı / (5) azın azın ukı sözni / endişe-siz kirdi işge, kęmişdi kendü özin kücey işge / aşnu keçti andın / (6) buyurdı anga ol işde / (7) ülüş ülüş boldı nėrse, ülüş ḳıldı nėrseni / tardı anlarnı rūzgār / (8) ḳerīm-lük ḳı(ldı), ḳerīmlüg boldı / sözledi / yüzin yaştı,
181 yüz tuvaḳını urundı / ḳoyuġ tüvkürdi / (1) bu ḳoyuġ tüvkürük / yıḍladı yıdıġ-nı, yıḍladı yelni yā yıdıġ-nı / istedi ḫabarnı, sordı ḫabarnı / (2) tenaᶜᶜum ḳıldı, niᶜmęt-lig boldı, küvęn birle tirildi / küvęn / yıḳıldı tam, tüşdi / (3) ḳarıdı / yobıladı anga / bęrk orunġa kirdi yā pārsā boldı / (4) içinge aldı kitāb fulān nėrseni, bitig içinge ḳatdı ol nėmeni / aġzından ögrendi sözni, aldı sözni / (5) orunluġ boldı işde, yaraġlıġ boldı, ornadı / yüngül usluluḳ ḳıldı anıng üze / (6) oḫşatdı kendü özin anga, oḫşadı anga, mengzedi anga / dīn töresin bilig-lü boldı / dang-suḳ-ladı, tangladı, mīzāḥ ḳıldı / (7) manfaᶜat aldı anıng birle, mazą alındı anıng birle, mazą-landı / oyġandı uyḳusın-dın / saḳlandı yavuzluḳdın, arıġ köngül açar yerge çıḳdı
182 / (8) erki boldı ḫurma yıġacı / (kön)glek kęydi / (1) döstluḳ ḳıldı anga, yaramsuḳ-landı anga / köpükledi iki ezigi, aġzı müngüşi köpükledi / (2) ḳuyuldı terdin, aḳtı derdin, töküldi derdin, battı terge, ḳuylundı ter yanaḳdın / otaçi-lik ḳıldı, emçi-lik ḳıldı, ṭabīb-sindi darıldı / (3) uşandı, avuḳ boldı / yalnadı ot / çıḳardı süngük yilikini, yilikin çıḳardı süngük-nüñ / darıldı iş tüzüki, ayrıldı iş, perīşān boldı iş / (4) yangı boldı / cığrıldı anıng teri-si / bardı ḳeldi anıng tapa / (5) bęrk tutdı iş-ni, ḳatıġ-landı işge / sündi, kerindi / ḳaḳıdı anga / (6) mazą-landı anıng birle / tölendi iş / ikinci ėvrüldi (7) söz / ᶜazīz boldı, ᶜazīz-lik körgüzdi / kęy arındı andın, yaḫşı arıġ boldı andın, yeriglep yıraḳ turdı andın / (8) istedi savnı / ol ḫabar istegüci, bu savnı yaşrun
183 soralayu yörigen er / (1) sępüldi anıng üze suv, saçıldı anıng üze suv / (2) çaynap sordı kęmükni, süngük-nüñ yumşaḳın yėdi, kęmürdi süngükni / oġrılıḳ ḳıldı / (3) oġrı-lıḳ / edük kęydi / saḳındı tekellüf birle, saḳnuḳ tirildi / (4) işning kėrtüsin bildi / rāst-ḳa çıḳdı anıng ḳatında iş, tölendi iş anıng ḳatında, iş ḥaḳīḳat boldı anıng ḳatında / (5) sürindi yıġaç birle, ḳaşındı yıġaç birle / çıḳardı andın-dın nėrseni, ḥalālllıḳ istedi antı içinde / (6) kişi-lerning arasınġa kirdi, boḍunlarnı

araladu yörüdi / diş arıtdı tiş sızğu birle, tişin sąğnadı tiş sąğnağu birle / (7) nāzadı tişi, āvāğ ḳıldı tişi / alçağlıḳ ḳıldı anga, ḫōr boldı anga / örtülü çıḳdı, tölütü çıḳdı, yąşrun aradın çıḳdı / (8) ḳendü özin ṭemāşā birle māşġul boldı / ke(dildi ḳılıç) / açıldı (yüzi)
184 / (1) ᶜārlandı / çalma sarındı / o ᶜimāmę sarnışı / (2) amraḳ boldı anıng üze, raḥmęt ḳıldı anıng üze / ḳurıdı ṭeri-si aruḳluḳdın, ḳuraḳ boldı ṭeri-si / (3) dürlü bilig-lerni bildi / (4) yundı namāzġa / tayandı tayaḳ-ġa / (5) yaḳıldı ot, yalnadı ot / bèlin bağladı tonı birle / (6) kir boldı anıng eligi, kirlendi eli / yalġuzlandı rāyı birle (7) ḳızardı yangaḳı, ḳızıl boldı yangaḳı / yastandı eli-ni / yaḳıldı ot, tutuşdı ot / (8) (yangı-la belgürdi) andın ol nème, türedi (andın ol nęme) / saḳladı
185 nèrsening ḥurmętin, ḥaḳḳın saḳladı nèrse(ning) / (1) pèrhïz ḳıldı ot içmek uçun, ḫālī ḳıldı ḳarnın ṭaᶜām-dın ot içmek uçun / erenler ortasında boldı, boḏunlar ortasınġa kirdi / (2) iglendi, iglig boldı, ig yèdi / saḳnuḳ-luḳ ḳıldı, saḳnuḳ boldı / ülüş ètti-ler anı kim anlar arasında bar, aralarında barı-nı üleşdi-ler, ḳısmęt ḳıldı-lar anı aralarında / (3) kèng-lik ḳıldı er tirigliki içinde / (4) kèngrü oturdı-lar yığında, kènglik ḳılıştı-lar otruşlarında / küye turdı savġa / (5) dıyıldı işdin, duruḳdı işdin / bir yan başı üze oturdu, yan başınġa tayandı, bir yanı üze otudı / (6) yavuḳluḳ istedi anga ulanġu nèrse birle / ulanġu nèrse / (7) azın azın ulandı anga / yıraḳ bardı yèrde, tèring bardı / (8) şışdı
186 urmaḳ-dın / ḫayır sèzdi anıng içinde / (1) gumān èltti işge / duralıḳ tutundı èl-ni, orun tutundı èl-ni / (2) ḳarşundı anıng sıngar, yönendi anıng ḳarşusınġa / kenges boldı iş / (3) oyġandı uyḳusından / yaḳïn bildi / tèbèrrük ḳıldı anıng birle, ḳut buldı anı, ḳutlu kördi anı, mubārèk tutdı anı / (4) ḳondı èvge, sarāy ṭutundı / (5) èndi, asra èndi, aşaḳa bardı / bulġandı balçıḳ-ġa / (6) çovāç ḳoydı başınġa, ṭāc kèydi, tāc urundı / cüftlendi tişi-ni / (7) egri boldı nèrse / yèlpindi yèlpise
187 birle / (8) (egri boldı) yığaç / azıḳ aldı / azıḳ (1) ᶜādęt ḳıldı nèrsege, ᶜādet tutdı nèrseni, tüşündi nèrsege / cuhūd boldı ēr / (2) sığındı Tangrı-ġa yaman-dın / aştı tamġa, ardıldı tam-ġa / (3) uvtandı / şūrèt boldı, şūrèt-lü boldı / şūrèt ḳıldı nèrseni könglinde, taṣavvur ḳıldı nèrseni / (4) yalındı açlıḳ-dın, singledi açlıḳ-dın / ḥaḳ birle suvadı tamnı / ḥaḳ sürtündi / endïşe-siz tüşdi işge, (5) bāk-siz-lik ḳıldı işde / āsānlıḳ ḳıldı işde / türüldi, ögür boldı / bulġaşuḳ boldı (6) anıng üze iş, pèrïşān boldı anıng üze iş / yıḳıldı dam, bozuldı tam / (7) singledi / aç tutdı ḳendü özin / yıdlandı yıpar, ıydı yıpar / (8) artuḳsı namāz
188 oḳudı / ḳorḳtı andın / (1) tèzgindi / öskedi anga, ārzūluḳ boldı anga / çındar urundı, tersik kèmişdi / (2) uzluḳ ḳıldı işde, yinçgelik ḳıldı / uzluḳ / tèfsïr ḳıldı āyèt-ni, te'vïl ḳıldı (3) āyèt-ni / kitti ornından, evrüldi yèrdin yèrge / minnèt urdı anıng üze, edgülük ètdi anga / (4) çattı anıng üze anı kim aymadı, aydı anıng üze ol aymağan sözni / māl-lu boldı / eglendi tąkı küydi / (5) bar boldı nèrse

/ boyaġ-lu boldı nėrse, rėnk-lendi / (6) avv̈a tėdi, ah tėdi / ol köp av-
vāh tėgen / sözledi bir kėlimę birle, aġzadı kėlimę-ni / (7) ḳıyştı kölge,
çevrüldi kölige / tėkėllüf birle ḳusdı / anuḳlandı (8) anu(ndı işge) /
189 ḫōş yıdıġ türtündi / ġāyıb boldı / iriṅ-lendi baş / (1) küçlendi /
artuḳ yalġan sözledi, arturdı sözinde / avladı-lar / (2) saṇtıradı, saṅgı-dı /
üḏürdi, üḏründü boldı yā iḫtiyār-lu boldı / yurt-landı orun-nı / (3)
yoḳ sarāy içinde hı̈ç kim erse / ḳut-suz yora tutundı andın, yav̈uz fāl tutdı
andın / (4) ol ḳut-suz yora / aynadı ḥālindin / orun tutundı / (5)
ol nėrse ornı / ayrıldı nėrse nėrsedin / (6) tetik boldı, cėld boldı yā zı̈rek
boldı / öv̈kelendi ėr / (7) tėmm̈üz kėçürdi ḳum-da, yayladı ḳum-
da / ḥavādārlıḳ körgüzdi, ḳıldı / anlar ḫāne-dān-ġa ḥavādārlar /
(8) yayladı ol orunda, yay kėç(ürdi) / (ḫayāl köründ)i aṅga iş,
190 ėlėgim köründi aṅga iş / (1) taḳıldı, darġadı / mėṅgzedi atasınga, öykündi
atasınga / aḳtı ḳum, ḳuyuldı ḳum / (2) tul boldı tişi / çādır tutup eglendi
orunda / kün bulıt-landı, bulut ḳıldı kök / (3) açıldı nėrse / açuḳ bil-
dim anı / (4) dı̈n-lülük közgürdi, diyānāt-lıġ boldı, dı̈n tuttı / ol dı̈n,
Taṇgrı-ġa ḳul-luḳ töresi / / dīn-luluḳ / (5) bėzendi anıṅg birle /
unamadı anıṅg üze, boy sürmedi aṅga, unamas-lıḳ ḳıldı aṅga /
(6) ḳaftān kėydi / āsān boldı aṅga iş, kėli bėrdi aṅga iş, yaraġ-lıġ
boldı aṅga iş / ḳış keçürdi (7) bir yėrde, ḳışladı orunda / yigit-lik
ḳıldı, yigit boldı / kėlime ḥarflerini birin birin tėdi, ḥarfin
sanadı kėlimę-niṅg / (8) yıraḳ boldı andın / tėgdi aṅga ḫabar,
191 ulandı aṅga ḫabar / (1) bādiye-de turdı / ol yaban, ḳuraḳ yaban(2)
tüşti, dekmeklendi daġdın / utru kėldi aṅga, arḳuradı aṅga / ḳarşu utur-
dı aṅga / (3) keçdi ḥaddin, oruḳdın [ozuḳdın ?] aşdı / ẓulum ḳıldı ẓā-
lim, kücemledi kücemci / ėrte aşın yėdi, ḳuşluk aşın yėdi / (4) cėm^{c} boldı,
yıġın ėtdi boḏunlar / cėm^{c} bolġu yėr, yıġın yėri / könüldi yā köndürdi
aṅıṅg tapa / (5) āzār boldı aṅıṅg birle, āzārlandı aṅıṅg birle / yaḫşısın
istedi işniṅ, yön istedi işde / (6) ḳuma tutundı, ḳumalandı ḳuma /
yalıṅg boldı / (7) ṣabır ḳıldı, tėkėllüf birle ṣabır ėtdi / ṣabır, tėkėllüf
birle ṣabır ėtmek / cimā^{c} ḳıldı tişi-ni, yavdı tişi-ge / (8) yadaġ yörüdi
192 / ḳurtuldı andın, ḳaça yörü(di...) / (1) atladı andın, basıp aşdı
andın / örtündi, yapundı tonı birle / kėrindi, sündi / (2) küvendi
yörümeki içinde, saba yörüdi / uşanıp taḳıldı nėrse, ḳıyuḳ boldı,
ḳıyuḳlandı nėme / (3) ol sınġan nėrseniṅg uşaḳı, ḳıyuḳ, ḳalmış ḳıyuḳ
/ yaldı, yalnadı ot / (4) rāḥat-landı öv̈kesindin, öç aldı / aştı dėrė-
ce-ge yükey boldı, mündi üze(ngüge) / (5) tėgdi aṅgar (ḫabar), azın
azın tėgdi aṅga ḫabar / satġaştı aṅgar, ḳarşu sataşdı aṅga / ögrendi
sözni aṅıṅg aġzındın, aldı (6) sözni aġzındın / zėkāt bėrdi / şikāyet ḳıldı,
ėrindi / (7) açıldı / bėzendi şāmūşa birle / (8).... / azın azın aştı
193 / (1) atandı / āhėstė-lik ḳıldı, töleklik ḳıldı işde / (2) ol tölek-lik /
oġul oḳundı anı / egildi butaḳ / (3) yazuḳ yükledi, yazuḳ yapdı
aṅga / ırladı yā bay boldı / kūnyėt-lig boldı, kūnyėt ḳoydı kėndü

özinge / (4) ārzūladı, öskedi / ol ārzū, ösk / (5) ārzūladı anıng üze ünini / (6) avundı anıng birle, oyun-ga boluşdı andın / maşgūl boldı andın / (7) istedi anı / öldürdi anı Tangrı, cān aldı andın Tangrı /
194 öldi, (8) kendü cān berdi er / ölüm / saklandı andın / (1) yüz evürdi andın / erklendi, kendü etdi iş-ni / (2) kandı suv-dın / tüzeldi, könüldi / (3) küçlendi anıng birle iş üze / yörgeşti, dolgaştı yılan / (4) bezendi bezek birle / sığındı müngüşge /

bābu tafāʿala yatafāʿalu tafāʿulan /

(5) kèç kaldı andın, eglendi andın / yārī bèrişti-ler / èsnedi / (6) ikegü tartıştı anı / bir yansı boldı, bir yana turdı andın / uruştı-lar / (7) müngeşti nèrseler / koldaş boldı-lar, èşleşdi-ler / (8) biri biri songıca yörüdi tün kün, songlaşdı-lar biri biri (birle) tün kün / ʿitāb
195 kılıştı-lar / (1) yavuk-luk kılıştı-lar / bitigleşti-ler / oynaştı-lar / (2) nisbet kılıştı-lar / mengzeştiler / gāret kılıştı-lar / akru sözleşti-ler, ünsüz sözleşti-ler / (3) tüşti kelebek ot-ga / sözleşti-ler, kelelci aydıştı--lar / (4) karıştı iki nèrse / boguzlaştı-lar / (5) āsān-lık kılıştı-lar / el tutuştı-lar / ögüşti-ler / (6) lāg-laştı-lar / ögütleşti-ler / nikāh kılıştılar, cüftleşti-ler / (7) yırak boldı andın / uruştı-lar, kılıç birle uruştılar / hased kılıştı-lar, kine-leşdi-ler / (8) yārī bèrişti-ler,
196 yövütkeşdi-ler / tayandı angar / ... / (1) ʿahid kılıştı-lar, söz kesişdiler / ol burun-kı tözetmek / yıglındı / (2) rivāyet kılıştı-lar şiʿrni, şiʿr okuştı-lar / teng-lik üze harç çıkarıştı-lar, teng-leştiler, töng èdiştiler / (3) ol tüzlük üze çıkarmak, töng / yād kıldı-lar nèrseni anlar arasında / evüşti-ler, kunuşdı-lar iş tapa / (4) mujda bèrişti-ler, buştulaştı-lar / ustahlık kıldı anga / munāzaʿat, harhaşa kılıştı-lar / (5) yārī bèrişti-ler, biri biringe arka boluştı-lar / zihar kıldı tişi-sindin / (6) duşvārlık kılıştı-lar, kücür-genişdi-ler / hōş tirig-lik kılıştı-lar, hōş tirlişdi-ler / kıvanıştı-lar / (7) kımār oynaştı-lar, utşu oynadı-lar / üküşlük kılıştı-lar māl içinde takı ogul kız içinde, köp-lük birle küvendiler ogul kız māl tıvarda / (8)... / hākim-ge barıştı-lar, yargugа barıştı-lar /
197 koyuştı-lar, kesişti-ler, biri birindin keslişdi-ler / (1) alp-luk kılıştı-lar, saf-dın çıkıp uruştı-lar / işāret kılıştı-lar, köz kakıştı-lar, biri biringe köz kaş atışdı-lar / yavuz lakab aydıştı-lar, ünleşti-ler, yavuz lakab uruştılar / (2) avnuş-tılar / otruşdı-lar / okuyuştı-lar kitāb-larnı, okudı-lar / (3) song kaldı iş-din, artgaru kaldı işdin / parhāş, kılıştı-lar satıg içinde, harhaşa èdişti-ler satıg-da, kesişti-ler / (4) ragbat-laştı-lar, köngül-leş-ti-ler / ingen kör(k)süz boldı iş / (5) yigrenişti-ler / kāle-ni ʿarz èdişdi-ler satıg kılmak uçun / kabız kılıştı iki satıg kılışgan / (6) ziyāret kılıştı-lar biri biringe / bozuldı iki söz, munākış boldı iki söz, iki söz bozuştı biri biringe / (7) tüşti meyve, töküldi hurma birin birin yıgaçdın / bakıştı-lar, köz ucı birle bakış-dı-lar / (8) ulaşu keldi habarlar, biri biri son(gınca keldi habarlar) / ... / kaytarışdı-lar / ... /

198 (1) bardı-lar, ḥākim tapa ötnüşdi-ler / evdi anıng tapa, ḳunuştı anıng tapa / (2) küreşti-ler, başıştı-lar / ḳur'a kemişti-ler yā ḳaḳıştı-lar / kesişti-ler / (3) tartıştılar iki-si anı / kıyştı yazuḳġa / ant içişti-ler / (4) ol maşhūr turur anlar arasında, ol bilinmiş turur anlar arasında / atıştı-lar taş birle, taşlaştı-lar / (5) ḳavurt boldı, sıḳ boldı neme, ḳoyuġ boldı nerse / tüzlük ḳılıştı-lar, biri biringe dād berişd(i-ler) / aḥmaḳ-sın-dı, kelevüge ḳoşdı kendü özin / (6) ḳoldaşlıḳ ḳılıştı-lar / ozuştı-lar oruk [ozuḳ ?] tapa / dōst-luḳ ḳılıştı-lar / (7) muvāfaḳat ḳılıştı-lar, yaraşdı-lar iş üze / ḳuçuştı iki kişi / (8) ... / yetti angar Tangrı raḥmet birle, songından yetürdi
199 Tangrı anga raḥmet-ni / (1) ortaḳlaştı-lar, ortaḳlıḳ ḳılıştı-lar / özin tutı bilmedin attı fulān nerseni, tutunı bilmedin aytdı anı / (2) tüşti / artġaru turdı, aġırsındı iş-ni / (3) cedel ḳılıştı-lar, örcineşdi-ler / özin bilmezge tuttı, bilig-siz körküzdi kendü özin / küç ḳıldı angar / (4) ḳoyuştı-lar / paygām ıyıştı-lar, sav ıyıştı-lar, bitig ıdıştı / soruştı-lar / (5) osang-lıḳ ḳılıştı-lar / maşgūl boldı, oḳaltmadı kendü özin işdin / (6) mengzeşti / żaʿīf boldı, aruḳladı / ʿāḳıl-sındı, usluluḳ körgüzdi / (7) lāġ-laştı-lar, ġazel aydıştı-lar / ġāfil boldı andın, osal turdı andın / artuḳ-luḳ ḳılıştı-lar / (8)
200 ḳarşu turuştı-lar, ḳarşu ot-ruşdı-lar / kāhil-lik ḳılıştı / (1) sökellik -din üze ḳoptı, ongulu başladı sökel-lik-din / yadaġ uruşdılar, ènişti-ler / (2) oḳ atıştı-lar ozmaḳ uçun / ḥuküm-ge barıştı-lar, yarġuġa barıştılar / (3) ḥuṣūmet ḳılıştı-lar, ḥarḥasa èdişdi-ler, çoġaştı-lar / müngeşti nèrseler biri biringe / ḳavurtluḳ ḳılıştı-lar, dıḳ-lışdı-lar / (4) èl-leştiler, yaraştılar / sögüşti-ler / kesişti-ler, keslişdi(ler) / (5) ẓulum ḳılıştılar, küç èdişti-ler / kücey boldı iş, aġır kücey boldı iş / üleşti-ler (6) nèrseni aralarında / ant içişti-ler Tangrı birle, andıḳdı-lar Tangrı birle / (7) yangaḳ-laştı-lar / yumruḳ-laştı-lar / nedim-lük ḳılıştı-lar / (8) ʿAcemī-ce sözleşti-ler, Türkçe sözleşti-ler / aldaştı-lar satıġ-da /
201 (1) laʿnet ḳılıştı-lar / azġırlıḳ ḳılıştı-lar, zöft-lük èdişti-ler / oḫşaştı-lar, mengzeşti-ler / (2) seviüşti-ler / sögüştiler / (3) aḫtarıştılar, ḳınduruştı-lar / ḥuccet-leştiler, ḥuccet aydıştı-lar / (4) baḫīl-lıḳ ḳılıştı-lar, ḳıskanç-lıḳ èdişti-ler anıng üze / ḳaytarıştı-lar satıġnı / (5) mengzeşiksiz boldı iki nerse, mengzeşmedi iki nème / rāzlaştı-lar, çevşeşdi-ler / (6) yavuḳ turuştı-lar, sıḳ turuḳdı-lar, sıḳ turuḳd-lar ṣaf-larda / ser beser boluştı-lar, ḳısās alıştı-lar / ünüşti-ler, (7) ḳınduruştı-
202 lar iş üze / tüketü içti içgen, sora tüketdi içgüni içgen / (8) ... / (1) ṣaġırsındı ēr, saġırġa ḳoşdı kendü özin ēr / yanaştı-lar, ḳavruluştı-lar / (2) ittifaḳ ḳılıştı-lar, düzlük èdişti-ler iş üze / sèkrişti-ler / (3) mīrāṣ alıştı-lar kerīm-lükni / vaʿde ḳılıştı-lar, aytı bèrişdi-ler / (4) biri biri songınca boldı ḫabarlar, biri biri songınca keldi savlar / ṣıfat ḳılıştı-lar, neteg-likin aydıştılar nersening / (5) turuḳtı iki ögür, turuştı iki ögür,

duruşdı-lar iki bölük uruşda / (6) muvāfaḳat ḳılıştı-lar, yaraştı-lar / ulaştı-lar, ulam-luḳ ḳılıştı-lar / itişti-ler, (7) itti-ler iş-ni biri biringe / sol yanïı tuttılar, sol ḳol-ġa yörüdi-ler / (8) saġ ḳolġa
203 yörüdi-ler / (1) cavāb aydıştı-lar, cavāb bèrişdi-ler / muḫtelif boldı işler, öng-lü song-lu boldı iş-ler / (2) özin ölüg körgüzdi, kendü özin ölüg-ge koşdı / cüft-leşti-ler / kongşı-laştı-lar / (3) ziyāret ḳılıştı-lar / meşveret ḳılıştı-lar, kengeşdi-ler / alıştı-lar, sunuştı-lar, ᶜayriyet sunuşdı-lar nèmeni / (4) ġāret ḳılıştı-lar, aḳışdılar / ᶜafv ḳıldı, keçürdi, kèçrü bèrdi Tangrı andın / (5) keçti oruḳ-dın [ozuḳ-dın ?] / egri baḳtı anga, kıngır baḳdı anga / (6) el sundı / sözge kirdi-ler / elig--din elig-ge alıştılar, (7) sunuşdı-lar nèrseni / ḥamle ḳılıştı, dèpnüşdi iki buġra, sèkrişti / uzun boldı (8) anıng üze yaş / boyun sümedi
204 (anga) / ... / (el sundı a)nga, baḫşiş tiledi / (1) mālāmat ḳılıştı-lar, yerişti-ler / özin uyḳuġa kèmişti / yārī bèrişti-ler iş üze / (2) ḫōrladı anı, yüngül tutdı anı / (3) çaḳrıştı-lar, ḳıḳrışdı-lar / arturuştılar kāle-ning baḥāsında / (4) artuḳluḳ daᶜvà ḳılıştılar, ögnüşti-ler, öceşdi-ler ḫat körklüki birle / yörüştiler / (5) satıġ yā bayᶜat ḳılıştı-lar / ḳılıç birle uruştı-lar / ayrıştı-lar / (6) ḳıyştı yaḳuġ at-dın / ayrıştı-lar / (7) satıġ ḳılıştı-lar borç birle, iptik-ge satıġ ḳılışdı-lar / muᶜāyana körüşti-ler / (8) ... iki ögür / köründi
205 anga, körer yerinde oturdı anıng / (1) yıraḳ boluştı-lar / yıraḳ boldı sarāy-lar / (2) oġlan-sındı ēr / taġāful-sındı, boska koşdı kendü özin / sörçek aydıştı-lar / (3) sörçek / rāzlaştı-lar, çevşeşdi-ler / hiciv aydıştı-lar, söge şiᶜr aydışdı-lar / (4) uyalıḳ ḳılıştı-lar ikegü / kèç ḳaldı, bitig-ler kèç ḳaldı / (5) duşman-lıḳ ḳılıştı-lar, yaġılaştılar / yuluştı-lar, yuluşdı-lar esirlik-din / ġāyat-ḳa tegdi azġun-luḳ içinde, ırak oruḳ-ġa [ozuḳ-ġa ?] tegdi azġun-luḳda / (6) ḳıḳrıştılar / hèdiyye ıdıştı-lar, artut bèrişdi-ler / muᶜārażą ḳılıştı-lar, ḳarşu turuştılar, bizārlıḳ ḳılışdı-lar / (7) yörüşti-ler / ünüşti-ler / unuttı anı, unutsalıḳ-ġa kèmişdi anı, unutturdı-lar / (8) yörüşti-ler yaḍa-
206 ġın / taplaşdı-lar anı anlar arasında / (1) èvdürdi anı, tiledi anı, ödekge èvdi anga / sundı nèrseni, el sundı nèmege / (2) ündeştiler / yıḳıldı binālar taḳı ton eskirdi, ènmedi tam taḳı süzüldi ton / (3) yıraḳ boldı, yıradı yanı töşekdin / (4) şāfi-lıḳ ḳılıştı-lar, süzük döstluḳ ḳılışdı-lar / tedārük ḳıldı taḳsīrġa, ḳalıḳlıḳınġa tedārük etdi / (5) suvarıştı-lar, içkü içrüşdi-ler / satġaştı-lar / uluġ turur Tangrı, yükey erür İdi / (6) saḳlandı andın, kendü özin ḳorudı andın / atıştılar, oḳlaştı-lar / yıraḳ-dın tègdi anga sav, tègdi (7) angar / yavuḳ tüşti-ler, yaḳnaşdı-lar / ḳıvanıştı-lar, küvenişdi-ler / (8) ... işdin
207 yıġışdı-lar / nihāyat-ḳa tegdi iş, uçukdı nèrse / (1) kizlendi èv içinde / (2) vaşiyyèt ḳılış-tı-lar anıng birle / tükelleşti-ler, tükel boldılar, yetildi-ler / (3) biri biri songınca kèldi bitig-ler / sust-luḳ kıldı

iş içinde, küç-süzlük ḳıldı işde / (4) dārū ḳılındı özinge, otaladı özini / (5) tüz boldı ikegü, teṉgeldi-ler / uluṣtı-lar ḳurtlar / (6) *bābu istaf^{c}ala yastaf^{cc}ilu istif^{c}ālan* /

(7) istibrā ḳıldı ḳarabaş-nı, bir ḥayıż küydi cimā^{c} ḳılmaḳ uçun ḳarabaşġa / kèç kördi anı / (8) isindi ton birle, isitdi kendü özin ton birle / o-
208 (ḳımaḳ tiledi andın) / aṉglamaḳ tiledi andın / (1) te^{c}emmül birle bilmek tiledi / yobıladı anı, elig-ledi aṉga / ḳorḳtı andın, ḳorḳmaḳ tiledi andın / ḳoldaşlıḳ tiledi, ḳılıştı andın / (2) kücey boldı, kücey taḳı ḳattu boldı iş anıṉg üze / ḫoşnūdluḳ istedi andın, buşuġ kitermek ḳoldı andın / (3) ḫōş kördi, tatlıġ sèzdi, süçi buldı suv-nı / ġarīb sèzdi anı, ġarīb kördi anı / daṉgsuḳladı anı, mubālaġat ḳıldı, (4) ḳatḳura küldi / bitimek tiledi andın / çıḳarmaḳ tiledi anı / (5) azın azın kötürdi, mündürdi yā èndürdi anı / yarundı çırağ birle yā yarukluḳ istedi / (6) yārī tiledi Taṉgrı-dın yā nuṣret tiledi, yaġı èlini açmaḳ tiledi Taṉgrı-dın / yaṉgluḳ aytı bèrmek tiledi andın (7) Ḳur'ān-da, yaṉgluḳın aytı bèrdi aṉga, ol taḳı aytı bèrdi aṉga, tutulmışını aytı bèrmek tiledi Ḳur'ān oḳu(maḳda) / körksüz kördi anı / (8)
209 ... / ḳurtulmaḳ tiledi / bitidi yā bitimek tiledi / (1) yıraḳ kördi anı / köni yol tiledi andın, köndürmek tiledi andın / yārī tiledi andın, baḫşiş tiledi andın, bèrne birle yövüt ètmek tiledi andın / (2) baḫt edgülüki istedi anıṉg birle, nīk-baḫt-lıḳ tiledi andın / köndürmek tiledi andın / tanuḳ-luḳ tiledi andın / (3) şehīd ḳılındı yā boldı fulān, ẓulmun öltürüldi fulān / ol küç birle öldürülmiş kişi, ol ẓulum birle öltürülmiş kişi / (4) şehīd-lik, tanuḳ-luḳ yā zulum birle ölmek / yārī tiledi andın, yövüt ḳoldı andın / oḳımaḳ tiledi andın (5) şi^{c}rni / yaraġı barınca ḳatıġlandı, tükendi tāḳatı, unarınca ḳatlandı / (6) ḳutġardı anı helak-likdin, yoḳalmaḳdın / özi uçun üdürdi nèrseni / (7) terge tuttı teṙ eri-ni / artġaru tüşdi / (8) özin esīr ḳıldı, bulunluḳ-ġa k(èmişdi) / meşvère ḳıldı anıṉg (birle), da-
210 nışıḳ ḳıldı / (... buş)tulandı (anıṉg) birle / (1) seviünç, ol yüz açuḳ-luḳı, yüz tāze-liki / bilgen boldı, zīreḳ boldı, ḳul-luḳ töresinde körüşlü boldı / (2) butı arasınġa ḳattı, başdı ton-nı / iki butı arasınġa ḳattı it ḳudruḳını, budı arasınġa ḳısdı it ḳudrukını / (3) taş birle istinçā ḳıldı, arındı taş birle / ardı / yügürtti, çapt(urdı) aṭ-nı / (4) ündedi, ḫāżır bulmaḳ tiledi, evinge ündedi ḳonuḳnı / ḫōr kördi anı / ḫabar tiledi andın, istedi andın, sav bildürmek tiledi andın / (5) ardınca turdı ḳıbla-ġa, arḳa çevürdi / yobıladı anı / yincgeldi ḳorḳuġdın, içinge aldı (6) ḳorḳuġnı, köṉglinge ḳatdı ḳorḳuġnı / kiçig kördi anı / bèkledi / (7) yıġladı / köz yaşı / (8) ..., ^{c}ömür bèrdi aṉga / (yar)lıḳamaḳ
211 tiledi Taṉgrı-ḳa yazuḳındın, örtmek ḳoldı İḍi-din yazuḳını / (1) teṭsīr ḳılmaḳ tiledi andın, aça sözlemek tiledi andın / uluġ-sındı / üküş tiledi, köp aldı nèrsedin / (2) yaġmur tiledi, yaġın yaġdurmaḳ tiledi

andın / yārī tiledi andın, yövütkemek tiledi andın / küymek tiledi andın, küyi bermek tiledi yā zamān tiledi andın / (3) ḳaçtı, ürküp ḳaçtı / ḳaçurdı anı, ürkütdi anga / inkār ḳıldı işge, töredin taş kördi işni / (4) avundı eş(i birle) ḫāliş ḳılmak tiledi anı kendü özinge, süzük ḳıldı anı kendü özinge / (5) ekismek tiledi baḥadın / ötünç tiledi andın, borç ḳoldı andın / (6) ḳopmaḳ tiledi andın iş uçun / çıḳarmaḳ tiledi özin-din nerseni, çıḳardı kendü özindin nemeni / (7) yoġnaldı ekin / tang kördi anı, yangı-la çıḳarılmış kördi anı / (8) yıġıldı aning işleri, düzüldi
212 aning işleri / ... / (1) innā lillāhi va innā ilayhi rāciᶜūn tedi muṣībatlıġ, innā lillahi tedi ḳor tegmiş / emdürmek tiledi andın / (2) şafāᶜat tiledi andın / bilmek tiledi andın rāyını, rāyını bildürmek tiledi andın / (3) kesig-ge tiledi andın yerni, kesig-ge berdi anga / manfaᶜat aldı aning birle, assu alnu(ştı) aning bi(rle) / (4) irkildi suv, yıġıldı suv, çuḳurġa / yaraġınca ḳatıġlandı, unurınca ḳatlandı / (5) başladı anı / ant içmek tiledi andın / (6) ḫalīfa tikdi anga, ḫalīfa tutundı, kendü yeringe oturtdı anı / kālę bermezdin burun aldı andın yarmaḳ-larnı, selem bayᶜı bağladı yarmaḳ-larḳa / (7) tege baḳtı yā başın kötrüp baḳdı, sunup baḳdı nersege / żaᶜīf kördi anı, küç-süz kördi anı / (8) (...)-landı / dang-suḳ iş işleyü başladı / tangsuḳ, yangı dang-suḳ neme / raḥmet tiledi andın,
213 yarlıḳamak ḳoldı andın / (1) tükel aldı, yetrü aldı ḫarācnı / ᶜārlandı andın / (2) rūzī, çaray tiledi andın / özi ötti, ötdi içi / (3) tükel aldı, ḳamuġ-nı terdi nemening / bağlandı aning üze söz, örtüldi / (4) burnın-ġa suv ḳattı / sözlemek tiledi andın yā sözletdi anga / yangluḳ tutdı aning üze nemeni, yetgürü tiledi (5) aning üze nerseni / berk yapşundı anga / yoḳattı anı / (6) tegiştürmek tiledi nerseni nersege / ustaḫlıḳ ḳıldı anga, baydı anga / (7) evdürdi anı, evütdi anga / evdi kendü / (8) işlemek tiledi andın / ḳarşu
214 turdı ḳıbla-ġa, oturdı / ..., yetürdi anı / (1) küymek tiledi andın, zamān bermek tiledi andın / endürdi anı berk yerdin / (2) belgüsüz boldı, örtülüg boldı aning üze iş, örtüldi aning üze iş / berk boldı nerse / (3) boyun südi Tangrı buyruḳınga / ṭaᶜām yedürmek tiledi andın, yegü ḳoldı andın / (4) belgüsüz boldı, bağlandı söz, açuḳ bolmadı söz / yapşundı, saḳlayu turdı kendü özin / uluġ kördi anı, uluġ-ladı anı / (5) bildürmek tiledi andın / uḳturmaḳ tiledi andın / burun keçti er, aşnu keçti, öng yörüdi er / (6) burun keçürdi anı / ülüş ḳılmaḳ tiledi / örtmek tiledi andın yaşru sözni / (7) yarıḳ keydi / tiledi Tangrı-dın saḫır ḳılmaḳ-nı, köngülge kemişi bermek tiledi Tangrı-dın ṣabırnı / (8) ... / destūr tiledi
215 beg-ge sataşmak-ġa, destūr tiledi beg-ge kirmek-likge / (1) amān tiledi andın / körklüg kördi anı / irig kördi anı / tutuġ ḳoldı andın nemeni / (2) saḳlandı sidük-din / (3) tüz boldı yā tölendi, yetildi, düzüldi iş / yaḫşı-raḳ kördi anı aning üze, üyürdi munı aning üze / ota-

cı-lıḳ tiledi (4) iginge, igi-ni emlemek ḳoldı andın / yönderdi anı / yalġuz boldı, yalġuzlandı rāyı birle / (5) yaṅgı ḳıldı, yaṅgıladı nèmeni / kendü yaṅgı boldı, kendü yaṅgılandı / yoldı yemdüsin / ḳaytarmaḳ tiledi / yārī tiledi andın / (6) mıdād aldı devāt-dın / süçüg buldı anı, maza-lıġ kördi anı / (7) yaġmur yaġdurttı yel bulıt-ḳa, yaġdurdı yel bulıt-nı / yaş(ın)dı āy / (8) ḳarār ḳıldı / muḥkem boldı, ...

216 / (1) ḳarārsız ḳıldı anı ḳorḳunç, yüṅgletdi aṅga ḳorḳunç / ḫıyānatlıġ kördi anı / (2) ḫās ḳıldı anı kendü özinge / muḥāb, ekismek tiledi (3) kāle baḥāsından / yüṅgül buldı, kördi nerseni / (4) ḫörladı erni / ḳarārsız ḳıldı anı ḳorḳunç, ḳorḳuġ yüṅgletdi aṅga / (5) saḳındı ᶜafv tilemek-din / sezā boldı nèrsege, vācib ḳılmaḳ tiledi / (6) yinçge boldı nèrse / ḳul-landı anı / ḥalāl kördi (7) ḥarām-nı / delīl istedi anıṅ birle anıṅ üze, ḳulavuz tutundı anı anıṅ üze, yol-cıladı aṅga / ḫörladı anı, ḫör kördi (anı) / (8) ... / köligelendi, yıġaç köligesinge

217 kirdi / (1) ġalle-sin aldı, yalġa bèrdi èv-ni / az kördi nèmeni / (2) kötürdi yükni, kötrüldi, kendülüki birle kötürdi yük-ni / köçti-ler saràydın / (3) kördi-ler yaṅgı ay-nı / ol ay-nıṅ ilk tüni, ay körmek / (4) ün ḳıldı oġlan toġmışda / ün ḳıldı yaġmur yaġḳan vaḳıtta / (5) açuḳ boldı yüzi, açıldı yüzi / tükel ḳıldı anı / āsāyiş ḳıldı / isig suv-ġa kirdi / (6) oṅgarası boldı tam, eylemek istedi tam / tolandı ḳalḳan birle, yaşındı ḳalḳan birle / (7) ḳuytulandı, yapuġġa kirdi / yumşaḳ buldı (8)

218 kölük-ni taḳı döşek-ni / (1) ḳoṅgurdı nèrseni, ḳapsadı nèrseni / tükel aldı, yetrü aldı ḫarāc-nı / (2) baḫşiş tiledi andın, baġışlayu ḳoldı andın nèmeni / açılmaḳını tiledi nèrseniṅ, açı bèrmek tiledi andın nèmeni / istedim nèrseniṅ açılmaḳ-lıḳını / (3) yaldurdı ot-nı, tutuşdurdı ot-nı / oġlan anası ḳıldı ḳarabaş-nı / (4) tükel aldı andın / çömelü olturdı, barmaḳları ucına oturdı èvmekdin / ol èvmek üze turur / (5) avuncasız boldı andın, kèṅgedi andın / (6) ḳodı aṅga emānet-ni, saḳlamaḳ uçun ısbarladı aṅga nèmeni / otalamaḳ tiledi (7) otacı-dın, igini aytu bèrdi otacı-ġa emçi-lemek uçun / bèrk baġladı ḳapuġ-nı, bèrk-ledi ḳapuġnı / (8) ... ètgen buldı yègüni / yurt tutundı

219 èl-ni, ornadı èlde / (1) āsān boldı, keṅges boldı iş / nevmīd boldı, (2), bāmān boldı andın / oyġandı / yaḳīn bildi, köṅgli tölenü bildi iş-ni / (3) töbe ḳılmaḳ tiledi yazuḳ ḳılġandın / (4) icābet ḳıldı / şek-lig boldı anıṅ birle / (5) şavāb kördi rāyeti / istincā ḳıldı (6) ḥadeṣ ḳılġan / ḫöş buldı, ḫöş keldi / nāyıb-luḳ tiledi andın / (7) kèç sadı anı / sıġınmaḳ tiledi andın / (8) .../

220 (1) ol tınç-lıḳ / Taṅrı-nıṅ raḥmeti / kıyştı aṅga / (2) baḫşiş tiledi andın / çökti / yaḫşı kördi, (3) yaṅgı sadı / artuḳ tiledi andın / evürmek tiledi sözni / (4) fāyda aldı ᶜilimni, ᶜilim-ni fāyda bèrmek tiledi / ġalebe ḳıldı anıṅ üze, ġālib boldı / (5) sıġındı / ḳutġarmaḳ tiledi andın / edgülükni tiledi Taṅrı-dın / (6) tezgindi / ziyāret ḳılmak tiledi / (7) meşveṛe ḳıldı aṅga / yayıldı ot / ᶜāriyet tiledi

221 andın / (8) yaruḳ boldı / revā kördi / (1) egri boldı yaŋı ay / ʿçerig tiledi, (2) yıġdı çerigni / peyveste ḳan kördi tişi / ʿivaż tiledi andın / (3) yayıldı / köydi övkedin / (4) satmaḳ tiledi / yaraġı yetti işge / (5) muḥāl boldı yā aynadı nerse / artuḳluḳ tiledi / (6) uzun boldı / ḳaytarmaḳ tiledi andın satıġ-nı / (7) keçürmek tiledi andın yazuḳını / ḳıyşturmaḳ tiledi anı / hemişe tiedi (8) edgülükni / küç ḳıldı aŋa, ẓulum ḳılmaḳ tiledi / rāst (boldı) / ... /

222 (1) ʿāşıḳ boldı aŋa / ʿāşıḳ ḳıldı anı / (2) açuḳ bildi / açıldı iş / (3) borç aldı / yārī tiledi andın / (4)yumşaḳ sadı, kördi / horladı anı / (5) tekesindi tişi keçi sarp-luḳ içinde / (6) cavāb tiledi dānişmenddin / istincā ḳıldı, yudı kötni yā süpürdi / (7) yumşaḳ boldı / dād tiledi

223 sulṭān-dın fulān üze / (8) ... (ur)unç tiledi ḳāḍī / (1) örtündi yā çulġandı ton-larıŋa / boyun sümezlik ḳıldı / (2) yaḫşı sordı (ḫabar)nı / ḫoşnū(d)luḳ tiledi andın / (3) baḫşiş tiledi andın / ündedi anı özinge / saḳlamaḳ tiledi andın / (4) saʿāyet tiledi ḳul-dın / cafā ḳılġan-lardın sadı anı / (5) ḳizlendi andın / şifā tiledi / kifāyet ḳılmaḳ tiledi andın nerseni / (6) suv içürmek tiledi / şıştı ḳarnı / arḳan yattı / (7) süçüg boldı nerse aġzı içinde / süçüg buldı anı / (8) ġālib

224 boldı / ḳızırġandı (kāle-ni) / (1) imlā ḳılmaḳ tiledi kitāb-nı / ayırdı anı, aradın çıḳardı anı / (2) aradın çıḳarmaḳ, ayırmaḳ / yavutmaḳ tiledi anı / mensüz boldı andın / (3) vaşiyyet ḳabūl ḳıldı aŋa edgülükni, vaşiyyet ḳıldı aŋa ḫayırnı / (4) tükel aldı andın ḥaḳḳını / erklig boldı anıŋ üze / (5) tirig ḳoydı anı / uftandı andın / (6) azdurdı anı / yol-dın çıḳardı anı Şeytān / (7)

bābu ifʿavʿalа yafʿavʿilu ifʿiʿālan /

225 (8) ... / köp otluġ boldı yer / (1) yıġıldı erenler / ḳatıġ boldı kün / (2) ḳatıġ kün / dor boldı aṭ / (3) ḳarıştı iş / eskirdi nerse / (4) yaş birle toldı anıŋ iki közi / key irig boldı nerse / (5) yabuldaḳ mündi aṭġa / (6) key süçüg boldı nerse / key, yitig ḳara boldı / (7)

bābu faʿlala yufaʿlilu faʿlalatan /

(8) iç toladı aŋa küreş-de yā baġdadı anı küreş(mekde) yā kerçemük ildi / ..., yā kerçemük ilmek /

226 (1) sökel kögsi ġıjladı / yuvaladı / (2) seyrek tikdi ton-nı / yorġa boldı aṭ / (3) yorġa / şākirdlik ḳıldı aŋa / açtı (4) gürlarnı / yıġdı yā ḳamuġın aldı nersening / nersening uluġ-raḳ ülüşi, nersening (5) uluġı / ürpertti ton-nı / kendü ürperdi / (6) ürpek, ton üpürcüki / kükredi ya iŋredi / (7) kizledi / tegürdi kāġıdḳa / (8) andāze ḳıldı, ... /

227 (hendese) ḳılġan, andāze ḳılġan / uşaḳ āttı (1) yörimek içinde / sıḳ ḫaṭ / yüzlük urdı / (2) çıḳlattı / bezedi anı / (3) bezek, zine / (4) simāb türtti / yırttı ton-nı / bismillah tedi / könglek kéydürdi aŋa / (5) könglek / ġalbīrladı (6) toprakını / tilmeç-lik ḳıldı anıŋ sözinge /

(7) tilmeç / tėk tuttı anı / (8) ḳuyuḳattı başı-nı / ün ḳıldı ḳarın /
228 (yüzün) ḳemişti anı / (1) tėpretti sürme yıġacını / (2) ün ḳıldı / tėpretti bir çaynam etni aġzı içinde / (3) çalpadı bitig-ni yaᶜnī belgüsüz bitidi / yıraḳ ḳıldı anı / yoḳattı anı / (4) ötti bałaban / aŋgaru berü ėltti suv-nı (5) aġzı içinde / tėpretti dārūnı aġzında / ötti / (6) ḳaranḳu boldı tün / (7) ḳorḳup tėpretti ḳudruḳını / açıldı / (8) ... /
229 tėpretti (1) yılan tilini / ün ḳıldı, savadı / (2) tepretti anı / ḳarışturdı / taḳıttı bularnı / (3) ün ḳıldı / (4) şafḳat ḳıldı / tezgindi erkek tavuḳ (5) tişi tavuḳ tegresinde / asıġsız ḳıldı ᶜamel-ni, muḥkem ḳılmadı / (6) ḳadirsiz iş / yıġdı anı / ötti (7) boḳurdadı / (8)
230 tökdi, aḳturdı / ötti / (1) ötti / tėpretti çaŋḳanı / (2) küldüredi ötgün / kiterdi anı duralıḳın-dın / (3) tėprendi yer / tutuşturu bitidi (4) ḫaṭ-nı / ḳuydı / çıŋradı / (5) tėpretti anı / yufḳaladı toḳumaḳ-nı / (6) belgüsüz ḳıldı yā örtüglüg sözledi / yoḳattı Taŋrı anlarnı / (7) soḳrandı övkelig er / ün ḳıldı / (8) ... / bezedi, körklü
231 biti-di kitābnı / (1) yuvaladı / ḳatıġ küldi / (2) yıġdı anı / (3) örtüglüg sözledi, veswese ḳıldı / veswese ḳıldı Şeytān / (4) veswese ḳılġan / (5) ün ḳıldı / uludı ḳurt / (6) vāveylā tėdi tişi / (7)yuvaladı / (8) salıncaḳ birle oynadı oġlan-lar, salıncaḳ ḳıldı / salıncaḳ /
232 (1) çoġlaştı ėrenler / ol ḳatıġ çoġu yā ol ḳatış ḳarış ün, çoġu / (2) kegildedi / (3) kegildedi tişi tavuḳ yumurtalar ḫālda / (4) yip edük keyürdi aŋga / astı itge ḫalḳa-nı, tavḳ urdı itge / (5) it ḫalḳa-sı / pürçekinge urdı aṭ-nıŋ / (6) urışda sınsıktı aplaḳ / lā ḫavle ve lā ḳuvvėte illā billāh tėdi / (7) ḫavīc kemişti küvėçge / ḳursaḳın toldurdı
233 kuş / (8) ... / kölük-ge ᶜilāc ḳıldı (1) kölük otalaġucı / uluġ-luḳ ḳıldı er erenler üze / (2) taylasān keyürdi aŋga, ridā urdı aŋga / tonı ḫıyrī birle boyadı / (3) ḫıyrī boday / ḫayyaᶜalā ṣ-ṣalāh tėdi / sudāb ḳattı / (4) bekçi-lik ḳıldı anıŋ üze / bekçi / (5) çala bişürdi büryān-nı / (6) köz badı er / köz baġucı / (7) yüksek ün birle sözledi / uluġ
234 ḳıldı loḳma-nı / (8) onḫār ḳıldı / tiz ton ke(yürdi aŋga) / (1) nişān urdı kitāb-ge / (2)- / - / (3) soḳuḳladı cimāᶜ ḫālėtinde ėr / cimāᶜ hālėtinde soḳuḳlaġan ėr / (4) yaprakłandı ekin / (5) börük keydürdi aŋga / arḳan bastı anı /

bābu tafaᶜlala yatafaᶜlalu tafaᶜlulan /

(6) ... / yaşura bardı / yuvalandı / (7) küvėnü yörüdi / yüzlük
235 örtündi / (8) ... / lāf urdı / (1) zındīḳ boldı / ol ḳıyāmat-ġa bütmegen / terlik kėddi / (2) dervīş boldı er / köŋlek keydi / (3) tutuldı / tölendi / (4) başın ḳuduḳatdı / yıldıradı / terincek urundı / (5) baş örtügi / mutaḫayyiṛ boldı / (6) tėprendi yan başı yā tėprendi irkmek eti / (7) öksürdi / ġarġara ḳıldı / tutuldı (8) söz içinde / ulġardı
236 (oġlan) / (1) alçaġ boldı yā ḫōr boldı er / aḳtı yā töküldi suv yer üze / (2) tėprendi yā bardı / ḫalḫāl urundı tişi / tėprendi / (3) yitig kirdi

işge / tẹprendi / ḳarārsız boldı / (4) yïp edük ḳeydi / (5) ʿçala bişürdi et-ni / (6) tiz ton ḳeydi / börük ḳeydi / (7) arḳan yattı /

bābu tamafʿala yatamafʿalu (tamafʿulan) /

mişkïn boldı / (8) ... /

bābu ifʿanlala yafʿanlilu (ifʿinlālan). /

237 (1) öv̈kedin toldı / töküldi suv̇ / evütti yā üküş sözledi / (2) çoḳtı ya ʿçıġrıldı / yalın ürpertti erkek tavuḳ / (3) sev̇ündi / ol nersedin kim ʿillet ḥarfi andın nūn ornında turur / (4) ... /

bābu ifʿalalla yafʿalilu ifʿillālan /

(5) tüz boldı iş / başın kötürdi / (6) taḳıldı-lar / yalın ürpertti / ḳatıġ boldı sov̇uḳ / (7) ol ḳatıġ sov̇uḳ / sundı taḳı uzadı / ḫīre boldı (8)
238 köz / köz ḫī(reliki) / ... / (1) taḳıldı / yüksek boldı / çıġrıldı / (2) ḳatıġ boldı kün / ḳatıġ kün / acıġ boldı (3) anıng yüzi / yıġlındı iş-din kısḳa boldı (4) kölge / ev̇di / yoyuldı nerse / (5) ḳıyştı / ḳarār ḳıldı / ḳarār ḳılmaḳ / (6) ḳuruġ teri-lig boldı ḳarı /

bābu afʿāl-i ġayri l-mutaṣarrifati /

(7) neme edgü er Zeyd / ... /

z. -i yoḳ er 86-7
ziyān F *zarar, ziyan*
z. ḳılur neme 152-6
z. tėgür- 37-2, 91-2, 120-5
z. -nı 53-2
ziyāret A *ziyaret*
z. ḳıl- 132-6, 220-6
z. ḳılış- 197-6, 203-3
z. -ni 35-3
zöftlük *kabalık*
z. ėdiş- 201-1
z. ḳıl- 80-1, 82-5
ẓulum A *zulüm, işkence*
ẓ. birle 209-3, 209-4
ẓ. ḳıl- 38-1, 191-3, 221-8
ẓ. ḳılış- 200-5
ẓ. -ın *(ak.)* 180-3 (ẓulmın)
ẓ. -ındın 180-3 (ẓulmındın)
ẓ. -un *(instr.)* 209-3 (ẓulmun)
zünnār A *papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık örme kuşak*
z. bağlan- 170-7

İNDEKS

A, ᶜA

ābdān F *mâmûr bakımlı*
a. ḳıl- 169-7
ābrūy F *yüz suyu, itibar*
ā. -suz 171-8
abuşḥa *yaşlı koca*
a. bol- 102-3
ᶜaçemi A *yabancı, Arap olmayan*
ᶜa. 8-1, 8-1
ᶜaçemice *yabancı dil*
ᶜa. 119-6, 200-8
acı *acı*
a. 37-5
acıġ *acı*
a. 179-6:
a. bol- 37-5, 59-4, 238-2
ᶜacız A *âciz*
ᶜa. ḳıl- 48-7, 76-8
ᶜacızlıḳ *âcizlik*
ᶜa. 76-1
aç *aç*
a. tut- 187-7
aç- *açmak, açıklamak*
a. -dı/-tı 14-4, 14-8, 16-2t, 20-7, 36-8, 38-3, 54-4, 55-6, 58-1, 58-8, 60-1, 68-4, 69-5, 106-2, 106-3t, 130-8, 167-7t, 226-3t
a. -a 54-4, 69-4, 75-4, 78-4, 80-7, 211-1
a. -ı bėr- 35-6, 218-2
a. -ar 181-7
a. -ġu 15-1
a. -maḳ 103-6
açıl- *açılmak*
a. -dı 7-7, 13-7, 54-4, 54-8, 103-6, 146-3, 155-3, 155-5., 156-1, 157-5, 157-8, 161-1, 161-7, 168-2, 168-4, 174-5, 176-8, 183-8, 190-3, 192-7, 217-5, 222-2, 228-7
a. -maḳ 103-6
a. -maḳını 218-2
açılmaḳlıḳ *açılma*
a. -ını 218-2
açış- *açışmak, dertleşmek*
a. -dı 120-2
açlıḳ *açlık*
a. -dın 187-4
açtur- *açtırmak*
a. -dı 75-4
açuḳ *açık*
a. 5-2, 34-4, 40-7, 52-5, 55-4, 69-5, 76-4, 103-6, 106-2, 111-2, 116-5, 123-8, 176-8, 190-3, 214-4, 217-5, 222-2
a. bol- 55-4, 176-8, 217-5
a. ėt- 34-4
a. ḳıl- 40-7, 103-6, 106-2
açuḳluḳ *açıklık*
a. 68-4
a. -ı (yüz a.) 210-1
açuḳun *açıkça, apaçık*
a. 111-3
açur- *acıktırmak*
a. -dı 49-1, 99-4
ada- *adlandırmak*
a. -dı 106-6

aḍak *ayak*
a. -ı 87-2, 122-5, 129-1
ādẹmī A *insana mensup*
ā. 178-8.
ᶜādẹt A *adet, alışkanlık, huy*
ᶜā. kıl- 187-1
ᶜā. tut- 187-1
ᶜādịl A *adil, doğru*
ᶜā. 86-6
āḍ̄ine F *cuma, cuma namazı*
ā. 80-3.
aḍrıl- *ayrılmak*
a. -dılar 138-6
ᶜafv A *af, (suçu) bağışlama*
ᶜa. kıl- 59-1, 203-4
ᶜa. tile- 216-5
ağaç *ağaç*
a. 140-8
ağın *dilsiz*
a. kıl- 17-2
ağır *ağır*
a. 22-8, 23-1, 85-8
a. bol- 168-3, 200-5
ağırla- *saygı göstermek*
a. -dı 32-7, 81-8, 89-1, 95-4
ağırlamak, *saygı, hürmet*
a. 32-7
ağırsın- *ağır ve zor saymak*
a. -dı 199-4
ağız *ağız*
a. 1-4, 15-1
a. -ı 1-4, 165-7, 176-7, 182-1, 223-7, 228-2, 228-5
a. -ın 62-8
a. -ını 100-2
a. -ınğa 15-2, 41-4, 88-6
a. -ında 228-5
a. -ından 165-7, 176-2, 181-4, 192-5, 192-6
a. -ın sözleş- 119-8
ağna- *debelenmek, anlamak*
a. -dı 85-4, 175-2, 177-6
ağnat- *debelendirmek*
a. -dı 81-4
ağra- *ağırlaşmak*
a. -dı 27-6
ağram *ağırlık*
a. kıl- 27-6
ağrat- *yeğ tutmak, tercih etmek*
a. -dı 68-8
ağrıt- *ağrıtmak*
a. -tı 80-7
ağruḳ *yük, külfet*
a. 178-3
a. -ı 176-1
ağurşaḳlan- *yumrulaşmak*
a. -dı 85-4
ağza- *söylemek*
a. -dı 173-6, 188-6
aḫ *ah!*
a. tuv̇ tė- 174-8
ah *ah, of!*
a. 188-6
āḥeṣtelik *yavaşlık,*
a. kıl- 176-1, 176-4, 178-8, 193-1
ᶜaḥịd A *sözleşme*
ᶜa. kılış- 116-3, 196-1
ᶜa. -i 110-4, 110-4
ᶜa. -lü 170-7
āḫır A *son*
a. -ın *(ak.)* 63-6
aḥkām A *hüküm(ler), buyruk*
a. -ların 79-3
aḥmaḳ A *aptal, ahmak*
a. 83-2
aḥmaḳlıḳ *ahmaklık*
a. -ġa nisbet kıl- 83-2
aḥmaḳsın- *aptal saymak*
a. -dı 198-5
aḥsur- *aksırmak, tınsırmak*
a. -dı 168-6
a. -ġanġa 67-5.
a. -u 168-6
a. -maḳ 168-6

aḫşam *akşam*
a. 105-3, 138-6
a. -un *(instr.)* 46-4
aḫtarış- *teşvik edişmek*
a. -tılar 201-3
aḥvāl A *hal(ler), durum*
a. -ın 115-7
ajya ? *kireç, alçı, sıva*
a. 92-7 (*bkz.* eje 102-3)
aḳ *ak, beyaz*
a. 4-4., 99-7
a. bol- 162-4., 163-5
a. -ı 163-4
aḳ- I) *akmak*
a. -dı 154-7, 159-3t, 160-8, 163-1, 165-7t, 170-4, 171-3, 171-7, 182-2, 191-1, 236-1
a. -a yuvlun- 170-4
aḳ-II) *yağma etmek*
a.-dılar 129-1
aḳar- *ağarmak*
a.- dı 163-5
aḳart- *(kabuk) soymak*
a. dı 75-7
ᶜaḳıd A *anlaşma, sözleşme*
ᶜa.-i 31-2
ᶜaḳıl A *akıl*
ᶜa. -ını 173-3
ᶜaḳılsın- *k-ni akıllı saymak*
ᶜa. -dı 199-6
ᶜaḳılsız *ahmak, aptal*
ᶜa. 90-5
aḳın *akın*
a. 48-1
aḳıncı *akıncı*
a. 48-2
aḳış- *yağma edişmek*
a. -tılar 122-8, 203-4d
aḳıt- *akıtmak*
a. -dı 50-5, 103-4
aḳlıḳ *aklık, beyazlık*
a. 162-4, 163-5
aḳru *yavaş, sessiz*
a. 109-3, 195-2
aḳtur- *akıtmak*
a. -dı 56-6, 75-3, 103-4, 229-8
al *hile, al*
a. 148-7
a. ėdiş- 113-1, 124-1, 148-6
a. ḳıl- 148-6
al- *almak*
a.- dım 178-4
a. -dı 8-7, 23-8, 46-8, 52-6, 54-8, 83-7, 112-2, 113-5, 128-4, 129-2, 130-1, 132-4, 133-3, 134-1, 134-4, 135-7, 136-2, 136-5, 137-1, 138-2, 138-4, 142-1, 142-4, 144-6, 146-5, 148-2, 148-3,150-3, 150-6, 152-2, 172-2, 174-7, 175-4, 175-5, 175-6, 178-1, 178-4, 181-4, 181-7, 186-8, 192-7, 193-7, 210-5, 211-1, 212-3, 212-6, 213-1, 215-6, 217-1, 218-1, 220-4, 222-3, 224-4
a. -ġıl 122-3
a. -ġanı 178-4
a. -ġu 132-5
a. -ġucı 83-7
a. -madı 16-1
a. -u bėr- 37-7, 50-4, 56-2
a. -ıp bạr- 63-6
a. -maḳ 47-1, 132-5
ala *ala*
a. bol- 163-2
a. -sın 17-5
ᶜalạf F *ot, yem*
ᶜạ. 137-5, 137-6
ᶜalāmet A *belgi, işaret*
ᶜa. 67-7
ᶜalà ṣ-ṣalāh A *namaza*
ᶜa. 233-3
alçaġ *alçak, bayağı*
a. bol- 146-5, 236-1

alçaġlık *uysallık*
a. ḳıl- 6-2, 173-8, 183-7
alçaḳlık *uysallık*
a. ḳıl- 161-2
alda- *aldatmak, büyülemek*
a. -dı 73-6, 114-8, 122-5
a. -maḳġa 106-4.
aldan- *aldanmak*
a. -dı 144-2
aldaş- *aldaşmak*
a. -tı 117-1
a. -tılar 200-8
aldur- *aldırmak*
a. -dı 141-2
ᶜalem A *işaret, damga, nakış*
ᶜa. ḳıl- 76-7
ᶜa. toḳu- 76-7
ᶜa. -lü 102-8
ᶜa. -lüg ḳıl- 52-7
alġu *alacak, borç*
a. -sın 108-5
alıġ *uysal, mütevâzi*
a. bol- 146-5
alın- *almak, edinmek*
a. -dı 136-5, 181-7
a. -mış 8-7
a. -maḳ 21-5
alındur- *aldırmak, edindirmek*
a. -dı 21-5, 81-1
alış- *karşılıklı almak*
a. -tı 112-8, 117-1, 119-7d
a. -tılar 201-6, 202-3, 203-3, 203-6
a. -madı 120-8
alnu(ş-) *almak*
a. -tı 212-3
alp *cesur, yiğit*
a. 32-6, 80-6, 103-1, 174-2
alpluḳ *cesurluk, yiğitlik*
a. ḳıl- 103-1,
a. ḳılış- 113-3
a. -ġa 80-6
a. -ın *(ak.)* 60-1
altun *altın*
a. 4-2, 65-8, 101-6.
altunla- *altınla süslemek*
a. -dı 4-2, 65-8
aman A *güvence, emniyet*
a. tile- 215-1
a.-nı 85-8
ᶜaṃel A *iş*
a. -ni 107-4, 170-1, 229-5
a. -ge 170-1
āmīn A *âmîn*
a. 89-6
amraḳ *müşfik, merhametli*
a. bol- 175-8, 184-2
amraḳlıḳ *şefkat, sevgi*
a. 25-2
a. ḳıl- 25-2
ana *ana, anne*
a. -sı 41-3, 54-2, 90-5, 95-2, 218-3
ança *öyle, öylesine*
a. 96-4
anda *onda* (ol'*un lok.i*)
a. 71-7
andıḳ- *ant içmek*
a. -tı 59-7
a. -dılar 200-6
andın *ondan* (ol'*un abl.i*)
a. 4-8, 13-4., 15-2., 16-7, 17-8, 21-3, 25-1, 25-2, 29-1, 30-7., 40-5, 46-8 56-2, 61-1, 67-3, 68-3, 75-2, 76-1, 76-6., 77-7., 78-1, 85-6, 91-1, 95-5, 107-5, 108-2., 108-4, 108-5, 109-8, 111-3., 113-5, 115-1, 122-6, 124-5, 125-8, 127-6., 128-4, 129-4, 130-5, 132-4, 133-3, 133-4, 133-8., 134-2., 134-7, 136-5, 138-2, 140-2., 141-3., 142-4, 142-5, 144-3, 144-6, 147-8, 148-2., 148-4., 149-3, 149-5, 149-6, 149-7, 150-7., 151-4, 151-6., 152-2, 153-6., 155-2., 157-8,

163-4, 164-7, 165-6, 166-4., 167-2, 167-3, 167-4., 169-5, 170-2, 172-6., 175-3., 175-5., 179-4, 180-1, 180-3, 180-5, 182-7:, 184-8, 187-8, 189-3., 190-8, 191-8, 192-1., 193-6., 193-7, 194-1, 194-5., 194-6, 195-7, 199-7., 203-4, 206-6., 207-8, 208-1:, 208-2., 208-4, 208-7, 209-1::, 209-2:, 209-4:, 210-4:, 211-1., 211-2::, 211-5., 211-6, 212-1, 212-2:, 212-3, 212-5, 212-6, 212-8., 213-1, 213-2, 213-4, 213-8, 214-1., 214-3., 214-5., 214-6, 215-1., 215-4, 215-5, 218-2:, 218-4, 218-5., 219-2, 219-6, 219-7, 220-2, 220-3, 220-5, 220-7, 221-2, 221-6, 221-7, 222-3, 223-2, 223-3., 223-5., 224-2, 224-4, 224-5, 237-3

anḡ- *anmak, hatırlamak*

a. -dı 71-5, 76-2, 77-5, 131-8, 170-6

anḡa *ona (ol'un dat.i)*

a. 1-8, 2-5: 2-8., 3-1., 4-3., 4-6., 4-7, 5-3, 5-5:., 5-6, 5-8., 6-3, 6-6, 6-8, 7-8, 8-1, 8-4., 8-5., 8-6, 9-4., 9-5, 9-6, 10-3, 10-8, 11-3, 11-6:, 11-7, 11-8., 12-3., 12-4., 12-8:, 13-2:, 13-5, 13-8., 14-3, 14-4, 14-5, 14-6, 15-1, 15-7, 15-8, 16-3, 16-4, 16-5, 17-3, 17-4., 17-6, 18-1, 19-2, 19-8., 20-5, 20-6, 21-1, 21-3, 21-5, 21-7., 21-8, 22-2:, 22-5., 22-6, 22-7, 22-8, 23-1, 23-4., 23-5., 23-6, 23-7, 23-8, 24-2, 24-8., 25-2, 25-7:, 26-2:, 26-3:, 27-1, 27-2, 27-4, 27-6, 27-7., 28-4, 29-2., 29-3, 29-5, 29-7., 31-3, 31-5, 31-7, 31-8, 32-1., 32-2, 32-3, 32-8., 33-1:, 33-2., 33-4, 33-5, 34-1, 34-3, 34-5, 34-6, 34-7., 34-8, 35-1, 35-6, 36-4, 36-6, 37-2, 37-3, 37-7, 37-8, 38-7., 39-3, 39-6, 39-8, 40-1, 40-5., 40-6::, 41-2, 41-3, 41-4, 42-3, 42-4., 42-6, 42-8:., 43-3, 44-6, 44-7, 45-2, 45-3., 45-4, 45-7:, 46-1, 46-3, 46-8, 47-4., 47-8, 48-3, 48-7, 49-1, 49-5., 50-2, 50-4., 50-5, 50-8, 51-1:, 51-5., 52-2, 52-3, 52-5., 52-8, 53-4., 54-5, 54-6, 51-1, 55-4, 55-7., 56-1, 56-2, 56-3, 56-4, 56-7, 56-8., 57-1., 57-4, 57-5., 58-1, 58-2, 58-6, 58-7, 58-8, 59-1, 59-2, 59-3:, 59-4, 59-5, 59-6, 59-8, 60-1., 60-8, 61-1, 61-4, 61-5., 61-7., 61-8, 62-1, 62-4, 62-5, 63-1., 63-3, 64-1, 64-4, 65-1, 65-2:, 65-3, 65-4, 65-8, 66-1, 66-2., 66-5, 66-8, 67-2, 67-8, 68-2, 68-6, 69-6., 70-2, 70-3, 70-7, 70-8, 71-5., 72-2:, 72-6, 72-7, 73-3, 73-6, 74-6, 75-1., 76-1, 76-7, 76-8, 77-4, 77-6, 78-3, 78-6, 78-7, 79-3:, 79-6, 79-7, 80-2., 30-6, 80-7, 80-8, 81-1, 81-3, 81-4, 81-8, 82-1., 82-3, 82-5., 82-6, 82-8., 83-2, 83-3., 84-1, 84-3, 84-8, 85-5, 85-6., 85-8., 86-1., 86-3., 86-5.,87-1, 87-2, 87-3, 87-4, 87-6, 87-7, 88-1., 88-2, 88-5:, 88-6, 88-8, 89-1, 89-3., 89-4, 89-7, 90-3::, 90-4., 90-5:, 90-6, 90-7, 91-2:, 92-3., 94-2, 94-3., 94-7, 94-8, 95-1, 95-4., 95-5, 96-1, 96-3, 96-4., 96-7, 96-8, 97-1, 97-6, 97-7, 98-3, 98-5., 99-2, 99-3., 99-4, 99-5:, 99-6., 99-7, 100-1:, 100-5:, 100-6, 101-4, 101-6, 102-3, 102-5:, 102-6, 102-7., 102-8., 103-1, 103-3, 103-4, 104-1:, 104-2, 104-6,

104-7, 104-8., 105-1., 105-3:, 105-6, 106-2., 106-6., 107-1., 107-3., 107-4., 107-6., 108-6., 108-8, 110-2, 110-6:., 110-7., 111-6, 112-2:, 112-4., 113-1, 114-1., 114-2, 114-7:, 115-2, 115-5., 115-6, 115-7, 115-8, 116-4, 116-8., 117-7, 117-8, 119-5, 122-6, 123-2, 123-5, 123-7., 124-3., 124-7, 124-8:, 125-4, 125-5, 125-8, 126-1., 126-3, 126-6, 127-4, 127-5, 128-2, 128-4, 128-8., 129-2:, 129-7, 130-5., 130-7, 131-3, 132-5, 132-6., 133-1:, 133-3, 135-2, 135-5, 135-8, 136-1., 136-2, 138-7, 139-3., 140-1, 141-2, 142-1., 142-3, 142-4., 142-7, 142-8, 144-1, 144-6, 145-7, 146-7., 146-8, 147-1, 147-4, 147-6, 148-8, 149-6, 149-8, 150-2, 150-3., 150-5, 152-2., 153-2, 157-2., 160-8., 161-2, 161-5., 165-8, 166-4., 166-5, 167-1, 167-4, 167-6, 169-3, 169-4., 169-6, 172-5, 173-1, 174-3, 176-8, 177-1, 177-2., 177-6, 179-6, 179-8., 180-1:, 180-6, 181-3, 181-6:, 182-1., 182-5, 183-7., 185-6, 185-7, 188-1., 188-3, 189-8., 190-5., 190-6:, 190-8., 191-2:, 192-5, 193-3, 196-4, 198-8, 203-5., 203-8, 204-8, 206-1, 206-6, 208-1, 208-7., 210-8, 211-3, 212-3, 212-6, 213-4, 213-5, 213-6., 213-7, 216-1, 216-4, 216-7, 218-6., 220-1, 220-7, 221-8, 222-1, 224-3, 225-8, 226-3, 227-4, 232-4, 233-2., 234-5

angar *ona* (ol'*un dat.i*)
a. 174-2, 178-7, 179-6, 192-5., 206-7

angaru *oraya*
a. 123-2, 228-4

angdur- *bildirmek, hatırlatmak*
a. -dı 13-5, 65-2, 73-3, 73-4, 111-6
a. -ġan 73-4

angla- *anlamak*
a. -maḳ 207-8

anglat- *anlatmak*
a. -dı 72-7

anı *onu* (ol'*un ak.i*)
a. 1-7., 2-2, 2-4, 2-8, 3-3, 3-4., 4-2, 4-3, 4-7, 4-8, 5-1, 5-4., 5-6., 6-3, 6-4::., 6-8, 7-1:, 7-2, 7-6., 8-1, 8-7, 8-8:, 9-1, 9-4., 9-5, 9-7, 10-2, 11-1, 11-2:, 11-3, 12-2., 12-5::, 12-6., 13-7., 14-3., 14-5, 15-1., 15-7, 15-8, 16-5, 16-8., 17-2., 17-4, 17-5, 17-7, 17-8, 18-3, 18-6., 19-4., 20-8:, 21-1., 22-3, 22-4, 22-8, 23-2., 24-1, 24-4:, 24-6, 24-8, 25-5, 26-1, 26-2., 26-3., 26-4., 26-7, 26-8, 27-3:, 27-6, 27-7., 28-3, 28-4:, 29-1:, 29-3, 29-8, 30-2, 30-4::., 31-1, 31-3., 32-2, 32-7, 33-2, 33-4:, 34-6, 35-7, 36-1, 36-5, 37-3., 37-6, 38-1., 38-5., 38-6, 38-7, 38-8:, 39-1, 39-4, 39-5:., 39-7, 39-8, 40-1, 40-2, 40-3:, 40-5., 40-7:, 42-1., 42-3., 42-4, 42-7, 42-8., 43-1, 43-2:, 43-8, 44-1, 44-7, 45-8., 46-1, 46-2, 46-4, 46-7., 47-1., 47-2, 47-3, 48-3, 48-4, 48-7:, 48-8:, 49-1, 49-8, 50-4, 50-5, 51-5, 51-7, 51-8, 52-1, 52-2:, 52-4, 52-5, 53-4, 54-5, 54-6, 55-8, 56-4, 56-7, 56-8, 57-1, 57-2, 57-4, 57-5, 57-7:., 58-2,

58-6., 58-8:, 59-1., 59-2, 59-4, 59-5, 59-6, 60-6., 61-4., 61-5:, 61-6, 63-2, 63-3, 63-4, 63-6, 64-3, 64-4, 64-6., 64-7, 64-8., 65-3, 65-4, 65-5:, 65-6, 65-8, 66-3, 66-4, 66-6., 66-8, 67-2, 67-3, 67-4:, 67-8, 68-1, 68-2, 68-6., 68-8, 69-2, 70-2, 70-3, 70-4., 70-6, 71-4, 71-8, 72-6, 72-7., 72-8, 73-2, 73-6., 74-1, 74-4, 74-8, 75-3, 76-1, 76-3, 76-4., 76-7, 76-8, 77-4, 77-7, 78-1, 78-2, 78-4, 78-5., 78-6:, 79-5, 79-6., 79-8, 80-2, 80-6, 80-7, 80-8, 81-1, 81-4, 81-8:, 82-1, 82-3, 82-7, 82-8:., 83-4, 83-6, 83-7, 84-3:, 84-5, 85-1, 85-2:, 85-4, 85-6, 85-7:., 86-1:., 82-6, 87-1, 87-2, 87-3:., 87-4:., 87-7, 88-1, 88-4, 88-5., 88-7., 88-8., 89-1, 89-6., 89-8., 90-1, 90-3, 90-4, 90-5, 90-6, 90-7, 90-8., 91-2, 91-3, 91-6:, 91-8::, 92-1:::, 92-2., 92-4., 92-5:, 92-7, 93-1., 93-3:, 93-4, 93-8., 94-1:., 94-2:, 94-7., 95-2:, 95-5:, 96-3, 96-6., 97-6, 97-7, 97-8., 98-1, 98-4, 98-5, 98-6, 98-7, 99-2, 99-4, 99-5, 99-6, 99-7, 100-1, 100-2, 100-4, 100-5, 101-1, 101-2:, 101-3, 101-4., 101-6, 101-7:., 101-8:::, 102-3., 102-4, 102-5., 102-6, 102-7., 102-8, 103-1., 103-2, 103-4:, 103-6, 103-7, 103-8., 104-4, 104-7., 105-1., 105-4, 105-5., 105-6, 105-7., 106-3, 106-4, 106-6., 106-8., 107-4, 107-6, 107-7:, 108-5, 108-8, 109-4, 109-8, 110-7, 111-3, 112-2., 112-8, 114-7, 114-8, 115-3, 116-4, 118-2, 122-5, 123-3, 123-7, 124-6, 125-4., 125-6:, 125-8., 126-2:., 126-6., 126-8., 127-6., 128-3, 128-4, 128-7, 128-8, 129-1, 129-2, 129-7, 130-3, 130-7, 131-2, 131-6, 131-7, 131-8., 132-1., 132-3, 133-7, 133-8., 134-5, 135-1, 135-2., 135-3, 135-4:., 135-5, 135-8, 136-1., 136-2, 136-3, 136-5., 136-7., 137-1., 137-2., 138-6, 139-4, 139-7, 141-7:, 142-1., 142-7, 142-8, 143-3, 143-4, 143-5, 143-7, 144-1, 144-3, 144-5, 144-6, 145-7, 147-4, 147-5., 147-7, 147-8., 148-1, 148-3, 148-5., 148-8, 149-1., 149-3, 150-2, 150-7, 151-6, 152-4, 153-2, 165-4., 169-5, 169-7., 169-8, 172-7, 172-8, 173-3, 173-6, 174-3, 174-6, 175-3, 175-4., 176-1, 177-6, 179-8, 180-1, 180-4:, 185-2., 186-3:, 188-4, 190-3, 193-2, 193-7., 194-6, 198-3, 199-1, 204-2., 205-7., 205-8, 206-1., 207-7, 208-1, 208-3:, 208-4, 208-5, 208-7, 209-1, 209-6, 210-4, 210-5, 210-6, 211-3, 211-4., 211-7., 212-5, 212-6, 212-7, 213-5, 213-7, 213-8, 214-1, 214-4., 214-6, 215-1., 215-3, 215-4, 215-6., 216-1., 216-2, 216-4, 216-6, 216-7:, 217-5, 219-7, 221-7, 222-1, 222-4, 223-3, 223-4, 223-7, 224-1., 224-2, 224-5, 224-6., 225-8, 227-2, 227-7, 227-8, 228-3., 229-2, 229-6, 230-2, 230-5, 231-2, 234-5

anıŋ *onun (ol'un gen.i)*

a. 3-1, 4-5:, 14-3, 17-7, 18-5, 21-8, 32-8, 36-5, 42-4, 42-8, 50-6, 61-3., 68-1, 69-6, 75-2, 80-6, 80-7, 85-4, 89-6, 91-5, 92-2, 97-5, 98-

1, 101-5, 105-6, 106-3, 112-2, 115-2, 118-2, 118-6, 119-3, 125-6, 125-7., 126-3, 133-2, 136-2, 139-7, 141-2, 145-8., 152-8, 163-4., 164-5, 170-4, 172-5, 173-3:, 173-4., 173-6, 174-5, 180-1, 182-4., 186-2, 192-5, 204-8, 211-8., 225-4, 227-6, 238-3

a. birle '*onunla*' 42-8., 50-8, 81-1, 85-2, 91-5, 102-7, 108-2, 108-3:, 108-4::., 108-5, 108-6, 108-7, 108-8:, 109-1., 109-2., 109-3, 109-4, 109-5:, 109-6., 109-7:, 109-8., 110-1, 110-2., 110-3:, 110-5., 110-8., 111-5:, 111-6., 111-8:, 112-1, 112-2, 112-6., 112-8., 113-1:::, 113-3:, 113-4:, 113-5:, 113-6, 113-7::, 113-8:, 114-1, 114-2, 114-4, 114-5:., 114-6, 115-3, 115-4., 115-5., 115-6, 115-7:, 115-8., 116-1, 116-3., 116-4, 116-5:, 116-6., 116-7, 116-8, 117-1:, 117-2, 117-5, 117-6, 117-7:, 117-8:, 118-1:, 118-2:, 118-3:, 118-4., 118-5:, 118-6, 118-7:, 119-1:., 119-2:, 119-3., 119-4., 119-5., 119-6::, 119-7:, 119-8:., 120-1, 120-2:, 120-3, 120-4:, 120-5:, 120-6:, 120-7., 120-8::, 121-2, 121-3, 121-4, 121-5:, 121-7:, 121-8, 122-1:, 122-2., 122-4., 122-6, 122-7:, 122-8, 123-1., 123-2., 123-4, 123-5:, 123-6, 123-7., 123-8, 124-1::, 124-2:., 124-3., 124-4:., 124-5:, 124-8, 125-1., 125-3., 125-4, 125-5::, 125-6, 125-7, 125-8, 126-1, 126-2, 126-3., 126-4., 126-6, 127-2., 127-3, 127-5., 129-3., 129-5, 130-5., 132-4, 132-7, 136-5, 137-8., 139-8, 144-2., 144-4, 147-1., 147-6., 149-8, 151-7, 152-4, 153-1, 165-4, 167-1, 168-2, 171-7, 175-3., 175-5:, 177-5, 178-5., 179-4, 180-2., 181-7., 182-6, 186-3, 190-5, 191-5., 193-6, 194-3, 207-2, 209-1, 209-2, 209-8, 212-3.

a. içinde '*onun içinde*' 38-3., 55-1, 75-5, 90-1, 115-7, 117-5, 122-7, 137-1., 147-3., 172-1., 175-6., 185-8

a. mengizlig '*onun gibi*' 48-5

a. sıngar '*ona doğru, ona*' 186-2

a. songınca '*onun ardından*' 66-5, 124-3, 151-7

a. tapa '*ona, ona doğru*' 11-4, 12-1, 20-6, 28-5, 29-5., 38-8., 40-4, 41-3, 41-8, 46-6, 47-6, 55-8, 56-3, 59-6, 91-2, 99-3, 122-6, 131-3, 144-1, 147-5, 148-6, 152-7, 160-8, 161-3, 167-4., 174-2, 182-4, 191-4, 198-1.

a. uçun '*onun için*' 62-8, 166-5

a. üze '*ona, onun üzerine*' 20-8, 21-7, 21-8, 23-8,25-2, 27-1, 27-6, 28-8., 29-2, 29-4, 32-5, 34-8, 37-8, 39-8, 40-1, 40-4, 40-8, 41-3, 50-2, 54-8, 56-2, 61-2, 62-8., 64-4, 64-6, 66-6, 68-8., 74-7, 75-3, 77-6., 79-5, 80-1, 80-7, 82-6, 85-8, 86-4., 87-1, 87-6., 90-6., 90-8, 95-7, 100-6, 101-5, 106-6, 111-2., 113-1, 116-5, 119-7, 127-4, 129-7, 130-3, 130-4, 132-7, 133-2, 134-1., 141-4, 141-7, 142-8., 143-4, 144-8, 145-6., 146-1, 146-2, 146-7, 146-8, 148-2, 148-3., 149-7, 150-3, 151-2, 166-1, 166-7., 170-5, 172-7., 175-2, 175-8., 178-6., 181-5,

183-1., 184-2., 187-6., 183-3., 188-4., 190-5, 193-5, 201-4, 203-8, 208-2, 213-3, 213-4, 213-5, 214-2., 215-3., 216-7:, 220-4, 224-4, 233-4

anlar *onlar (ol'un çokluk hali)*
a. 2-3, 111-7, 123-3., 141-4:, 154-3, 185-2, 189-7, 196-4, 198-4., 208-5
a. üze *'onlara'* 3-6, 48-1, 69-3, 93-8, 95-6, 95-8, 170-2.
a.-ıng 87-7
a. -nıng 76-3
a. -nı 15-6, 59-4, 60-2, 65-4, 90-2., 180-7, 230-6
a.-ġa 5-8., 39-3, 59-4, 60-2, 76-7, 78-8, 170-2

ant *ant, yemin*
a. 22-6, 32-6, 59-7, 81-8, 93-6, 152-3
a. iç- *'yemin etmek'* 32-6, 59-7, 152-3, 212-5
a. içiş- 116-3, 142-2, 198-3, 200-6
a. içür- 22-5, 110-6
a. -ı *(iy.)* 183-5
a. -ındın 93-6, 183-5
a. -lı 121-1
a. -lu bol- 116-3

antdaş *ant ortağı*
a. -ı 119-3

antdıḳ- *ant içmek, yemin etmek*
a.-dı 152-3

anuḳ *hazır*
a. ḳıl- 9-4, 10-5, 36-1

anuḳlan- *hazırlanmak*
a. -dı 188-7

anuḳluḳ *hazırlık*
a. 10-6, 36-2
a. -ları 76-7

anun- *hazırlanmak*
a. -dı 9-4, 171-6, 188-8
a. -dılar 165-5

anut- *hazırlamak*
a. -dı 10-5, 76-7, 97-1, 101-7

äplaḳ *horoz*
a. 232-6

äppaḳ *appak, bembeyaz*
a. bol- 164-5

apuş- *açmak, ayırmak*
a.-tı 168-1
a.-u yörü- 168-1

ar- I) *yorulmak*
a.-dı 210-3

ar- II) *sünnet etmek*
a.-dı 142-5.

ara *ara*
a. -dın 125-6, 183-7, 224-1, 224-2
a. -sını 66-8
a. -sınġa 183-6, 210-2::
a. -sında 84-5, 96-2, 102-5., 103-4, 119-4, 123-4,125-3, 127-1, 140-3, 185-2, 196-4, 198-4., 205-8
a. -sındaḳı 68-4
a. -larında 123-3., 185-2., 200-6

ar'a'ahu A *onu göster*
a. 54-6

ʿArạb A *Arap*
ʿA. 8-1, 33-6

ʿArạbī A *Arapça*
ʿA.- ge 66-5

ʿArạbice *Arapça*
ʿA. 8-1

ʿArafāt A *Arafat dağı*
ʿA. -dın 53-1

arāhu A *onu göster*
a. -nung aşlı 54-6

aralat- *(arasını) açmak*
a. -tı 93-7
a. -u yörü- 183-6 (d)

ārām F *dinlenme, huzur*
ā. 9-2

aran Mo *ağıl, avlu*
a. 131-5

ard *art, arka*
a. -ım 130-4
a. -ınca 210-5
ardıl- *tırmanmak, çıkmak*
a. -dı 187-2
a. -u mün- 176-7
ardur- *yormak*
a. dı 39-5
arġuz- *yormak*
a. -dı 3-4, 64-3
arıġ *temiz, arı*
a. 69-1, 75-5, 114-3, 181-7
a. bol- 176-3 182-7
a. ḳıl- 63-3, 69-4, 69-8, 74-4, 75-5, 82-7, 91-1, 101-8, 105-7, 106-1, 106-2, 114-1, 114-3
arıġla- *temiz tutmak, tenzih etmek, takdis etmek*
a. -yu anġ- 77-5
arıġlıḳ *temizlik, arılık*
a. 2-6
a. ḳıl- 176-3
a. -ġa 106-2
arıġsız *pis, murdar*
a. ḳıl- 17-4
arıḳ *ark, su kanalı*
a. -nı 123-1
a. -ġa 32-4, 142-1.
a. -larnı 75-3
arıl- *temizlenmek, arılmak*
a. -dı 2-6
arın- *arınmak, temizlenmek*
a. -dı 171-1, 182-7, 210-3
arısız *pis, murdar*
a. bol- 172-2
arıt- *arıtmak, temizlemek*
a. -dı 78-4, 91-1, 100-2, 150-6, 171-1, 183-6
a. -u çıḳar- 125-6
ᶜāriyet A *ödünç*
ᶜā. 47-8, 220-7
arḳa *arka*
a. 10-1, 18-5, 130-4, 196-5, 210-5
a. -ḳa 2-3
a. -m 130-4
a. -sı 88-3
a. -sını 10-2, 18-4, 18-4
a. -sın 149-4
a. -sınġa 149-4, 150-8
a. -n *(instr.)* 223-6, 234-5, 236-7
a. -lu 112-4.
arḳur- *önüne çıkmak*
a. -dı 134-7, 134-7
arḳura- *önüne çıkmak*
a. -dı 161-5, 173-1, 191-2
a. -ġan 88-1
arḳurat- *karşı tutmak, karşı koymak*
a. -dı 78-7
arkuru *karşı, çapraz*
a. çıḳ- 114-2, 137-4, 175-8
ᶜarlan- *utanmak*
ᶜa. -dı 184-1, 213-1
arnuḳlat- *yorgun düşürmek*
a. -dı 39-5
arsıḳ- *aldanmak*
a. -tı 144-2
arsıḳtur- *aldatmak*
a. -maḳ 106-4
arslan *aslan*
a. 133-8
art- I) *artmak*
a. -dı 54-8
art- II) *havale etmek, yüklemek*
a. -dı 71-5, 170-1
artġaru *arkaya*
a. 13-4, 82-6, 175-4, 209-7
artuḳ *fazla*
a. 189-1, 220-3
artuḳluġ *üstün*
a. ḳıl- 75-3
artuḳluḳ *üstünlük*
a. ḳıl- 178-6
a. ḳılış- 118-4, 124-2, 199-7, 204-4, 221-5

artuḳsı *fazladan, nafile*
a. 166-1, 166-2, 173-7, 187-8
artur- *arttırmak*
a. -dı 61-3, 68-8, 87-1, 104-1, 189-1
arturuş- *(açık) arttırma yapmak, arttırışmak*
a. -tılar 204-3
artut *armağan, hediye*
a. 22-2, 22-3, 56-2, 205-6
aruḳ *zayıf, arık*
a. 58-3
a. ḳıl- 58-2
aruḳla- *zayıflamak*
a. -dı 199-6
aruḳlat- *zayıflatmak*
a. -dı 24-1, 61-5
aruḳluḳ *zayıflık*
a. -dın 184-2
ᶜarż A *sunma*
ᶜa. ediş- 197-5
ārzū F *istek*
ā. 193-4
ārzūla- *özlemek, istemek*
ā. -dı 148-5, 193-4, 193-5
ārzūlu *istekli, razı*
ā. ḳıl- 92-5
ārzūluġ *istekli, haris*
ā. bol- 148-6, 174-5, 188-1
ā. ḳıl- 100-1
as- *asmak*
a. -tı 66-4, 84-3, 142-2, 232-4
āsān F *kolay*
ā. bol-190-6, 219-1
ā. ḳıl- 86-5, 96-7, 99-5., 100-5, 101-5
āsānlıḳ *kolaylık*
ā. 96-7
ā. ḳıl- 18-1, 172-5, 187-5
ā. ḳılış- 122-2, 195-5
āsāyiş F *dinlenme*
ā. ḳıl- 217-5
aṣḥāb A *arkadaş(lar)*
a. -larınġ 122-3
asıġsız *faydasız, yararsız*
a. bol- 56-2
a. ḳıl- 229-5
aṣıl A *asıl, köken, soy*
a. -ı 54-6, 85-6
aṣıllıġ *soylu*
a. 85-6
aṣılsız *âdi, basit, soysuz*
a. 90-5
aṣılsızlıḳ *soysuzluk*
a. -ġa 90-5
aslaṃ *fayda, faiz*
a. 7-8, 54-8.
asra *aşağı*
a. 186-5
astınraḳ *aşağırak*
a. 91-5
assu *fayda, yarar*
a. 21-5, 52-5, 52-6, 55-7, 81-1, 136-5, 174-7
aş *aş, yemek*
a. 159-5.
a.-nı 180-3
a. -ġa 99-2
a. -dın 146-8
a. -ın *(iy. ak.)* 104-8, 105-3, 191-3, 191-3
aş- *aşmak, çıkmak, geçmek*
a. -tı 71-1, 151-8, 176-7, 179-5d, 180-1, 187-2, 191-3, 192-4, 192-8
a. -a 38-1, 158-5
aşaḳ *aşağı*
a. bol- 156-8, 160-4
a. -ġa 63-8
a. -ḳa 156-1, 160-4, 179-1, 186-5
ᶜāşıḳ A *âşık*
ᶜā. 42-8, 103-5
ᶜā. bol- 142-6, 177-1, 222-1
ᶜā. ḳıl- 42-8, 222-1

ᶜāşıḳlıḳ *âşıklık*
ᶜā. 42-8, 177-1
ᶜaşḳ A *aşk, sevgi*
ᶜạ. -dın 90-5
āşkārā F *açık*
ā. ḳıl- 53-4, 60-1
aşla- *sarmak, bağlamak*
a. -dı 72-4
aşlan- *kaynaşmak, eklenmek*
a. -dı 156-1
a. -mışdın soŋ 161-4
aşlıḳ *buğday, zahire*
a. 99-1., 131-6., 147-8
a. -nı 104-8.
aşnu *önce, ön(e)*
a. 1-1, 7-2, 32-5, 180-5, 214-5
aşur- *aşırmak, geçirmek*
a. -dı 104-7
at *ad, isim*
a. 101-4, 106-6, 107-2
a. -nı 67-7, 74-3, 76-5, 82-5
a. -ı *(iy.)* 76-5
a. -ın 6-2, 95-7
a. -ını 6-1
aṭ *at, binek hayvanı*
a. 13-1, 17-1., 25-8., 79-8, 88-4:, 91-2, 96-1., 162-4., 162-5, 163-2., 164-1, 164-2, 225-2, 226-2
a. -nıŋ 232-5
a. -nı 4-3, 17-1, 32-4, 39-1, 56-6, 74-4., 210-3
a. -ġa 79-8, 93-5, 225-5
a. -ḳa 4-3, 32-7
a. -dın 204-6
a. -ını 43-2
a. -lar 100-7
āt- I) *(adım) atmak*
ā. -dı 150-8, 226-8
at- II) *atmak*
a. -tı 5-6, 11-2d
a. -ıp 11-2
a. -ġanlar 2-3
a. -maḳ 11-3
at- III) *(tan yeri) ağarmak*
a. -tı 158-4
ata *ata, baba*
a. -sınga 190-1.
ata- *söylemek, söz vermek*
a. -dı 25-3
a. -duḳın 16-5
atan- *adlanmak*
a. -dı 193-1
atış- *atışmak*
a. -dı 118-6, 126-3, 152-6
a. -dılar 197-1, 198-4t, 200-2, 206-6
atla- *atlamak*
a. -dı 192-1
atlan- *ata binmek, atlanmak*
a. -ġan 178-4
atlıġ *atlı, süvâri*
a. -nıŋ 178-4
a. -ları 3-7
aẏ *av*
a. 5-5, 160-3
a. -nuŋ 63-4
a. -suz 24-5
aẏaġ (~avaġ) *naz*
a. 38-7
a. ḳıl- 38-7, 168-1, 183-7
aẏçı *avcı*
a. 24-5
aẏla- *avlamak*
a. -dı 134-2, 134-5, 147-7, 172-7
a. -dılar 189-1
aẏnuş- *biribirine alışmak, kaynaşmak*
a. -tılar 197-2
ᶜaẏraṭ A *kadın, dişi*
ᶜạ. 28-8, 35-8, 50-7, 54-1, 166-1, 169-8, 173-5, 174-7, 175-6
ᶜa. -nı 28-2
aẏuçla- *avuçlamak*
a. -dı 137-6
avuḳ *ufak, parça*
a. bol- 182-3

avun- *alışmak*
a. -dı 171-7, 193-6, 211-4

avuncasız *alışmamış, ürkek*
a. bol- 218-5
a. ḳıl- 42-1

avundur- *alıştırmak*
a. -dı 16-6

avut- I) *büyülemek*
a. -dı 73-6

avut- II) *oyalamak*
a. -tı 94-1

avva *ah, ay, vah!*
a. 188-6

avvah *ah, ay, vah!*
a. 188-6

ay I) *ay, hilâl*
a. 39-7, 158-4:, 215-7, 221-1
a. -nı 217-3

ay II) *ay, 30 günlük zaman*
a. 39-3, 59-7, 138-1:, 155-6, 217-3
a. -nıng 217-3
a. -ḳa 212-2
a. -ındın 7-2

ay- *söylemek, demek*
a. -dı 45-5, 60-1, 73-4, 80-8, 132-5, 133-4., 139-8, 178-5
a. -ġanı 33-2
a. -madı 188-4
a. -maġan 188-4

aya *avuç içi*
a. -sı 53-8

ayaḳ *ayak*
a. 58-1

ayaḳça *aşağı, engine*
a. 12-7

ᶜayb A *ayıp*
ᶜa. ur- 102-7
ᶜa. -ını 77-1

ᶜaybla- *ayıplamak*
ᶜa. -dı 90-5, 172-8

aydış- *söyleşmek*
a. -tı 111-8., 120-5
a. -tılar 195-3, 197-1, 199-7, 201-3, 202-4, 203-1, 205-3.

āyeṭ A *âyet, Kuran'dan bir cümle*
ā. 74-8
ā. -ni 188-2.

ayġır *aygır*
a. -nı 57-2

ayıl- *ayılmak*
a. dı 49-6

ayır- *ayırmak*
a. -dı 103-4, 224-1
a. -a 69-4
a. -maḳ 224-2

ayırtla- *seçmek, ayırt etmek*
a. -dı 86-1
a. -yu tüz- 86-8

aylaḳ *aylak, başı-boş*
a. ḳoḏ- 101-8

aylan- *dönmek, daireler çizmek*
a. -u 83-1, 100-7, 169-7

aylıḳ *aylık, bir ay için*
a. 112-2
a. -ġa 112-2

ayna- *değişmek bir halden başka bir hale geçmek*
a. -dı 189-4, 221-5

aynat- *değiştirmek*
a. -dı 22-6, 63-6, 98-1, 102-8, 171-5

ayrıl- *ayrılmak*
a. -dı 148-1, 158-7, 161-3, 182-3, 189-5
a. -madın 180-4

ayrış- *biribirinden ayrılmak*
a. -tı 117-2, 124-4, 124-5
a. -tılar 204-5, 204-6

ayrışmak, *ayrılık, fırkat*
a. 117-2

ayrıt *fark, ayrılık*
a. 84-4

ᶜayriyeṭ A *borç*
ᶜa. 203-3
ayt- *demek, söylemek*
a. -dı 3-2, 9-1, 14-5, 48-5, 55-1, 61-4, 69-4, 71-7, 72-5, 89-5, 91-4, 100-8, 106-2, 107-2, 178-5, 199-1.
a. -dılar 167-5
a. -ı bėr- 22-6, 202-3, 208-6, 208-7
a. -u bėr- 11-7, 16-5, 47-4, 106-2, 218-7
a. -u tölendür- 92-4
a. -ıp 22-7
a. -mışınġa 33-2
a. -maz 32-2
a. -maḳ 107-8
aytıl- *denmek, söylenmek*
a. -ur 53-6
ayvan A *aylak, başı-boş*
a. -ḳıl 101-8
az *az*
a. birle 175-1, 175-1
a. ḳıl 94-1
a. kör- 217-2
a. -ġa 175-1
az- *azmak, yoldan çıkmak*
a. -dı 2-1
āzād F *hür, serbest*
ā. ḳıl- 25-8, 73-1
āzār F *inçitme, azar*
ā. 68-6
ā. bol- 191-5
azarla- *incitmek*
a. -dı 56-4, 68-6
azarlan- *gücenmek, incinmek*
a. -dı 191-5
azarlat- *incitmek*
a. -tı 56-4, 56-4
azdur- *azdırmak, yoldan çıkarmak*
a. -dı 39-1, 224-6
azġırlıḳ *aygırlık, yüzsüzlük*
a. ḳılış- 201-1
azġunluḳ *azgınlık*
a. 205-5
a. -ġa 93-8
a. -da 205-5
azġur- *azdırmak, yoldan çıkarmak*
a. -dı 63-4, 93-8
azıġ *azı*
a. -ı 160-8
azıḳ *azık*
a. 52-2, 93-3, 186-8.
a. -ı 28-6
a. -sız 63-5
azın-azın *azar-azar*
a.a. 68-2, 80-2, 87-3, 160-6, 172-6, 173-8, 174-2, 179-1, 180-5, 185-7, 192-5, 192-8, 208-5
ᶜaẓım A *azim, çaba*
ᶜa. ḳıl- 20-1
ᶜa. -ini 94-3
ᶜaẓīz A *değerli, yüce*
ᶜa. bol- 144-4, 182-7
ᶜa. ḳıl- 37-6
ᶜazizlik *yücelik, büyüklük*
ᶜa. körküz- 182-7

B

ba- *bağlamak*
b. -dı 30-8
b. -ġucı 72-5
bāb A *bölüm*
b. -lar 97-3
bādiye A *çöl, kır*
b. -de tur- 191-1
baġ *bağ, bez, sargı*
b. -ı *(iy.)* 166-6
baġdaş *bağdaş*
b. il- 174-1
b. ḳıl- 174-1
baġışla- *bağışlamak*
b. -yu ḳol- 218-2

bağla- *bağlamak*
b. -dı 7-5, 26-2, 31-2, 41-1, 68-8, 71-2, 82-6, 84-4, 96-5, 105-1, 135-1, 149-5, 152-8, 166-6, 170-1, 170-7, 179-5, 179-7, 184-5, 212-6, 218-7
b. -yu bėr 84-8., 94-7
b. -mış 130-6
bağlan- *bağlanmak*
b. -dı7-5, 29-2, 131-3, 139-1, 140-4, 158-3, 155-7, 213-3, 214-4
b. -mış 29-2, 87-2
bağlaş- *bağlaşmak*
b. -tı 110-3, 111-5
b. -maḳ 110-3
bąhā F *değer, fiyat*
b. ḳa 127-1, 127-2
b. -dın 86-5, 215-5
b. -sın 123-6, 149-1
b. -sını 175-5
b. -sında 204-3
b. -sından 216-3
bąhāne F *bahane, sebep*
b. ketür- 145-6
b. ḳıl- 145-6
b. -lü ḳıl- 94-1
bąḥıl A *cimri, pinti*
b. -27-3
bąḥıllıḳ *cimrilik*
b. ḳılış- 201-4
bąḥiṣ A *anma, konuşma, tartışma*
b. ḳıl- 11-6
b. -de 113-2
bąḫşiş F *armağan*
b. bėr- 9-5, 27-7, 100-6, 147-6
b. tile- 151-6, 203-8, 209-1, 218-2, 220-2, 223-3
b. -ni 82-2, 173-7
b. -i *(iy.)* 35-4
bąḫt F *talih, şans*
b. -lıġ bol- 8-2, 150-8
b. -lu 9-7
b. -sız 116-2
bąḫtlıḳ *talih, şans*
b. tile- 209-2
bąḫtluluḳ *bahtlılık*
b. 8-2
bāk F *korku*
b. tut- 129-2
b. -siz 12-5, 22-3
bąḳ- *bakmak*
b. -tı 23-6, 49-4, 73-1, 79-3, 82-8., 114-7, 116-8., 129-2, 152-4, 167-4, 168-4., 170-3:, 177-8, 203-5., 212-7:
b. -a endişe ḳılu tur- 115-7
b. -a eylenü tur- 169-7
b. -a otur- 49-4, 62-8, 116-8
b. -a tur- 174-5
b. -madın 175-8
b. -mayın 137-4
bąḳış- *bakışmak*
b. -tılar 197-7
bąḳmaḳ *bakma, bakış*
b. -nı 38-3.
bāksizlik *korkusuzluk, cesaret*
b. ḳıl- 187-5
bąl *bal*
b. 10-7.
b. -nı 10-6.
bąla *yavru*
b. 8-5
balaban *doğan*
b. 228-4
balala- *yavrulamak*
b. -dı 70-2
balçıḳ *çamur*
b. -ġa 168-8, 186-5
bāmąn H *ümitsiz*
b. bol- 16-7, 219-2
b. ḳıl- 19-2, 43-8, 52-8, 101-7
ban- I) *bağlanmak*
b. -dı 166-1
ban- II) *batırmak, daldırmak*
b. -dı 136-6

bangla- *çağırmak*
b. -dı 89-5
bangu *lokma*
b. -136-6
bar *var*
b. 7-4, 42-8:., 90-1, 123-3., 157-6, 175-7, 185-2
b. bol- 188-5
b. erken 54-1, 143-3
b. ḳıl- 40-7, 86-1, 101-3
b. tut- 59-2
b. -ını 185-2
b. -ı yoḳını 112-2
b. -ınca 209-5
bar- *gitmek*
b. -ur 137-2
b. -dı 4-3, 4-8, 10-2., 10-3, 25-8, 26-1, 31-4, 34-5, 43-4, 63-6, 66-5, 72-3, 83-7, 113-2, 124-3, 128-4, 149-7, 155-2, 158-2, 158-5., 159-7, 161-4, 177-3, 182-4, 185-7., 186-5, 234-6, 236-2
b. -duḳ 80-3
b. -dılar 198-1
b. -u kelü tur- 137-2
b. -ġan 86-4
b. -mış 29-6, 39-2
b. -mışdın 11-7
b. -maḳ 113-3
barabar F *beraber, eşit, denk*
b. -lar 154-3
barabarlıḳ *bir arada olma*
b. ḳıl- 109-7
bardaḳ *testi, bardak*
b. 88-6
bāre F *müddet, süre*
b. 122-5
barın- *yetinmek, geçinmek*
b. -dı 175-1
barış- *birlikte gitmek*
b. -tı 118-7
b. -tılar 196-8., 202-2.
barḳ *ev, bark*
b. -dın 166-1
barlıḳ *varlık, mal, servet*
b. -ını 50-6
barlu *zengin, varlıklı*
b. -bol- 3-4, 15-4, 42-5, 43-7, 56-5
barmaḳ *parmak*
b. 47-6, 65-7, 68-4
b. -ı *(iy.)* 47-6
b. -ları 68-4, 218-4
b. -larını 85-3., 93-6
b. -larıŋa 65-7
barmaḳ *göç, hicret*
b. -113-3
baṣ- *basmak*
b. -tı 18-4, 27-6, 42-7., 61-2, 95-7, 102-1, 210-2, 234-5
b. -ıp 192-1
b. -maḳ 102-2
baṣaladu *arka arkaya*
b. 121-6
baṣḫuncılamaḳ *baskın, akın*
b. 102-2
baṣıḳ- *üstüste sıkışmak*
b. -dı 170-1
baṣın- *zulmetmek*
b. -dı 142-4
basış- *basışmak biribirini alt etmek*
b. -tılar- 198-2
baṣmaḳ *baskın, ânî saldırma*
b. 102-2
baṣruḳ- *üstüste sıkışmak*
b. -dı 170-1
b. -mış 170-1
baṣrul- *bastırılmak*
b. -dı 41-5
baṣur- *bastırmak, sıkıştırmak*
b. -u yükle- 41-4
baş I) *yara*
b. 36-4, 156-8, 188-8
b. -lıġ 143-3
b. -lu 143-3

baş II) *baş, önsöz, uç*
b. 74-1, 74-2, 100-3., 166-6., 235-5
b. -ı *(ak.)* 166-6
b. -dın 136-7
b. -ı *(iy.)* 74-2, 79-7, 80-7, 167-6, 185-5, 235-6
b. -ın 8-2, 25-6, 68-7, 80-7, 101-2., 178-3, 212-7, 235-4, 237-5
b. -ını 18-4, 21-4, 43-1, 67-8, 68-7, 71-2, 80-7, 97-5, 107-7, 144-4, 227-8
b. -ınġa 185-5, 168-6
b. -ında 9-4, 169-4
b. -ından 156-2
b. -larnı 70-1
b. -ların 83-2, 107-7
b. -larını 83-2, 107-7
başçı *önder*
b. 149-8
b. bol-171-8
başla- a) *başlamak*
b. -dı 1-7, 3-3, 29-6, 74-1, 113-4, 127-4, 129-6, 136-7., 164-7., 200-1, 212-5, 212-8
b) *-yöneltmek*
b. -ġıl 122-3
başlıġ *yaralı*
b. -143-3
b. -nı 16-2, 93-1
başlıḳın yun- *gusletmek*
b. y.-dı 3-7, 140-4
başlu *yaralı*
b. 143-3
b. -nı 16-2
başmak *nalin, sandal*
b. 140-8, 150-2
bat- *batmak*
b. -tı 156-7, 160-5, 182-2
b. -ar *(part.)* 66-5
bāṭıl A *yanlış, saçma*
b. 27-5, 84-7, 128-6
b. ḳıl- 58-6
batrul- *batırılmak*
b. -mış 84-3
batur- a) *geçirmek, sokmak*
b. -dı 5-8
b) *suda batırmak*
b. -dı 26-1 84-3
b. -mış 84-6
bay *zengin, varlıklı*
b. 39-4
b. bol- 3-4, 42-5, 193-3
b. ḳıl- 61-5
bayı- I) *zenginleşmek*
b. -dı 42-5, 43-7
bayı- II) *naz etmek*
b. -dı 38-7, 157-2, 213-6
bayımaḳ *naz*
b. 38-7
baylıḳ *zenginlik*
b. 42-5, 43-8, 56-5
baynılaş- *iyi geçinmek*
b. -dı 116-5
baynısızlıḳ *akılsızlık*
b. ḳılış-119-8
bayram *bayram*
b. -ḳa 102-4
bayramla- *bayram etmek*
b. -dılar 102-4
bāzirgān F *tüccar*
b. 83-6
bedbaḫt F *kötü talihli, kutsuz*
b. ḳıl- 59-4
bedel A *karşılık, bedel*
b. bėr- 27-4, 85-8
b. ḳıl- 82-1, 85-8
bedīhe A *irticalen, kendiliğinden*
b. okų- 139-8
bėg *bey, emîr*
b. 62-4, 80-6, 88-8, 174-3
b. -ge 62-4, 121-6, 124-3, 214-8.
b. -i *(iy.)* 94-8
bėglik *beylik*
b. ḳıl- 170-2.
b. -ni 71-5.

bègsin- *beylik etmek*
b. -di 170-2
bęlā A *belâ, âfet*
b. di 147-5.
b. -lardın 88-1
bękçi *bekçi*
b. 233-4
bękçilik *bekçilik*
b. kıl- 233-4
b. kılış- 114-7
bękle- a) *korumak*
b. -di 52-2, 176-2
b. -gen 52-3
b) *öğrenmek, hıfzetmek*
b. -di 176-2, 210-6
bęklen- *korunmak*
b. -di 173-6
bèl *bel*
b. 28-6, 170-2
b. -in 179-1, 184-5
b. -ini 179-7
bèl dęstarı *izar, çarşaf*
b. d. 28-6, 170-2
bęlgü *işaret, alâmet*
b. -si 74-8
bęlgüle- *işaretlemek*
b. -di 13-8
bęlgülüg *belli, belirtili*
b. kıl- 74-1, 82-5, 103-7
bęlgür- *belirmek*
b. -di 184-8
b. -miş *(part.)* 95-3
bęlgürt- *belirtmek*
b. -di 70-1, 73-6
bęlgüsüz *belirsiz*
b. -16-5, 16-6, 29-3, 30-4, 30-5, 36-4, 76-5, 90-6, 106-7, 214-2, 214-4, 228-3, 230-6
b. -ni 86-8
bèr (~bir?) *muhatap, eş*
b. -i 89-2 (kęlelci b.), 113-4 (otruş b.) 118-7 (kęriş b.)
bèr- a) *vermek*
b. -di 4-3, 4-7, 5-5, 7-8, 9-5, 9-6, 10-1, 10-3, 11-6, 11-7, 12-3., 12-4, 13-2, 14-4, 16-5, 17-3, 18-1, 21-1, 21-5, 21-8, 22-2, 22-6, 22-8, 23-4, 23-5., 24-2, 25-3, 25-6, 25-7., 27-4, 27-7, 31-2, 32-1, 32-8, 33-1, 34-2, 42-4, 43-4, 45-2, 45-3, 45-8, 47-8., 48-3, 51-5, 52-2, 54-5, 54-8, 55-1, 55-7, 56-2, 57-1., 58-3, 60-8, 61-1, 61-7, 62-1, 65-2, 71-5, 72-7, 74-6, 81-2, 81-8, 82-1, 84-1, 84-8, 85-6, 85-8, 86-5., 87-2, 87-3, 87-7, 89-3., 90-4, 95-1, 95-4., 96-1, 96-7, 98-3, 99-3, 99-6, 100-5, 100-6, 101-4, 102-5, 104-1, 104-8., 105-3, 106-1, 106-6, 107-4, 110-7., 112-2, 112-4, 115-5, 117-8, 123-2, 123-7, 125-5, 130-4, 137-5, 137-6, 137-7., 176-8, 192-6, 193-8, 210-8, 212-3, 217-1, 218-7
b. -sün 107-8, 117-3
b. -ü 115-5
b. -medin 175-5
b. -mezdin 212-6
b. -gen 51-7, 96-3, 112-4
b. -medi 115-8, 167-4
b) *yardımcı fiil olarak*
b. -di 3-1, 4-2, 4-6, 11-5, 11-7, 12-8, 15-8, 16-4, 23-4, 27-7, 30-1, 35-6, 37-7, 39-6, 40-5, 40-6:, 46-3, 47-4, 50-8, 51-1, 52-3, 56-2, 59-5, 59-6, 76-7, 78-2, 79-7, 86-3, 90-3, 90-4, 92-6, 94-7., 98-5, 99-4, 99-5, 99-6, 100-1, 100-5., 102-5, 106-2., 106-3, 107-1, 123-5, 124-7, 190-6, 203-4, 208-7.
b. -diler 168-5
b. -mişini 16-5, 22-6

b. -mek 4-8, 208-6, 208-7, 211-2, 214-7
bereket A *bereket*
b. 117-3, 177-5
beri *beri, ... den beri*
b. 157-1
berici *veren*
b. 31-6
beril- *verilmek*
b. -ür 53-8
b. -gen 47-8
b. -miş 21-2, 74-4, 81-2
berim-alım *alış-veriş*
b. a. 118-3
beriş- *verişmek, y.f.*
b. -ti 110-2, 125-5d
b. -tiler 194-5, 195-8,
b. -196-4, 196-5, 198-5d, 202-3d, 203-1d, 204-1, 205-6d
berk *sağlam*
b. 16-3, 20-3, 30-5, 33-6, 59-6, 94-3, 96-1, 181-3, 182-5, 213-5, 214-1, 218-7
berki- *sağlamlaşmak*
b. -di 158-8, 169-1
berkit- *sağlamlaştırmak*
b. -ti 31-1, 33-3d, 43-2, 70-3d, 92-2d, 95-2d, 169-1
berkle- *sağlam yapmak*
b. -di 218-7
bermek *verme, bağış*
b. 12-4, 23-6., 31-2, 45-8, 119-3, 169-4, 211-2, 214-1, 220-4
b. -ni 178-6
b. -ge 147-6
berne *armağan, hediye*
b. 10-3, 10-4, 55-7., 58-4, 175-1, 209-1
b. -ni 82-2, 173-7
b. -de 130-8
b. -din 23-8
b. -si 35-4
b. -sin 27-7
bertük *bere, kırık, çıkık*
b. 72-5
bertükçi *sınıkçı, kırıkçı*
b. 72-5
berü *beri, buraya*
b. 123-2, 228-4
besi *aile (ferdleri)*
b. -leri 26-5, 75-6
b. -lü 53-8
beslegü *aile (ferdleri)*
b. 53-8
besre F ? *öne (pişre ?)*
b. 134-7
beş *beş*
b. 77-1.
beyᶜ A *satış*
b. -ni 50-8
b. -i *(iy.)* 175-5, 212-6
beyān A *açık(lama), belli*
b. ḳıl- 86-8
beyᶜat A *ticaret*
b. ḳılış- 204-5
beyt A *beyit*
b. 80-8, 133-4, 178-7
b. -ni 80-8, 178-7
beze- *süslemek*
b. -di 4-2, 78-1, 100-1, 101-6, 103-7, 106-3, 227-2, 230-8
b. -yü 72-5, 84-8, 98-6, 100-5.
bezek I) *süs*
b. 194-4, 227-3
b. -in *(ak.)* 35-8
b. -lig 80-5
bezek II) *sıtma nöbeti, ateş*
b. 1-1
b. -din 1-1
b. -lig 152-4
b. -lü 1-1
bezen- *süslenmek*
b. -di 167-7, 174-4, 190-5, 192-7, 194-4
b. -miş 84-4, 84-7, 92-8

bẹzgek *sıtma nöbeti, ateş*
b. 25-5, 25-6
b. -i *(iy.)* 21-3
b. -lü 1-1
bıçaḳ *bıçak*
b. -nı 35-8, 37-4.
bıḳın *bel, böğür*
b. 73-1
b. -ı*(iy.)* 132-4
b. -lu 89-4
bıraḳ- *bırakmak*
b. -dı 18-6, 59-5
b. -ı bėr 59-6
b. -mış 18-7
bıraḳıl- *bırakılmak*
b. -mış 59-5
bıṣġır- *gülümsemek*
b. -dı 179-4
bıṣḳır- *gülümsemek*
b. -dı 141-1, 144-3
bıṣḳırış- *gülümseşmek*
b. -tı 113-1
bışıġ olgun, *tecrübeli*
b. 85-2, 85-3
bıyık *bıyık*
b. -nı 58-7
b. -ı *(iy.)* 144-7
b. -ın *(iy.ak.)* 58-7
b. -larını 87-7
biç- *biçmek*
b. -esü 8-8.
biḳe A *sana*
b. 66-1
bil- *bilmek*
b. -ür 33-6
b. -dim 190-3
b. -di 37-7, 44-4, 48-8, 132-3, 136-1, 172-1, 183-4, 184-3, 186-3, 219-2., 222-2
b. -gil 175-7
b. -ginçe 175-7
b. -gen 210-1
b. -mez 53-7 *(y.f.)*
b. -medi 16-1, 153-7
b. -mesün 171-5
b. -medin 199-1.
b. -meyin 2-2
b. -mezge 199-3
b. -mek 208-1, 212-2
b. -mekdin 48-8.
bildür- *bildirmek*
b. -di 2-8, 13-2, 13-8, 14-5, 32-1, 32-3, 33-1, 56-7, 65-2, 82-3, 115-7
b. -mek 68-1, 210-4, 212-2, 214-5
bile *beraber, birlikte*
b. 115-6, 117-8, 118-1, 118-3
bilek *bilek*
b. 110-3
b. -ini 82-6
bilezük *bilezik*
b. ḳat- 98-6
bilgen *âlim, bilgin*
b. bol- 210-1
bilig *bilgi, bilim*
b. 134-1
b. -ni 180-4
b. -din 17-3
b. -i 170-3
b. -inge 167-8
b. -lerni 184-3
biliglü *bilgin, âlim*
b. bol- 181-6
b. ḳıl- 90-7
biligsiz *bilgisiz, câhil*
b. 86-1, 199-3
biligsizlik *bilgisizlik*
b. -din 163-6
bilinmiş, *meşhur, tanınmış*
b. 198-4
billāhi A *Allah'a*
b. 232-6
bilmek *ilim, bilim*
b. -din 48-8.
bilmez *cahil (lik)*
b. -ge 199-3

bilmezlik *cahillik*
b. -ge 86-1
bịnā A *yapı, bina*
b. -nı 71-6
b. -lar 206-2
bịniş- *binişmek*
b. -di 117-8
bir *bir*
b. 30-6, 37-6, 41-3, 50-1, 53-5, 62-4, 65-5, 98-7, 100-3, 102-6, 107-7, 108-2, 111-6., 111-7, 119-8, 122-5, 123-7, 127-6, 131-2, 140-2, 140-8., 148-5, 154-3, 157-1, 163-4, 165-6, 167-2, 168-3, 185-5., 188-6, 190-7, 194-6., 207-7, 228-2
b. ḳıl- 58-1
b. -i *(iy.)* 62-5
b. -i biri birle 122-8
b. -i biringe 70-8, 126-7, 138-4, 196-5, 197-1, 197-6., 198-5, 200-3, 202-7
b. birindin 103-4, 196-8
b. biri soŋınca 97-4, 114-7, 121-6, 194-8., 197-8, 202-4., 207-3
b. -i biri üze 112-5
bir (~bėr ?) *muhatap, eş*
b.-i 89-2 (ḳelelci b.), 113-4 (otruş b.), 118-7 (ḳeriş b.)
birik- *birlikte yapmak*
b. -ti 117-8
biriktür- *toplamak*
b. -di 149-4
birin birin *birer birer*
b. b. 104-3, 190-7.
birle *ile*
b. 3-7., 4-2, 5-1., 5-2, 12-4, 14-2., 15-6, 17-7., 21-5, 24-5, 30-4., 33-4., 36-3, 36-4, 41-2, 41-4, 41-5., 42-8., 46-8, 47-4, 47-6, 50-2., 50-7, 50-8, 52-2, 52-5, 52-8, 55-5, 59-1, 59-7, 59-8., 62-5, 64-2, 67-4., 69-3, 70-2, 72-2, 74-2, 76-1, 76-7., 77-4, 79-1, 81-1, 81-6, 84-4., 84-7, 85-2, 86-8, 87-8, 91-5, 92-7, 92-8, 100-1, 100-2, 101-6, 102-3, 102-7, 104-3, 105-2:., 106-4, 106-6, 107-2, 107-3, 108-2., 108-3:, 108-4::, 108-5, 108-6, 108-7, 108-8:, 109-1., 109-2:, 109-3, 109-4, 109-5:., 109-6., 109-7:., 109-8:, 110-1:, 110-2., 110-3:, 110-5., 110-7, 110-8., 111-5:, 111-6., 111-8:, 112-1, 112-2, 112-6., 112-8:, 113-1:::, 113-3:., 113-4:, 113-5:, 113-6, 113-7::., 113-8:, 114-1, 114-2., 114-3, 114-4:, 114-5:.,114-6, 115-3, 115-4., 115-5., 115-6:, 115-7:., 115-8., 116-1, 116-3., 116-4, 116-5:, 116-6., 116-7, 116-8, 117-1: 117-2, 117-5, 117-6, 117-7:, 117-8:, 118-1., 118-2:, 118-3:, 118-4., 118-5:., 118-6, 118-7:, 119-1:, 119-2:, 119-3., 119-4., 119-5., 119-6::, 119-7:, 119-8:, 120-1:., 120-2., 120-3, 120-4:, 120-5:, 120-6:, 120-7., 120-8::, 121-2, 121-3, 121-4, 121-5:, 121-7:, 121-8, 122-1:, 122-2., 122-3, 122-4., 122-6, 122-7:, 122-8., 123-1., 123-2., 123-4, 123-5:, 123-6, 123-7., 123-8, 124-1:, 124-2::, 124-3., 124-4::, 124-5:, 124-8, 125-1, 125-2, 125-3., 125-4, 125-5::, 125-6, 125-7., 125-8., 126-1, 126-2, 126-3, 126-4., 126-6, 127-2., 127-3, 127-5, 129-3., 129-5, 130-5., 132-4, 132-7, 135-8, 136-1, 136-5, 137-8., 138-7, 139-8, 140-2, 142-7, 144-2., 144-4, 145-8, 147-1:, 147-6., 148-2, 149-2, 149-4., 149-8, 150-2., 151-7.,

152-1, 152-4, 152-8, 153-1, 153-6., 165-2, 165-6, 166-6., 166-7, 167-1., 167-2, 168-2, 168-7, 169-1., 169-4, 169-7., 170-3, 171-7:, 174-7., 175-1., 175-3., 175-5:., 176-6, 176-7, 177-5, 177-6, 178-2., 178-5., 178-8, 179-4, 179-5, 179-6, 180-2., 181-2, 181-7., 182-6, 183-3, 183-5., 183-6., 183-8, 184-5, 184-6, 185-6, 186-3, 186-7, 187-4, 188-6, 188-7, 190-5, 191-5., 191-7., 192-1, 192-7, 193-6, 194-3, 194-4, 195-7, 196-7, 197-7, 198-4, 198-8, 200-6., 204-4, 204-5, 204-7, 207-2, 207-8., 208-1, 208-5, 209-1., 209-2, 209-3., 209-4, 209-8, 210-3., 212-3., 215-4, 216-7, 217-2, 217-6., 219-4, 225-4, 231-8, 233-2, 233-7

birle- *(Tanrıyı) bir saymak*
b. -di 94-8

bişmil ḳıl- *boğazlamak*
b. ḳ.-dı 105-8

bismillāh A *Tanrı adıyla*
b. tė- 227-4

biş- *olgunlaşmak, pişmek*
b. -di 26-6t, 44-2, 159-5, 165-3
b. -miş et 65-3

bişür- *pişirmek*
b. -di 7-7, 233-5, 236-5

bi̱t *bit*
b. ėt- 99-1

bi̱ti- *yazmak*
b. -di 6-1, 62-1, 84-8., 86-3, 86-4., 92-3., 95-7, 128-6., 130-1, 132-2, 208-8, 228-3, 230-3., 230-8
b. -yü bėr- 86-3, 98-5
b. -gen 92-4,
b. -mek 124-1, 208-4, 208-8
b. -mekge 5-5
b. -mekde 124-1

bi̱tig *kitap, mektup*
b. 7-3, 71-8, 74-2, 90-1, 161-5, 162-1, 181-4, 109-1, 199-4
b. -ning 70-1, 74-2
b. -ni 7-3, 10-8, 39-6, 40-8, 61-1, 84-8., 97-9, 228-3
b. -ge 31-7, 42-4, 95-7
b. -de 102-4
b. -din 130-1
b. -i *(iy.)* 86-4., 98-5
b. -ini 74-2
b. -ler 35-3, 205-4, 207-3
b. -lerni 35-3, 113-6, 114-8, 121-6

bi̱tigleş- *mektuplaşmak*
b. -ti 109-1
b. -tiler 195-1

bi̱tit- *yazdırmak*
b. -ti 5-5

bi̱tür- *(iş) bitirmek, yapmak*
b. -di 61-6
b. -ü bėr- 96-3
b. -esügin 61-6
b. -esügini 61-6
b. -mişdin song 158-7
b. -ü bėrgen 96-3
b. -mek 61-6
b. -meklik 96-4

bi̱türmeklik *(iş) bitirme*
b. 96-4

biz *biz (1. ç. şahıs zamiri)*
b. 27-2
b. -ge 35-4, 39-3
b. -din 35-4

bi̇zār F *tasasız, dertsiz*
b. bol- 179-1
b. ḳıl- 1-7, 64-6

bi̇zārlıḳ *münakaşa*
b. ḳılış- 205-6

bo̱ḍaġ *boya*
b. 233-3

boḏun *halk, kavim*
b. -lar 3-5, 19-1, 23-8, 63-5, 98-4, 123-4, 124-6, 132-3, 139-5, 149-6, 150-1, 152-6, 157-2, 171-8, 185-1, 191-4
b. -larnı 66-4, 72-3, 87-1, 183-6
b. -larġa 14-2., 73-4
b. -lardın 131-2, 157-1
boġ- *boğmak*
b. -dı 83-4
boġaz *boğaz*
b. -ı üze 37-4
b. -ınca 136-7, 136-8
boġazla- *boğazlamak*
b. -dı 66-6, 105-8
b. -ġu 56-3, 105-8
b. -maḳ 106-1
boġış *boğum eklem*
b. 160-6.
boġşun- *(kemik eklem yerinden) çıkmak*
b. 160-6
boġul- *boğulmak*
b. -dı 158-2
b. -mış 83-5
boġun *eklem, mafsal*
b. 160-6
boġuzlaş- *boğazlaşmak*
b. -tılar 195-4
boḳurda- *fokurdamak*
b. -dı 229-7
bol- *olmak*
b. -ur 35-4
b. -dum 62-1, 62-2
b. -dı 1-1:., 1-3:, 1-4, 1-8, 2-7, 3-4., 3-5:, 3-7., 3-8, 4-4, 5-3, 5-7, 8-1, 8-2, 8-8., 10-4., 11-3, 12-4, 12-6, 14-2, 14-6, 15-1, 15-3., 15-4, 16-7, 17-3, 21-6, 22-8, 24-8, 25-1, 26-4, 26-6, 27-5, 27-6, 28-8., 29-2., 29-8:, 30-8, 31-3, 31-6, 31-7, 31-8, 33-7, 34-2, 34-6, 35-3, 37-5, 37-8, 38-4, 38-5, 39-3, 39-4, 41-7, 42-1:., 42-5:., 43-7, 47-7:, 48-6, 48-7, 50-1, 51-8., 52-1, 52-6, 53-8., 54-3, 55-4, 56-2, 56-5, 59-4, 60-3, 61-6, 62-8, 63-5., 64-4, 73-8, 76-8., 77-3, 85-6, 93-7, 98-8, 99-2, 101-3, 102-3, 105-8, 112-4, 113-1, 116-2., 116-3, 127-4, 127-5., 127-7, 128-5., 130-5:, 131-2, 132-3, 132-4, 132-8, 133-5, 133-6, 134-1., 135-2, 137-8, 138-1, 138-4, 140-1., 140-2, 140-6., 142-2, 142-6, 142-7, 142-8., 143-4, 143-5., 143-7, 144-2, 144-4, 145-1, 145-3, 145-4., 145-5, 145-8, 146-4, 146-5:., 146-6:, 146ek-1, 146-ek-2, 147-1, 147-3, 147-5, 148-1, 148-6, 150-4, 150-7, 150-8:, 152-5, 152-8, 153-1, 153-6., 153-7, 154-1., 155-5., 155-8, 156-8, 157-1, 158-4., 158-6., 158-8, 159-1, 159-2, 160-2, 160-4., 161-8., 162-1, 162-4., 162-5., 162-6, 162-7., 162-8, 163-2., 163-3., 163-4:, 163-5., 164-1., 164-2:, 164-3:., 164-4:, 164-5:., 164-8:, 165-2, 165-5, 166-5, 166-6, 166-7, 167-2., 167-4, 167-5, 167-8., 168-3., 169-1, 169-2, 169-3, 169-8, 170-1., 170-3, 170-4, 171-1, 171-5., 171-8:, 172-2:, 172-6, 172-7, 173-1, 173-4, 174-3, 174-5, 174-8., 175-2, 175-5., 175-8, 176-3,76-8, 177-1, 177-4, 178-4, 178-5., 178-7, 178-8., 179-1, 179-2, 179-5, 179-6., 180-7, 180-8, 181-2, 181-3, 181-5., 181-6, 181-8, 182-3., 182-4, 182-7., 183-4, 183-7, 183-8, 184-2:, 184-6, 184-7, 185-1, 185-2., 186-2, 186-7, 186-8, 187-1, 187-3., 187-5.,

187-6, 188-1, 188-4., 188-5, 188-8, 189-2., 189-6:, 190-2, 190-4, 190-6., 190-7, 190-8, 191-4, 191-5, 191-6, 192-2, 192-4, 193-3., 193-6, 194-6, 195-7, 197-4, 197-6, 198-5:, 199-5, 199-6, 199-7, 200-5., 201-5, 202-4, 203-1., 203-7, 205-1, 206-3, 207-5, 208-2., 209-3, 210-1, 214-2:, 214-4, 215-3, 215-4, 215-5, 215-8, 216-5, 216-6, 217-5, 217-6, 218-5, 219-1:, 219-2, 219-4, 220-4, 220-8, 221-1, 221-5, 221-6, 222-1, 222-7, 223-7, 223-8, 224-2, 224-4, 224-8, 225-1, 225-2, 225-4, 225-6, 225-8, 226-2, 228-6, 235-1, 235-2, 235-5, 236-1., 236-3, 236-7, 237-5, 237-6, 237-7, 238-1, 238-2., 238-3, 238-6

b. -dılar 102-4, 114-6, 130-2, 137-3, 139-1, 144-8, 147-4., 150-1, 165-6, 176-5, 194-7, 207-2

b. -ayın 104-8

b. -sun 66-1

b. -ġan 112-4

b. -ġu 191-4

b. -mış 1-4, 59-1, 90-5

b. -mas 31-7,

b. -madı 35-3, 149-2, 214-4

b. -maḳ 210-4

boldur- *yapmak*

b. -dı 8-4

boluş- *oluşmak, (işe) koyulmak, girişmek*

b. -dı 111-1, 113-6, 193-6

b. -tılar 196-5, 201-6, 205-1

bolut- *türetmek, îcat etmek*

b. -dı 6-7

borç *borç*

b. 3-1, 18-1, 18-2, 54-5, 104-6, 108-5, 204-7, 211-5, 222-3

b. -nı 3-1, 104-6,

b. -a 124-5

b. -dın 1-7., 64-6

b. -ını 108-5

borçlaş- *borç etmek*

b. -dı 124-5

borçlu *borçlu, borcu olan*

b. -ġa 30-1

borlaḳ *(sık yapraklı genç ve gür) ağaç*

b. -lar 145-1

bos *ahmak, aptal*

b. -ḳa koş- 205-2

bostan F *bahçe*

b. -lar 145-1

boş *boş*

b. ḳıl-106-3

boşa- *salıvermek, boşamak, âzâd etmek*

b. -dı 25-6, 69-2, 84-1

b. -ġucı 84-2

b. -mışdın soŋ 115-2

b. -madı 27-1

b. -maḳ 69-2

boşan- *boşanmak*

b. -ıp bar- 158-2

boşlaġ *(başı) boş, âvâre*

b. ḳıl- 101-8

bota *deve yavrusu*

b. -sın 7-2

botlacı *gebe (deve)*

b. ḳıl- 8-3

boy I) *boy, boyun*

b. bėrme- 167-4

b. süme- 190-5

b. -a yęt- 26-6

b. -ġa yęt- 44-1, 44-2, 116-7

b. -ı *(iy.)* 88-4

boy II) *beniz, renk*

b. 25-1

boya- *boyamak*

b. -dı 85-7, 128-2, 233-2

boyaġlu *boyalı*

b. bol- 188-5

boynaġuluḳ *itâatsizlik*
b. ḳılış- 110-5, 170-1
boyun *boyun*
b. alış- 117-1
b. bèr- 123-2
b. sü- *'uymak, itâat etmek'*
b. s.-di 6-2, 31-4, 34-1, 49-1, 88-3, 99-5, 161-2, 214-3
b. s.-gen 49-2
b. s. -medi 203-8
b. sümek 49-1 *'itâat'*
b. sümezlik 223-1 *'itâatsizlik'*
b. -nıġa 79-8
b. -nınġa 170-1, 146ek-2
boz *boz*
b. bol- 162-4, 164-1
boz-*bozmak*
b. -dı 11-2, 13-3, 22-6, 50-8, 114-4, 173-3
b. -a sözle- 50-1
b. -ar *(part.)* 6-8, 50-2
bozġun *bozucu, tahripkâr*
b. er 22-5
bozġunluk *yanlış, saçma*
b. ḳıl- 27-5
bozluḳ *bozluk, grilik*
b. 162-4
bozuḳ *bozuk*
b. ḳıl- 17-7, 27-5
bozul- *bozulmak*
b. -dı 135-1, 155-7, 173-2, 187-6, 197-6
bozuş- *birbirini bozmak, nakzetmek*
b. -tı 114-4, 197-6
böget *büğet, gölcük*
b. 158-1.
bögsül- *yarılmak, açılmak, yırtılmak*
b. di. 158-1
bökürci (~bükürçi) *yatalak*
b. bol- 11-3, 11-4
bölük *bölük, parça*
b. 17-3, 202-5
b. b. bol- 164-8, 173-1
b. b. ḳıl- 78-5, 88-8, 159-4
börük, *börk*
b. 77-6, 234-5, 236-6
bötüm *ekşi (yüz)*
b. yüzlüg bol- 179-6
böyük *yüksek, büyük*
b. 11-6
b. -din 160-4
bu *bu, o*
b. 3-8, 8-5, 12-4, 13-1, 13-4, 13-8, 14-7, 15-7, 22-3, 22-7, 23-1, 23-4, 24-2, 55-7, 61-6, 71-1, 72-3, 72-5, 74-2, 89-2, 110-4:, 125-7, 125-8:, 127-1., 127-2., 127-8, 130-4, 139-4, 140-5, 163-1, 181-1, 182-8
b. -larnı 229-2
bud *but, bacak*
b. -ı *(iy.)* 210-2
buda- *budamak*
b. -dı 66-3, 66-7
budaḳ *dal*
b. 169-3
b. -ları 179-3
budaklan- *çatallanmak, yayılmak*
b. -dı 154-8, 166-3
buġday *buğday*
b. -ġa 31-2
buġra *erkek deve, buğra*
b. 8-3., 203-7
buḳaġu *bukağı*
b. -lar 90-2.
buḳaġula- *bukağılamak, zincire vurmak*
b. -dı 102-4
buḳaġulan- *zincire vurulmak*
b. -mış 87-2
bul- *bulmak*
b. -dı 5-6, 8-8:, 9-1, 26-4, 27-3, 52-1, 59-2, 116-4, 143-7, 155-2, 165-4, 186-3, 208-3, 210-4, 215-6, 216-3, 217-7, 218-8, 219-6, 223-7

b. -ġucı 74-5
b. -maḳ 74-5
bula- *bulaştırmak, bulamak*
b. -dı 62-8
bulġa- *bulamak, bulaştırmak*
b. -dı 65-4, 70-2, 70-6, 75-1, 79-6, 86-2, 97-6, 106-6
bulġaḳ *karışıklık, fitne*
b. -nı 47-2
bulġan- *birşey sürünmek, bulanmak*
b. -dı 156-2, 165-6, 168-7, 168-8., 171-2, 172-7, 186-5
bulġanuḳ *bulanık*
b. 138-8
b. bol- 171-5
b. ḳıl- 76-2
bulġaştur- *örtmek*
b. -dı 77-6
bulġaşuḳ *kapalı, karışık*
b. bol- 187-5
bulıt *bulut*
b. 25-5, 38-2, 39-3, 54-3, 157-5., 161-1., 174-5:
b. -nı 3-2, 93-8, 215-7
b. -ḳa 215-7
b. -larnı 39-5, 55-3
b. -luġ 54-3
bulıtlan- *bulutlanmak*
b. -dı 190-2
bulna- *esir etmek*
b. -dı 180-4
bulun *tutsak, esir*
b. 25-7
b. -nı *25-6*
bulun- *bulunmak*
b. -madı 48-7
bulunluk *esaret, tutsaklık*
b. -ġa 209-8
bulut bulut
b. 14-7, 14-8, 190-2
b. -nı 3-2
b. -lar 14-8
bụrd F *kumaş*
b. 99-8
burtar- *(yüz) ekşimek*
b. -dı 77-2
burtart- *(yüz) ekşitmek*
b. -dı 77-2
burun I) *burun*
b. -ın (burnın) *(ak.)* 135-3, 173-5
b.-ınġa 213-4
bụrun II) *önce*
b. 88-7., 212-6, 214-5, 214-6
burunduḳ *burunsuluk*
b. 94-2k
burunḳı *önceki*
b. 196-1
buş- *kızmak, öfkelenmek*
b. dı 166-4
buşruġ *dargınlık, öfke*
b. -ın (ak.) 4-8
buştula- *müjdelemek*
b. -dı 72-2
buştulaş- *müjdeleşmek*
b. -tılar 196-4
buşuḳ *öfke*
b. 208-2
but *bacak, but*
b. -ı (iy.) 63-4, 210-2.
butaḳ *dal*
b. 169-3, 193-2
b. ları 145-1
buyur- *buyurmak, emretmek*
b. -dı 15-1, 62-4, 88-7, 105-1, 141-4, 180-6
b. -u işaret ḳıl- 41-8
buyruḳ *buyruk, emir*
b. 87-7, 131-3
b. -ını 140-7
b. -ınġa 31-4, 123-2, 214-3
b. -ınca 145-8
buyurun- *buyurmak, emretmek*
b. -di 30-5

bükri *büğrü, bükülmüş*
b. bol- 99-2, 161-8
büksül- (*bkz.* bögsül-) *yarılmak, açılmak*
b. -di 158-1
büktür- *bükmek, kıvratmak*
b. -di 37-5, 52-7
b. -mek 37-6
büktürül- *(ip) gerilmek*
b. -di 158-8
bükürçi *bkz.* bökürçi
bükürtmek *hedef, nişâne*
b. -ge 45-5
bülgü- *fışkırmak, kaynamak*
b. -di 171-3
b. -yü çıḳ- 156-3
bürçek *pürçek, iki kulak arası*
b. -inge 232-5
bürüncük *bürüncek, örtü*
b. 81-1, 131-8, 170-5, 174-7
büryān F *kebap*
b. -nı 233-5
büt- *inanmak*
b. -di 33-3
bütmegen *kâfir, zındık*
b. 235-1
büyük *büyük*
(*bkz.* böyük)

C

cafā A *eziyet, cefa*
c. 223-4
canabaṭlıġ *cünup, pis*
c. bol- 3-7
can F *can*
c. 193-7, 193-8
c. -ı *(iy.)* 143-3
cavab A *cevap*
c. 45-3, 45-6, 104-1, 203-1, 202-6
c. -ī *(iy.)* 55-2
c. -ın *(iy. ak.)* 55-1
caza A *ceza*
c. 169-4
cedel A *çekişme, tartışma*
c. ḳılış- 199-3
celd A *atik, çevik*
c. bol- 169-3, 189-6
cem^{c} A *toplama(k)*
c. bol- 130-2, 150-1 191-4
c. ḳıl- 101-2, 148-1
ceride A *defter, dîvan*
c. 6-2
cid A *gayret, çaba*
c. ḳıl- 169-2
cima^{c} A *(kadınla) birleşme*
c. 234-3.
c. ḳıl- 17-2, 30-3, 58-1, 109-8, 111-1, 113-7, 114-8, 191-7, 207-7
cinslik *benzeşme*
c. ėdiş- 113-5
cirimsimük ? *mendil, havlu*
c. 178-8
civanmardlıḳ *cömertlik*
c. -dın 53-8
cuhud A *Yahudi*
c. bol- 187-1
cuğurrāt A *paslı (?)*
c. bol- 10-4
cüft F *çift, iki tane, eş*
c. bol- 147-4
c. ḳıl- 46-2
c. -i *(iy.)* 35-8
cüftlen- *evlenmek*
c. -di 186-6
cüftlendür- *evlendirmek*
c. -di 8-6, 27-2, 97-7.
cüftleş- *birleşmek*
c. -tiler 203-2
cüftlük *çift olma, birleşme*
c. ėdiş- 122-4
cümle A *toplam, yekûn*
c. ḳıl- 28-1

Ç

çadır *çadır*
ç. 190-2
çağır *şarap*
ç. 84-2, 93-7
ç. -nı 93-7, 112-7
çak- *(çakmak) kıvılcım vermek*
ç.-madı 10-4
çakır *çakır*
ç. 164-4
çakır kuş *doğan*
ç.k. 156-4
çakır- *çağırmak*
ç.-dı 39-6, 94-2, 168-6
çakla- *takdîr etmek, üleştirmek, tevzi etmek*
ç. -yu bèr- 52-3
çaklu *ölçülü*
ç. kıl- 75-7
çakmak *çakmak*
ç. 10-4
ç. -nı 10-4, 62-3
ç. -dın 62-3
çakrış- *bağırışmak*
ç. -tılar 129-8, 204-3
çal- *çalmak, hırsızlık etmek*
ç. -a al- 113-5
çala *çala, yarım yamalak*
ç. bişür- 233-5, 236-5
çalış- *biribirine çarpmak*
ç.-tı 145-3
çalma *sarık*
ç. 94-3, 145-7, 165-7, 184-1
çalpa- *çapraştırmak*
ç. -dı 228-3
çalpaklık *apık-sapık*
ç. kıl- 172-3
çanak *kadeh, bardak*
ç. -nı 24-3
çanka *çan*
ç.-nı 230-1
çap- I) *el vurmak*
ç. -tı 83-8, 104-7
çap- II) *(at) koşmak*
ç. -tukda 79-8
çaptur- *koşturmak*
ç. dı 42-6, 43-2, 210-3
çaray *rızık, tayın*
ç. 138-4, 213-2
çārdek *bkz.* çerdek
çat- I) *çatmak, buruşturmak*
ç. -tı 66-7
çat- II) *telif etmek*
ç. -dı 81-5
çat- III) *(söz) uydurmak*
ç. -dı 98-6., 106-7, 138-3, 140-5., 150-3, 188-4
ç. -mış *(part.)* 150-4
çat- IV) *süslemek*
ç. -tı 178-2
çatıl- *uydurulmak*
ç. -mış *(part.)* 84-6
çatuk *toplanmış*
ç. 138-4
çavlu *apaçık*
ç. 53-8
çavşeş- *bkz.* çevşeş-
çayna- *kemirmek, çiğnemek*
ç. -p 183-2
çaynam *lokma, parça*
ç. 83-4, 228-2
çek Tib. *sınır, hat*
ç. -ini 114-6
çek- *çekmek*
ç. -di 37-4
ç. -ip 129-4
çeke I) *hareke, nokta*
ç. ur-31-7, 80-1
çeke II) *çivi, mıh*
ç. 73-8
çekeg *kulp*
ç. -lig 91-5
çekle- *çizmek, işaretlemek*
ç. -di 144-7
çerdek F *asma, barana*
ç. -ge 77-8

çerig *asker, ordu*
ç. 159-5., 174-8, 221-1
ç. -ni 65-1, 104-1, 221-2
ç. -ge 36-2
ç. -i *(iy.)* 3-7
ç. -ini 29-7
çerig-ḳara *askeri kuvvet, ordu*
ç.ḳ. 174-8
çermen- *çemrenmek, paçayı sıvamak*
ç. -di 74-1, 170-8
çerp F *ağır*
ç. bol- 168-3
çetük *kedi*
ç. 27-8, 134-4., 172-3
çeşmę F *çeşme, pınar*
ç. -din 156-3
çevrül- *dolaşmak, dolanmak*
ç. di 98-2, 188-7
ç. -ü 115-2, 176-5
çevrün- *devretmek, dönmek*
ç. -di 50-1
çevşeş- *sır söyleşmek, fısıldaşmak*
ç. -di 125-1, 149-6
ç. -diler 201-5, 205-3
çevür- *çevirmek, değiştirmek, döndermek*
ç. -ür 123-4
ç. -di 49-8, 76-8, 100-4, 112-3, 163-4, 210-5
ç. -e (evre çevre baḳ-) 168-4
çığay *yoksul, fakir*
ç. 133-1, 144-2
ç. bol- 14-6, 15-1, 26-4, 39-4, 132-8, 144-2, 145-4, 154-4
çığaylıḳ *yoksulluk, fakirlik*
ç. 132-8, 145-4
çığmalanmış *belirsiz, mücmel*
ç. -nı 86-8
çığrıl- *buruşmak*
ç. -dı 157-1, 161-8, 168-1, 173-2, 182-4, 237-2ç, 238-1
çıḳ- *(dışarı) çıkmak, yükselmek*
ç. dı 14-1, 38-5, 76-4, 84-4, 111-7, 114-2, 131-2, 137-4, 144-7, 149-6, 156-3, 156-6., 160-6, 160-7, 167-8, 171-6, 175-3, 175-8, 181-7, 183-4, 183-7:
ç. -dılar 60-3
ç. -ıp 113-3, 197-1
ç. -maḳ 111-8
çıḳar- *çıkarmak*
ç. -dı 1-7, 6-6, 7-2, 8-5, 12-6, 16-2, 19-3., 19-5, 60-2, 62-3, 68-1, 93-6, 102-5, 106-4, 125-6., 135-4, 136-5, 145-1, 145-5, 149-6, 150-7, 151-5, 165-7, 182-3, 183-5, 211-6, 224-1, 224-6
ç. -maḳ 196-3, 208-4, 211-6, 224-2
çıḳarıl- *çıkarılmak*
ç. -mış 80-3, 211-7
çıḳarış- *birbiriyle birlikte çıkarmak*
ç. -tılar 196-2
çıḳarmaḳ *çıkarma, ihraç*
ç. 196-3, 208-4, 211-6, 224-2
çıḳırdamak *gıcırtı, çıkır-çıkır ses çıkarma*
ç. -ı *(iy.)* 18-5
çıḳırtat- *gıcırdatmak*
c. -dı 18-4
çıḳlat- *(parmakları) çıtlatmak*
ç. -tı 227-2
çıḳmaḳ *(yola) çıkmak*
ç. 111-8
çıḳrışmaḳ *çığrışma(k), bağrışma(k)*
ç. 3-7
çındar *gerdanlık*
ç. 100-1, 169-8, 188-1
çındar- *incelemek*
ç. -dı 172-6
çındarış- *iyice hesap edişmek*
ç.-dı 113-8
çındaru *iyice, dikkatle, adamakıllı*
ç. 78-1, 82-8, 113-8
çıngra- *cangırdamak*
ç. -dı 230-4
çıpar *çapar*
ç. bol-163-2

çıraġ F *çıra, lamba*
ç. 154-5, 208-5
ç. -nı 2-4, 7-6, 99-1
ç'ız- *yazmak, çizmek*
ç. -dı 132-3, 144-7
çızıġ *çizgi*
ç. 144-7
çiçek *çiçek*
ç. 98-8, 168-5
çiçekle- *çiçek açmak*
ç. -di 13-5, 98-8
çoġ *güneşli yer*
ç. -da 176-8
çoġaş- *bağırıp çağırmak, gürültü yapmak*
ç. -tılaı 200-3
çoġla- *kötü söylemek*
ç. -dı 80-7
ç'oġlaş- *sövüşmek, ağız kavgası yapmak*
ç. -tı 108-4, 113-7, 232-1
ç. -tılar 129-8
çoġu *kötü söz, bağırışma*
ç. 80-7, 232-1
çoḳ- *toplanmak, yığılmak*
ç. -tı 237-2
çom- *suya dalmak*
ç. -dı 156-7, 160-5
çomrul- *kesilmek*
ç. -dı 159-8
çovaç ? *taç*
ç. 80-5, 97-6, 186-6
çök- I) *çökmek, oturmak*
ç.-ti 220-2
çök- II) *(kuş) dönerek uçmak, yükselmek*
ç. -di 83-1
çöker- *çöktürmek*
ç. -di 46-6
çökür- *çöktürmek*
ç. -gü 46-7 (tève çökürgü yer)
çöküş- *oturuşmak, birlikte oturmak*
ç. -ti 124-8
çömel- *çömelmek*
ç. -di 58-5
ç. -ü otur- 58-5, 218-4
çöp F *çöp*
ç. 56-4
çöplü *çöplü, pis*
ç. 56-4
çöz- *(saç) çözmek*
ç. -di 69-3
çözül- *çözülmek*
ç. -di 129-3
çuḳur *çukur*
ç. -ġa 212-4
ç'ulġan- *örtünmek, bürünmek*
ç. -dı 137-8, 140-2, 149-4, 174-7, 178-3, 223-1
çürü- *çürümek*
ç. -di 35-3, 46-5

D

dād F *adalet*
d. 24-2, 56-2, 198-5, 227-7
daġ *dağ*
d. -dın 191-2
daḳıl- *dağılmak*
d. -dılar 174-3
dam *duvar, yapı*
d. 159-1, 179-4, 187-6
d. -nı 87-5
d. -ġa 92-5, 92-6, 176-7
d. -ḳa 10-1
dan- *reddetmek, kabüllenmemek*
d. -dı 16-1, 151-7, 164-7
daṇg *tan, şafak*
d. 158-4, 172-3
daṇḳin *birer-birer, teker-teker*
d. 83-6
daṇgırḳa- *şaşmak, hayret etmek*
d. -dı 166-4
danış- *danışmak*
d. -tı 110-8
danışuḳ *müşâvere, danışma*
d. 47-5
d. -da 47-4

dānişmęnd F *bilgin, âlim*
d. 55-1
d. -din 222-6
dangsuḳ *tuhaf, acayip*
d. 5-4, 212-8, 212-8
dangsuḳla- *tuhafsınmak, acayip bulmak*
d. -dı 181-6, 208-3
dạp *yeter, kâfi*
d. bol- 1-8
dar *dar*
d. 149-4
dar- *dağıtmak, gidermek*
d. -dı 68-3
dạra- *taramak*
d. -dı 135-3
darġa- *dağılmak, ayrılmak*
d. -dı 190-1
d. -dılar 160-3, 174-3, 177-3
darıḳtur- *darıltmak*
d. -dı 14-3
darıl- *dağılmak*
d. -dı 182-2, 182-3
dārū F *ilaç*
d. ḳılın- 207-4
d. -nı 41-4, 144-8, 228-5
daş *taş*
d. -nı 50-6, 65-6, 135-6, 135-7
daşlu *taşlı*
d. 1-3, 1-3
dat- *tadına bakmak*
d. -tı 180-3
dạᶜvâ A *iddiâ, dâvâ*
d. 151-2
d. ḳıl- 113-1, 124-2, 140-7, 151-2, 165-3, 178-6, 204-4
d. -sı 22-6, 22-6
dạᶜvạt A *dâvet, ziyafet*
d. -ġa 99-2
dạvlạt A *devlet*
d. -nı 50-4
dạvạtlıġ *devletli, kudretli*
d. 50-4
dạy- *bkz.* dạymaḳ
dạya- *dayamak*
d. -yu ḳoy- 70-8
dạyın- *ayağı kaymak, sürçmek*
d. -ıp 173-4
dạyındur- *(b. -nin ayağını) kaydırmak, sürçtürmek*
d. -dı 24-8
dayınmaḳ *ayak kayması, sürçme*
d. -ın *(ak.)* 173-4
daymaḳ *sürçme, hata, suç*
d. 173-4
d. -ı 57-8
d. -ını 50-8
dęfᶜ A *red, inkâr*
d. ḳılın- 115-1
degindür- *ulaştırmak*
d. -di 51-1
degül *değil*
d. 71-8
dekmelen- *yuvarlanmak*
d. di 191-2
del- *delmek*
d.- di 92-1
dęlīl A *delil, belge*
d. 216-7
delü *deli*
d. 90-5
dęlük *delik*
d. 92-1
delülük *delilik*
d. -din 49-7
denge- *denkleştirmek*
d. -di 126-8
denget- *karşılaştırmak*
d. -ti 118-4
dęnglik *eşitlik*
d. 108-2, 113-4
dępnüş- *tepişmek*
d. -ti 123-4, 203-7
depnüşmek *tepişme*
d. 123-3
dęr *ter*
d. -ni 166-2

d. -din 182-2, 182-2
dèr- *dermek, toplamak*
d. -di 135-3, 173-5
dereçe A 1) *derece, rütbe*
d. 23-3
2) *merdiven basamağı*
d. -ge 192-4
dering *derin*
d. 26-1, 34-5, 158-5, 177-3
d. -ge 91-7
dèrkin *çevik, atik*
d. 113-4
dervîş F *yoksul, fakir*
d. 235-2
dèstâr F *sarık, havlu, tül*
d. 165-7, 165-8
d. -ı 170-2
d. -ını 28-6
d. -ınġa 178-8
dèstûr F *müsaade, izin*
d. 110-8, 214-8, 214-8
dèvât A *hokka*
d. -dın 215-6
devül *değil*
d. -ken 173-7
dıġlu *perdeli, mahrem*
d. bol- 127-7
dıḳaçlu *tıkaçlı, kapaklı*
d. 88-6
dıḳıl- *dolmak*
d. -dı 165-2
d. -ıp 165-2
dıḳlış- *zahmet ve sıkıntı vermek*
d. -dı 119-1
d. -tılar 141-7, 200-3
dın *nefes, soluk*
d. 172-2
dın- *dinmek, sözün arkasını getirememek*
d. -dı 171-1
dınçlıḳ *huzur*
d. -46-5
dındur- *dindirmek, dinlendirmek*
d. -dı 46-4, 97-8
dınglat- *tınlatmak*
d. -dı 18-3
dınluluḳ *dindarlık*
d. 190-4
dınta- *gezmek, dolaşmak* (*bkz.* dinte-)
d. -dı 98-2
dıy- *alakoymak, engel olmak*
d. -dı 12-7, 100-2
dıyānatlıġ *dindar*
d. 190-4
dıyıl- *çekinmek, geri durmak*
d. -dı 15-2, 21-2, 136-3, 185-5
dıyış- *çekinmek, geri durmak*
d. -dı 113-3
dik *dik*
d. 16-5
dik- *(şahit) dikmek, (vasî, veya şahit) göstermek*
d. -di 10-2, 62-5
dikil- *dikelmek, kalkmak*
d. -di 114-5, 169-2
dil- *dilmek, dilimlemek*
d. -di 70-8
d. -ip 92-2
dilin- *dilinmek, dilimlenmek*
d. -di 160-1
dîn A *din*
d. 90-6, 181-6, 190-4, 190-4
d. -i *(iy.)* 171-5
d. -indin 143-4
dinlen- *dîne girmek*
d. -di 171-5
dinlülük *dindarlık*
d. 190-4
dinte- *gezmek, dolaşmak*
d. -di 98-2
dirgüz- *diriltmek*
d. -di 15-8, 64-1
dirîġ yė- *kaygılanmak*
d.y. -di 175-2, 176-2
diriglik *canlılık*
d. 114-1

dirliş- *yaşamak*
d. -di 119-6
dirü *diri, canlı*
d. 143-3
diş *diş*
d. 183-6
dīvān F *defter*
d. 6-2
dịvīt A *divit*
d. -ni 36-3, 53-7, 53-7
d. -ge 36-3
diz- *dizmek*
d. -di 89-2
dizgin *dizgin, yular*
d. 79-8
dizil- *dizilmek*
d. -miş 133-2
doġ *toz*
d. 75-2, 162-8., 163-1
doġru *doğru, iyi*
d. 172-1
doġruluḳ *doğruluk*
d. 154-2
doġur- *doğurmak*
d. -dı 44-4
doġurul- *doğurulmak*
d. -mış 44-4
doḳalan- *(kapı) kilitlenmek*
d. -dı 143-4, 160-1
doḳu- *iç içe geçirmek*
d. -dı 85-3
doḳundur- *dokundurmak*
d. -dı 24-8
doḳuş- *vuruşmak, savaşmak*
d. -dı 110-1
d. -tı 113-7
dolan- *örtünmek, bürünmek*
d. -dı 178-3
doldur- *doldurmak*
d. -dı 73-5
dolduruş- *doldurmakta yarış etmek*
d. -tılar 118-1
dolġan- *dolanmak, sarınmak*
d. -dı 154-4
dolġaş- *(yılan) dolaşmak*
d. -tı 194-3
dolġaştur- *(sözü) dolaştırmak*
d. -u sözle- 71-2
dolu *dolu*
d. 24-7
don *elbise, giysi*
d. 17-4
dọpdın *toptan, hepsi, tümü*
d. 138-5
dor *doru, koyu kırmızı*
d. 162-5, 164-2, 225-2
dorluḳ *doruluk, koyu kırmızılık*
d. 162-6
dōst F *arkadaş*
d. 25-3, 236-6, 131-2
d. -ı *(iy.)* 125-7
dostlaş- *arkadaşlık etmek*
d. -tı 116-8
dostluḳ *arkadaşlık*
d. 35-2, 114-3, 117-1, 120-8, 125-7, 126-6, 162-2, 182-1, 198-6, 206-4
d. -nı 114-1
doy *toy, ziyafet*
d. -ı (kerdek doyı) 43-4
d. -ında 27-3
dozġur- *kışkırtmak, tahrik etmek*
d. -dı 102-3
dögül- *döğülmek*
d. -di 160-4
dökül- *dökülmek*
d. -di 160-8
dölek *borç, ödünç*
d. -ni 178-2
dölen- *kararlı olmak, sabit kalmak, sağlam olmak*
d. -di 44-4
d. -miş 38-3
dölendür- *sağlamlaştırmak*
d. -di 6-1, 37-3, 44-5, 67-4

dölenmek *huzur*
d. -i (köngül d.-i) 44-5
dölenmes *kararsız, huzursuz*
d. 26-2
dölet- *ödetmek*
d. -di 88-5
dömder- *ters çevirmek*
d. -di 17-2, 77-7
dömderil- *ters çevirilmek*
d. -di 138-8
dömderü *ters*
d. 44-4, 44-4
dör *baş köşe, şeref yeri*
d. -de 170-8
döre *töre*
d. -ni 141-6, 141-6
dörelen- *töreye uymak*
d. -di 141-6
dörüdül- *yaratılmak*
d.-miş 19-6
dörüt- *yaratmak*
d. -gen 19-7
döşe- *döşemek*
d. -di 65-6
döşek *döşek*
d. 94-6
d. -ni 217-8
duʿā' A *duâ*
d. ḳıl- 67-4, 67-4, 97-4
duḷ *dul*
d. -un tiril- 166-5
dur- *oturmak, ikâmet etmek*
d. -dı 51-2, 103-5
d. -ġu yer 51-3
duralıḳ *ev*
d. 65-3, 144-7, 186-1
d. -ḳa 12-3
d. -dın 16-4
d. -ındın 230-2
durġuz- *kaldırmak*
d. -dı 17-6, 51-4
durıt- *kaldırmak*
d. -dı 37-1
durḳ *boy-bos, yaratılış*
d. -ı 88-4
duruḳ- *duraklamak*
d. -dı 185-5
duruḳtur- *durdurmak*
d. -dı 98-7
duruş- *kalkışmak*
d. -dı/-tı 113-7, 118-7d, 121-8, 123-7d
d. -dılar 202-5
duş *karşılık, bedel*
d. 85-8, 148-2
d. -ında 34-2
duşmān F *düşman*
d. 6-4, 12-8
d. -nı 6-3, 42-7
d. -ḳa 42-7
d. -ını 111-4
d. -ındın 50-4, 50-4
duşmanlıḳ *düşmanlık*
d. 25-3., 173-1, 205-5
duşvarlıḳ *güçlük*
d. 113-7, 196-6
d. -nı 24-8
dutaş- *bulaşmak*
d. -dı 56-1
dutaşmaḳ *bulaşma*
d. -ı 56-1 (uyuz d.-ı)
dutlundur- *susturmak*
d. -dı 32-2
dutuġ *perde, örtü, peçe*
d. -nı 28-6
dutul- *(konuşurken dilde) tutukluk olmak*
d. -up 32-2
dutun- *(verdiği sözü) tutmak*
d. -madı 93-6
dutunmaḳ *sabır*
d. -nı 32-8
dutuştur- *tutuşturmak*
d. 67-6
duvaḳ *kapak*
d. 8-6, 41-1

duval *çizgi, ala-bula*
d. -lığ 99-7, 8
d. -lu 92-8
duyduḳsuz *ansızın*
d. 148-8
duydur- *duyurmak*
d. -dı 13-7
duzġu *azık*
d. 30-8
dükedü oḳı- *hatmetmek*
d. o. -dı 141-5
düken- *tükenmek*
d. -di 157-2
dükey *çift*
d. -bol- 147-4
düngür *hısım*
d. 14-2, 112-3
dünyā A *dünya*
d. -dın 85-7
dür- *dürmek, katlamak*
d. -di 7-3
düret- *türetmek*
d. -di 6-7
dürlendür- *türlü türlü etmek*
d. -di 94-3
dürlü *türlü*
d. 94-4, 184-3
dürül- *dürülmek*
d. -di 162-2
dürüm *iç, muhteva*
d.-inde 7-3
dürüst F *doğru*
d. 5-2, 86-2
düş *düş, rüya*
d. 141-5
düş- *uygun olmak*
d. -mes 5-4
düşündür- *öğretmek, alıştırmak*
d. -di 22-2, 65-8, 98-4
düz *düz, doğru, uygun*
d. 121-3, 127-2, 154-1
düz- I) *dizmek*
d. -di 86-8
düz- II) *doğrultmak*
d. -di 107-7
düzlük *doğruluk, adâlet*
d. 19-1, 19-2, 121-3, 154-2, 202-2
düzül- *düzgün olmak, nizama girmek*
d. -di 142-3, 158-8, 211-8, 215-3

E, Ė

ecęl A *ecel*
e. -ini 3-1
edęb A *terbiye, edebî bilgi*
e. 74-7., 167-8:.
e. -nüng 116-3
e. -lü 165-5
e. -lüg 65-3
ęderle- *eğerlemek*
e. -di 7-6
ędgü *iyi*
e. 8-2., 9-7, 22-7, 46-7, 67-5, 95-5, 98-3, 158-6, 158-8, 238-7
ędgülük *iyilik*
e. 29-3, 29-4., 35-5, 52-2, 62-2, 69-3, 72-2, 135-8, 136-4, 209-2
e. ét- 125-5, 188-3
e. ḳıl- 33-1, 35-5, 42-6, 62-1, 178-6
e. -ni 38-8., 39-1, 55-8, 63-1, 136-4, 220-5, 221-8, 224-3
e. -i *(iy.)* 209-2
e. -lü 62-2
ėdil- *yapılmak, edilmek*
ė. -miş 178-4
ėdin- I) *edinmek*
ė. -di 167-3
ėdin- II) *süslenmek*
ė. -di 174-4
ėdiş- *birlikte yapmak*
ė. -ür 125-8
ė. -ti 109-5, 109-8, 113-1., 113-5, 115-7, 118-3, 120-8, 121-3, 122-4, 123-8, 124-1, 124-2, 124-5

è. -tiler 146-7, 195-3, 196-2, 197-3, 197-5, 200-3, 200-5, 201-1, 201-4, 202-2

edük *edik, ayakkabı*
e. 183-3, 232-4, 236-4
e. ge 30-3

eg- *eğmek*
e. diler 107-7

ège- *sürtmek, yürütmek, uğratmak*
è. -di 37-4

egil- *eğilmek*
e. -di 99-2, 156-8, 161-7, 163-3, 193-2

ègin *omuz*
è. 104-7
è. -inge 149-7

egir- *çevirmek, kuşatmak*
e. -di 111-4

egle- *eğlemek, oyalamak*
e. -di 67-8, 79-3

eglen- *oyalanmak, kalmak*
e. -di 1-8, 35-2, 51-2, 68-3, 167-7, 173-2, 188-4, 190-2, 194-5

eglendür- *oyalamak*
e. -di 6-8

ègri *eğri*
è. 1-4., 74-3, 97-7, 101-2, 112-3, 154-1, 163-3, 163-5, 164-5, 186-7, (186-8), 203-5, 221-1
è. -ni 51-4., 101-1

eje *kireç, sıva, alçı*
e. 102-3 (*bkz.* ajya 92-7)

ekin *ekin*
e. 8-8., 169-7, 211-7, 234-4
e. -ning 8-8
e. -ge 169-7
e. -de 115-4

ekis- *azaltmak, eksiltmek*
e. -di 75-3
e. -ti 134-5

ekismek *indirim, tenzilat*
e. 211-5, 216-2

ekiş- *birlikte ekmek*
e. -ti 115-4

ekiz *ikiz*
e. 30-6

ekse *eksik*
e. 18-7

eksil- *eksilmek*
e. -di 134-6
e. -ü tüken- 158-4

eksit- *eksiltmek*
e. -ti 134-5, 175-7

eksük *eksik*
e. 13-2, 71-8, 71-8

eksün *eksik*
e. 7-2

èktile- *bkz.* iktile- ~ iktüle-

el *el*
e. 58-1, 82-1, 124-3., 178-8, 195-5, 203-6, (203-8), 206-1
e. -ni 83-8, 84-1
e. -ge 83-8, 84-1
e. -i *(iy.)* 87-2, 184-6
e. -ini 63-8, 184-7
e. -lü 62-1, 101-2

èl *il, yurt, memleket*
è. 114-6, 153-7, 153-8
è. -ni 96-5, 186-1., 218-8
è. -ge 102-6., 153-7.
è. -de 102-6, 218-8
è. -i 29-7
è. -inge 25-8
è. -indin 102-5, 102-6, 128-4, 166-6
è. -ler 67-2
è. -lerni 98-2:, 100-4, 138-8
è. -lerini 63-7, 63-7

èlegim *hayâl*
è. 103-3, 189-8

el-ḥamdu sûresi *Fâtiha sûresi*
e. s. 106-8

èlet *bkz.* èlt-

elig *el*
e. 109-6

e. -ge 203-6
e. -din 203-6
e. -i 133-2, 173-6., 184-6
e. -in 178-8
e. -ini 63-8, 83-8, 104-7
eligle- *alay etmek, ayıplamak*
e. -di 165-4, 208-1
ėlleş- *barış yapmak*
ė.-tiler 200-4
elliglü *hemşehri*
e. 128-8
ėlt- *iletmek, götürmek*
ė. -di 4-2, 44-7, 115-3, 172-1, 186-1, 228-4
ė. -ü bėr- 4-2
elüg *kulp, yular*
e. -inge 85-4
em- *emmek*
e. -gen 54-2
emānet A *emanet*
e. -ni 42-3, 218-6
emcek *meme*
e. -i 85-4
ęmçile- *tedâvî etmek*
ę. -di 126-8
ėmçilemek *tedâvî*
ė. 218-7
ėmçilik *tabâbet, doktorluk*
ė. ḳıl- 182-7
emdür- *emdirmek, emzirmek*
e. -di 20-3, 54-1.
e. -gen 20-3, 54-1
e. -mek 212-1
emdürül- *emzirilmek*
e. -miş 54-2
emel- *eğilmek, yönelmek*
e. -di 9-2, 103-4
emgek *zahmet*
e. 68-6, 142-7, 167-4
e. -ge 6-4., 95-5, 106-8
e. -de 104-2
e. -din 46-4
e. -in *(ak.)* 125-6, 126-3
emgen- *zahmet çekmek*
e. -di 167-4
emget- *yormak, zahmet vermek*
e. -di/-ti 3-4t, 6-4t, 33-4, 64-4t, 106-8, 125-6t, 130-5, 167-4
emlemek *tedâvi, ilaçlama*
e. 215-4
emzülük *emzik*
e. birle 41-4
ėn- *inmek*
ė. -di 39-8, 156-1., 156-4, 157-3, 160-3, 160-4:, 170-4, 179-1., 186-5.
ė. -medi 206-2
ėnçlik *eminlik, huzur*
ė. -ni 85-8
endām F *uzuv, boğum, mafsal*
e. -ın 58-1
e. -ındın 160-6
endāze F *ölçü*
e. ḳıl- 73-6, 79-3, 226-8.
endīşe F *düşünme, düşünce*
e. 170-3, 177-8
e. ḳıl- 38-3, 73-1, 115-7, 177-8
endīşesiz *kaygısız*
e. 180-5, 187-4
ėndür- *indirmek*
ė. -di 19-4, 30-3, 30-8, 38-5, 56-5, 61-7, 87-3, 208-5, 214-1
ėngdür- *indirmek, eğmek*
ė. -di 97-5
engüş *içi boş*
e. 99-6
ėniş- *birlikte inmek*
ė. -tiler 200-1
er *kişi*
e. 1-1:., 1-2., 1-3:, 1-4., 3-4., 5-7, 6-8, 11-5, 13-5, 15-5., 22-4:, 22-5, 22-7:, 27-5., 29-4, 30-8, 31-6., 31-8, 32-2., 32-5, 32-6, 42-5:, 48-2., 48-6, 49-2, 51-5, 51-7., 52-1., 53-8., 54-7, 54-8., 62-1., 62-2, 64-1., 68-5, 69-7, 74-4,

74-5, 84-2, 86-7:, 89-4, 90-5., 91-7., 101-6., 103-1, 103-5, 116-2:, 131-4:, 136-4, 145-5, 152-1, 154-4, 167-4:, 182-8, 185-3, 187-1, 189-6, 193-8, 202-1., 205-2, 214-5., 230-7, 233-1, 233-6, 234-3., 235-2, 236-1, 238-7
e. -ni 16-7, 19-8, 62-4, 98-4, 216-4
e. -ge 19-8, 62-4
e. -din 136-5
e. -ini 119-8, 126-5, 209-7
èr *erken*
è. 72-3, 125-4, 149-7
èr-*imek*
è. -ür 206-5
è. -dük 27-2, 27-3
è. -ken 54-1:, 54-2, 77-3, 80-2, 131-7, 143-3
e. -se *bkz.* kimerse
erdem *erdem*
e. 60-1, 65-3
e. -lü-ken 116-2
eren *kişi, insan*
e. -ler 19-1., 82-6, 86-6, 125-2, 149-6, 185-1, 225-1, 232-1., 233-1
e. -lerni 76-1
ergen *bekâr*
e. bol- 166-5
èriktür- *kederlendirmek*
è. -di 42-1
èrin- *(dert v.s. den) yakınmak*
è. -di 152-2, 180-3, 192-6
erit- *erimek, eritilmek*
e. -miş 22-1
erk *güç, kuvvet, yetki*
e. -i 157-7
erkān A *rükün(ler), kaide(ler)*
e. -ların 51-3
erkek-ṭavuḳ *horoz*
e.t. 229-4, 237-2
èrki eski
e. 8-7., 34-2, 181-8
erklen- *sahip ve hakim olmak*
e. -di 153-6, 177-6., 194-1
erklendür- *sahip yapmak*
e. -di 79-5, 85-5, 100-5, 107-4
e. -sün 107-8
erklig *sahip, yetkili, mâlik*
e. bol- 153-6, 154-1, 166-7, 170-1, 173-4, 224-4
e. ḳıl- 87-7, 96-3, 102-5, 107-4
erklü *hür, serbest*
e. ḳıl- 92-3
erksindür- *yetki vermek*
e. -medi 130-5
e. -mes 170-4
e. -megen 170-4
erksiz *âciz, zelil*
e. ḳıl- 73-6
erlik sụvı *meni*
e.s. -ın 61-7
e.s. -ını 30-3
ernek *parmak*
e. -lerin 93-7
erneklük *kolaylık*
e. ḳıl- 18-1
èrnük *tembel, üşengeç*
è. bol- 169-1
èrte *sabah*
è. 72-3, 104-8, 125-4, 129-6, 149-7, 168-3., 168-4, 191-3
è. ge 7-8, 35-3
èrtecek *sabahleyin*
è. 69-3, 111-2, 149-7
ertelet- *sabahlatmak*
e. -sün 69-3, 69-3
es- *(yel) esmek*
e. -gen 138-8
esīr A *esir, tutsak*
e. 87-2., 209-8
e. -ni 25-6

esirge- *esirgemek*
e. -di 59-3
esirlik *esirlik, tutsaklık*
e. -din 205-5
eski *eski*
e. 8-7, 84-2
eskir- a) *eskimek,* b) *eskitmek*
e. -dim 24-6 (b)
e. -di 24-6, 206-2, 225-3 (a)
eskirt- *eskitmek*
e. -ti 8-7, 60-2
esle- *dikkate almak, korkmak*
e. -mes men 126-2, 129-2
ėsne- a) *esnemek,* b) *tan atmak*
ė. -di 172-3 (b), 194-5 (a)
esrü- *sarhoş olmak*
e. -di 150-6
esrüklük *sarhoşluk*
e. -din 49-6
ėş *eş, arkadaş*
ė. -i birle 211-4
ė. -leriŋni 122-3, 122-3
eşek *eşek*
e. 37-2
ėşer- *arkadaş etmek, a. edinmek*
ė. -di 4-6, 142-7
ėşeriş- *arkadaşlık etmek*
ė. -di 108-4
eşil- *(ip) gerilmek*
e. -di 158-8
ėşit- *işitmek, dinlemek*
ė. -ti 138-5
ė. -ü 176-2
ė. -mek 6-7, 58-5
ė. -mek-ge 58-5
ėşittür- *duyurmak*
e. -di 20-5
ėşleş- *arkadaş olmak*
ė.-ti 108-4
ė.-diler 194-7
eşme *kuyu*
e. 51-8
et *et*
e. 34-7, 35-3., 46-5:, 65-3, 98-3, 162-1., 164-3, 168-7:
e. -ni 7-7, 83-4, 83-6, 92-2., 228-2, 236-5
e. -i *(iy.)* 235-6
ėt- *etmek, yapmak*
ė. -di 34-4, 43-6, 44-7, 48-1, 51-5, 53-3, 53-4, 63-2, 86-2, 97-5, 99-1, 118-8, 123-5, 125-5, 129-1, 145-8, 148-6, 150-1, 169-8, 172-5, 173-6, 175-6, 175-8, 178-1, 179-1, 180-2., 188-3, 191-4, 191-7, 194-1, 206-4
ė. -tiler 185-2
ė. -e (ėde) 160-8
ė. -gen 1-4, 218-8
ė. -mek 191-7, 209-1
etek *etek*
e. -lig 103-3
e. lü 103-3
ėtig *süs*
ė. 65-2
ė. ḳılu bėr- 106-3
ė. -siz bol- 178-5
etmek *ekmek*
e. 168-2
e. -98-2, 98-2
ettėḥiyyāt A *namazda otururlunca okunan duâ*
e. oḳu- 169-4
e. -ġa otur- 169-4
ėttür- *ettirmek*
ė. -di 45-7 (taş e.)
etük *edik, ayakkabı*
e. -ni 30-3
ėv *ev*
ė. 42-1., 50-1, 207-1
ė. -ni 12-3., 57-1, 92-7, 100-1, 110-7, 150-4, 217-1
ė. -ge 186-4
ė. -de 77-3
ė. -din 166-1

ė. -inge 144-7, 210-4
ė. -lerni 89-3
ė. -lerindin 60-2
ėv- *evmek, acele etmek*
ė. -di 20-5, 21-6, 115-4, 155-2, 156-7, 174-2, 198-1, 206-1, 213-7, 238-4
ė. -diler 131-3
ė. -e 16-2, 146 ek-1, 156-7, 178-4:
ė. -mek 218-4
ė. -mekdin 218-4
evdi- *devşirmek, toplamak*
e. -di 136-8v, 152-8, 173-5
ėvdür- *acele ettirmek, evdirmek*
ė. -di 29-1, 118-2, 206-1, 213-7
ė. -ü tile- 150-7
ėvek *acele, ivedi*
ė. 8-6
ėvlen- *evlenmek*
ė. -di 177-8
evmek *acele, acelecilik*
ė. 218-4
e. -din 218-4
ėvrül- *çevrilmek, dönmek*
e. -di 122-6, 129-2, 155-1, 157-8, 158-7, 167-1, 167-4, 182-6, 188-3
evün *tane, habbe*
e. 26-5ė, 158-4v, 160-8
e. ḳıl- 26-4
ėvür- *çevirmek, döndermek*
e. -di 4-6, 13-4, 17-8, 29-5, 38-8, 66-5, 66-8, 74-3, 82-1, 92-5, 102-6, 107-5, 135-6, 194-1
e. -diler 107-7
e. -e (evre-çevre bak-) 168-4
e. -mek 220-3
evüş (övüş~öş ?) *ıslak*
e. bol- 145-3
ėvüş- *acele edişmek*
ė. -di 110-8, 118-2
ė.-tiler 196-3
ėvüt- *acele et(tir)mek*
ė. -ti 29-1, 213-7, 237-1 (evụt-)
evvẹl A *önce, ilk*
e. 140-5
e. -inde 7-4
eyegü *eyeği, kaburga*
e. -si 174-4
eygülük *iyilik*
e. -ini 151-6
eyle- *onarmak, bakmak*
e. -di 64-1
e. -mek 217-6
eyleksiz *harap, bakımsız*
e. 64-1, 65-6, 65-7, 86-7
eylen- *(deri) eylenmek*
e. -di 157-7
eymen- *çekinmek, korkmak*
e. -di 25-1, 148-4
e. -ü 21-6, 111-3
eymenci *korkunç, korkutucu*
e. 21-1
ezig *köşe, bucak, kenar*
e. -i 176-7, 182-1
e. -in 176-7
ezil- *ıslanmak, nemlenmek*
e. -di 145-3, 163-2
ezyān F *zarar, ziyan*
e. 22-5

F

fāḥiş A *fazla, aşırı*
f. 172-3
fāl A *fal, kura*
f. 115-7, 119-1, 178-5, 178-6, 180-2, 189-3
f. -ın 136-2
fāriġ A *boş*
f. bol- 175-2
f. ḳıl- 81-4
farïża A *farz*
f. ḳıl- 79-2, 134-8

faṣıḥ A *konuşkan*
f. 101-6
faṣıḥlıḳ *konuşkanlık*
f. 168-5
f. ḳıl- 168-6
faṣıḥsın- *kendini konuşkan göstermek*
f. -dı 168-6
f. -ıp 176-7, 176-7
fāsıḳlıḳ *dinsizlik, fasıklık*
f. -ġa 84-5
fāyda, A *fayda, yarar*
f. al- 52-6, 136-5, 220-4
f. bėr- 220-4
f. -lu 52-6
feryād F *imdad*
f. teg- 8-5
feṣād A *karıştırma, bozma*
f.-ġa keltür- 79-5
fi'l A a) *fiil (Verb),*
b) *yapılan hareket*
f. 159-2, 159-2 (a)
f. -ini 9-1, 69-6 (b)
f. -inge 9-1
fulān A *falan*
f. 2-8, 4-4, 7-4, 12-6, 29-1., 37-8, 42-4, 42-8., 46-8., 48-5, 50-3, 52-3, 59-5, 88-8, 90-1., 91-1, 98-5, 100-5, 109-6, 115-2, 120-3, 120-6, 137-2, 149-5, 152-1, 157-6:, 175-7., 181-4, 199-1, 209-3., 222-7
f.-nıng 35-4., 157-6
f. -ġa 152-1, 157-6
f. -ḳa 137-2, 157-6
f. -dın 37-8

Ġ, G

ġāfil A *gafil*
g. bol- 199-7
ġalaṭ A *yanlış*
ġ. ḳıl- 82-1
ġ. -ḳa 79-6
ġalbırla- *kalburlamak*
ġ. -dı 227-5
ġalėbe A *üstünlük*
ġ. ḳıl- 220-4
ġālib A *galip, üstün*
ġ. bol- 220-4, 223-8
ġalle A *kira*
ġ. -sin 217-1
ġammazlıḳ *kovculuk, müzevirlik*
ġ. ḳıl- 106-7
ġanīmet A *ganimet, fırsat, yağma*
ġ. ḳıl- 44-8
ġ. tut- 133-5, 133-6, 142-1, 180-4
ġāret A *yağma*
ġ. ḳıl- 42-7, 42-7, 48-2
ġ. ḳıldur- 5-8
ġ. ḳılış- 195-2, 203-4
ġarġara A *gargara*
ġ. ḳıl- 235-7
ġarīb A *yabancı*
ġ. 5-4, 208-3, 208-3
ġ. bol- 166-6
ġāyat A *sonuç*
ġ. -ḳa 205-5
ġāyıb A *kayıp, yitik*
ġ. bol- 188-8
ġayıbluḳ *yitiklik*
ġ. -dın 154-6
ġazėl A *gazel, şiir*
ġ. 178-5, 199-7
gėh.. gėh F *kâh.. kâh, bir.. bir*
g. g. 103-4
gėvhėr F *değerli taş, mücevher*
g. 80-5
ġıjla- *hırlamak, hışılamak*
ġ. -dı 226-1
ġıybat A *alay*
ġ. ḳıl- 147-4
gōle F *bakır*
g. -ni 22-1
gōr F *mezar*
g. -ge 15-1
g. -lerni 226-4

g. -lü ḳıl- 15-1
gụmān F *şüphe, zan*
g. élt- 186-1

H, Ḥ, Ḫ

ḥabạr A *haber*
ḥ. 11-7, 13-2, 65-2, 72-7, 153-2, 182-8, 190-8., 192-5, 210-4
ḥ. -nı 106-7., 181-1., 223-2
ḥ. -lar 197-8, 202-4
ḥ. -lıġ 20-8, 90-8
ḥācạt A *ihtiyaç*
ḥ. -ḳa 8-4
ḥ. -ı 152-8
ḥ. -ını 23-4
ḥ. -lar 30-4
ḥācạtlıġ *muhtaç*
ḥ. ḳıl- 46-2, 48-6
ḥạc A *hac*
ḥ. -dın 12-8
ḥ. -ını 36-5
ḥācī A *hacı*
ḥ. 75-8, 75-8
ḥ. -larını 12-7, 12-8
ḥacimük örtü
ḥ. 174-7
ḥạd A *had, sınır*
ḥ. -din 12-5, 23-4, 38-1, 58-6, 191-3
ḥ. -ini 114-6
ḥạdẹs A *sıçma(k)*
ḥ. ḳıl- 219-6
ḥạḳ A *gerçek, hak*
ḥ. -nı 38-3, 95-4
ḥ. -ı 172-5
ḥ. -ın 184-8
ḥ. -ını 40-5., 95-4, 107-4, 118-6, 150-7, 224-4
ḥạḳ ? A *kireç* (?)
ḥ. 187-4, 187-4
ḥạḳīḳạt A *gerçek, hakikat*
ḥ. 183-4
ġụrbẹt A *gurbet*
ġ. tạrt- 128-4, 166-6
ġụsụl A *yıkanma*
ġ. ḳıl- 140-4

ḥākim A *hâkim, kadı*
ḥ. 115-3, 198-1
ḥ. -ge 196-8
√ḥạḳla- *paylaştırmak* (*bkz.* çạḳla-)
ḥ. -yu bėr- 52-3
ḥạl A *dışarı*
ḥ. -ge 38-5
ḥāl A *durum, hal*
ḥ. -ġa 131-4, 232-3
ḥ. -ından 189-4
ḥạlāl A *helal*
ḥ. 38-5., 38-6, 93-5, 216-6
ḥạlāllıḳ *helallık*
ḥ. 183-5
ḥạlāyıḳ A *halk*
ḥ. -larḳa 73-4
ḥālẹt A *durum*
ḥ. -inde 234-3, 234-3
ḥạlḥāl A *ayak bileziği*
ḥ. 236-2
ḥālī A *boş, issiz*
ḥ. 15-3, 42-1, 60-3, 60-4, 185-1
ḥạlīfe A *halef*
ḥ. 212-6, 212-6
ḥāliṣ A *samîmi, halis*
ḥ. 85-7., 94-3, 211-4
ḥạlḳ A *halk*
ḥ. 157-2
ḥ. -lardın 157-1
ḥạlḳạ A *halka, tasma*
ḥ. 176-5
ḥ. -nı 232-4
ḥ. -sı 232-5
ḥạlūḳ A *hicaz nisvanı*
ḥ. 83-3
ḥạmd A *hamd, övgü*
ḥ. 9-1

ḫamla- *hamlamak*
ḫ. -dı 146-8
ḫamle A *saldırma, hücum*
ḫ. kılış- 203-7
ḫamluḳ *hazımsızlık, hamlık*
ḫ. 146-8
ḫānedān F *hanedan, aile*
ḫ. -ġa 189-7
ḫarāb A *vîran, ıssız, yıkık*
ḫ. 64-1
ḫarāc A *haraç, vergi*
ḫ. -nı 213-1, 218-1
ḫarām A *haram, dînî yasak*
ḫ. ḳıl- 87-6
ḫ.-nı 38-6, 216-7
ḫarb A *savaş*
ḫ. -da 121-8
ḫarc A *harcama*
ḫ. 196-2
ḫ. ḳıl- 71-8
ḫarem A *harem, yasak yer*
ḫ. -ge 30-8., 38-5
ḫ. -de 11-4
ḫarf A *harf*
ḫ. -ni 32-3
ḫ. -i 237-3
ḫ. -in 190-7
ḫ. -ini 32-3
ḫ. -leri 104-3
ḫ. -lerini 190-7
ḫarḫaşa F *münâkaşa, çekişme*
ḫ. ėdiş- 197-3, 200-3
ḫ. ḳılış- 196-4
ḫareḳet A *hareke*
ḫ. -din 159-2
ḫarîs A *çok istekli, haris*
ḫ. ḳıl-42-8
ḫāṣ A *ait, mahsus*
ḫ. ḳıl- 100-3, 144-5, 216-2
ḫaseḍ A *haset, kıskanma*
ḫ. ḳılış- 195-7
ḫaṣî A *hadım*
ḫ. ḳıl- 150-6
ḫaṭ A *yazı*
ḫ. 124-2, 204-4, 227-1
ḫ. -nı 230-4
ḫaṭā A *yanlış*
ḫ. -ḳa 64-8, 90-3
ḫatun *hanım*
ḫ. -ını 27-1
ḫ. -ınġa 59-7
ḫavā F *hava*
h. -da 83-1, 100-7
h. -dın 160-3
h. -sı 153-7, 153-8
ḫavadar F *taraf tutan*
h. -lar 189-7
ḫavadarlıḳ *taraf tutma,*
h. 166-5., 189-7
ḫavāle A *(para) yollama*
ḫ. ḳıl- 50-3
ḫavic F *baharat*
ḫ. 72-1, 232-7
ḫavl A *güç, kuvvet*
ḫ. 232-6
ḫayāl A *hayal*
ḫ. 103-3
ḫayıl A *hizmetçi*
ḫ. -lar 141-4
ḫayır A *hayır, iyilik*
ḫ. 96-2, 105-2:, 185-8
ḫ. -nı 172-1:, 224-3
ḫ. -ġa 85-7
ḫ. -dın 19-2
ḫayıż A *hayız, aybaşı kanaması*
ḫ. 207-7
ḫ. kör- 2-6., 14-7
ḫayÿa A *haydi(n)*
ḫ. 233-3
ḫazanla- *devşirmek*
ḫ. -dı 136-8
ḫāżır A *hazır*
ḫ. bol- 102-4, 210-4
ḫ. ḳıl- 12-8
ḫaẓīra A *ağıl*
ḫ. ḳıl- 131-5

hḍiyye A *armağan*
h. ıdış- 205-6
hḷāk A *yok olma, helâk*
h. ḳıl- 22-4
hḷākẹt A *yok olma*
h. -ge 31-3
helaklik *yok olmak*
h. -din 209-6
hḳmīşe F *her zaman, daima*
h. 84-2, 221-7
hıcāb A *perde, örtü*
h. -ını 86-5
hıcabsuz *apaçık*
h. 47-7, 110-2
hıdmẹt A *hizmet*
h. ḳılġan 141-4.
hılāf A *karşı, aksi, zıt*
h. 19-6
h. ḳıl(ış)- 22-7, 120-8, 137-1
hīre F *bulanık, körez*
h. bol- 73-8, 237-7
hī(relik) *(göz) bulanıklık(ı)*
h. -i 237-8
hıyānạt A *hâinlik*
h. ḳıl- 149-2
h. -ḳa 101-2
hıyanạtlıġ *hâin*
h. kör- 216-1
hıyle A *hile, âl*
h. ḳıl- 178-8
h. ḳılış- 113-1, 124-1
hıyrī F *safran, sarı renkli bir çiçek*
h. 233-2, 233-3
hızsın- *ibne gibi davranmak*
h. -dı 167-5
hịcịv A *hiciv, sözle yerme*
h. 205-3
hīç F *hiç*
h. 189-3
hoca F *yaşlı, hoca*
h. -nı 95-4
hor F *hor, alçak*
h. bol- 146-5, 183-7, 236-1
h. ḳıl- 38-8, 51-7, 93-8, 105-2
h. kör- 210-4, 216-7
horla- *hor görmek*
h. -dı 56-7, 57-2, 72-6, 131-6, 204-2, 216-4, 216-7, 222-4
hoş F hoş, iyi, güzel
h. 74-8, 79-4, 82-4, 83-3.,101-8, 112-6, 112-7, 170-3, 171-2, 176-5., 188-8, 196-6.
h. bol- 38-4, 158-6
h. bul- 219-6
h. kel- 219-6
h. ḳıl- 52-1
h. kör- 208-3
h. yıdıġ 74-8, 79-4, 82-4, 170-3, 171-2, 176-5, 188-8
hoş yıdıġlıġ ot *safran*
h. y. o. 83-3, 176-5
hoşlan- *neşelenmek, sevinmek*
h.-dı 166-3
hoşnūd F *memnun*
h. bol- 150-7
h. ḳıl- 4-8, 57-7
hoşnudluḳ *memnuniyet, sevinme*
h. 4-8, 208-2, 223-2
hubve A *kundak bağı*
h. 149-5
h. -sin 149-5
hụccẹt A *delil, belge*
h. birle 67-4
h. ėdiş- 201-3
h. kẹtür- 60-5, 143-4
h. -ini 17-7, 60-5
hụccẹtleş- *biribirine belgelerle karşı koymak*
h. -ti 120-2
h. -tiler 201-2
hurma F *hurma*
h. 41-5., 178-4, 197-7
h. yıġacı 41-5, 66-3, 181-8
h. -nı 173-5
hụrmẹt A *saygı*
h. tut- 59-3, 141-2
h. -in 141-2, 184-8, 139-3

ḫ. -ini 139-3
ḫ. -lig 81-8, 175-5
ḫurūf A *harfler*
ḫ. -ını 86-2
ḫuṣūmet A *düşmanlık*
ḫ. ḳıl(ış)- 141-6, 166-5., 200-3
ḫ. -de 32-2
ḫuṣya A *sidik-yolu*
ḫ. -sı 1-3
ḫuṭbe A *hutbe, konuşma*
ḫ. -ni 139-8, 139-8
ḫuḳūm A *sicil, hüküm*
ḫ. 77-4, 86-4
ḫ. ḳıl- 77-4., 86-4, 141-4
ḫ. -ge barış- 118-7, 200-2
ḫuḳūm-nāme AF *sicil, karar*
ḫ. 86-3
hünėr F *bilgi, mârifet*
h. 165-5

I, ᶜI

✓ıçġın- *kurtulmak, bırakıp gitmek, kaç(ır)mak*
ı. -dı 6-4, 18-8, 79-6
✓ıḏ- *göndermek*
ı. -dı 10-8, 28-5t, 36-2t, 41-3., 114-8, 144-7
ı. -u bėr- 25-7
ıḏış- *gönderişmek*
ı. -tı 199-4
ı. -tılar 205-6
✓ıġı *ağıt, feryâd*
ı. 50-7
ıġlat- *ağlatmak*
ı. -tı 59-6
ıḳşa- *bkz.* ıḳşamaḳ
✓ıḳşamaḳ *gıcırdama, gıcırtı*
ı. 18-5
✓ımızġan- *uyuklamak*
ı. -dı 59-2, 101-2, 101-2
✓ınaġ *emin, güvenilir (dost)*
ı. 43-2, 130-8, 142-4, 149-2
ı. ḳıl- 43-2
✓ınancı *güven, ïtimad*
ı. 130-8
✓ır *gazel, şarkı*
ı. ay- 178-5
✓ıraḳ *uzak, ırak*
ı. 205-5
ı. bar- 4-3, 43-4, 128-4
ı. ḳıl- 57-7, 109-8
ı. turur 125-8
ᶜIrāḳ-Ėli *Irak*
ᶜI.Ė.-inge 25-8
✓ırġa- *çevirmek*
ı. -dılar 107-7
✓ırġan- *kımılda(n)mak*
ı. -dı 144-4
✓ırla- *şarkı söylemek*
ı. -dı 107-1, 178-5, 193-3
ı. -yu bėr- 107-1
✓ısırġa *küpe*
ı. ḳatı bėr- 79-7
ısırḳa *küpe*
ı. ḳat(ın)- 82-1, 173-5.
ı. urun- 175-6
ısın- *bkz.*: isin-
ısıt- *bkz.*: isit-
ısıtma *bkz.*: isitme
ıssız *bkz.*: issiz
✓ısmarla- *bırakmak, terketmek*
ı. -dı 31-3
✓ısparla- *emanet etmek, bırakmak, havale etmek*
ı. -dı 88-2, 99-3, 180-1., 218-6
✓ıvala- *yuva yapmak*
ı. -dı 92-6
✓ıvuḳ *geyik*
ı. 172-1
✓ıy- *göndermek*
ı. -dım 12-1
ı. -dı 2-5, 8-6, 18-3, 18-8, 28-4, 38-

8, 51-2, 55-6, 55-8, 56-2, 56-3, 62-1, 106-5., 121-6, 144-7, 165-7, 187-7
i. -a bėr- 25-6

İ, ᶜİ

ᶜibṛet A *ibret, ders*
ᶜi. al- 132-4
icābẹt A *uyma, kabul*
i. ḳıl- 104-1, 128-8, 219-4
ictiḥād A *gayret etme*
i. ḳıl- 130-2
iç *iç*
i. 45-4, 51-4, 225-8
i. -i 99-6, 213-2
i. -inge 90-1, 181-4., 210-5
i. -inde 4-8, 5-4, 6-1, 6-2., 9-2, 10-2, 11-2, 13-6., 18-1., 18-8, 20-5, 21-6, 27-2, 33-2, 35-7, 38-3., 38-4, 42-4, 43-4, 45-6, 49-8, 55-1, 58-8., 60-1, 61-1, 65-2, 67-2, 68-1, 68-7, 75-5, 76-1, 80-6, 87-7., 90-2:., 90-7, 93-5, 93-6, 94-7, 99-5., 108-7, 113-8, 114-1:, 115-2, 115-7, 117-5, 117-8., 120-7, 122-7, 123-1., 124-2:, 125-5, 127-7, 130-2, 131-1, 137-1., 139-1, 141-4, 147-3., 149-2, 150-4., 162-2, 167-8., 168-1, 168-5, 168-6, 170-3, 172-1., 172-3, 172-5, 175-6., 176-7:, 183-5, 185-3, 185-8, 189-3, 192-2, 196-7., 197-3, 205-5, 207-1, 207-3, 222-5, 223-7, 227-1, 228-2, 228-5, 235-8
iç- *içmek*
i. -ti 32-6, 59-7d, 112-7d, 129-6d, 138-6d, 138-6, 150-5d, 151-4., 152-3, 175-4d, 201-7
i. -gen 201-7, 201-7
i. -mek 185-1., 212-5
ıyınmış *hür, azad edilmiş*
i. 25-7
ıyış- *gönderişmek*
ı.-tı 109-1, 117-8d
ı. -tılar 199-4, 199-4
i. -mekdin 174-4
içiş- *birlikte içmek*
i. -di 108-4, 112-5t, 116-3t, 119-3
i. -diler 142-2, 198-3t, 200-6t
içkin *(yakın) arkadaş*
i. 121-1
içkinlik *(yakın) arkadaşlık*
i. 120-8, 121-2
içḳur *kuşak, kemer, uçkur*
i. bağla- 138-8, 177-4
içkü *içki*
i. 108-4, 206-5
i. -ni 49-2, 83-8, 99-8, 201-7
i. -ge 119-5, 131-4
i. -de 179-2
i. -sin 129-6
i. -sini 138-6
içrüş- *birbirine karşılıklı içirmek, içirişmek*
i. -diler 206-5
içür- *içirmek*
i. -di 22-5, 59-4, 80-2, 110-6
i. -mek 223-6
ᶜiddẹt A *boşanan hanımın tekrar evlenmesi için kanûni bekleme süresi*
ᶜi. 143-5, 143-6
iḍe *sahip*
i. -leri 82-4
iḍi *Tanrı*
i. 206-5
i. -din 210-8
iḍiş *kap, çanak*
i. 13-6, 13-6, 88-6
i. -ni 20-1
ig *hastalık, ağrı*
i. 145-6, 185-2
i. -din 109-4

i. -ini 215-4, 218-7
i. -ine 215-4
i.- lerdin 88-1
iglemek *rahatsızlık, sızı*
i. -i (köngül i. -i) 68-6
iglen- *hastalanmak*
i. -di 174-5, 179-4, 185-2
iglet- *hastalandırmak*
i. -di 42-3, 80-7
iglig *hasta, dertli, sızılı*
i. bol- 185-2
i. -ḳıl 38-1, 42-3
iglü *ağrılı, dertli, sızılı*
i. 68-6, 89-4, 174-5
i. bol-1-4
i. ḳıl- 30-4, 94-1
iḥrām A *ihram*
i. 30-8
iḫtiyār A *seçme, tercih*
i. 102-5
iḫtiyarlu *serbest, muhtar*
i. 189-2
ikegü *ikisi, her ikisi*
i. 139-1, 194-6, 205-4, 207-5
iki *iki*
i. 8-2, 23-7, 23-8., 37-2, 58-1, 66-7, 68-4, 76-1, 79-1, 80-8, 82-2, 82-7, 83-8, 96-2, 102-5., 103-4, 104-7, 106-7, 112-1, 112-5, 114-4, 117-2, 119-4, 126-7., 134-7, 145-3, 152-1, 161-8, 170-4, 177-3, 182-1, 195-4, 197-5, 197-6:, 198-7, 201-5., 202-5:, 203-7, 204-8, 210-2, 225-4
i. -si 125-3, 127-1, 198-3
i. -sini 106-4., 126-1
ikigü *ikisi, her ikisi*
i. -ni 106-4
ikilenci *ikinci kez*
i. 136-7
ikinci *ikinci*
i. 182-6
iḳiz (~ekiz) *ikiz*
i. 30-6
iktile- *besleyip büyütmek*
i. -di 91-3, 103-8, 135-8
iktüle- *besleyip büyütmek*
i. -di 68-8
iktülegen *Rab (Tanrı)*
i. -ning 95-6
iktülen- *beslenip büyütülmek*
i. -di 65-2
il- *takmak, bağlamak*
i. -di 5-8, 84-3, 174-1, 225-8
i. -mek 225-8
ʿilāc A *ilaç, em*
ʿi. 232-8
ilerü *ileri*
i. 18-8
iley *ön*
i. -inde 134-7
ileyhi A *ona*
i. 212-1
ilhām A *ilham, telkîn*
i. 42-4, 62-1
ilḥāḳ A *katmak, eklemek*
i. ḳıl- 67-7
ʿilim A *bilgi, bilim*
ʿi. 134-1, 170-3
ʿi. -ni 220-4, 220-4
ilin- *asılmak, bağlanmak*
i. -di 139-1., 177-2
i. -mek 177-2
ilk *ilk*
i. 217-3
i. -i 140-5
i. -inde 7-4
illā A *ancak,...-dan başka*
i. 232-6
ʿillet A *sebep, bahâne*
ʿi.-ni 52-4
ʿillet ḥarfi *sesli harf, ünlü*
ʿi. ḥ. 237-3
ilmek *ilmek*
i. tügün 19-4

ilük I) *ilik, düğme deliği*
i. 159-3, 159-3.
ilük II) *asılı, asılmış*
i. 177-2
im *işaret, im*
i. barmaḳı 47-6
ʿimāme A *sarık*
ʿi. 94-3, 184-1
īmān A *inanma, inanç*
ī.-nı 91-2
ʿimāret A *onarım, bayındırlaştırma*
i. ḳıl- 64-1
imlā A *yaz(dır)ma*
i. ḳıl- 224-1
imle- *işaret etmek, göstermek*
i. -di 40-4, 47-5, 63-1
in *in, mağara*
i. -ige 172-1
indiṣt ? *tirit*
i. 84-6
ingen I) *dişi deve*
i. 7-2, 7-2, 102-1
i. -ni 8-3., 128-1, 150-5, 150-8.
ingen II) *çok*
i. 94-2, 197-4
ingre- *inlemek, kükremek*
i. -di 40-2, 226-6
ingret- *inletmek*
i. -ti 18-3
i. -gen 145-6
inkār A *inkâr*
i. ḳıl- 16-1, 211-3
inkarsız *kesin*
i. 115-1
innā A (in+nā) *biz(..-iz)*
i. 212-1:
iptik Yu *hipotek*
i. -ge 204-7
iʿrāb A *hareke(leme)*
i. ur-102-4
irig *kaba, sert*
i. 37-8, 179-6, 215-1, 225-4
irigle- *irinlenmek*
i. -di 36-4
iriglen- *kabarmak*
i. -di 100-3
iriglik *kabalık*
i. 80-1, 82-6, 169-3
iringlen- *irinlenmek*
i. -di 188-8
irkil- *birikmek*
i. -di 212-4
irkmek eti *kalça*
i. e. 235-6
irüleş- *kabalaşmak*
i. -ti 119-6
iṣim A *ad, isim*
i. -nüng 87-8
i. -din 73-3
isin- *ısınmak*
i. -di 152-4, 207-8
isit- *ısıtmak*
i. -di 2-2, 89-8t, 207-8
isitme *sıtma*
i. -si 21-3
islam A *islâm*
i. 114-6
isperik ? *teğ, asma*
i. kötür- 77-8
is(s)ig *sıcak, ısı*
i. 177-5, 217-5
i. -inde 76-5, 171-6.
issü *ısı, sıcak(lık)*
i. -si 76-6
i. -sinde 76-5, 171-6
issiz *ıssız, sahipsiz*
i. -42-1
iste- *istemek, aramak*
i. -dim 218-2
i. -di 108-5., 127-8, 130-2, 133-5, 136-3, 136-4., 147-7, 151-3, 151-6, 166-4, 166-7, 167-4, 169-8, 173-4., 177-5, 178-2,

181-1, 182-8, 183-5, 185-6, 191-5., 193-7, 208-2, 208-5, 209-1, 209-2, 210-4, 216-7, 217-6
i. -gen 48-7, 147-7, 147-7
i. -güci 182-8
i. -yü tur- 133-5, 166-4
i. -mek 136-4
istek *istek, arzu*
i. -ni 8-4, 74-5, 74-5
i. -de 75-8
i. -i 48-7, 48-7
i. -in *(ak.)* 4-7, 23-4
i. -inge 152-8
i. -lü 46-1, 147-5
i. -ler 30-4
istibrā A *hayızlı kadınla yatma*
i. ḳıl- 207-7
istinjā A *pislikten temizlenme*
i. ḳıl- 210-3, 219-5, 222-6
iş *iş*
i. 2-2, 5-2, 6-8, 12-6, 14-4, 14-5, 16-4, 18-1., 18-8, 19-6, 20-5, 21-1, 28-8., 29-2::., 34-6, 35-5, 35-7, 40-1., 49-8, 51-5, 64-4., 68-2, 79-7, 81-4, 94-3., 96-3, 96-4, 96-6, 99-5., 102-8, 121-4, 123-1., 123-6, 133-5, 134-1., 137-4, 139-1, 142-3, 142-8:, 146-3, 148-2, 149-3, 150-4., 158-8, 161-6., 166-8, 169-1, 169-2., 171-2, 174-6., 176-1, 176-7, 178-1, 178-8, 179-5, 182-3:, 182-8, 183-4:, 186-2, 187-6., 189-8., 190-6:, 194-3, 196-3, 197-4, 198-7, 200-5., 201-7, 202-2, 204-1, 206-8, 207-3, 208-2, 211-6, 212-8, 214-2., 215-3, 219-1, 222-2, 225-3, 229-6, 237-5
i. -ning 73-1., 87-6, 170-6, 173-7, 179-5, 183-4, 191-5
i. -ni 1-7, 2-3, 3-3, 7-8, 13-2:, 13-8., 14-5, 15-4, 16-1., 30-5, 30-6, 32-1, 32-8, 33-1, 33-8, 34-4, 40-4, 40-7, 43-6, 44-4, 48-5, 51-1, 55-2, 56-7, 58-2., 59-1, 59-6., 65-2, 74-7, 77-6., 79-5., 82-7, 87-6, 88-8, 90-6., 96-7, 99-3., 99-5, 102-2., 111-1, 113-6, 127-4, 137-7, 164-7, 169-1, 169-8, 170-1, 170-6, 173-7, 175-8, 182-5, 154-1, 199-2, 202-7, 211-3, 219-2
i. -ge 26-1, 44-4, 81-4, 91-3., 96-3., 100-5, 107-4, 111-1, 113-6., 121-8, 139-1, 153-6:, 158-5, 164-7, 169-6, 169-8, 175-2, 176-1, 180-5., 182-5, 186-1, 187-4, 187-8, 188-8, 211-3, 221-4, 236-3
i. -de 1-8, 4-4, 23-3, 26-1, 26-7, 28-1, 28-2, 34-1, 34-5, 74-6, 97-1, 110-4, 115-2, 116-1, 123-1, 130-7, 148-3, 149-3, 152-3., 158-5, 171-3, 176-1, 176-4, 180-6, 181-5, 187-5., 188-2, 191-5, 193-1, 207-3
i. -din 4-6, 59-1, 79-4, 81-4, 100-2, 147-1, 165-2, 165-2, 178-4, 185-5., 197-3., 199-5, 206-8, 238-3
i. -i *(iy.)* 37-3., 45-2, 99-4, 145-8
i. -ini 2-3, 124-7
i. -inge 117-7
i. -ler 203-1., 211-8.
i. -lerinde 82-1
i. -lig 27-5

işāret A *işaret, im*
i. ḳıl- 41-8, 47-6, 62-1
i. ḳılış- 197-1
işkbāy F (şekībāyī) *sabır*
i. 112-2

işe- *işlemek*
i. -mek (ṣevāb işe-) 127-8
işle- *işlemek, çalışmak*
i. -di 38-1, 124-7, 127-8, 178-8
i. -yü başla- 212-8
i. -mek 127-8, 213-8
işleş- *birlikte çalışmak*
i. -di 118-3
i. -tiler 128-3
işlet- *çalıştırmak*
i. -ti 29-3, 139-4, 142-8
işsiz *işsiz, boş*
i. bol- 178-4
işsizlik *işsizlik*
i. 178-1, 178-5
it *it, köpek*
i. 43-1, 58-5, 210-2., 232-5
i. -ni 60-6
i. -ge 98-2., 232-4.
it- *itmek*
i. -ti 59-6, 99-3
i. -tiler 202-7
ʿiṭāb A *azar(lama)*
ʿi. kılış- 194-8
iʿtibār A *ibret*
i. 132-5
itiş- *itişmek*
i. -tiler 202-6
ittifāḳ A *uyuşma, anlaşma*
i. ḳıl(ış)- 146-7, 202-2
ʿiväż A *bedel, karşılık*
ʿi. 22-8, 148-2., 221-2
ʿiyāl A *aile*
ʿi. -ları 26-4
iye *sahip*
i. -si 42-5, 86-7
iyelik *sâhiplik, hâkimiyet*
i. 153-6
iyiş *kap, çanak*
i. 154-5
i. -ni 32-3
i. -ge 43-1
iz *iz*
i. -ini 105-5
i. -inge 105-6, 144-5
i. -ince 144-5, 145-7, 151-7
izār A *peştemal*
i. bağlan- 131-3
i. key- 170-2
izdeklülük *ihtiyaç*
i. 46-2

Ḳ, K

ḳabar- *kabarmak, şişmek*
ḳ.-dı 133-2., 173-6, 174-4
ḳabarcuḳ *kabarcık, şişkinlik*
ḳ. ètin- 173-6
ḳabart- *yüceltmek*
ḳ.-dı 88-5
Ḳaʿbe A *Kâbe*
K. 30-8.
K. ge 56-3
ḳabıslıḳ *öğünme*
ḳ. èt- 175-6
ḳabıż A *karşılık*
ḳ. kılış- 197-5
kābīn F *nikâh parası*
k. 15-7, 25-3., 25-4
ḳabūl A *kabul*
ḳ. ḳıl- 36-5, 80-6, 86-6, 146-5., 178-6, 180-1., 224-3
ḳaç- *kaçmak*
ḳ. -tı 211-3
ḳ.-a yörü- 191-8
ḳ.-ġanġa 26-6
ḳaç-ḳaç *tekrar tekrar*
ḳ.ḳ. 92-5
ḳaçur- *kaçırmak*
ḳ.-dı 76-4, 211-3
ḳadġu *kaygı*
ḳ. 4-7, 128-5, 150-3, 150-8
ḳ.-nı 40-6., 68-3, 80-2, 120-2
ḳ.-dın 78-2, 134-6, 172-3

ḳ.-sı 161-7
ḳ.-sın 77-6
ḳaḍġuluġ *kaygılı*
ḳ. 33-4, 128-5, 133-6
ḳaḍġur- *kaygılanmak*
ḳ.-dı 145-8, 175-2
ḳaḍġurt- *kaygılandırmak*
ḳ.-tı 8-1, 22-2, 40-1
ḳaḍġusuz *kaygısız*
ḳ. 106-4
ḳāḍī A *kadı, hâkim*
ḳ. 77-4., 86-3., 94-7, 222-8
ḳ.-ġa 86-4, 115-3, 115-4, 118-7
ḳ. -dın 86-4
ḳadirsiz *değersiz*
ḳ. iş 229-6
kāfir A *kâfir, inanmayan*
k. 31-3, 170-7
k. -lar 110-1
k. -larnıng 45-1
kāfirlik *kâfirlik, Tanrıya inanmama*
k. -nı 90-7
ḳāfiye A *kafiye*
ḳ.-lü 80-8, 133-4
ḳaftan *kaftan*
k. 190-6
kaġıd A *nişane*
k.-ḳa 226-7
kahillik *tembellik*
k. ḳıl- 169-1, 178-1, 199-8
k. -ge 177-7
ḳahır A *kahır, sitem*
ḳ. 130-5, 177-6
ḳahıt A *kıtlık*
ḳ. -ġa 19-1
ḳ. -ge 19-1
ḳaḳı- *korkutmak*
ḳ. -dı 41-2, 65-1, 65-4, 92-3, 182-5
ḳaḳış- I) *biribirine kızışmak*
ḳ.-tılar 198-2
ḳaḳış- II) *göz edişmek*
ḳ. -tılar 197-1
ḳaḳla- *(eti dilip) kurutmak*
ḳ.-dı 83-6, 92-2.
ḳal- *kalmak*
ḳ.-dı 24-5, 35-3, 167-4, 170-2, 173-2, 175-4, 178-4, 194-5, 197-3., 205-4.
ḳ. -mış 86-7
kālbūd F *kalıp*
kālbūd F kalıp
k. -ge 22-1
ḳaldur- *kaldırmak*
ḳ. -dı 3-2, 60-6, 68-2
kāle F *mal*
k. 77-1, 114-2, 149-1, 175-5, 212-6, 216-3
k. -ning 101-1, 123-6, 204-3
k. -ni 62-6, 97-6., 100-8, 134-4, 149-1, 150-3, 197-5
ḳalem A *kalem*
ḳ.-ni 81-6
ḳalı- *yükselmek, kalkmak*
ḳ. -dı 24-8, 134-3
ḳ. -mışdın song 160-4
ḳalıḳ *gökyüzü*
ḳ. 9-5, 15-6, 24-3
ḳalıḳlıḳ *yetersizlik, tembellik*
ḳ. ḳıl- 74-6, 75-8, 152-3
ḳ. -ınġa 206-4
ḳalıtış- *çarpışmak, vuruşmak*
ḳ.-dı 142-3
ḳalḳan *kalkan*
ḳ. birle 153-6., 171-7., 217-6.
ḳalundu *kalıntı, artık*
ḳ. 13-6
ḳamçı *kamçı*
ḳ. birle 50-2., 55-5
ḳamçılaş- *kamçı ile vurmak*
ḳ.-tı 110-1
ḳāmet A *iç ezan*
ḳ. ḳıl- 51-4
ḳamruḳ *taşak*
ḳ. -ını 150-6

ḳamuġ *hepsi*
ḳ. -ın 226-4
ḳ. -ını 213-3
ḳan *kan*
ḳ. 141-2, 154-7, 221-2
ḳ. -ġa bula- 68-2, 79-6, 86-2, 106-6
ḳ. -ından 16-1
ḳan- *kanmak*
ḳ.-dı 154-1, 174-4, 194-2
ḳanāᶜat A *kanaat, yetinme*
ḳ. ḳıl- 175-1
ḳanat *kanat*
ḳ. -ın 100-7
ḳançıḳ *dişi köpek*
ḳ. 27-8
ḳandur- *kandırmak, (suya) doyurmak*
ḳ. -dum 107-6
ḳ. -dı 63-3
ḳap I) *kabuk*
ḳ. 171-4
ḳ. -nı 75-7
ḳ. -ı *(iy.)* 158-4, 171-4
ḳap II) *çanak, kap*
ḳ.-ġa 62-6
ḳap+ *pekiştirme ön eki*
ḳ. ḳara 164-5
ḳap- *kapmak, almak*
ḳ.-tı 63-6, 128-3, 129-4., 133-8, 136-7, 137-1, 144-3, 175-4
ḳ.-up al- 137-1, 175-4
ḳapsa- *kaplamak, sarmak*
ḳ.-dı 25-5, 48-8., 111-4, 169-7, 176-1, 218-1
ḳ.-dılar 22-4, 137-7
ḳapuġ *kapı*
ḳ. 91-5, 155-5, 158-3, 160-1:
ḳ. -nı 7-5, 20-7, 26-2, 29-6, 41-1, 218-7.
ḳ.-ġa 29-6
ḳ.-ḳa 73-8
ḳ.-larını 69-6, 84-4.
ḳapuş- *(kol) kapışmak*
ḳ.-tı 110-3, 113-5
ḳar- *karıştırmak*
ḳ.-dı 79-5
ḳara *kara, siyah*
ḳ. bol- 163-3, 163-4., 164-4, 164-5, 225-6
ḳ. -sı 163-4
ḳarabaş *câriye*
ḳ. 64-8, 72-8, 73-5
ḳ. -nı 41-4, 207-7, 218-3
ḳ.-ġa 41-4, 207-7
ḳarābeṭ A *yakınlık, hısımlık*
ḳ.-ini 60-5
ḳaralıḳ *karalık, siyahlık*
ḳ. 163-4
ḳaraġu *karanlık*
ḳ. ḳıl- 61-3
ḳaram A *(ġarām) âşık*
ḳ. ḳıl- 42-8
ḳ. turur 42-8
ḳaramluḳ *âşıklık*
ḳ. -ı *(iy)* 42-8
ḳaramtul *karamsı*
ḳ. 164-4
ḳarangu *karanlık*
ḳ. 17-5, 31-6
ḳ.-sında 77-3, 77-4
ḳaranguluḳ *karanlık*
ḳ. 157-8
ḳaranḳu *karanlık*
ḳ. 228-6
ḳarār A *karar*
ḳ. ḳıl- 215-8, 238-5
ḳ. ḳıldur- 37-3, 89-4
ḳ. ḳılış- 120-6
ḳarar- I) *karanlık olmak*
ḳ.-dı 40-1
ḳarar- II) *kara olmak*
ḳ.-dı 163-3
ḳararsız *kararsız*
ḳ. bol- 236-3
ḳ. ḳıl- 7-6, 14-3, 26-2, 216-1

ḳarart- *karaya boyamak*
ḳ. -dı 98-3
ḳarcaş- *ihtilafa düşmek*
ḳ.-tılar 137-1
ḳarı *yaşlı, ihtiyar*
ḳ. 99-2., 105-8, 238-6
ḳ. bol- 76-8, 105-8
ḳarı- *yaşlanmak, kocamak*
ḳ. -dı 77-3, 102-1, 102-3, 105-8, 181-3
ḳarıl- *karışmak, katılmak*
ḳ.-dı 4-5, 135-1
ḳ.-maḳdın 49-7
ḳarım *karışma*
ḳ. ḳatımluḳ ėdiş- 109-5
ḳ. ḳatımluḳ ḳılış- 114-5
ḳarın *karın*
ḳ. 227-8
ḳ. -da 30-6, 54-1
ḳ. -ı 223-6
ḳ. -ın 185-1
ḳ. -ını 57-6
ḳarındaş *kardeş*
ḳ. 125-2
ḳarış *karışma, karışık*
ḳatış ḳ. 139-2, 232-1
ḳarış- *karışmak*
ḳ. -tı 53-1d, 109-5, 111-5, 113-6, 114-5, 129-5, 135-1, 195-4, 225-3
ḳ. -u 134-1
ḳ. -mış 1-2, 54-3, 145-1
ḳarıştur- *karıştırmak*
ḳ. -dı 79-5, 229-2
ḳarışturul- *karıştırılmak*
ḳ. -dı 4-4
ḳarıt- *kocatmak*
ḳ. -dı 89-4, 101-8
ḳars- *(el) çırpmak*
ḳ. -tı 104-7
ḳarşa- *zahmet vermek*
ḳ. -dı 59-4
ḳarşan- *zahmete katlanmak*
ḳ. -dı 125-6
ḳ. -dılar 130-1
ḳarşanmak *zahmet, baskı*
ḳ. 34-8
ḳarşı *saray*
ḳ. 23-7
ḳarşu *karşı*
ḳ. 20-6, 29-5, 29-6, 78-7, 97-6, 118-4, 161-5, 191-2, 199-8., 205-6, 213-8
ḳ. -sınġa 186-2
ḳarşun- *yönelmek*
ḳ. -dı 186-2
ḳaṣıd A *niyet, isteme*
ḳ. ḳıl- 169-6
ḳaṣîde A *kaside*
ḳ. -ni 5-5., 72-5.
ḳaş *kaş*
ḳ. atış- 197-1
ḳ. -ın yol- 172-8
ḳaşın- *kaşınmak*
ḳ. -dı 183-5
ḳat I) *defa, kez*
ḳ. 23-7, 23-8, 82-2, 106-7, 161-8
ḳ. ḳ. ḳıl- 82-2, 117-3, 117-4
ḳat II) *tin, tel, kat*
ḳ. 37-6.
ḳat III) *huzur, ön*
ḳ. -ında 12-8, 42-3, 68-3, 95-5, 100-7, 109-6, 150-8., 174-3, 175-7, 183-4:
ḳ. -ındaḳını 175-7
ḳat- I) *katmak*
ḳ. -tı 33-6, 41-8, 62-6, 72-1, 79-5, 88-7, 89-6, 130-6, 181-4, 210-2., 210-6, 213-4, 233-3
ḳ. -maḳ 130-6
ḳ. -maḳġa 15-1
ḳat- II) *(küpe v.s.) takmak*
ḳ. -dı 82-1, 98-6t
ḳ. -ı bėr- 79-7

ḳat- III) *(sürme) çekmek*
ḳ. -dı 140-6, 178-7
ḳatıġ *sert, sıkı, güç*
ḳ. 29-2, 30-5, 35-6, 37-5, 50-7, 52-7, 68-6, 77-2, 86-2, 97-5, 108-6, 108-7, 143-5, 168-6., 170-5., 225-1, 225-2, 231-1, 232-1, 237-6, 237-7, 238-2.
ḳatıġlan- *katlanmak*
ḳ. -dı 175-8, 182-5, 209-5, 212-5
ḳ. -dılar 130-1
ḳ. -maḳ 176-1
ḳatıġlaş- *sertleşmek*
ḳ. -tı 120-4
ḳatıġlıḳ *sertlik*
ḳ. ḳıl- 58-7
ḳatıḳ *baharat*
ḳ. 72-1
ḳatıḳsız *saf, temiz, arı*
ḳ. 69-5
ḳatımluḳ *katılma, karışma*
ḳarım ḳ. ėdiş- 109-5
ḳarım ḳ. ḳılış- 114-5
ḳatın- *(sürme) çekmek, (küpe) takmak*
ḳ. -dı 140-6, 173-5
ḳatış-ḳarış *karma karış*
ḳ. ḳ. 139-1, 232-1
ḳatḳura kül- *kahkaha ile gülmek*
ḳ. ḳ. -di 208-4
ḳatlan- *katlanmak*
ḳ. -dı 35-7, 116-1, 204-5, 212-5
ḳattu *katı, sert*
ḳ. 87-4, 177-1, 208-2
ḳattur- *kattırmak, sokturmak*
ḳ. -dı 43-1
ḳavaḳ *içi boş*
ḳ. 99-6
ḳavī A *güçlü, kuvvetli*
ḳ. 130-5
ḳavim A *kavim, boy*
ḳ. -ining 63-7, 115-1., 138-8
ḳavrul- *birleşmek, yapışmak*
ḳ. -dı 142-2
ḳavruluş- *yanaşmak, toplanmak*
ḳ. -tılar 202-1
ḳavşun- *yanaşmak, kavuşmak*
ḳ. -dı 160-8
ḳavuḳ *sidik yolu, mesane*
ḳ. -ı 1-3.
ḳavun *kavun*
ḳ. -nı 71-1, 98-7
ḳavurt *sık, yoğun*
ḳ. bol- 198-5
ḳavurtluḳ *kalabalık, sıkıntı*
ḳ. ḳılış- 200-3
ḳavuş- *kavuşmak*
ḳ. -tı 138-4
ḳavuştur- *yanaştırmak*
ḳ. -dı 53-5
ḳavut *sık*
ḳ. bol- 145-1
ḳaydış- *geri dönmek*
ḳ. -tı 122-6
ḳayġu *kaygı*
ḳ. -nı 77-7, 120-2
ḳ. -sın 35-6
ḳ. -sındın 106-4
ḳayġulu *kaygılı*
ḳ. bol- 145-8
ḳayġuluḳ *kaygılı*
ḳ. bol- 128-5
ḳayış *kayış*
ḳ. -ı (*iy.*) 149-4 (kılıç k.-ı)
ḳaynat- *kaynatmak*
ḳ. -dı 60-8
ḳayra *geri*
ḳ. 82-6, 115-2, 135-7, 167-4
ḳayrıl- *dönmek*
ḳ. -dı 158-7, 167-4
ḳ. -ıp 129-2
ḳayt- *dönmek*
ḳ. -tı 24-5d, 45-6, 115-2, 143-4d, 154-6, 155-1, 158-7, 165-2
ḳ. -dılar 52-8

ḳaytar- *geri getirmek, döndermek, yöneltmek*
ḳ. -dı 14-1., 29-7, 45-6, 46-3, 46-8, 64-7, 80-4, 92-1, 114-8, 115-2
ḳ. -asuġa bėr- 47-8 *'ödünç vermek'*
ḳ. -ġuġa bėrilgen nėme 47-8
ḳ. -mış söz 45-3
ḳ. -maḳ 115-3, 215-5, 221-6
ḳaytarış- *geri çevirmek*
ḳ. -dı 90-8t, 122-4
ḳ. -dılar 197-8, 201-4
ḳaytmaḳ *ricat, hezimet*
ḳ. -ı (*iy.*) 13-4
ḳaz- *kazmak*
ḳ. -dı 11-5, 131-5.
ḳazġan- *kazanmak*
ḳ. -dı 23-8, 128-6, 129-5, 137-7., 167-1
kėç *geç*
k. ḳal- 194-5, 205-4
k. ḳoy- 118-6
k. kör- 207-7
kęç- I) a) *(haddi) aşmak*
k. -ti 18-8, 23-3, 32-5, 88-7, 122-8, 147-8, 161-6., 180-5, 191-3, 203-5, 214-5.
k. -mek 23-2, 38-1
b) *(zaman) geçmek*
k. -ti 155-6, 179-5
keç- II) *ölmek*
k. -ti 157-2
kėç- III) *gecikmek*
k. -di 164-8, 167-7.
k. -miş sözler 128-6
kėce *gece*
k. 46-4, 138-6
k. -ge 57-3, 105-2
kėcelet- *geceletmek*
k. -sün 105-2
keçi *keçi*
k. 222-5
kėçrüş- *geçirmek*
k. -ti 124-1
kėçse- *geç saymak*
k. -di 219-7
kėçün- I) *geciktirmek*
k. -di 6-8, 67-8
keçür- II) *aşırmak, geçirmek*
k. -di 12-5, 37-4, 45-7, 48-4, 58-6, 88-7, 104-7, 147-8, 214-6
k. -mek 48-4
kęçür- III) *(vakit) geçirmek*
k. -di 64-2, 104-2, 148-5, 189-7, 189-8, 190-6
kėçür- IV) *affetmek*
k. -di 50-8, 57-8, 203-4
k. -i bėr- 50-8
k. -ü bėr- 4-8, 203-4
k. -mek 221-7
kęçürt- *geçirtmek*
k. -di 52-2
kęd- *giymek*
k. -di 166-1, 235-1
kędik *av hayvanı*
k. 5-5
k. -ning 63-4
kedil- *gedilmek*
k. -di 159-1, 160-8, 179-4, 183-8
kėdin *sonra*
k. 30-7 (uġramışda k.)
kedük *gedik*
k. 47-8, 145-4., 159-1
k. -lü 47-7
kęfęn A *kefen*
ḳ. 90-3., 151-5
kegilde- *(tavuk) geğildemek*
k. -di 232-2, 232-3
kegir- *geğirmek*
k. -di 165-1
kegrik *geğirme*
k. 165-1
kęj *gez*
k. 100-2

keje keje kıl- *(ses) hırıldamak*
k.k. k.-dı 80-4
kel- *gelmek*
k. -ür 137-2
k. -di 5-5, 11-5, 29-6, 31-4, 39-3, 62-8, 69-3, 85-8, 111-2, 125-4, 126-6, 131-4, 136-1, 149-7, 161-5, 166-7, 182-4, 191-2, 197-8., 202-4, 207-3, 219-6
k. -diler 77-4
k. -i bèr- 190-6
k. -ü başla- 29-6
k. -ü tur- 137-2
k. -gen 29-6, 78-8
k. -genlerni 41-3
k. -mez 127-2
kelbüd F *kalıp*
k. -ge 22-1
keldür- *getirmek*
k. -di 11-8, 23-2, 46-4, 106-4
kelebek *kelebek*
k. 195-3
kelelci Mo. *hikaye*
k. 111-8, 112-1, 167-5
k. biri [~bèri ?] 89-2
keleşmiş *sözlü, nişanlı*
k. -ini 27-2
kelevü Mo. *ahmak, aptal*
k. -ge 198-5
kelime A *kelime*
k. -188-6, 190-7
k. -ning 190-7
k. -ni 82-1, 185-1, 188-6
k. -ge 82-1
k. -din 145-1
k. -lerini 86-2
kelin *gelin*
k. 27-3, 43-4, 27-3
k. -ni 144-7., 152-4
k. -ge 152-4
k. doyı 27-3 *'düğün'*
kelin- *gelinmek*
k. -megen 86-7
keliş- *birlikte gelmek*
k. -di 121-5
keltür- *getirmek*
k. -di 5-3, 5-4, 19-4, 20-6, 22-2, 60-5, 79-5, 108-8, 147-8
keltürül- *getirilmek*
k. -di 5-1
kemi *gemi*
k. 10-3:, 12-7, 91-7.
k. -ni 2-4, 41-5
kemiş- *atmak*
k. -di 2-3, 3-1, 6-4, 18-7, 31-3t, 32-4, 32-8, 36-3t, 41-4, 41-8t, 42-4, 42-7, 43-4t, 43-5, 51-8, 55-2, 70-6, 71-8, 72-1t, 76-1t, 79-7, 79-8, 81-5t, 84-4, 86-1, 87-8, 92-4, 92-5t, 93-4t, 95-5., 96-2, 99-7, 106-8, 111-4, 118-6, 119-4, 125-2, 127-1, 142-1, 149-7, 167-3t, 174-7t, 180-5, 188-1, 204-1, 205-7, 209-8, 227-8, 232-7t
k. -tiler 136-2, 198-2
k. -i bèr- 3-1, 39-6, 59-5, 92-6, 99-4, 100-1, 124-7, 214-7
k. -ü tur- 114-7
k. -ip 109-7
kemle- *(zaman) belirlemek, tayin ve tesbit etmek*
k. -miş *(part.)* 3-1
k. -yü bèr- 85-6, 94-7
kemleş- *kararlaştırmak*
k. -dilei 121-5
kemşiş- *atışmak*
k. -di 111-6, 115-7, 119-1
kemük *kemik*
k. -ni 183-2
kemür- *kemirmek*
k. -di 177-1, 183-2
+ken *+ken*
k. 67-6, 116-2, 173-7, 179-8
kenç *genç*
k. 28-8, 29-1

kẹndeş ? *yaşmak*
k. 142-2
kẹndü *kendi*
k. 5-1, 22-8, 25-8, 41-7, 44-7, 50-2, 52-6., 54-4, 60-3, 87-7, 88-7, 92-3, 99-4, 103-6, 105-4, 105-7, 111-1., 130-8, 132-1., 133-7, 134-6, 143-7, 193-8, 194-1, 212-6, 213-7, 215-5., 226-5
k. -si 52-6, 128-6, 131-5, 135-8, 154-3
k. -sini 32-4
k. -sindin 73-2
k. -leri 60-3
kẹndü özi *kendi kendisi*
k.ö. 5-1, 5-2, 128-6, 142-3
k.ö. -n 5-1, 92-4, 100-5, 105-2., 150-6, 171-6, 174-2, 175-2, 180-5, 181-6, 183-8, 187-7, 198-5, 199-3, 199-5, 202-1, 203-2, 205-2, 206-6, 207-8, 214-4
k.ö. -ni 50-2, 106-1, 106-2, 111-4, 128-8., 142-1, 142-5, 150-5, 152-7, 171-1
k.ö. -nge 127-6, 149-2, 193-3, 211-4., 216-2
k.ö. -ndin 40-6, 94-7, 211-6
kendülügi birle *kendiliğinden*
k.b. 217-2
kẹ̄ng *geniş*
k. bol- 146-5, 155-5.
kẹ̄nge- *uzak durmak*
k. -di 218-5
kẹ̄ngeş *danışma, müşâvere*
k. bol- 186-2, 219-1
k. ḳıl- 96-7
kẹ̄ngeş- *danışmak*
k. -ti 122-7
k. -diler 203-3
kẹ̄ngeşlik *kolaylık*
k. ḳılış- 109-5, 118-1
kẹ̄nglik *geniş, verimli*
k. 3-8, 66-1, 78-3
k. bolsun 66-1, *'merhaba'*
k. ḳıl- 95-7, 168-5, 185-3, 185-4
kẹ̄ngliklü *zengin, verimli*
k. bol- 3-8, 42-5
kẹ̄ngrit- *geniş oturmak*
k. -diler 168-5
kẹ̄ngrü *ferah, rahat*
k. 25-8, 185-4
kẹ̄ngrü- *genişlemek*
k. -di 170-3
kẹ̄ngrülük *müsaade, izin*
k. 78-2
k. ėt-172-5
kẹnizẹk *câriye*
k. 64-8
kẹrçemük ? *bağda, sarma*
k. il- 225-8.
kẹrdek *gerdek*
k. 43-4
k. -ge kir- 17-2
kẹrek *gerek*
k. 76-7
kẹrem A *kerem, cömertlik*
k. turur 110-4
k. -de 110-4
kẹrīm A *eli açık, cömert*
k. 85-6
kẹrīmlüg *eli açık, cömert*
k. bol- 180-8
kẹrimlük *eli açıklık, cömertlik*
k. ḳıl- 180-8
k. -ni 202-3
kerin- *gerinmek, uzamak*
k. -di 182-5, 192-1
kẹriş *çekiş, husûmet*
k. biri [~bėri ?] 118-7
k. ḳıl- 113-7
kẹriş- *çekişmek*
k. -di 115-8, 120-8
k. -diler 141-6

kẹrniş- *husûmetleşmek*
k. -di 118-7
kẹrtü *gerçek*
k. 116-8, 117-1
k. ḳıl- 93-2
k. -ge tut- 83-7
k. -sin 183-4
kẹrtün- *inanmak, gerçek saymak*
k. -di 33-2
kẹs- I) *kesmek, kırkmak*
k. -ti 58-7., 75-8d, 79-3, 81-1, 81-6., 84-8d, 85-7d, 89-1d, 91-6, 139-7d, 144-4, 147-2, 174-6
kẹs- II) *farz kılmak*
k. -ti Tangrı 79-2
kẹsig I) *kesme*
k. ẹdiş- 115-7
kesig II) *timar*
k. -ge bẹr- 21-1, 21-2, 212-3
k. -ge tile- 212-3
kẹsig III) *vazife, ödev, iş*
k. -ler 95-8
kẹsil- *kesilmek, kopmak*
k. -di 154-8, 157-5, 158-6,159-1, 159-2, 159-3., 159-8, 160-1, 160-2, 166-8, 174-6, 180-2
k. -ip 166-1
k. -mes 35-4
kẹsiş- *(ilgiyi) kesişmek*
k. -di 115-7, 124-3
k. -diler 196-1, 196-8t, 197-3, 198-2t, 200-4t
k. -mek 124-3
k. -mekni 13-3, 62-8
kẹslin- *uzak durmak*
k. -di 177-8
k. -gen 157-6
kẹsliş- *ayrılmak*
k. -di 119-2
k. -diler 196-8, 200-4
kẹsük *kesik*
k.k. bol- 160-2
ket- *gedik açmak*
k. -di 87-5
kẹtür- *getirmek*
k. -di 5-1, 11-8, 12-8, 14-5, 18-6, 20-8, 24-2, 26-4, 40-6, 40-8., 60-5, 78-8, 110-6, 143-4, 145-6
kẹviş *geviş*
k. 143-8
kẹvşe- *gevşemek*
k. -di 143-8
kẹy *çok, fazla*
k. 88-4, 182-7, 225-4, 225-6.
kẹy- *giymek*
k. -di 112-5., 139-4, 140-8, 147-3, 149-7, 150-2, 150-5, 166-1., 168-3., 170-2, 170-6, 172-6, 174-1, 178-1., 181-8, 183-3, 186-6, 190-6, 214-7, 235-2, 236-4, 236-6.
k. -gü *(part.)* 139-4
kẹydür- *giydirmek*
k. -di 17-4, 23-8, 66-2, 77-6, 90-3, 94-3, 97-6, 104-7, 227-4, 234-5
kẹygire- *utanmak, çekinmek, ürkmek*
k. -di 141-3
kẹygireğen *hizmetçi*
k. -ler 141-4
kẹygirek *utanma, hicap*
k. 141-3
kẹygü *giyecek*
k. 139-4
kẹyik *av hayvanı*
k. -ni 134-5
kẹyim *giyim, giyecek*
k. 81-2.
kẹyür- *giydirmek*
k. -di 106-3, 232-4, 233-2, 233-8
kẹz *defa, kere, kez*
k. 97-2
kẹz- *gezmek, dolaşmak*
k. -di 147-2
k. -e yörü- 100-4

kẹzdür- *gezdirmek*
k. -di 49-8
kẹzegleş- *nöbetleşmek*
k. -ti 108-7
kẹzen- *vurmak istemek*
k. -di 50-2
kẹzig *fırsat, sıra*
k. 133-6
k. -ce 123-4
k. -ini 133-5
kẹzigleş- *nöbetleşmek*
k. -mek 108-7
ḳıbla A *kıble, güney*
k. -ġa 210-5, 213-8
ḳıḳır- *çağırmak, bağırmak*
k. -dı 97-5, 125-4
ḳıḳrış- *çağırışmak*
k. -tılar 204-3, 205-6
ḳıl- *yapmak, kılmak*
k. -ur men 120-3
k. -ur 152-6
k. -dım 62-1, 107-6
k. -dı 1-7, 2-1, 2-5, 3-1., 4-1, 4-7, 4-8, 5-2, 6-2, 6-4, 6-8, 7-6, 8-3., 8-4., 8-7, 9-4, 9-7, 10-4, 12-5, 12-8, 13-2, 13-7, 13,8, 14-2, 14-3., 15-1, 15-5, 15-8, 16-1, 16-5, 16-8, 17-2, 17-4, 17-5, 17-6, 17-7, 18-1, 18-3, 18-5, 19-1, 19-2, 20-1, 20-8, 21-7, 21-8, 22-3:, 22-8, 23-2, 23-7, 25-2, 25-8, 26-2., 26-4., 26-7, 27-5., 27-6, 27-7, 28-1., 28-2:, 28-4, 29-3., 29-8, 30-4:, 30-5, 30-6, 30-7., 31-1, 31-7, 32-8, 33-1, 33-3, 33-4., 33-5, 33-8, 34-1, 34-6, 35-3, 35-5, 35-7, 36-1, 36-5, 37-1, 37-6, 38-1., 38-3., 38-5, 38-6., 38-7, 38-8., 39-2, 39-3, 39-4, 39-8, 40-4, 40-7:, 41-4, 41-6, 41-8, 42-3, 42-4, 42-6, 42-7., 42-8., 43-2, 43-4, 43-6., 43-8, 44-6, 44-8, 46-1, 46-2., 46-3., 46-7, 47-4, 48-5, 48-7:, 49-3, 50-3, 50-4, 50-6, 51-1, 51-3., 51-4, 51-5, 51-7, 52-1, 52-7, 52-8, 53-3, 54-3, 56-4, 56-8, 57-4, 57-7., 58-1, 58-2, 58-6., 58-7, 58-8, 59-1, 59-4, 60-1, 60-4, 60-7, 61-3., 61-5., 61-7, 62-1, 62-3, 62-4, 63-1, 63-6, 64-1, 64-6., 64-7, 64-8, 65-3, 66-1., 66-8, 67-3, 67-4, 67-5, 67-7., 68-1, 69-4, 69-8, 70-4, 70-5, 70-6, 70-7, 71-4, 71-6, 71-7., 71-8, 72-2, 72-5, 72-7, 73-1, 73-6, 74-1., 74-3., 74-4., 74-6, 74-7., 74-8, 75-3, 75-6, 75-7, 75-8, 76-2, 76-5, 76-7, 76-8, 77-2, 77-3, 77-4., 78-5:, 78-6, 78-7, 79-2, 79-3:, 79-6, 79-8, 80-1., 80-4, 80-6:, 80-7, 80-8, 81-4, 81-5, 81-8, 82-1:, 82-2:., 82-3, 82-4, 82-5:, 82-6, 82-7., 83-2, 83-3, 83-4, 83-6., 84-5, 85-2:, 85-7:, 85-8, 86-1., 86-3, 86-5, 86-6, 86-8, 87-3., 87-4, 87-6, 87-7, 88-1., 88-8., 89-6, 90-3, 90-5, 90-6., 90-7, 90-8, 91-1, 91-2, 91-3, 91-8., 92-1., 92-2., 92-3, 92-5, 93-1, 93-2., 93-3, 93-5, 93-6, 93-7, 93-8:, 94-1:, 94-2, 94-3, 94-6, 94-7., 95-2, 95-7, 96-3, 96-7, 97-3:, 97-4, 97-6, 97-7, 98-3, 98-4, 98-7, 98-8, 99-5., 99-6, 99-8, 100-1, 100-3, 100-5, 100-6, 101-2., 101-3, 101-4., 101-5., 101-7, 101-8:., 102-2, 102-3, 102-5, 102-7, 103-1., 103-2:, 103-4, 103-6, 103-7, 104-1, 104-3, 105-1, 105-2, 105-5, 105-7, 105-8, 106-1, 106-2:, 106-3, 106-4, 106-5, 106-7:, 107-1, 107-3., 107-4, 108-6,

109-1, 109-7, 109-8., 110-6, 110-7, 111-1., 111-2, 111-6., 112-2, 112-3., 112-4, 113-1, 113-6, 113-7., 113-8., 114-1:, 114-8, 115-4, 116-5, 117-2, 119-5, 121-6, 123-1., 123-6, 124-8:, 126-7, 127-4, 127-5, 128-1, 128-2, 128-4, 128-8: 130-2, 130-5., 130-8, 131-5, 131-7, 132-3, 132-6, 133-2, 134-4, 134-8, 135-2, 135-8, 136-7, 137-4., 140-4, 140-7., 141-1, 141-6, 141-8, 142-3, 142-5, 144-5, 145-6, 146-1, 146-3, 146-4, 146-5, 146ek-4, 147-4, 148-1, 148-3., 148-6, 149-2, 149-7, 150-5, 150-6, 151-2, 151-7, 152-2, 152-3., 152-7, 153-6, 154-4, 157-2, 161-2, 164-8, 165-2, 165-3, 166-1, 166-4, 166-5., 168-1., 168-6., 169-1, 169-2, 169-3, 169-4, 169-5, 169-6, 169-7, 170-1, 170-2:, 170-4, 170-8, 171-1, 171-4, 162-3, 172-5, 173-1., 173-3, 173-7, 173-8, 174-1, 174-2., 174-3, 174-4, 175-1., 175-6, 175-8, 176-1., 176-3, 176-4., 176-6, 176-7, 176-8, 177-7, 177-8, 178-1, 178-2, 178-5., 178-6:, 178-8, 179-5, 179-6., 179-8, 180-1., 180-2, 180-3, 180-7, 181-2, 181-5, 181-6, 182-1, 182-2., 183-2, 183-7., 184-2, 185-1., 185-2, 185-3, 186-3, 187-1, 187-3., 187-5., 188-2:., 189-7, 190-2, 190-5., 191-3, 191-7., 192-6, 193-1., 196-4., 196-5, 199-3, 199-8, 203-4, 206-4, 207-3., 207-7, 208-3, 209-8., 210-3, 211-3, 211-4, 213-6, 215-5, 215-8, 216-1, 216-2, 216-4, 217-4., 217-5., 218-3, 219-4, 219-5, 220-4, 220-7, 221-8, 222-1, 222-6, 223-1, 224-3., 226-3, 226-8, 227-6, 227-8, 228-2, 228-3, 229-1, 229-3, 229-4, 229-5, 230-6, 230-7, 231-3., 231-5, 231-8, 232-8, 233-1, 233-4, 233-7, 233-8, 235-7, 238-5

ḳ. -duḳ 80-3
ḳ. -dılar 128-3, 141-7, 146-7
ḳ. -ġıl 107-6
ḳ. -sun 107-8, 117-3
ḳ. -sa 88-8
ḳ. -u baḳ- 177-8
ḳ. -u başla- 3-3
ḳ. -u bėr- 4-6, 23-4, 27-7, 90-4, 96-7, 106-3
ḳ. -u tur- 115-7
ḳ. -ıp 86-4, 95-5, 112-3
ḳ. -duḳını 173-3
ḳ. -ġan 2-2, 22-4, 22-7, 29-4, 30-3, 47-6, 48-2, 97-3, 97-4, 219-6, 226-8., 231-4
ḳ. -ġandın 219-3
ḳ. -ġanlar 141-4
ḳ. -ġanlardın 223-4
ḳ. -ġu 86-6
ḳ. -madı 229-5
ḳ. -maḳ 109-2, 117-4, 133-5, 197-5, 207-7, 211-1, 211-4, 214-6, 216-5, 219-3, 220-6, 221-8, 223-5, 224-1, 238-5
ḳ. -maḳnı 214-7
ḳ. -maḳı 59-1

ḳıldur- *yaptırmak*
ḳ. -dum 107-6
ḳ. -dı 5-8, 32-1, 37-3, 66-2, 82-1, 87-6, 88-5, 89-8, 105-1

√ ḳılıç *kılıç*
ḳ. 108-5, 145-5, 149-4, 160-7, 161-7, 183-8

ḳ. birle 124-4, 195-7, 240-5
ḳ. -nı 10-8, 23-2, 145-5, 150-7.
ḳılıçlaş- *kılıçla vuruşmak*
ḳ.-tı 124-4
ḳılık *huy, yaratılış*
ḳ.-nı 176-6
ḳ.-ıdın 176-6
ḳılıḳlan- *huy edinmek*
ḳ. -dı 176-6.
ḳılın- *yapılmak*
ḳ. -dı 131-4, 159-4., 161-3, 207-4, 209-3
ḳ. -madın 115-1
ḳ. -mış 10-5, 103-5
ḳılınç *fiil, hareket*
ḳ. -ını 9-1, 18-5, 69-6, 173-3
ḳ. -ınġa 45-2
ḳ. -ında 118-1
ḳılış- *ble bşy yapmak*
ḳ. -dı 108-3, 108-4, 109-2, 109-5:, 109-7, 110-5, 112-1, 112-2, 112-6., 113-1:, 113-3, 113-7, 113-8., 114-2, 114-4, 114-5, 114-6, 116-3, 116-4, 116-5., 116-6, 117-1, 117-7., 118-1, 118-2, 118-4, 119-1, 119-6, 119-7, 119-8., 120-5., 120-6, 120-7, 120-8., 121-4, 121-5, 122-2, 122-7, 123-5, 123-7, 124-1, 124-2., 124-3, 125-3, 125-5, 125-7, 126-6, 139-5, 197-5, 203-7, 208-1
ḳ. -tılar 108-2, 111-2, 114-7, 137-1, 141-6, 168-5, 185-4, 194-8, 195-1, 195-2, 195-5, 195-6, 195-7, 196-1, 196-2, 196-4, 196-6, 196-7, 197-1., 197-3, 197-6, 198-5, 198-6, 198-7, 199-1, 199-3, 199-5, 199-7, 200-3, 200-5, 200-7, 201-1, 201-4, 202-2, 202-3, 202-4, 202-6, 203-3, 203-4, 204-1, 204-4, 204-5, 204-7., 205-4, 205-5, 205-6, 206-4., 207-2
ḳ. -ġan 112-1, 112-7, 118-1, 197-5
ḳın I) *işkence, ceza*
ḳ. 108-7
ḳ. -nı 75-3
ḳın II) *kın*
ḳ. -ġa 10-7
ḳ. -ından 160-7
ḳına A (< ḥınnā) *kına*
ḳ. yaḳ- 65-7
ḳına- *cezalandırmak, işkence etmek, eziyet etmek*
ḳ. -dı 66-4, 87-4, 108-6
ḳ. -maḳ 108-6
ḳındur- *yöneltmek, teşvik etmek*
ḳ. -dı 57-1, 78-6, 92-7
ḳınduruş- *teşvik edişmek*
ḳ. -tılar 201-3, 201-7
ḳınduruş- *teşvik edişmek*
ḳ. -tılar 201-3, 201-7
ḳınġaḳ *tırnak*
ḳ. -larını 5-8
ḳıŋġır *eğri, yan*
ḳ. baḳ- 203-5
ḳ. çıḳ- 175-3
ḳımār A *kumar*
ḳ. oynaş- 112-8, 196-7
ḳır- *(toplu halde) öldürmek, kırmak, kazımak*
ḳ. -dı 87-1
ḳ. -a kes- 58-7, 85-1
ḳ. -a uç- 38-2
ḳıraŋ *kenar, kıyı*
ḳ. -ıdın 175-7
ḳ. -ından 175-7
ḳırġıl *kırçıl*
ḳ. bol- 140-6
ḳırıġ *sınır, kenar*
ḳ. -ında 114-6
ḳırḳ- *kırkmak, kesmek*
ḳ. -dı 144-4

ḳıs- *kısmak, çekmek*
ḳ. -dı 210-2.
ḳısarla- *sıkıştırmak*
ḳ. -dı 2-8, 7-1, 65-1, 144-1
ḳısarlanmaḳ *zaruret, çaresizlik*
ḳ. 144-1
ḳıṣāṣ A *öç, kısas*
ḳ. al-16-1, 37-7, 46-8, 144-6, 210-6
ḳısġa *kısa*
ḳ. 41-7, 67-6 (ḳ.-ken)
ḳ. bol- 41-7
ḳ. ḳıl- 41-6
ḳ. -dın 67-5
ḳısın- *büzülmek*
ḳ. -ıp (kısnıp) èn- 160-3
ḳısḳa *kısa*
ḳ. 133-4.
ḳ. bol- 172-6, 238-3
ḳ. ḳıl- 75-8, 131-7
ḳısḳal- *kısalmak*
ḳ. -dı 172-6
ḳısḳançlıḳ *kıskançlık*
ḳ. èdiş- 201-4
ḳ. ḳıl- 120-3
ḳısḳınç *cimri, pinti*
ḳ. bul- 27-3
ḳısmeṭ A *kısmet*
ḳ. ḳıl- 185-2
ḳısraḳ kısrak
ḳ. -ġa 57-2
ḳıṣṣa A *hikaye, mesele*
ḳ. kötrüş- 115-3
ḳ. -nı 78-4
ḳısta- *ısrar etmek*
ḳ. -yu kol- 24-1
ḳ. -yu tile- 58-7
ḳıstaġ *sıkıntılı, güç*
ḳ. iş 29-2
ḳış *kış*
ḳ. keçür- 190-6
ḳışla- *kışlamak*
ḳ. -dı 190-7
ḳıval- *sevinmek*
ḳ. -dı 129-3
ḳıvan- *sevinmek, öğünmek*
ḳ. -dı 147-6
ḳ. -ı tutış- 118-1
ḳıvandur- *sevindirmek*
ḳ. -dı 7-1
ḳıvanış *öğünüşmek*
ḳ. -tı 112-8, 118-1
ḳ. tılar 196-6, 206-7
ḳıvart- *(kökünden) sökmek*
ḳ. -dı 141-7
ḳıvırcuḳ *kıvırcık*
ḳ. ḳıl- 70-5
ḳıvur- *kıvırmak*
ḳ. -dı 149-4
ḳıy- *yapmak*
ḳ. -dı 15-7, 130-8
ḳıya *çapraz, yan*
ḳ. kes- 81-6
ḳıyāmat A *kıyamet*
ḳ. -ġa 235-1
ḳıyās A *kıyas, benzetme*
ḳ. ḳılın- 161-3
ḳıymaṭ A *değer, fiyat*
ḳ. -ġa ḳoy- 100-8
ḳıyş- meyletmek, *yönelmek, eğilmek, sapmak*
ḳ. -tı 9-2, 11-4, 131-1, 157-8, 161-3, 167-3, 175-3, 188-7, 198-3, 204-6, 220-1, 238-5
ḳ. -tılar 124-5
ḳ. -ıp 68-3
ḳ. -ġan turur 157-6
ḳıyşru *yan, çapraz*
ḳ. kes- 81-6
ḳıyşur- *çevirmek, döndermek*
ḳ. -dı 81-7
ḳıyştur- *çevirmek, caydırmak, eğmek, gidermek*
ḳ. -dı 38-8, 50-5, 51-1, 74-3
ḳ. -maḳ 221-7

ḳıyuḳ *kıyık, parça*
ḳ. 192-3.
ḳ. bol- 192-2
ḳıyuḳlan- *kıymıklanmak*
ḳ. -dı 192-2
ḳız I) *kız*
ḳ. 72-8, 73-5, 77-3., 196-7.
ḳ. -nıng 144-6
ḳ. -nı 144-6
ḳız II) *pahalı*
ḳ. 131-6
ḳ. ḳıl- 60-7
ḳızar- *kızarmak*
ḳ. -dı 162-6, 184-7
ḳızart- *kırmızılaştırmak*
ḳ. -dı 72-6
ḳızġıt *kızıl(ımsı)*
ḳ. bol- 4-4
ḳızıl *kızıl, al*
ḳ. 95-1
ḳ. bol- 162-6, 164-2, 184-7
ḳızıllıḳ, *kızıllık*
ḳ. 162-6
ḳ. -ġa 4-5
ḳızırġan- *pahalıya almak*
ḳ. -dı 223-8
ḳızıt- *ısıtmak, kızdırmak*
ḳ. -tı 61-1
ḳ. -ıp 61-2
ḳızla- *kızlığını bozmak*
ḳ. -dı 136-2, 144-6
ḳızlıḳ I) *kızlık*
ḳ. -ın al- 136-2, 144-6
ḳızlıḳ II) *kıtlık*
ḳ. 29-8, 131-6
ḳ. -ġa kir- 19-1
ḳızlıḳlu *kıtlık*
ḳ. bol- 3-5
ḳiçig *küçük*
k. 29-1
k. ḳıl- 74-3
k. kör- 210-6
ḳifāyet A *yeter(lilik)*
k. ḳıl- 223-5
ḳigür- *sokmak, girdirmek*
k. -di 88-5
ḳilim F *kilim*
k. 28-2, 28-3, 92-8
k. -ni 282
kim *ki*
k. 53-8, 88-8, 96-4, 185-2, 188-4, 237-3
kim erse *kimse*
k.e. 53-8, 115-1, 189-3
k.e. -ge 170-4
ḳināyęt A *kapalı söz*
k. ḳıl- 107-3
ḳine F *kin*
k. 162-2
k. tut- 130-3
k. -ni 162-2
ḳineleş- *kin tutmak, hasetleşmek*
k. -diler 195-7
ḳinelü *kindar, kin besleyen*
k. 142-6
kir *kir, pis(lik)*
k. bol- 146-4, 184-6
kir- *girmek*
k. -di 7-8, 13-6, 17-2, 19-1, 26-1, 30-8, 31-4, 34-5, 53-1, 55-5, 57-3, 91-7, 127-7, 132-2, 142-1, 157-4, 158-5, 171-5, 172-1, 177-3, 177-7., 178-7, 179-6, 180-5, 181-3, 183-6, 185-1, 216-8, 217-5, 217-7, 236-3
k. -diler 203-6
k. -gen *(part.)* 30-8
k. -miş 30-8, 38-5
kiriş *kiriş*
k. taḳ- 95-3
kiriş- *girişmek*
k. -di 117-7, 123-1, 139-8
kirlen- *kirlenmek*
k. -di 184-6

kirlü *kirli, pis*
k. bol- 171-8
k. ḳıl- 77-2
kirmeklik *girme(k), giriş*
k. -ge 214-8
kirtü *gerçek (bkz.* kėrtü)
kişi *kişi, kimse*
k. 12-5, 41-3, 48-3, 68-5, 81-2, 96-3, 103-5, 142-6, 147-6, 149-8, 153-5, 154-2, 167-4, 174-6, 198-7, 209-3.
k. -ni 26-2, 26-3
k. -din 42-1
k. -ler 14-2, 23-8, 154-3
k. -lerniṅ 3-5, 28-6, 115-1, 183-6
k. -lerge 124-7
k. -lerdin 131-2
kit- *gitmek*
k. -ti 21-3, 60-7, 95-5, 157-8, 188-3
k. -diler 60-3
k. -mek 95-5
ḳitāb A *kitap*
k. 42-4, 71-8, 90-1, 181-4
k. -nı 81-5, 82-2, 114-3, 118-4, 130-1, 224-1, 230-8
k. -ġa 97-3, 234-1
k. -ınġa 74-1
k. -larnı 197-2
kiter- *gidermek*
k. -ür 125-8
k. -di 17-5, 21-1, 52-4, 53-2, 59-1, 73-3, 77-7, 80-8, 101-8, 104-4, 230-2
k. -ip 50-4
k. -mek 208-2
kiteril- *giderilmek*
k. -di 98-8
kivür- *girdirmek, sokmak*
k. -di 20-6, 28-3, 29-7, 32-4, 40-3, 40-7, 42-4, 62-7, 85-2, 87-2, 90-1:, 115-2
k. -sin 105-2
ḳivürül- *girmek, karışmak*
k. -di 4-5
kizle- *gizlemek*
k. -di 131-8, 226-7
kizlen- *gizlenmek*
k. -di 151-4, 207-1, 223-5
k. -miş *(part.)* 64-8
ḳo- *koymak*
ḳ. -dı 70-8, 218-6
ḳoç *koç*
ḳ. -lar 129-8
ḳoḏ- *koymak*
ḳ. -tı 90-1, 101-8
ḳ. -madı 95-6
ḳoḏut- *koymak, durdurmak*
ḳ. -tı 34-3, 96-6
ḳol *kol, taraf, yan*
ḳ. 110-3
ḳ. -ġa 202-7, 202-8
ḳ. -ı *(iy.)* 63-4
ḳ. -ınġa 98-6
ḳol- *istemek*
ḳ. -dı 4-8, 24-1, 35-6, 46-7, 134-2, 149-6, 151-6, 208-2, 209-4, 209-8, 210-8, 211-5, 212-8, 214-3, 215-1, 215-4, 218-2
ḳoldaş *yoldaş, arkadaş*
ḳ. 116-6
ḳ. bol- 142-7, 194-7
ḳ. ḳılu bėr- 4-6
ḳ. -ı *(iy.)* 9-6
ḳ. -larıṅ 122-3
ḳ. -larındın 175-4
ḳoldaşlıḳ *yoldaşlık, arkadaşlık*
ḳ. ḳıl- 128-3
ḳ. ḳılış- 108-4, 116-6, 119-7, 198-6
ḳ. tile- 208-1
ḳollan- *yardımlaşmak*
ḳ. -dı 130-5
ḳoltġa *istek, hediye*
ḳ. ḳol- 151-6
ḳ. -sın 24-1
ḳ. -sını 35-6

ḳon- *kon(akla)mak*
ḳ. -dı 77-3, 186-4
ḳ. -ġu yėr 97-1
ḳonaḳ *ev, konak*
ḳ. -da 34-3
ḳondur- *konaklatmak*
ḳ. -dı 34-3
ḳoŋgrul- *yerinden sökülmek*
ḳ. -dı 155-4, 156-4, 157-7
ḳoŋgşı *komşu*
ḳ. bol- 113-1
ḳoŋgşılaş- *komşuluk etmek*
ḳ. -tılar 203-2
ḳoŋgşılıḳ *komşuluk*
ḳ. ḳılış- 113-1, 122-7
ḳoŋgur- *sökmek*
ḳ. -dı 40-5, 136-3, 141-7, 143-3, 147-5, 218-1
ḳ. -ġan 147-5
ḳonuḳ *konuk, müsafir*
ḳ. tüşür- 53-4
ḳ. -nı 210-4
ḳonuḳla- *konuklamak, ağırlamak*
ḳ. -dı 53-4
ḳonuḳluḳ *toy, ziyafet*
ḳ. -ın *(ak.)* 43-4
ḳop- *kalkmak, yükselmek*
ḳ. -tı 134-3, 155-3d, 200-1
ḳ. -mışda 149-5
ḳ. -maḳ 211-6
ḳopar- *kaldırmak, tahrik etmek, koparmak*
ḳ. -dı 3-2, 7-6, 16-5, 40-5, 47-2, 102-3, 109-3, 152-7
ḳ. -mış *(part.)* 99-4
ḳoparıl- *büyütülmek*
ḳ. -dı 65-3
ḳoparış- *(savaş) çıkarmak, tahrik edişmek*
ḳ.-tı 109-2
ḳopuş- *koşuşmak, kalkışmak*
ḳ.-tı 114-5
ḳor *zarar, ziyan*
ḳ. tėg- 212-1
ḳ. tėgür- 91-2
ḳorı- *korumak*
ḳ. -dı 126-2
ḳorıġ *koru(nan yer), harem*
ḳ. -ınġa (Ḳaʿbe ḳ.) 30-8
ḳorḳ- *korkmak, çekinmek*
ḳ. -tı 25-1, 108-4, 111-3, 148-4, 153-4, 187-8, 208-1
ḳ. -up 228-7
ḳ. -maḳ 208-1
ḳorḳuġ *korku*
ḳ. 41-2, 41-8, 216-4
ḳ. -nı 210-6
ḳ. -dın 210-5
ḳ. -ını 80-8
ḳ. -ındın 21-1, 85-8
ḳorḳuġlu *korkulu, tehlikeli*
ḳ. yer 92-4
ḳorḳunç *korku*
ḳ. 111-4, 216-1., 216-4
ḳ. -nı 41-8
ḳ. -dın 85-8
ḳorḳunçluġ *korkulu*
ḳ. 47-8
ḳ. bol- 47-7
ḳ. ḳıl- 49-3, 100-6
ḳorḳut- *korkutmak*
ḳ. -dı 4-3, 15-7t., 21-1t., 66-3, 72-6, 80-8, 99-5, 99-7
ḳ. -ġan 15-7
ḳoru- *korumak*
ḳ. -dı 206-6
ḳoruġ *koru(nan yer), harem*
ḳ. -ı (Ḳaʿbe ḳ.) 30-8
ḳ. -(ını) 96-7
ḳoş- *... yerine koymak, göstermek, saymak*
ḳ. -tı 26-7, 90-1 du, 198-5, 202-1, 203-2, 205-2
ḳoşa ḳoşa *tekrar tekrar*
ḳ.ḳ. ḳıl- 46-3
ḳoş ḳoş *tekrar tekrar*
ḳ.ḳ. sözle- 46-3
ḳov- *ardından gitmek*
ḳ. -up yėt- 19-8

ḳova *kova*
ḳ. -nı 60-4, 118-1
ḳovnuş- (~ḳunuş-) *koşmak*
ḳ. -tı 110-8, 174-2, 198-1
ḳ. -dılar 131-3, 138-5, 196-3
ḳovşat- *gevşetmek*
ḳ. -dı 63-2
ḳovuş- *koşuşmak, yarışmak*
ḳ.-tı 110-2
ḳoy *koyun*
ḳ. 104-3
ḳ. -larnı 46-4
ḳoy- *koymak, bırakmak*
ḳ. -dı 6-3, 9-1, 11-1, 13-6., 16-5, 28-4, 29-3, 29-4, 29-5, 30-4, 31-3, 32-2, 34-2, 35-8, 36-7, 38-7, 42-3., 42-4, 58-5, 58-6, 65-6, 66-1, 67-1, 67-4., 70-8, 76-4, 81-8, 89-7, 89-8, 94-2, 95-5, 95-8, 100-8, 106-3, 112-8, 118-6, 146-1, 186-6, 193-3, 224-5
ḳ. -a bėr- 12-8
ḳ. -ı bėr 40-6, 46-3, 96-1, 102-5
ḳ. -u bėr- 40-6, 78-2, 94-7, 95-1
ḳ. -up kit- 60-3
ḳ. -ġan 78-7
ḳ. -ġu 88-6
ḳoydur- *koydurmak*
ḳ. -dı 30-4
ḳoyġaş- *koynuna girmek*
ḳ. -dı 115-6
ḳoyu *aşağı*
ḳ. tökül- 156-5
ḳoyuġ *koyu*
ḳ. 10-7, 174-8:, 180-8, 181-1
ḳ. bol- 198-5
ḳoyul- *konulmak*
ḳ. -mış (*part.*) 17-1
ḳoyun *koyun*
ḳ. -nı 34-4
ḳ. -larnı 46-3
ḳoyuş- *birikmek*
ḳ. -tı 121-7
ḳ. -tılar 196-8, 199-4
ḳoyut- *koyultmak*
ḳ. -tı 10-6
ḳoz *ceviz*
ḳ. -nı 57-6
ḳozġat- *sürmek, götürmek*
ḳ. -tı 36-6, 36-7
köç *göç*
k. 140-8
k. kötür- 139-6
köç- *göçmek*
k. -di 139-8, 140-8., 179-1t.
k. -tiler 178-2, 178-3, 217-2
k. -e bar- 113-2, 113-3
köçmek *göç, hicret*
k. 113-3, 140-8
köçnük *devrilmiş (toprak)*
k. toprak 70-7
köger- a) *filizlenmek, çıkmak*
k. -di 144-7
b) *mavileşmek*
k. -di 162-5
c) *küflenmek*
k. -di 168-2
kögercin *güvercin*
k. 71-3
kögüs *göğüs*
k. -i (kögsi) 226-1
kögüzlük *gerdanlık*
k. 94-7
kök I) *gökyüzü*
k. 9-5, 39-3, 54-3, 55-5, 190-2
k. -ni 25-5
k. -lerni 19-7
kök II) *gök, mavi*
k. bol- 162-5, 164-1
kökiş *göğümsü, mavimsi*
k. bol- 164-3
köklük *göklük*
k. 162-5
kölge *gölge*
k. 188-7, 238-4
k. ḳıl- 39-3, 93-8

kölige *gölge*
k. 94-1, 172-6, 188-7
k. -singe kir- 216-8
köligelen- *gölgede oturmak*
k. -di 216-8
kölik *binek hayvanı*
k. 88-3, 177-6
k. -ni 7-7, 43-2, 56-3, 66-6, 81-4
k. -lerni 51-1, 51-2
kölük *binek hayvanı*
k. 39-2, 89-3, 137-5, 175-2, 233-1
k. -ni 20-6., 217-8
k. -ge 232-8
k. -din 178-3
k. -ler 151-3
k. -leri 14-1
köm- *gömmek*
k. -di 15-1
kömül- *gömülmek*
k. -di 159-5
kön *deri, gön*
k. 155-6
kön- *itiraf etmek*
k. -di 37-2, 137-3
könder- *yöneltmek, çevirmek*
k. -di 92-1
köndür- *yöneltmek, çevirmek*
k. -di 9-3, 81-6., 191-4
k. -ü bar- 124-3
k. -mek 209-1, 209-2
könglek *gömlek*
k. 83-5, 172-6, 181-8, 227-4, 227-5, 235-2
k. -ni 147-3
k. -ge 36-7, 89-7., 147-3
köngül *gönül*
k. 44-5, 68-6, 96-5, 104-5, 130-6, 145-8, 152-8, 161-7, 181-7
k.-ge 5-4, 130-6, 214-7
k. -i *(iy.)* 49-8, 149-2, 155-5., 162-2, 168-2, 219-2
k. in *(ak.)* 14-3
k. -inge 4-5., 21-8, 32-8, 41-8., 42-4, 43-5, 62-7, 130-6, 210-6
k. -inde 14-3, 62-7, 98-7, 187-3
k. -lerni 81-5
köngülleş- *heveslenmek*
k. -tiler 197-4
köngüllet- *heveslendirmek*
k. -di 66-2
köngüllülük *şakalaşma*
k. ėdiş- 123-8
köngülsüz *isteksiz*
k. ḳıl- 70-7
köngülsüzlük *isteksizlik*
k. ḳıl- 30-7
köni *doğru*
k. 150-1, 165-2, 209-1
könül- *doğru olmak*
k. -di 140-2, 150-1, 154-1, 191-4, 194-2
könült- *doğrultmak*
k. -ti 51-4, 92-1, 101-1
köp *çok*
k. 15-5., 42-6, 53-8, 67-6, 80-5, 97-4, 98-2, 167-1, 170-1, 174-7, 188-6, 211-1, 224-8
köplük *çokluk*
k. 113-1, 196-7
k. -ge 113-1
k. -indin 169-3
köpük *köpük*
k. -ni 151-4
k. -ini 151-4
köpükle- *köpüklenmek*
k. -di 182-1.
köpüklen- *köpüklenmek*
k. -di 9-6
kör- *görmek, saymak*
k. -düm 111-3
k. -di 2-6, 5-1, 12-5, 15-4, 16-7, 67-1, 69-6, 97-5, 99-6, 101-2, 110-2, 124-6., 130-2, 141-5, 149-3., 152-4., 186-3, 207-7, 208-3.,

208-7, 209-1, 210-4, 210-6, 211-3, 211-7, 214-4, 215-1., 215-3, 215-6, 216-1, 216-3, 216-6, 216-7, 217-1, 219-5, 220-2, 220-8, 221-2, 222-4, 217-3
k. -e mü men tiyü 174-5
k. -ü işle- 178-8
k. -üp 5-2
k. -er (*part.*) 72-2, 204-8
k. -mez bol- 163-4
k. -mez ḳıl- 57-4, 61-2, 98-7
k. -mek 2-6, 5-2, 26-8, 217-3
k. -mekge 14-7.
k. -meki uçun 124-7
körgeṭil- *gösterilmek*
k. -miş 54-7
körklü *güzel*
k. 28-2, 59-8, 67-5, 112-6, 117-7, 230-8
körklüg *güzel*
k. 86-2, 88-4, 92-3, 167-7
k. bol- 175-5
k. ḳıl- 28-1, 72-5, 89-6
k. kör- 215-1
k. -i (*iy.*) 204-4
körklüglük *güzellik, iyilik*
k. ḳılış- 117-7
körklülük *güzellik, iyilik*
k. iste- 178-2
körksüz *çirkin*
k. bol- 197-4
k. ḳıl- 101-5
k. kör- 69-6, 208-7
körküt- *göstermek*
k. -di 98-1, 98-2t
körküz- *göstermek*
k. -ür 54-6
k. -di 54-6., 60-1, 72-2, 124-7, 168-5, 169-4, 174-2, 177-1, 182-7, 189-7, 199-3, 199-6, 203-2
k. -gen 54-7
k. -mek 54-7
körmek *görmek*
k. 2-6, 5-2, 26-8, 217-3
k. -ge 14-7.
k. -i uçun 124-7
körül- *görülmek*
k. -di 39-7, 103-3
körün- *görünmek*
k. -di 21-1, 189-8, 204-8
k. -mes bol- 158-4
körüş ? *örtü, peçe*
k. ėdin- 167-3
k. ėt- 129-1
körüş- *görüşmek*
k. -ti 95-5
k. -tiler 204-7
k. -mek 109-6
kösen- *yanmak, yakılmak*
k. -di ot 132-2, 170-8
köt *göt*
k. -ni 222-6
köter- *kaldırmak*
k. -di 60-6, 104-5
kötür- *kaldırmak, tahammül etmek*
k. -di 8-2, 10-3, 21-4, 39-4, 50-6, 50-7, 52-5, 77-8, 126-2, 135-6, 136-1, 139-7, 141-8, 174-1, 178-2, 208-5, 217-2., 237-5
k. -diler 139-6, 178-3
k. -üp 212-7
kötrül- *götürülmek*
k. -di 135-8, 143-3, 217-2
k. -gen 115-4
kötrün- *çekilmek, vazgeçmek*
k. -di 174-1
kötrüş- *birlikte götürmek*
k. -di 115-3
köy- *yanmak*
k. -di 134-6, 138-3, 176-4, 221-3
köybet *armağan, hediye*
k. 78-8, 79-1
köydür- *yakmak*
k. -di 17-8, 24-4, 38-1, 82-8

köynük *yanık, göynük*
k. 138-3
köyüklen- *yanmak*
k. -di 176-4
köyül- *olgunlaşmak*
k. -di 8-8, 44-2
k. -miş üzüm 44-3
köz *göz*
k. 17-8, 57-8, 79-2, 114-7, 129-4, 197-1., 197-7, 210-7, 237-8
k. -din 163-1
k. -ün *(instr.)* 124-6
k. -i *(iy.)* 66-8, 134-7, 163-4:, 163-5, 164-5, 225-4
k. -in *(ak.)* 8-2, 25-6
k. -ini 49-8, 56-4, 57-8, 61-3, 79-1, 98-7
k. -inge 56-4, 140-6, 178-7
k. -indin 170-4.
k. -lerimiz 73-8
k. -lüg 81-2, 164-4
köz ba- *sihir yapmak*
k.b. -dı 233-6
köz bağucı *göz bayıcı, sihir yapan*
k.b. 233-6
közdemci *gözcü*
k. bol- 62-8
közenek *pınar, kaynak*
k. -din 156-6
k. -ler 171-3
közer- *gözetmek, bakmak*
k. -di 135-4, 171-8
közgür- *göstermek*
k. -di 190-4
közlüg *gözlü*
k. 81-2, 164-4
ḳuç- *kucaklamak*
ḳ. -dı 138-6
ḳuçuş- *kucaklaşmak*
ḳ. -dı 117-1, 198-7
ḳuda Mo. *hısım, akraba*
ḳ. bol- 14-2
ḳudalıḳ *dünür akrabalığı*
ḳ. ḳıl- 112-3
ḳuḏduġ *kuyu*
ḳ. 86-7
ḳuḏruḳ *kuyruk*
ḳ. -ını 210-2., 228-7
ḳuḏuġ *kuyu*
ḳ. 86-7
ḳ. -dın 151-8
ḳuḏuḳat- *(başı öne) eğmek*
ḳ. -dı 235-4
ḳul *kul, köle*
ḳ. 103-5, 169-5
ḳ. -nı 25-8, 38-4, 73-2, 109-2.
ḳ. -dın 223-4
ḳulaçlayu *dört nala*
ḳ. yügür- 25-8
ḳulaḳ *kulak*
ḳ. ḳoy- 58-5
ḳ. tut- 6-7, 46-6, 58-6, 135-8, 174-2
ḳ. -ın 58-5
ḳ. -ını 37-2
ḳ. -ınġa 82-1
ḳ. -larnı 85-1
ḳulavuz *kılavuz*
ḳ. tutun- 216-7
ḳullan- *kul, köle yapmak*
ḳ. -dı 216-6
ḳulluḳ *kulluk*
ḳ. 17-6, 38-4, 64-2, 169-5, 170-2, 176-8, 177-7, 190-4
ḳ. ḳıl- 169-5, 177-7
ḳulluḳ töresi *din*
ḳ.t. 17-6, 190-4
ḳum I) *kum; kır, yaban*
k. 169-6, 190-1
k. -da 189-7.
ḳum (~kom) II) *dalga*
ḳ. 142-3
ḳ. -da 91-7
ḳuma *câriye*
ḳ. 191-6.

ḳ. -nı 95-2
ḳumalan- *câriye almak*
ḳ. -dı 191-6
ḳum-tuḳ *ıssız, vîran*
k. bol- 42-1
ḳunuş- *koşmak (bkz.* ḳovnuş-)
ḳur *kuşak, kemer*
ḳ. 84-8, 138-7, 177-4
ḳ. -nı 65-8
ḳ.-ġa 65-8
ḳur- a) *kurmak, uydurmak*
ḳ. -dı 91-3
b) *hazırlamak*
ḳ. -dı 171-6
ḳurʿa A *kur'a*
ḳ. falı 136-2, 198-2
ḳuraḳ *kurak*
ḳ. bol- 184-2, 191-1
Ḳur'ān A *Kur'an*
Ḳ. 75-4, 86-2, 208-7
Ḳ. -nı 2-5, 86-2, 141-5, 170-6
Ḳ. -da 208-7
ḳurbān A *kurban*
ḳ. 13-8., 104-4, 105-8
ḳ. ḳıl- 104-3
ḳurbanlıḳ *kurbanlık*
ḳ. -nı 13-8
ḳurı- *kurumak*
ḳ. -dı 184-2
ḳurlu *yaşıt, eşit derecede*
ḳ. 154-3
ḳursaḳ *kursak*
ḳ. -ın 232-7
ḳ. -ında 159-5
ḳurt *kurt (börü)*
ḳ. ulu- 231-5
ḳ. -lar uluş- 207-5
ḳurtla- *kurtlanmak*
ḳ. -dı et 98-3
ḳurtul- *kurtulmak*
ḳ. -dı 8-2, 155-2, 172-4, 191-8
ḳurtulmaḳ *kurtuluş, selamet*
ḳ. 88-1, 172-5, 208-8
ḳuruġ I) *hazırlık*
ḳ. -ın (*ak.*) 171-6
ḳuruġ II) *kuru*
ḳ. terilig bol- 238-6
ḳurula *kuru olarak*
ḳ. yė- 144-8
ḳurut- *kurutmak*
ḳ. -dı 91-3, 93-1
ḳus- *kusmak*
ḳ. -dı 188-7
ḳustur- *kusturmak*
ḳ. -dı 101-7
ḳuş *kuş*
ḳ. 8-5, 38-2, 70-2, 71-4, 83-1, 92-6, 100-7., 156-4, 160-3, 232-7
ḳ. -ı 160-3
ḳuşa- *kuşatmak*
k. -dı 179-7
kuşan- *kuşanmak*
ḳ. -dı 138-7, 177-4
ḳuşluḳ *kuşluk (vakti)*
ḳ. aşın yė- 191-3
ḳ. -ġa kir- 55-5
ḳūt A *azık, yiyecek*
ḳ. 53-8
ḳut *saadet, kut*
ḳ. bul- 186-3
ḳ. ḳıl- 88-1
ḳutar- *kurtarmak*
ḳ. -dı 8-5, 33-2, 45-8, 47-1, 78-2, 88-1, 104-2
ḳ. -ġan 8-5
ḳutarmaḳ *kurtarma, yardım*
ḳ. 45-8
ḳutġar- *kurtarmak*
ḳ. -dı 6-4, 8-5, 12-2, 47-3, 55-4, 209-6
ḳutġarmaḳ *kurtarma, emniyet*
ḳ. 220-5
ḳutlu *uğurlu*
ḳ. kör- 186-3
ḳutluḳ *uğur, afiyet*
ḳ. birle tut- 125-8

ḳutsuz *uğursuz, kötü*
ḳ. yora 189-4
ḳ. yora ėt- 180-2
ḳ. yora tutun- 189-3
ḳutulmaḳ *emniyet, âfiyet*
ḳ. 125-8
ḳuvan- *öğünmek, kıvanmak*
ḳ. -dı 132-7
ḳuvvėt A *kuvvet, güç*
ḳ. 37-6, 45-8, 49-6, 232-6
ḳuvvetlendür- *saygı göstermek*
ḳ. -di 92-5
ḳuy- a) *akmak, dökülmek*
ḳ. -dı 21-3, 28-7
b) *akıtmak, dökmek*
ḳ. -dı 21-8, 22-1, 41-4, 230-4
ḳuytu *kuytu*
ḳ. -ġa 40-3
ḳuytulan- *gizlenmek*
ḳ. -dı 217-7
ḳuyu *aşağı*
ḳ. tökül- 156-5
ḳuyuġ *kuyu*
ḳ. 51-8, 131-5
ḳ. -nı 131-5
ḳ. -ġa 60-4
ḳuyuḳat- *(öne) eğmek*
ḳ. -dı 25-6t, 68-7, 227-8
ḳuyul- *dök(ül)mek*
ḳ. -dı 182-2.
ḳ. -u (kuylu) bar- 159-7
ḳuyun- *süzülerek inmek*
ḳ. -up (kuynup) ėn- 156-4
kūze F *testi, bardak*
ḳ. 88-5
ḳuzġat- *akıtmak, yağdırmak*
ḳ. -tı 36-6, 36-7
küç *güç, kuvvet*
k. 12-4, 49-6, 127-2, 141-8
k. birle 209-8
k. ėdiş- 200-5
k. ḳıl- 112-2, 128-4, 130-5, 137-4, 141-8, 149-7, 199-3, 221-8
k. kötür- 141-8
k. tengeş- 127-2
k. yövütke- 12-4
k. -ge öçeş- 127-2
k. -ün *(instr.)* 12-6, 87-6, 129-7, 166-7, 167-1, 170-8, 177-1
k. -i yėt- 34-5, 49-5, 52-2, 52-3, 133-1, 136-1.
küçemci *zalim*
k. 191-3
küçemle- *zulmetmek, zorlamak*
k. -di 12-6, 34-8, 191-3
küçemlemek *zulüm, baskı*
k. 34-8
küçey *zor, güç*
k. iş 29-2, 180-5
k. bol- 29-2, 48-7, 64-4, 148-1, 171-1, 200-5., 208-2.
k. ḳıl- 74-7
küçeylik *güçlük*
k. ḳılış- 112-6
k. -ni 24-8
küçlen- *güçlenmek*
k. -di 189-1, 194-3
küçlendür- *güçlendirmek*
k. -di 95-2, 102-3, 107-7
küçlü *güçlü*
k. bol- 143-5, 174-8
k. ḳıl- 92-2, 92-5, 110-7
k. -ken 179-8
küçlüg *güçlü*
k. 96-1
küçsüz *güçsüz, zayıf*
k. ėt- 43-6, 63-2
k. ḳıl- 23-7, 33-3
küçsüzlük *güçsüzlük*
k. ḳıl- 207-3
küçün *güçlükle, zorla (bkz.* küç-ün)
küçürgeniş- *güçlük çıkarışmak*
k. -diler 196-6
küdegü *güveği*
k. -si 144-7
k. -singe 144-7

k. -sindin 135-6
kụfre A *kilit, sürgü*
k. ur- 29-6
kükre- *kükremek*
k. -di 9-5, 226-6
kül *kül*
k. -ge bulġa- 70-6
k. -ge kẹmiş- 70-6
kül- *gülmek*
k. -di 208-4, 231-1
küldür- *güldürmek*
k. -di 26-8
küldüre- *gürlemek*
k. -di 9-5, 230-2
kümiş *gümüş*
k. 84-4., 92-8
kụ̈müş *gümüş*
k. 84-4, 92-8, 179-7
kün I) *güneş*
k. 24-8, 66-5, 76-5, 83-7, 94-1, 98-1, 98-8., 171-6, 190-8
k. batar sıngar 66-5
k. issüsi 76-5, 171-7
k. toġar sıngar 83-7
k. tutun- 98-8
k. -nüng 98-8
k. -ni 20-8
kün II) *gün*
k. 50-4, 95-5, 97-2, 99-7, 137-8, 194-8., 225-1, 225-2, 238-2
k. -ni 21-8
k. -din 99-7
k. -lerni 104-2, 123-4
k. -leringni 117-3
künde *hergün*
k. 139-4
kündeki *hergünkü*
k. 178-1
kündelik *gündelik, günlük*
k. kıl- 178-1
k. -ġe tut- 139-4
kündüz *gündüz*
k. 137-8
kündüzün *gündüzleyin*
k. 97-3
küng *câriye*
k. -ni 92-3
künlük *günlük*
k. -ge 126-5
kụ̈nyẹt A *künye, takma ad*
k. ḳoy- 193-3
künyetlig *künyeli, takma adlı*
k. bol- 193-3
küpe *küpe*
k. ḳat- 79-7
k. urun- 167-6, 173-5
küreş *güreş*
k. -de 225-8
küreş- *güreşmek*
k. -ti 115-5
k. -tiler 198-2
k. -mekde 225-8
kụ̈rrāse A *(yazma kitap) forma(sı), cüz*
k. -ni 4-2, 76-4
k. -ge 74-8, 80-1
kụ̈veç *güveç, çömlek*
k. -ni 8-3, 60-8
k. -ge 8-6, 41-1, 72-1., 232-7
kụ̈vẹn *iyi bakım, itina*
k. 181-2
kụ̈vẹn- *öğünmek*
k. -di 5-1, 132-7, 192-2
k. -diler 196-7
k. -ü yörü- 148-8., 234-7
k. -mek 5-2, 148-8
kụ̈veniş- *iddialaşmak*
k. -di 113-1, 126-4
k. -diler 206-7
kụ̈venmek *kendisini beğenme, gururlanma*
k. 5-2, 148-8
küy- *beklemek, gecikmek*
k. -di 128-2., 133-3, 165-8, 169-3, 169-4, 172-5, 188-4, 207-7
k. -e bẹr- 15-8, 30-1
k. -e tur- 128-2, 185-4
k. -i bẹr- 211-2

küydür- *bekletmek*
k. -di 27-1
küyele- *güyelenmek*
k. -di 99-1
küymek *mühlet, vâde*
k. 15-8, 30-1, 211-2, 214-1

L

lā A *(olumsuzluk edatı) yok, hayır, değil*
l. 39-6, 94-2, 232-6.
lāf A *laf, söz*
l. ur- 175-6, 234-8
laḥīẓ A *söz*
l. -nı 100-3
lāġ F *şaka, latîfe*
l. ėdiş- 109-8
l. ḳıl- 178-5
laġlaş- *şakalaşmak*
l. -tı 108-3, 109-8, 118-3, 120-1, 123-8
l. -tılar 195-6, 199-7
laḥid A *mezar*
l. ḳaz- 11-5
laḳab A *takma ad, lakab*
l. ėdiş- 197-1
l. ḳoy- 67-1
l. uruş- 197-1
laḳablan- *takma ad ile adlanmak*
l. -dı 167-2
laḳablu *takma adlı*
l. bol- 153-1
laḳabluġ *takma adlı*
l. bol- 167-2
laʿnet A *lânet*
l. ḳılış- 139-5, 201-1
lāzım A *gerek(li)*
l. ḳıl- 32-8, 142-3
leb F *(dudak) dolu*
l. bol- 127-5
l. ḳıl- 20-1
li+ A *için, -a/-e anlamında ön-ek*
l. (lillahi) 212-1. *'Allah için, Allah'a'*
loḳma A *lokma*
l. -nı 136-6, 233-7
lu'im A *kötü iş, kınanacak şekildeki hareket*
l. turur 110-4
Lūṭ A *Lut Peygamber*
L. ėlleri 63-7
L. ḳavmi 63-7, 138-8

M

maczūm A *Arap gramerinde kelimenin cezm hâli*
m. bol- 159-2
maġrıb A *batı*
m. -ḳa 66-5
māl A *mal, servet*
m. 8-7:, 36-4, 59-8, 94-7, 100-5, 112-2, 115-5, 159-4., 170-1, 196-7
m. -nı 5-8, 8-7:, 25-7, 32-1, 32-2, 40-6., 43-3, 71-8., 72-4, 95-6., 112-1, 115-5, 116-5., 119-2, 153-1, 153-8, 176-8
m. -ġa 29-7, 100-5
m. -dın 106-1
m. -ı *(iy.)* 87-7., 125-5., 141-4
m. -ını 26-4., 62-4, 92-2., 112-3
m. -ında 62-5
m. -ından 62-5
m. -lu 188-4
maḥlāmaṭ A *ayıplama, kınama*
m. ḳıl- 82-5, 204-1
m. -ḳa 51-5
mallu *zengin, mallı*
m. bol- 188-4
√ maṇ- *batırmak, banmak*
m. -dı 141-4
m. -ġu ḳıl- 141-1
maṇfaʿaṭ A *menfaat, fayda*

m. al- 136-5, 174-7, 181-7, 212-3
m. bėr- 21-5
mąnga *bana (1. tek. ş. dat.)*
m. 146ek-4, 153-8
mąnggar- *sahiplenmek (bkz.* mengger-)
m. -dı 177-6
maᶜnī F < A *mânâ, anlam*
m. -ge 100-3
m. -sin 75-4, 170-6
m. -lü 67-6
mąngu *lokma*
m. ķıl- 141-1
marḥabā A *merhaba*
m. ķıl- 66-1
marḥaban bikę A *merhaba sana*
m.b. 66-1
maṣḥara A *değişik, farklı*
m. ķıl- 63-6
maᶜṣiyęt A *isyan, suç*
m. 105-2
maşġūl A *meşgul*
m. bol- 140-1, 152-8, 183-8, 193-6, 199-5
m. ėt- 145-8
maşhūr A *tanınmış, meşhur*
m. ķıl- 13-7
m. turur 198-4
maşrıķ A *doğu*
m. -ġa 83-7
māya F *maya, sermaye*
m. 61-7, 153-1
maza F *tat, lezzet*
m. alın- 181-7
mazalan- *faydalanmak*
m. -dı 181-7, 182-6
mazalıġ *tatlı, lezzetli*
m. bol- 143-7, 215-6
mazalu *tatlı*
m. ķıl- 107-1
mazasız *tatsız*
m. bol- 172-7
m. ķıl- 78-5
męclis A *oturum*
m. 166-5
męn *ben (1. tek. ş.)*
m. 24-6, 104-8, 120-3., 126-2, 129-2., 174-5
m. -im *(gen.)* 130-4
m. -i 24-3
mąnga *(dat.)* 146ek- 4, 153-8
męngger- *sahiplenmek*
m. -di 177-6
męngizlig *gibi*
m. (anıng m.) 48-5
męnglü *sevinçli, neşeli*
m. bol- 135-2
męngü *ebedi*
m. ķıl- 70-6
m. ķoy- 9-1
męngze- *benzemek*
m. -di 34-7, 115-6, 126-1, 181-6, 190-1
m. -mes 125-8
męngzeş- *benzeşmek*
m. -ti 113-5, 115-6, 118-2, 118-5, 126-7, 199-6
m. -tiler 195-2, 201-1
m. -gen 118-5
m. -medi 120-4, 201-5
m. -mek 118-5
mengzeşiksiz *farklı*
m. bol-201-5
męnī *meni, belsuyu*
m. endür- 30-3
męnsüz *minnetsiz*
m. bol- 224-2
męsęl A *misal, örnek*
m. uçun 178-7
m. ur- 178-7
męs'ęle A *soru, konu*
m. 55-1, 55-2
m. -ning 32-3
męşvęre A *danışma*
m. ķıl- 209-8, 220-7

meşveret A *danışma*
m. ḳıl- 47-4
m. ḳılış- 203-3
meyl A *eğilme, eğilim*
m. -i (*iy.*) 157-6
meyve F *yemiş, meyve*
m. 26-6, 169-3, 197-7
m. -ni 173-5, 179-2
m. '-lerni 136-8.
m. -lig bol- 12-6
meyvelen- *meyvelenmek*
m. -di 12-6
mezgit F (< Sür. mazgeḏ(t)a) *mescid*
m. -ge 65-6
m. -de 137-5
mezi A *mezi*
m. ėndür- 56-5
midād A *mürekkep*
m. 36-3, 215-6
m. birle 36-3
mihrebān *sevgili, sevimli*
m. 25-3
ming *bin*
m. 50-3
minnet A *iyilik (etme)*
m. ḳıl- 146-1
m. ḳoy- 29-4, 146-1
m. ur- 33-1, 188-3
mīrāṯ A *mîras*
m. 8-7., 40-6, 94-7, 202-3
mīrāṯ-ḫōre F *mirasçı*
m. ḫ. ḳıl- 94-7
miskīn A *fakir, âciz*
m. bol- 236-7
misvāk A *misvak, diş fırçası*
m. 67-8, 100-2, 167-6
mīzāḥ A *şaka, eğlence*
m. ḳıl- 181-6
moncuḳ *boncuk*
m. 86-8, 157-3
muʿāmelet A *anlaşma*
m. ḳılış- 123-7
muʿārāża A *karşı gelme, çekişme*
m. kılış- 205-6
muʿāyana *açık, âşikar*
m. körüş- 204-7
mubālaġat A *abartma*
m. ḳıl- 208-3
mubārek A *uğurlu*
m. tut- 186-3
mucābāt A *nazîre*
m. ayt- 48-5
mudāvemet A *devamlılık*
m. ḳıl- 51-3
mūġ F *ateşe tapan, mecûsî*
m. bol- 172-2
muḫāb A *eksiltme, indirim*
m. 216-2
muḫāl A *imkânsız*
m. bol- 221-5
muḫālefet A *muhalefet*
m. ḳılış- 116-4
muḫkem A *sağlam*
m. bol- 215-8
m. ḳılma- 229-5
muḫrim A *ihrama giren*
m. 38-5
m. bol- 30-8
muḫtelīf A *çeşitli, türlü*
m. bol- 203-1
mujda F *müjde*
m. beriş- 196-4
muḳīm A *yerleşen*
m. bol- 114-6
mumınlıḳ *müminlik*
m. -nı 91-2
munāḳış A *zıt, karşı olan*
m. bol- 197-6
munāzaʿat A *çekişme*
m. ḳılış- 196-4
munduz nimetli, *şımarık*
m. 22-4
m. ḳıl- 22-3, 58-6 '*şımartmak*'
munduzlandur- *nimetlendirmek*

m. -dı 12-5
munga *buna*
m. 42-8, 84-3, 103-4
mungaldukmış *muhtaç*
m. -nı 8-5
mungalt- *bunaltmak*
m. -tı 16-3, 64-4d
m. -ġan 16-4
munglan- *dert yanmak*
m. -dı 35-6, 120-2
munglu *âciz*
m. 76-4
mungsuz *sıkıntısız*
m. ḳıl- 61-5
munı *bunu*
m. 68-8., 78-7, 102-6, 215-3
murād A *istek*
m. -ını 78-8
murdār A *murdar, pis*
m. bol- 172-2
musāfir A *yolcu*
m. 83-6, 83-7, 97-2
mushaf A *kitap*
m. -nı 4-2
musībat A *belâ*
m. -lıġ 212-1
musulmān F *müslüman*
m. bol- 31-3
m. -lar 45-1
musulmanlık *müslümanlık*
m. -ġa 175-3:
muştulan- *müjdelenmek, sevinmek*
m. -dı 209-8
mutahayyir A *şaşkın*
m. bol- 235-5
muvāfakat A *uygunluk*
m. kemiş- 81-5
m. ḳıl- 124-8
m. ḳılış- 125-5, 198-7, 202-6
mü *mü (soru edatı)*
m. (köre mü men?) 174-5
müʾezzin A *müezzin*
m. 51-4., 89-5
müflis A *iflas eden*
m. 77-4
müflislik *iflas etme*
m. 77-4
mükātib A *yazışma*
m. ḳıl- 109-1, 109-2
mülāzemet A *bağlanma*
m. ḳıl- 146ek-4
mülk A *ev-bark*
m. -inge 115-2
mün- *binmek*
m. -di 146ek-3, 150-8., 151-8, 176-7, 180-1, 192-4, 225-5
mündür- *bindirmek*
m. -di 4-3, 77-8, 208-5
münges- *binişmek*
m. -ti 194-7, 200-3
mungeştür- *biniştirmek*
m. -di 23-1
mungüş *köşe*
m. -ge 194-4
m. -i *(iy.)* 182-1
mungüşlü *köşeli*
m. 67-7, 77-1, 80-4
münüt *binit, binek atı*
m. 4-3
münütlen- *binmek, atlanmak*
m. -di 150-8
müştereк A *iki anlamlı, eş anlamlı*
m. 100-3

N

nafaka A *yiyecek, rızık*
n. 131-1
n. ḳıl- 26-4
nāgāh F *ansızın*
n. ay- 139-8
n. bas- 42-7
nāhak F *haksızca*
n. al- 128-4
nāʾib A *vekil, yedek*
n. bol- 61-6

nākeṣ F *hor, hakir*
n. bol- 146-5
nākeṣlik *bayağılık*
n. ahdi 110-4
naḳid A *peşin(ödeme)*
n. bėr- 86-5
naʿl A *nalça, pençe*
n. ur- 30-3
nāma F *kitap*
n. ḳa 3-4
namāz F *namaz*
n. 51-4, 158-7
n. ḳıl- 106-5
n. oḳu- 187-8
n. -nı 51-3, 77-3, 134-8
n. -ġa 89-5, 129-6, 179-6., 184-6
n. -ḳa 51-3, 179-6
n. -da 164-4, 169-4
n. -dın 158-7
n. -ınġa (āḏ̇ine n.) 80-3
narḫ F *fiyat*
n. 73-6, 131-6, 160-4.
n. -nı 60-8, 73-6
nāyiḇluḳ *nayiblik*
n. tile- 219-6
nāz F *naz*
n. ḳıl- 168-1
naza- *naz etmek*
n. -dı 38-7, 166-1, 183-7
nazamaḳ *naz, küstahlık*
n. 38-7
ne *ne*
n. bar 175-7
ne erse *nesne, şey*
n.e. 192-2, 195-4, 225-4, 225-6
Neçiḏ A *Necid*
N. -ge 11-5
nėdimlük *arkadaşlık*
n. ḳılış- 200-7
nefiṣ A *kendi*
n. -i (nefsi) (*iy.*) 100-5
nėme *ne, ne şey, şey*
n. 4-8, 7-1, 7-4, 10-2, 12-4, 17-7, 19-6, 20-1, 34-2, 37-5, 41-2, 42-3, 45-7, 47-8, 63-8, 64-4, 67-7, 69-5, 74-2, 76-5, 77-1, 80-4, 90-1, 96-2, 96-6, 99-6, 103-3, 111-5, 127-2, 130-6, 142-4, 147-1, 157-5, 166-7, 167-2, 170-1., 184-8., 192-2, 198-5, 201-5, 212-8, 238-7
n. ning 213-3
n. -ni 4-6, 6-1, 10-5, 12-8, 14-3, 16-2, 16-3, 19-5, 23-8, 27-5, 29-3, 33-3, 33-6, 43-5, 45-7., 46-7, 47-4, 47-8, 49-5, 52-3, 54-6, 55-6, 57-4, 57-6, 58-6., 59-5, 62-7, 69-4, 72-6, 73-4, 82-3, 88-2, 93-5, 93-6., 98-3, 103-7, 106-2, 107-1, 113-5, 123-5, 126-7, 129-7, 134-2, 142-5, 151-2, 151-3, 171-3, 180-1., 181-4, 203-3, 211-6, 213-4, 215-1, 215-5, 217-1, 218-2., 218-6
n. -ge 9-4, 37-2, 51-5, 85-5., 90-1, 102-6, 168-4, 177-8, 206-1
n. -de 23-5, 41-8, 70-7, 78-3, 113-8, 177-3
n. -din 17-8, 21-4, 28-4, 152-6, 174-1
n. -ler 84-5
nėmerse *bir şeyler*
n. 124-7
nėrse *nesne, şey*
n. 1-8, 5-1, 12-4, 12-6, 15-1, 20-3, 20-8, 24-3, 34-2, 37-5, 46-2, 47-4, 48-2, 48-7, 54-7, 59-1, 59-4, 59-5, 77-1, 78-7, 88-6, 90-8, 93-5, 95-3., 98-5, 99-6, 102-5., 102-7, 103-4, 106-6, 109-1, 109-6, 110-5, 110-8, 115-2, 115-7, 115-8, 119-4, 120-6,

121-3, 127-1, 132-5, 138-4:, 143-7, 146ek-2, 148-2., 154-1, 154-7, 155-7, 156-5, 158-7, 159-2., 159-5, 160-5., 161-3., 164-8., 170-1, 172-2, 174-7, 175-1, 177-3., 178-1, 178-2., 180-7, 185-6., 186-7, 188-4, 188-5, 189-5., 190-3, 198-5, 201-5, 206-8, 214-2, 216-6, 221-5, 223-7, 225-3, 238-4
n. ning 49-4, 152-2, 175-7, 184-8., 192-3, 202-4, 218-2., 226-4:
n. -ni 2-8, 4-6, 6-7, 12-1, 12-8., 16-2, 18-8:, 20-5, 26-8, 29-3, 31-1, 31-5, 31-7, 37-7, 42-4, 43-5:, 46-3, 51-1, 52-1, 53-3, 53-5., 62-7, 66-8, 74-1, 75-7, 78-1, 86-1, 86-5, 87-2, 87-6, 88-6, 90-1., 100-5., 100-6, 102-7, 105-3, 105-4, 105-6, 105-8, 106-2, 106-8, 107-1, 113-5, 114-6, 115-8, 121-3, 122-8, 126-7, 128-6, 129-4:, 129-7, 130-6., 134-2, 147-4, 151-5, 152-2., 166-4, 171-3, 173-6, 178-1, 178-4, 180-7, 181-4, 183-5, 187-1, 187-3., 196-4, 199-1, 200-6, 203-7, 206-1, 209-6, 211-6, 213-5, 213-6., 218-1, 223-5
n. -ge 22-2, 42-8., 49-4, 53-5., 68-8, 79-8, 87-2, 90-1, 98-5, 128-8, 144-1, 144-5, 187-1., 212-7, 213-6, 216-5
n. -de 66-2, 113-8
n. -din 15-7, 27-1, 29-1., 34-6, 52-8, 61-7, 74-5, 91-1, 104-5, 107-2, 107-3, 153-3, 174-7, 178-1, 189-5, 211-1, 237-3
n. -ler 194-7, 200-3
n. -lerni 66-1, 84-4
n. -leringe 85-4

neşāt A *sevinç*
n. -lu 147-6
neteglik *nasıllık*
n. -in aydış- 202-4
nevmīd F *ümitsiz*
n. bol-219-1
niḥāyaṭ A *sonuç, nihayet*
n. -ḳa 206-8
niḥāyeṭ A *sonuç, nihayet*
n. -ge 68-1
nīk-baḫṭlıḳ *iyi yazgı*
n.b. 209-2
niḳāb A örtü
n. kęmiş- 167-3
niḳāḥ A *nikah, evlenme*
n. 14-2, 27-2
n. ḳıl- 8-4
n. ḳılış- 195-6
n. -ıŋga kivür- 115-2
niᶜmęt A *nîmet*
n. 33-1, 59-8, 89-3
n. -ni 21-8
n. -lig 22-3, 22-4, 181-2
nisbęt A *nisbet, kıyaslama*
n. ḳıl- 64-8, 66-8, 71-4, 79-6, 80-6, 83-2, 83-6, 84-5, 86-1, 86-6, 87-4, 90-3, 90-5, 93-8, 101-2, 106-2, 109-2, 128-8, 140-7, 150-5, 152-7, 195-2
nişān A *işaret, nişan, iz*
n. baş- 95-7
n. ḳıl- 71-7
n. ur- 234-1
n. -ı *(iy.)* (kurban n.) 13-8
n. -ın kiter- 73-3
n. -ınca yörü- 141-6
n. -lar ur- 102-4
n. -ların ayt- 106-2
nişanlan- *işaretlenmek*
n. -dı 147-1
nişanlıġ *işaretli*
n. bol- 147-1

n. ḳıl- 13-8
nişansız *işaretsiz, belirsiz*
n. ḳıl- 29-3
nūn A *nun harfi*
n. 101-4, 237-3
nuṣḥat A *nüsha*
n. al- 130-1
nuṣrat A *yardım*
n. tile- 208-6

O

o *o (3. tek. ş. ve işaret zamiri ve sıfatı)*
o. 184-1
oğ *kefalet, borçlanma*
o. -ġa bėr- 29-7, 87-2
o. -ġa ḳıvür- 29-7, 87-2, 90-1
o. -ḳa ḳır- 178-7
oğlağuluḳ *tazelik, yaşlık*
o. -dın 169-3
oğlan *çocuk, yavru*
o. 6-6, 7-2, 18-7., 26-6, 30-6, 41-3, 41-4, 44-2:, 44-4., 54-1, 54-2., 116-7, 144-7, 217-4, 218-3
o. ḳemiş- 18-7 *'çocuk düşürmek'*
o. -nı 6-6, 78-4, 95-3, 44-4
o. -ı *(iy.)* 21-5
o. -ını 20-2
o. -ınġa 54-1
o. -ından 21-5, 151-7
o. -lar 95-2, 231-8
o. -lıġ 29-1, 53-8
o. -lu 28-8, 29-1
oğlansın- *çocukça davranmak*
o. -dı 205-2
oğrılıḳ *hırsızlık*
o. 183-3
o. ḳıl- 183-2
o. -ġa 83-6
oğul *çocuk evlad*
o. ḳız 196-7.
o. oḳun- 193-2
o. -lu bol- 5-7
oğurlayu *gizlice*
o. baḳ- 116-8
o. tiṅle- 138-5
oḫşa- *benzemek*
o. -dı 34-7, 181-6
oḫşaş *benzer, eş*
o. 34-7, 82-1
oḫşaş- *benzeşmek*
o. -tılar 201-1
oḫşaşıḳ *karışık*
o. bol- 142-8
oḫşaşıḳlu *şüpheli*
o. 142-8
o. bol- 28-8
o. ḳıl 90-6
oḫşat- *benzetmek*
o. -dı 87-3t, 90-6, 181-6
oḳ I) *ok*
o. 45-5
o. atış- 118-6, 126-3, 152-6, 200-2
o. -nı 12-1, 76-8
o. -ġa 100-2
oḳ II) *boş, ıssız, hâlî*
o. bol- 63-5
oḳalt- *boşaltmak, boş yapmak*
o. -dı 60-4, 81-4, 175-2
o. -madı 199-5
oḳı- *okumak*
o. -dı 86-2., 109-3, 141-5, 178-7
o. -maḳ 117-8., 207-8, 209-4
o. -maḳnı 109-3
o. -maḳda 117-8
oḳlaş- *ok atışmak*
o. -tılar 206-6
oḳu- *okumak*
o. -dı 11-6, 51-3, 86-2, 109-3, 139-8, 169-4, 170-6, 187-8
o. -duḳ 80-3
o. -dılar 197-2
o. -yu bėr 60-8
o. -(maḳda) 208-7
oḳuġ *duâ*
o. -ınġa 89-6

oḳuġucı *okuyan, okuyucu*
o. bol- 165-2
oḳun- a) *okunmak*
o. -mış 11-7
b) *edinmek, saymak*
o. -dı 193-2
oḳuş- *birlikte okumak*
o. -tılar 196-2
oḳut- *öğretmek, okutmak*
o. -dı 2-5
oḳuyuş- *birlikte okumak*
o. -tı 113-6
o. -tılar 197-2
ol 1) *o (3. tek. şahıs zamiri)*
o. 33-6, 42-5, 42-8, 61-6., 68-1, 115-1:, 118-2, 119-3, 125-7, 130-4, 137-2., 171-5, 188-4, 198-4., 208-7, 218-4
2) *o, bu (işaret sıfatı)*
o. 1-1, 3-3, 4-8, 7-1, 7-2, 9-4, 10-2, 12-4, 14-8, 15-7, 16-6, 20-1, 20-3, 20-5, 23-5, 28-4, 33-7, 34-2, 34-7, 36-1, 37-6, 38-1, 41-2, 41-8- 42-5, 43-5, 45-3, 45-7, 47-4, 47-8, 48-4, 49-6, 51-1, 53-8, 68-2, 68-5, 68-6, 78-3, 90-1, 91-5, 96-6, 102-6, 103-3, 105-8, 106-4:, 111-5, 112-4, 112-7., 113-4, 115-4, 115-6, 116-3, 118-5, 123-5, 129-7, 130-6, 133-6, 138-8, 141-3, 142-4; 142-8, 147-1, 147-5, 147-6., 149-4, 150-1., 151-2., 151-5, 152-3, 153-5, 154-2, 159-7, 166-5, 166-7, 166-8, 167-2, 170-4., 174-1, 175-1, 176-1, 178-4, 180-6, 181-4, 182-8, 184-8., 188-6, 189-4, 189-5, 189-8, 190-4, 191-1, 192-3, 193-2, 193-4, 196-1, 196-3, 209-3., 210-1, 217-3, 220-1, 226-4, 232-1., 235-1, 237-3, 237-7
olca Mo *ganimet, yağma*
o. 142-1
o. -nı 142-2
o. -sız ḳal- 24-5
olcala- *ganimet almak, yağma etmek*
o. -dı 180-4
olcalat- *yağma ettirmek*
o. -dı 5-8
oldur- oturmak
o. -dı 119-6
oltaŋgla- *(ayakkabına) taban geçirmek, yamamak* (bkz. ultaŋgla-)
o. -dı 30-3
oltur- *oturmak*
o. -dı 170-8, 176-8, 218-4
o. -dılar 176-5
olturt- *oturtmak*
o. -dı 11-3, 16-8
on *on*
o. 74-8
onarınca (*bkz.* unarınca)
oŋ *destek, kol(aylık)*
o. 62-2
oŋar- *yapmak, donatmak*
o. -dı 7-8, 36-3, 53-7, 76-7,, 100-2
oŋarası bol- *tamiri gerektirmek*
o.b. -dı 217-6
oŋul- *iyileşmek, şifa bulmak*
o. -dı 151-6
o. -u başla- 200-1
oŋuş- *anlaşmak, barışmak*
o. -tı 109-6, 123-6, 149-1d
o. -dılar 129-6
oŋuşmaḳ *barış, sulh*
o. 109-6
oŋḥar Ḥ *geviş*
o. ḳıl- 223-8
onurınca *tâkatınca* (*bkz.* unurınca)
o. ḳatlan- 212-5
onursa- *yetinmek*
o. -dı 151-7

oṗ- *(höpürdeterek) içmek*
o. -tı 144-8, 150-5
o. -a iç- 150-5
oṗra- *çürümek, dağılmak*
o. -dı 168-7
orlaġucı *müezzin*
o. 89-5
orna- *yerleşmek, oturuşmak*
o. -dı 165-8., 181-5, 218-8
ornat- *yerleştirmek*
o. -tı 66-2, 66-3d, 90-4
o. -mış *(part.)* 80-5
orta *orta*
o. 109-1, 130-8
o. bol- 137-8, 138-1
o. yaşlıġ bol- 77-3, 101-5, 140-6
o. -da 91-7, 95-5
o. -sınġa 138-1, 185-1
o. -sında 185-1
ortaḳ *ortak, eş, şerik*
o. 117-6
o. bol- 139-1
o. ḳıl- 26-7, 94-7
o. ḳoş- 26-7
o. kör-27-8
ortaḳlaş- *ortaklaşmak*
o. -tı 117-5
o. -tılar 199-1
ortaḳlıḳ *ortaklık*
o. ḳıl- 115-4, 123-1
o. ḳılış- 199-1
ortaḳşu (? ortakaşu) *ortaklaşa, ortaklığa*
o. 115-4
ortala- *orta olmak, yarı olmak*
o. -dı 137-8
ortalıḳ *âdillik, eşitlik*
o. ḳıy- 130-8
oruç *oruç*
o. aç- 14-8.
o. açtur- 75-4
o. tutġan 14-8., 75-4
oruḳ I) *ibret, ders* (*bkz.* ozuḳ I *ve* uruk I)
o. al- 132-4, 132-5
oruḳ II) *sınır, had, ölçü, hedef* (*bkz.* ozuk II) *ve* uruḳ II)
o. aşa bar- 158-5
o. aşa işle- 38-1
o. tapa ozuş- 198-6
o. -ġa teg- 205-5
o. -dın āş- 191-3
o. -dın keç- 18-8, 23-3, 203-5
oruḳınca *usûlünce* (*bkz.* ozuḳınca ~ uruḳınca)
o. yörü- 161-3
orun *yer, mahal*
o. 3-8, 7-2, 16-3, 27-6, 29-8, 43-6, 47-7, 60-3, 90-4., 159-4, 186-1, 189-4
o. -nı 43-6, 60-4., 189-2
o. -ġa 38-6, 89-4, 181-3
o. -da 37-4, 51-2, 103-5, 148-5, 189-8, 190-2, 190-7
o. -dın 50-5, 179-1
o. -ı (*iy.* ornı) 155-1, 189-5
o. -ıġa 178-1
o. -ında 237-3
o. -ından 7-6, 50-5, 81-7, 104-4, 188-3
orunluġ *yerli-yerinde, yararlı*
o. bol- 181-5
osal *gâfil, tecrübesiz*
o. 86-7, 199-7
osaŋ *gâfil, dalgın*
o. ḳıl- 28-4, 61-7
osaŋlıḳ *kolaylık*
o. ḳılış- 199-5
ot I) *ateş, yangın*
o. 83-1, 128-7, 132-2, 134-1., 140-1., 141-8, 146-4., 146-5, 151-1, 167-2, 170-8, 180-2., 182-3, 184-5., 184-7., 192-3, 220-7
o. -nı 5-7, 9-3, 16-7, 28-8, 31-5, 41-3, 59-6., 62-3, 67-6, 73-8., 88-3, 88-4, 91-6., 218-3
o. -ġa 606-, 152-5., 195-3
o. -dın 17-3

o. -lu 62-3
o. -suz 10-4.
ot II) *ot, nebat*
o. 83-3, 137-5, 145-1:, 147-7, 176-5
o. -nı 6-5, 39-8
o. -dın 15-3
o. -lu 5-3, 27-6
o. -luġ 5-2, 224-8
o. -suz 3-5, 15-3, 15-4, 29-8
ot III) *ilaç*
o. 57-6
o. iç- 185-1.
o. -nı 41-4
otaçı *hekim, doktor, tabip*
o. -ġa 218-7
o. -dın 218-7
otaçılıḳ *tedâvî, ilaçlama*
o. tile- 215-3
otaçilik *tedâvî, ilaçlama*
o. ḳıl- 182-2
otala- *tedâvî etmek*
o. -dı 109-4, 126-8, 207-4
otalaġucı *hekim, veteriner*
o. 233-1 (kölik o.)
otalamaḳ *tedâvî*
o. tile- 218-6
otla- *otlamak*
o. -dı 137-5, 151-3
otlaġ *otlak, merâ*
o. 136-3, 136-4., 147-7
o. -nı 147-7
o. -ġa 51-2
o. -lu bol- 2-7, 21-6
otlat- *otlatmak*
o. -dı 51-2
otralıḳ *meclis, toplantı*
o. 150-1
o. -da 168-5.
otruḳ *yatalak*
o. 11-3
o. bol-11-3
otruş *oturuş*
o. biri [~bėri ?] 113-4
o. -larında 185-4
otruş- *oturuşmak*
o. -dı 113-4t, 118-4, 119-5
o. -dılar 120-7, 197-2, 199-8
otun *odun*
o. ḳıl- 128-1
otur- I) *oturmak*
o. -dı 58-5, 122-2, 137-5, 169-4, 170-8, 185-5., 204-8, 213-8, 218-4
o. -dılar 144-8, 176-5, 185-4
o. -mışda 149-5
otur- II) *devamlılık bildiren yardımcı fiil*
o. -dı 49-4, 62-8, 116-4 (baka o.)
oturt- *oturtmak*
o. -dı 212-6
oy- *oymak, delmek*
o. -dı 98-7
oyaġ *uyanık*
o. 13-7, 64-2., 82-8
oyaġlıḳ *uyanıklık*
o. ḳıl- 170-2.
oyġan- *uyanmak*
o. -dı 143-1, 181-7, 186-3, 219-2
oyġart- *uyandırmak*
o. -dı 82-8, 90-8
oyġat- *uyandırmak*
o. -dı 44-1, 90-8
oymaḳ *oymak, grup*
o. 41-2
oyna- *oynamak*
o. -dı 112-8, 123-2, 167-1, 231-8
o. -dılar 196-7
oynaş- *oynaşmak*
o. -tı 112-8, 118-3
o. -tılar 195-1, 196-7
oynat- *oynatmak*
o. -tı 78-3, 167-1
oyun *oyun*
o. -ġa boluş- 193-6

oz- *geçmek, aşmak*
o. -dı 76-6, 167-8
ozat- *ardından gitmek*
o. -dı 103-1
o. -u yöri- 124-3 (ozadu y.)
ozmaḳ *yarış, ileri geçme*
o. uçun 200-2
o. -ġa 138-5
ozuḳ I) *ibret, ders* (*bkz.* oruḳ I *ve* uruḳ I)
o. al- 132-4, 132-5
ozuḳ II) *sınır, had, ölçü, hedef* (*bkz.* oruḳ II *ve* uruḳ II)
o. aşa bar- 158-5
o. aşa işle- 38-1
o. tapa ozuş- 198-6
o. -ġa teg- 205-5
o. -dın āş- 191-3
o. -dın keç- 18-8, 23-3, 203-5
ozuḳınca *usûlünce* (*bkz.* oruḳınca ~ uruḳınca)
o. yörü- 161-3
ozuş- *yarışmak*
o. -tı 116-7
o. -tılar 138-5, 198-6

Ö, ᶜÖ

öç, I) *rehin*
ö. bağlaş- 111-5
ö. ur- 119-7
öç II) *öç, intikam*
ö. al- 47-1, 142-4, 192-4
ö. -in al- 133-3, 138-2
öçeş- I) *karşılıklı rehin ve teminat vermek*
ö. -di 111-5, 121-7t
öçeş- II) *birbiriyle bir işte yarış etmek*
ö. -di 118-1, 124-2, 127-2
ö. -diler 204-4
öd *zaman, vâde*
ö. kemleş- 121-5
ödek *ödeme, taksit*
ö. -ge 206-1
ödemek *ödeme, ödeyiş*
ö. 104-6
ödlek *öğle (vakti)*
ö. 171-6 (ö. isigi)
öḏründü *seçkin* (*bkz.*üḏründü)
öḏür- *seçmek* (*bkz.* üḏür-)
öfke *öfke*
ö. ḳıl- 108-6
ö. ge keltür- 108-8
öfkeleş- *biribirine öfkelenmek*
ö. -ti 108-8
ög *akıl*
ö.-ge kemişiş- 111-6
ö. -inge kemiş- 43-5
ög- *öğmek,*
ö. -di 9-1, 52-5, 56-8, 61-4, 71-5, 80-2, 106-2, 129-7
ö. -e ayt- 91-4
ö. -mek 61-4
ö. -mekge 8-8
ögdü *övgü, medih*
ö. ayt- 61-4
ö. ıy- 106-5
ögdül *öğmeye değer*
ö. bul- 8-8, 9-1
ögnüş- *ögünüşmek, yarışmak*
ö. -ti 124-1
ö. -tiler 204-4
ögren- *öğrenmek*
ö. -di 134-1., 165-5, 175-3 176-2, 180-4, 181-4, 192-5
ö. -ü 167-8
ögrendür- *öğretmek*
ö. -di 22-2
ögret- *öğretmek*
ö. -ti 22-2, 65-3d, 65-8, 88-5d, 90-3d, 98-4d, 175-3
ögrük- *toplanmak*
ö. -diler 165-6

ögü- *ögmek*
ö.- miş 8-8 (*part.*)
ögül- *ögülmek*
ö. -miş er 69-7, 85-6
ögülüg *feryat, çığlık*
ö. 50-7
ögün- *ögünmek*
ö. -di 168-6, 175-6
ögür *grup, bölük*
ö. 41-3, 187-5, 202-5, 201-8
ö. bol-165-6, 187-5
ögür- *ağlamak*
ö. -di 50-7, 128-7
ögürse- *(kedi) eş istemek*
ö. -di 27-8
ögüş- *biribirini öğmek*
ö. -tiler 195-5
ögüt *öğüt*
ö. 146-5.
öğütleş- *öğütleşmek*
ö. -ti 109-8
ö. -tiler 195-6
öksür- *öksürmek*
ö. -di 235-7
ö. -gen 32-2
ökün- *pişman olmak*
ö. -di 176-2
ökünç *pişmanlık*
ö. 170-5
ö. songlan- 5-3
ö. yė- 179-5, 174-5
ö. -ni 5-3, 36-7, 36-8
öküş *çok* (*bkz.* üküş)
öl- *ölmek*
ö. -di 131-4, 131-7, 193-7
ö. -e düken- 157-2
ö. -er halġa kel- 131-4
ö. -mek 209-4
ölçüş- *ölç(üş)mek*
ö. -ti 122-1
öldür- *öldürmek*
ö. -di 11-2, 16-2., 37-8, 45-8, 46-8, 93-1, 144-5, 148-8, 149-1., 179-8, 193-7
ö. -ü at- 11-2
ö. -ür yer 63-3
ö. -megü yer 63-4
öldürül- *öldürülmek*
ö. -miş 144-5, 209-3
öldürüş- *savaşmak*
ö. -ti 109-7, 118-5
ö. -tiler 140-6
öler ḥalġa kęl- *ölecek hale gelmek*
ö. ḥ. k. -di 131-4
öltürül- *öldürülmek*
ö. -di 209-3
ö. -miş kişi 209-3
ölüg *ölü*
ö. 203-2
ö. -ni 15-8
ö. -ge 11-5., 79-4, 89-5., 104-2, 203-2
ölüm *ölüm*
ö. 179-8., 193-8
ö. -ge 131-4
ᶜömṳr A *ömür, yaş*
ᶜö. bėr- 210-8
ᶜö. -i 61-1 (ᶜömri)
ön- *büyümek (bkz.* ün-)
ö. -di 6-6, 145-1
öndime *ilmek, kolay çözülebilen*
ö. tügün 19-4
öndür- *büyütmek* (*bkz.* ündür-)
ö. -di 6-5
öng *ön, önce(den)*
ö. 23-5, 23-6, 31-2., 32-5, 62-2, 68-5, 88-7, 114-4, 175-5, 214-5
ö. -i 71-8, 114-4
ö. -lü 161-2, 203-1
öngi *başka(sı)*
ö. birle 118-5
öngin *başka(sı)*
ö. 12-5, 26-3, 48-3, 57-6, 86-8, 107-2, 148-2., 174-6, 176-6.
ö. -ning 140-7
ö. -ni 148-2

ö. -i *(iy.)* 12-3, 114-3
ö. -lerdin 157-6
önglü *ön taraflı, ön cepheli*
ö. 161-2, 203-1
önün *önceden*
ö. sana- 57-7
öp- *öpmek*
ö. -ti 87-1, 141-7
öpmek *öpme, öpücük, bûse*
ö. 87-1
ör *yukarı*
ö. -ce yörü- 10-3
ör- *yükselmek, kalkmak*
ö. -e durğuz- 17-6
ö. -e ḳal- 134-3
örcineş- *mücâdele etmek*
ö. -di 117-6
ö. -diler 199-3
örcineşmek *mücadele*
ö. 117-6
örküç *hörküç*
ö. -ine mün- 180-1
örle- *yükselmek, yukarı gitmek*
ö. -di 10-3
ört *yangın*
ö. 24-5
ört- *örtmek, kapamak*
ö. -ti 23-8, 36-7, 36-8, 40-2, 40-3, 41-1, 57-5d, 58-8, 76-3, 77-6, 81-1d, 104-2d, 105-3d, 105-5d, 106-6d, 126-6d, 169-7d
ö. -e ayt- 107-2
ö. -e ḳıl- 113-6
ö. -e sözle- 16-5
ö. -mek 210-8, 214-6
örte- *yakmak, yandırmak*
ö. -di 24-4, 82-8
örtenmek *yanık, göynük*
ö. 138-3
örtüg *örtü*
ö. -i *(iy.)* 235-5
ö. -lü 36-8, 73-5, 78-7, 79-2, 109-3, 124-8, 125-1
ö. -lüni 14-4
ö. -lüg 53-3, 230-6, 231-3
örtüglülük *şüphe, karışıklık*
ö. 142-8
örtül- *örtülmek*
ö. -di 28-8, 132-2, 151-4, 170-7, 213-3, 214-2
örtülü *örtülü, kapalı, gizli(ce)*
ö. 149-1, 183-7
ö. bol- 134-1., 142-8
örtülüg *örtülü, gizli(ce)*
ö. 72-8
ö. bol- 214-2
örtün- *örtünmek*
ö. -di 174-7, 192-1, 223-1, 234-7
örtüş- *biribirini örtmek*
ö. -di 119-3
örül- I) *örülmek*
ö. -miş 88-3
örül- II) *kabarmak, şişmek (bkz.* ürül-)
ö. -di 130-1
ösk *istek, özlem*
ö. 193-4
öske- *istemek, özlemek*
ö. -di 148-5, 153-2, 188-1, 193-4
öş (~evüş~ǫvüş?) *ıslak*
ö. bol- 145-3
öt- I) *(kuş v.b.) ötmek*
ö. -ti 71-3, 228-4, 228-5, 229-6, 229-8, 230-1
ö. -gen ḳuş 71-3
öt- II) *(karın v.s.) gurlamak, ses çıkarmak*
ö. -ti 213-2, 213d
öt- III) *geçmek, sürümlü olmak*
ö. -er ḳıl- 97-6
ö. -mes ḳıl- 103-2
öte- *ödemek*
ö. -di 104-6
ötgün *gök gürültüsü*
ö. 230-2
ötkür- *geçirmek*
ö. -di 12-1, 58-2
ötnüş- *birlikte gitmek*

ö. -diler 198-1
ötünç *ödünç*
ö. 18-1, 18-2
ö. bèr- 18-1, 23-5, 23-6
ö. tile- 211-5
ötür- I) *ishal olmak*
ö. -di 57-6
ötür- II) *sürümlü yapmak*
ö. -di 97-6
ọ̈vke *öfke*
ọ̈. 19-5, 141-5
ọ̈. ḳıl- 148-3, 166-4
ọ̈. -ni 173-8
ọ̈. -ge ḳeltür- 5-8, 18-6, 19-4, 22-2
ọ̈. -din 165-2., 221-3, 237-1
ọ̈. -sindin 192-4
ọ̈. -lig 14-3, 230-7
ọ̈vkelen- *öfkelenmek*
ọ̈. di 148-3, 189-6
ọ̈vkelendür- *öfkelendirmek*
ọ̈.-di 5-4
ọ̈vüş (~evüş, öş ?) *ıslak*
ọ̈. bol- 145-3
öygen *gem*
ö. 32-7, 84-3., 84-4, 92-8.
ö. ur- 32-7
öykün- *benzemek*
ö. -di 190-1
öyle *öğle (vakti)*
ö. 76-5, 76-6
öz *kendi*
ö. 50-1, 115-2
ö. -i birle 5-1., 5-2., 213-2
ö. -i uçun 128-6, 149-1, 209-8
ö. -i üze 142-3
ö. -in 5-1, 5-2, 100-5, 104-8, 105-2., 150-6, 171-5, 171-6, 171-8, 174-2, 175-2, 178-2, 180-5, 181-6, 183-8, 187-7, 198-5, 199-1, 199-3., 199-5, 202-1, 203-2., 204-1, 205-2, 206-6, 207-8, 209-8, 214-4
ö. -ini 50-2, 91-1., 106-1, 106-2., 111-4, 122-6, 128-8., 142-1, 142-5, 150-5, 152-7, 153-6, 169-1, 171-1, 174-1, 207-4
ö. -ine 179-5
ö. -inge 127-6, 140-7., 149-2, 153-7, 170-1, 193-3, 207-4, 211-4., 216-2, 223-3
ö. -ünge 101-5
ö. -indin 40-6, 97-4, 122-5, 135-4, 211-6
özge *başka*
ö. 26-2
ö. -si 107-3
ᶜọ̈zür A *özür, suç*
ᶜọ̈. ay- 132-5
ᶜọ̈. èt- 179-1
ᶜọ̈. -ni 60-1., 71-7
ᶜọ̈. -ini 14-5, 71-7 (ᶜọ̈zrini)

P

ṗādişāh F *padişah*
p. 127-7:
pādişāhlıḳ *padişahlık*
p. 107-8.
ṗaṛdaḷıġ *örtülü*
p. 64-8
ṗāre F *parça*
p. ḳıl- 87-7
ṗāre- ṗāre F *parça parça*
ṗ.ṗ. bol- 164-8, 177-3, 177-4
ṗ.ṗ. ḳıl- 67-7, 78-5, 83-3
ṗaṛḥāş F *münâkaşa*
ṗ. ḳılış- 197-3
ṗārsā F *zâhid*
p. bol- 181-3
pārsālıḳ *zahidlik*

p. ḳıl- 165-2, 166-1.
p. körküz- 169-4
Ṗārsī F *Farsça*
Ṗ. -ni 66-5
ṗayġām F *haber*
ṗ. ıyış- 199-4
ṗayġāmbār F *peygamber*
p. tapa 9-7, 62-1
p.-ġa 106-5.
ṗayġambarlıḳ *peygamberlik*
p. daʿvâ ḳıl- 165-3
p. -nı 21-7
ṗerde F *perde*
p. 127-7
p. -ge 127-7
p. -de tur- 64-8
p. -si 158-5
ṗerdelig *örtülü, peçeli*
p. 72-8, 73-5
ṗerhīz F *perhiz*
p. ḳıl- 185-1
ṗerīšān F *dağınık*
p. bol- 182-3, 187-6
ṗeyk F *delil, berat*
p.-i *(iy.)* 48-4
ṗeyveste F *devamlı, biteviye*
p. 22-7, 29-4, 35-4, 48-2, 49-2, 71-3, 221-2
ṗīše F *meslek*
p. ḳıl- 136-7
ṗīšre *önce*
p. 134-7
ṗurtar- *buruşmak, (yüzü) ekşimek*
p. -dı 77-2, 172-1
ṗurtart- *(yüzünü) ekşitmek, buruşturmak*
p.-dı 69-7
ṗuslanç *saklanbaç*
p. oyna-123-2

R

rāciʿūn A *dönüp varanlar*
r. 212-1
raġbaṭ A *istek, arzu*
r. ḳıl- 113-8
r. ḳıldur- 66-2
r. ḳılış- 113-8
r. -lıġ ḳıl- 79-8
raġbaṭlaş- *rağbet edişmek*
r. -tılar 197-4
raḥatlan- *rahat etmek*
r. -dı 168-2, 192-4
raḥmeṭ A *esirgeme*
r. 198-8
r. ḳıl- 107-8, 179-8, 184-2
r. tile- 212-8
r. -ni 198-8
r. -i *(iy.)* 169-7., 220-1
rāst F *doğru, gerçek*
r. bol- 130-5, 221-8
r. ḳıl- 51-3, 93-2, 102-2
r. -ḳa 33-2, 183-4
rastlıḳ *adâlet*
r. 24-2
r. -ḳa 86-6
rāvī A *anlatan*
r. -yi şiʿr 107-6
rāy A *görüş, fikir*
r. -130-2
r. -nı 149-3
r. -ı *(iy.)* 130-2, 184-6, 215-4
r. -ını 49-8, 130-2, 212-2.
r. -ından 38-8.
r. -lıġ ḳıl- 85-2
rāyeṭ A *görüş, fikir*
r. -i 219-5
raylıġ *tecrübeli*
r. ḳıl- 85-2
raylıḳ *tecrübelilik*
r. 85-3
rāz F *sır*

r. sözleş- 119-5
r. -ını 58-1, 119-3
rāzdaş *sırdaş*
r. 125-1, 125-2
razlaş- *sır söyleşmek*
r. -tı 125-1, 149-6
r. -tılar 210-5, 205-3
reṅk F *renk*
r. bėr- 101-4
r. -in aynat- 98-1
r. -lig 101-4, 162-8
r. -lü 162-8
reṅklen- *renklenmek*
r. -di 188-5
reṅklülük *renklilik*
r. 163-1
reşīde F *olgun, yetişmiş*
r. bol- 26-6
reşīdelik *olgunluk*
r. -ge yạ̄vu- 14-6, 44-2
reṿā F *uygun, lâyık*
r. ḳılu bėr- 23-4, 99-6
r. kör- 220-8
rızḳ A *yiyecek*
r. -ları 63-5
riḍā A *belden yukarıya örtülen örtü*
r. ur- 233-2
rīşek F *saçak, püskül*
r. 165-7, 165-8
riṿāyẹt A *anlatma*
r. ḳıl- 107-6., 196-2
rụkū A *rüku, namazda ayakta iken eğilme*
r. -da 68-7
rụzgār F *zaman*
r. 48-7, 180-7
rūzī F *yiyecek, rızık*
r. 213-2
rūzsuz *bahtsız, kısmetsiz*
r. bol- 116-2
rụzsuzluḳ *bahtsızlık, kısmetsizlik*
r. -ı *(iy.)* 116-3

S, Ş, ṢS

sa- *saymak*
s. -dı 223-4
sạ'āyẹt A *çalışma, gayret*
s. tile- 223-4
saba *salınarak, gururlanarak*
s. yörü- 148-8, 192-2
ṣabır A *sabır*
ṣ. bağla- 105-1
ṣet- 191-7
ṣ. ḳıl- 132-3, 170-8, 178-2, 191-7, 214-7
ṣ. ḳıldur- 105-1
ṣ. -nı 21-8, 32-8, 214-7
ṣ. -ġa 105-1
saç *saç*
s. 156-1, 158-6
s. -nı 70-5
s. -ı *(iy.)* 75-8, 160-2.
s. -ını 69-2, 69-3, 135-3
s. -ın 75-8, 128-2
s. -lu 101-8
saç- *saçmak, dağıtmak*
s. -tı 3-4, 75-2
s. -madın 28-1.
saçaḳ *saçak*
s. 28-3
s. -lıġ 28-2
s. -lu 28-2, 28-3
saçıl- *saçılmak, dağılmak*
s. -dı 133-2, 183-1
saçrat- *yaymak, sıçratmak*
s. -dı 38-8
ṣadaḳa A *sadaka*
ṣ. ḳıl- 176-8
ṣadır A *orta(yer), şeref yeri, baş köşe*
ṣ. yerinde oltur- 170-8

ṣaf A *sıra, dizi, saf*
ṣ. bol- 144-8
ṣ. -dın 113-3, 197-1
ṣ. -larda 201-6
ṣāfī A *halis, sâfî*
ṣ. 151-1
ṣafılıḳ *hâlislik, sadâkat*
ṣ. ḳıl- 114-1, 206-4
ṣaġ *sağ (yan)*
s. 122-3., 202-8
saġ- *sağmak*
saġalt- *düzeltmek*
s. -dı 91-8
saġır *sağır*
s. ḳıl- 39-8
s. -ġa koş- 202-1
ṣaġırsın- *sağır gibi davranmak*
s. -dı 202-1
saġna- *fırçalamak, temizlemek*
s. -dı 183-6
s. -ġu 183-6
saġraḳ *bardak, kadeh*
s. 24-7
s. -nı 24-7
saġu ölçek
s. -nı 93-2
saġula- *ölçmek*
s. -dı 149-1
saġulaş- *ölçüşmek*
s. -tı 124-4
saḳ I) *muska*
s. bitigi 98-5
saḳ II) *emin, mahfuz*
s. yer 171-6
saḳa- *öğmek*
s. -dı 89-5
s. -yu şi'r ayt- 89-5
saḳal *sakal*
s. çıḳar- 6-6, 149-6
s. -ı çıḳ- 144-7, 149-6
s. -ın boya- 128-2
saḳın- I) *düşünmek*
s. -dı 75-5, 97-1, 170-6, 171-3
s. -u oḳu- 170-6
saḳın- II) *sakınmak, çekinmek perhiz etmek*
s. -dı 148-3, 152-5, 183-3, 216-5
s. -u tur- 133-8, 153-4, 173-6
s. -u turuş- 108-4, 173-6
saḳınç *düşünce, fikir*
s. 75-5, 97-2
saḳınmaḳ *sakınma, perhiz, takva*
s. 152-6, 153-4
saḳınmış *fikir, görüş*
s. -ını 97-5
saḳış *hesap*
s. 113-8, 120-7
s. ḳıl- 112-3
s. ḳılış- 108-3
s. -nı 28-1.
s. -da 113-8
s. -dın 43-5
saḳla- *saklamak, gizlemek, muhafaza etmek*
s. -dı 9-4, 40-5, 47-1, 62-7., 125-8, 126-2, 131-6, 141-2, 153-6, 184-8.
s. -dılar 114-6
s. -yu bėr- 40-5
s. -yu tur- 114-6., 135-4 214-4
s. -yu yörü- 85-4
s. -madı 139-3
s. -maḳ 218-6, 223-3
saḳlan- *korunmak*
s. -dı 108-2, 127-6, 133-4, 133-8, 148-3, 153-6, 165-6, 167-5, 167-8, 171-6, 171-7, 171-8, 173-6, 179-3, 181-7, 206-6, 215-2
saḳnuḳ *iffetli, müttakî*
s. 33-7., 153-5
s. bol- 33-7, 185-2
s. tiril- 183-3
saḳnuḳluḳ *ihtiyat, tedbir*
s. ḳıl- 148-3, 185-2
sal- *bırakmak*
s. -dı 7-2, 56-4, 60-4, 95-6
salam *bkz.* selem

ṣalạvāt A *duâ*
ṣ. ıy- 106-5
ṣalıncaḳ *salıncak*
s. 231-8.
s. kıl- 231-8
ṣalındur- *sarkıtmak*
s. -dı 28-7
ṣamala R *katran*
s. türt- 102-8
san- *düşünmek*
s. -a ur- 143-5
s. -a uma- 58-6
s. -maduḳ 149-1
sana- *saymak, hesaplamak*
s. -dı 57-6, 57-7, 83-6, 92-2, 190-7
ṣançış *savaş vuruşma*
s. -ġa 190-7
s. -da 114-5
ṣançış- *savaşmak, vuruşmak*
s. -dı 110-1, 118-5
ṣaṅga *sana (2. tek. ş. dat.)*
s. 66-1, 104-8, 107-8, 117-3
ṣaṅgı- *şaşmak*
s. -dı 189-2
ṣaṅgla- *pislemek, sıçmak*
s. -dı 187-7
sanmaduk *ansızın*
s. 149-1
ṣantıra- *şaşmak, hayret etmek*
s. -dı 189-2
ṣantırat- *şaşırtmak*
s. -dı 17-4, 102-5
saṗ- *takmak, sap geçirmek*
s. -tı 89-7
ṣar- *sarmak*
s. -dı 94-3
s. -ġan 165-7
ṣaṛala- *saralamak*
s. -dı 90-3
ṣaray *ev, bina*
s. 42-1, 50-1, 65-1, 86-3, 189-2
s. tutun- 186-4
s. -dın 217-2
s. -lar 205-1
sarġar- *sararmak*
s. -dı 162-7
sarġat- *sarartmak*
s. -dı 72-7
sarıġ *sarı*
s. 83-3
s. bol- 162-7, 164-3
sarıġlıḳ *sarılık, sarı renklilik*
s. 162-8
ṣarın- *sarınmak, bürünmek*
s. -dı 131-8, 145-7, 170-5, 178-8, 184-1
s. -ġan 165-7
ṣarḳ- *sarkmak*
s. -dı 158-6, 179-2
ṣarḳuḳ *sarkık*
s. bol- 179-2
ṣarḳut *artık, kalıntı*
s. 13-5
sarman- *sarılmak*
s. -dı 154-4
ṣarnış *sarınış, sarınma*
s. -ı (*iy.*) 184-1
ṣārṗluḳ *sarplık*
ṣ. 222-5
sası- *kokuşmak, bozulmak*
s. -dı 34-7, 46-5
saṭ- *satmak*
s. -tı 150-3, 175-6d
s. -maḳ 221-4
s. -maḳġa 65-1
sataş- *görüşmek, rastlamak*
s. -dı 192-5
s. -tım 152-1
ṣatġaş- *görüşmek, rastlamak*
s. -tım 152-1
s. -dı 126-1, 152-1, 192-5
s. -tılar 206-5
ṣatġaşmaḳ *görüşme, ziyaret*
s. 35-3
s. -ġa 214-8
s. -ınġa 174-5

sạtġaştur- *ulaştırmak*
s. -dı 105-6
sạtġın al- *satın almak*
s. a. -dı 150-3
sạtıġ *satış, ticaret*
s. 155-7, 197-3, 204-5
s. ėdiş- 124-5
s. ḳaytarış- 50-8
s. ḳıl- 197-3
s. ḳılış- 114-2, 124-3, 197-5, 204-7.
s. -nı 201-4, 221-6
s. -da 77-1, 83-8, 84-1, 124-7, 197-3, 200-8
s. -ı *(iy.)* 31-2
sạtıġçı *satıcı, tüccar*
s. 17-3, 83-6
sạtın al- *satın almak*
s. a. -dı 148-4
sạtmaḳ *satış*
s. 221-4
s. -ġa 65-1
sav *haber, söz*
s. 28-5, 36-8, 81-3, 117-8, 133-3, 159-8, 175-2, 199-4, 206-6, 210-4
s. -nı 21-7, 67-1, 81-3, 106-7, 182-8.
s. -ġa 185-4
s. -lar 202-4
sava- *ses çıkarmak*
s. -dı 229-1
ṣavāb *doğru*
ṣ. ay- 45-5
ṣ. kör- 130-2, 219-5
ṣ. -ını 130-2
savçı *elçi*
s. ıḏ- 28-5, 41-2
s. -nı 10-8
sạvġat Mo *hediye*
s. 78-8
sạvḳat Mo *hediye*
s. 78-8
sạvuç ? *kurtulma (bkz.* suç?)
s. bol- 155-2, 167-4
sạvuḳ *soğuk*
s. 237-6, 237-7
sạvuḳla- *pislemek, işemek*
s. -dı 234-3
s. -ġan 234-3
sạvụla- *ölçmek*
s. -dı 149-1
sạvụn- *serinle(n)mek*
s. -dı 169-1
savur- *savurmak*
s. -dı 104-8
sạvụt- *soğutmak*
s. -ı 70-4, 169-1
sazlıġ *silahlı*
s. 91-7
sẹbẹb A *sebep*
s. ḳıl- 91-3
s. ḳur- 91-3
s. -lerini 96-2
sẹbīl A *bağış, adanmış*
s. at 17-1
s. ḳıl- 16-8, 86-3
seç- *seçmek*
s. -di 86-8
s. -e düz- 86-8
s. -e oḳu- 86-2
s. -i bėr- 16-4
seçil- *seçilmek, ayrılmak*
s. -di 140-2, 148-1
s. -ü çıḳ- 131-2
seçilmek *uzlet, yalnızlık*
s. 140-3
sẹfẹr A *yolculuk*
s. ḳıl- 111-6
s. -ge 29-6
sẹfihlik *bilmezlik, cahillik*
s. -din 163-6
sėgri- *(göz) seğrimek*
s. -di 129-4
sẹḥẹr A *tan, seher*
s. vaḳtı 13-6
sẹḥẹrlik *sahur yemeği*
s. yė- 170-1

sẹkirt- *sıçratmak*
s. -di 57-2
sẹkit- *alakoymak*
s. -ti 132-1
sẹkriş- *sıçraşmak*
s. -di 121-4, 123-4, 202-2, 203-7
sẹkül *sekil*
s. 91-2
sẹlām A *selam*
s. ayt- 107-8
s. ḳıl- 2-5, 88-1
s. -nı 2-5
sẹlẹm A *vâdeli satış*
s. 31-2, 175-5, 212-6
s. bağla- 31-2
sẹmrit- *semizleştirmek*
s. -di 34-4
sẹmrüt- *semizleştirmek*
s. -ti 89-2
sẹn *sen*
s. 107-6
s. -i 69-3, 95-6, 105-2:, 107-8
saṇga 66-1, 104-8, 107-8, 117-3
sẹngirlig *köşeli*
s. 77-1
sẹp- *serpmek*
s. -di 79-4
sẹpül- *serpilmek*
s. -di 183-1
sẹrbẹsẹr F *başbaşa*
s. boluş- 201-6
sẹrīd A *tirit*
s. 84-6
sẹv- *sevmek*
s. -di 35-1, 177-1
s. -mek 35-2
sẹvāb A *sevap*
s. 23-8, 127-8.
s. -nı 127-8
sẹvdür- *sevdirmek*
s. -di 91-2
sẹvmek *sevme, sevgi*
s. 35-2
sẹvüglü *sevgili, sevimli*
s. ḳıl- 91-2
sẹvüglük *dostluk*
s. -ni 58-8, 162-2
s. -din 103-5
s. -i *(iy.)* 4-5.
sẹvün- *sevinmek*
s. -di 12-4, 129-3., 135-2, 147-6, 168-2., 237-3
s. -ü sığın- 142-1
sẹvünç *sevinç*
s. 4-7, 210-1
s. -lü 27-7
s. -lüg 12-4
sẹvündür- *sevindirmek*
s. -di 7-1, 8-1., 12-5, 27-7, 69-6
sẹvüş- *sevişmek*
s. -ti 120-1
s. -tiler 201-2
sẹyrek *seyrek*
s. 68-5, 226-2
s. bol- 35-3
s. ḳıl- 35-3
sẹyrel- *seyrelmek*
s. -di 160-2
sẹz- *sezmek*
s. -di 172-1, 185-8
sẹzā F *uygun, lâyık*
s. 51-5, 71-8
s. bol- 216-5
s. bul- 8-8
s. ḳıl- 85-7
s. -sını 125-5
sẹzig *zan, kanâat*
s. 87-8, 172-1
s. ẹt- 44-7
s. -ge 51-8, 147-3, 150-4
s. -ini 93-2, 93-3
sẹzingü *şüpheli*
s. yẹr 168-8
sı- *kırmak*
s. -dı 139-3

sıçra- *kurtulmak, sıçramak*
s. -dı 155-2, 167-4
s. -yu tökül- 176-6
sıçrat- *ulaştırmak, yaymak*
s. -dı 38-8
ṣıfat A *sıfat*
s. ḳılış- 202-4
s. -ın aytu ber- 106-2
sığın- *sığınmak*
s. -dı 127-5, 130-4, 132-6, 142-1, 187-2, 194-4, 220-5
s. -maḳ 219-7
sığındur- *sığındırmak*
s. -dı 2-8, 63-3
sığıt yas
s. 166-1
sığnış- *sığınışmak*
s. -tı 122-6
sıḳ *sık*
s. 145-1., 227-1
s. bol- 133-5, 198-5
s. turuḳ- 201-6.
sıḳa- *sığaşlamak*
s. -dı 113-7
sıḳanuḳ *sıva, çamur*
s. bol- 164-3
s. ur- 71-6
sıḳaş- *ovuşturmak*
s. -dı 120-6
sıḳıl- *sıkılmak*
s. -dı 156-2
sımala R *zift, katran (bkz.* samala)
s. türt- 102-8
sın *mezar*
s. 88-3
s. -ġa ḳat- 15-1
sın- *kırılmak*
s. -dı 156-5, 159-2, 159-5, 161-4, 171-5, 179-7, 180-4
s. -ıp tüş- 160-1
s.-ġan 192-3
sına- *denemek, sınamak*
s. -dı 59-8., 65-5, 131-7, 147-7, 152-4
sınaġ *imtihan, sınav*
s. 59-8
sınaġlıġ *tecrübeli*
s. 85-2
sınaġlıġlıḳ *tecrübelilik*
s. 85-3
sınamaduḳ *tecrübesiz*
s. er 86-7
sınamaḳ *imtihan*
s. 142-7
sıng- *kırılmak*
s. -dı 156-5
sıngar I) *-a doğru,*
s. 66-5, 83-7, 186-2
sıngar II) *tek*
s. közlüg 81-2
sıngarla- *muhtaç etmek*
s. -dı 144-1
sıngarlanmaḳ *zaruret, çâresizlik*
s. 144-1
ṣınıf A *bölüm*
ṣ. ṣ. ḳıl- 82-2
sınıḳ- *yenilmek, mağlup olmak*
s. -dı 159-5
s. -ıp 13-4
sınsıḳ- *çekinmek, kaçmak*
s. -dı 30-7, 232-6
sıra *sıra, dizi*
s. otur- 120-7, 144-8
sırça *(cam) bardak*
s. 157-5
sıyrıḳ- *boşanmak*
s. -ıp bar- 161-4
sız- *sızmak*
s. -a sıza çık- 156-6
sızangla- *sızmak*
s. -yu aḳ- 171-7
sızġu *kürdan, fırça*
s. birle 183-6
sızġunla- *sızıntı olmak*
s. -yu çıḳar- 19-3
sızġur- *eritmek, sızırmak*

s. -dı 45-4
sızıḳ- *sızmak, akmak*
s. -dı 130-5
siçil A *sicil, hüküm*
s. biti- 86-3, 86-4
sidük *sidik*
s. -din 215-2
silāh A *silah*
s. ḳey- 168-3
sil- *silmek*
s. -di 178-8
silig *ince, yumuşak*
s. 176-1
siliglik *cömertlik*
s. ahdi 110-4
silin- *silinmek*
s. -di 178-8
silkin- *silkinmek*
s. -di 134-8
sīmāb F *civa (renkli boya)*
s. birle 100-1
s. türt- 227-4
sıng- *(içe) sinmek*
s. -di 159-5
s. -gen 165-4
s. -medi 146-8
sıngdür- *sindirmek*
s. -di 49-2
sıngle- I) *sızlanmak*
s. -di 187-4
sıngle- II) *pislemek, sıçmak (bkz.* saṇgla-)
s. -di 187-7
sıngitlü *müsaadeli, izinli*
s. kör-, s. bėr- 99-6
sıngre- *sinirlenmek*
s. -di 65-4, 80-8, 94-8, 102-7
s. -gü iş 102-8
sıngür- *sindirmek*
s. -di 165-4
sirke F *sirke*
s. bol- 93-7
s. ḳıl- 93-7
s. -ni 141-1
s. -ge 136-6, 141-1
siydür- *siydirmek*
s. -di 49-8
soḳ- *sokmak*
s. -dı 10-7, 16-3
soḳran- *homurdanmak*
s. -dı 230-7
soḳuştur- *sokuşturmak*
s. -dı 85-3
sol *sol*
s. 122-3., 202-7.
soldur- *soldurmak*
s. -dı 28-4
solı- *solumak, yorulmak*
s. -dı 155-8
soluġ *soluma, yorulma*
s. -155-8
song *son(ra), geri(ye)*
s. 22-7, 114-4, 115-2, 115-3, 158-7, 160-4., 161-4
s. ḳal- 170-2, 173-2, 197-3
s. ḳemiş- 2-3, 3-1., 55-2, 71-8, 99-7, 118-6
s. ḳoy- 40-6., 81-8
s. -ı *(iy.)* 71-8, 114-4, 159-2
s. -ın 170-6
s. -ını 73-1, 87-8
s. -ına 73-1
s. -ıngа 174-5
s. -ında 77-3, 101-4, 129-5
s. -ından 198-8
s. -ıca 194-8, 197-8
s. -ınca 66-5, 97-4, 114-7, 121-6, 124-3, 151-7, 173-7, 202-4., 207-3
s. -lu 203-1
songla- *araştırmak*
s. -dı 173-7
songlan- *... ile neticelenmek*
s. -dı 5-3
songlaş- *biribiri ardınca gelmek*
s. -dılar 194-8

sonḡlu *sonuçlu, neticeli*
önḡlü sonḡlu bol- 203-1
sonḡra *sonra*
s. 73-2, 81-2.
sor- I) *sormak*
s. -dı 67-3, 78-1, 172-6, 175-7, 181-1, 223-2
sor- II) *emmek, somurmak*
s. -dı 137-2, 144-6, 166-2, 176-2, 183-2
s. -a tüket- 201-7
sorala- *soruşturmak*
s. -yu 182-8
soruş- *soruşmak*
s. -dı 109-7
s. -tılar 199-4
soy- *soymak*
s. -dı 75-7
soyuġucı *soyguncu*
s. 151-5 (kefen s.)
soyul- *soyulmak*
s. -dı 155-6, 156-3, 171-4.
soyurġalan Ç *armağan*
s. 48-3
soyurḳalan Ç *armağan*
s. 149-6
soyurḳamaḳ *armağan verme*
s. -ġa 147-6
soyurḳamış *armağan, hediye*
s. -nı 146-3
s. -dın 99-3
s. -ını 135-7
sög- *söğmek, sövmek*
s. -e şi'r aydış- 205-3
söglün- *kebap olmak*
s. -di 152-5, 162-1
söglünci *kebap*
s. 80-3
s. bol- 162-1
s. -ni 70-6
söglüncü *kebap*
s. -ni 70-6
sögül- *yakmak*
s. -di 60-6 (s. anı otga)
sögülme *kebap*
s. ḳıl- 154-4
sögüş- *söğüşmek, sövüşmek*
s. -ti 119-2, 125-2
s. -tiler 143-2, 200-4, 201-2
sögüt *ağaç*
s. 156-4
sökel *hasta*
s. 23-1, 152-6, 226-1
s. bol- 22-8, 145-5
s. ḳıl- 18-3, 22-8, 31-1, 39-4
s. -ni 94-5
sökelcilik *hastabakıcılık*
s. ḳıl- 79-3
sökellik *hastalık (hâli)*
s. -de 79-3
s. -din 38-4, 49-7, 151-6, 200-1
sökül- *sökülmek*
s. -di 158-3
söḳündür- *(başı) öne eğmek*
s. -di 68-7
sön- *sönmek*
s. -di 154-5
söndür- *söndürmek*
s. -di 2-4, 9-3
sörçek 1) *bilmece, kapalı söz*
s. 16-6, 205-3
s. aydış- 205-2
s. -leyü 16-6
2) *masal, hikâye, efsâne*
s. 112-1
s. aydış- 111-8
söz *söz*
s. 5-4:, 6-7, 7-5, 9-7, 9-8, 13-3, 16-6, 36-8, 41-7, 45-3., 50-1, 50-2, 62-7, 67-5, 67-6, 87-8, 89-2, 109-7, 110-3., 110-4., 115-4, 120-5, 120-8, 122-4, 124-3., 150-4:, 179-6, 182-7, 196-1, 197-6:, 213-3, 214-4, 235-8
s. bağlaş- 110-3 *'sözleşmek'*
s. keşiş- 13-3, 62-7, 124-3., 196-1

'*sözleşmek, anlaşmak*'
s. -ni 9-7, 15-5., 16-5, 16-6, 38-3, 41-6, 45-6, 46-2, 46-3, 46-8, 53-3, 54-4, 57-5, 61-8, 69-8, 71-3, 79-2, 81-7, 89-3, 90-3., 94-4, 98-6., 111-6:, 131-7, 138-4, 145-2, 176-2., 180-5, 181-4., 188-4, 192-5, 192-6, 214-6, 220-3
s. -ge 26-4, 53-1., 157-4., 203-6
s. -de 2-1, 32-2
s. -din 145-2
s. -i *(iy.)* 74-2, 114-4., 172-3, 176-7
s. -in 50-1, 61-8
s. -ini 5-2, 78-7, 114-4
s. -inge 22-7, 227-6
s. -inde 67-5, 167-6, 168-5, 168-6, 172-3, 189-1
s. -ler 84-6, 84-7, 97-3
s. -lerni 128-6.
sözdeş *muhatap*
s. 89-2
sözengür *konuşkan*
s. er 101-6
sözle- *söylemek*
s. -di 5-4:, 15-5, 16-5, 46-3, 50-1, 54-4, 67-5, 71-3, 74-5, 75-4, 78-4, 78-8, 89-1, 89-7, 167-1., 167-5, 172-3, 173-6, 176-7., 179-6, 180-8, 188-6, 189-1, 230-6, 231-3, 233-7, 237-1
s. -gen 7-5, 15-5, 22-7
s. -mek 211-1, 213-4
sözlen- *söylenmek*
s. -miş söz 87-8
sözleş- *konuşmak*
s. -ti 89, 1; 108-3, 109-4, 111-8, 119-5, 119-6, 119-8., 122-7, 123-5, 179-6.
s. -tiler 167-5, 195-2., 200-8.
s. -gen 112-1
s. -mek 125-1
sözleşik *muhatap, söz ortağı*
s. 89-2, 112-1
sözleşmek *konuşma, söz*
s. 125-1
sözlet- *konuşturmak*
s. -di 26-4, 213-4
suç? *kurtulma (bkz.* savuç)
s. bol- 155-2, 167-4
sudāb F (< A sedāb) *sedefotu*
s. kat- 233-3
sultān A *hükümdar, sultan*
s. -dın 222-7
sun- *sunmak, uzatmak*
s. -dı 63-8., 203-6, 203-8, 206-1.
s. -ung 99-2
s. -a bėr- 51-1
s. -ı bėr- 123-5
s. -up bak- 212-7
sunuş- *sunuşmak*
s. -dılar 203-3, 203-3t, 203-7
sūre A *sûre*
s. -ning ahkamları 79-2
s. -ni 79-2
s. -si 106-8
sūret A *sûret, şekil*
s. bol- 187-3
s. kıl- 83-4, 87-3, 187-3
s. -i *(iy.)* 178-8
s. -in *(ak.)* 106-2
s. -lü 178-8, 187-3
sūretü'l-hamd A *Fâtiha sûresi*
s. 106-8
susmār F *kertenekele*
s. -nı 134-2
sust F *gevşek, zayıf*
s. kıl- 43-6, 82-3
sustluk *gevşeklik, güçsüzlük*
s. kıl- 207-3
suv *su*
s. 48-4, 59-4, 147-7, 151-8, 154-7, 154-8, 156-3, 156-6:, 158-2, 159-6, 169-1., 171-7., 174-4, 176-6, 183-1., 212-4., 213-4,

222-6, 236-1, 237-1
s. -nı 15-2, 19-3., 22-1, 50-5, 53-6, 56-6, 70-4, 76-1, 76-2, 151-8, 175-5, 208-3, 228-4
s. -ġa 19-3, 20-6., 40-8, 77-4, 121-5, 156-7, 160-5, 217-5
s. -da 26-1, 160-5, 177-5
s. -dın 14-1, 15-3, 63-3, 64-7, 107-6, 137-6, 154-1, 174-4, 194-2
s. -ı *(iy.)* 101-6, 171-8.,
s. -ın *(ak.)* 61-7
s. -ını 30-3
yer sụv 169-7
suva- *sıvamak*
s. -dı 92-7, 103-7, 187-4
sụvar- *sulamak*
s. -dı 54-4
s. -ıp 14-7
sụvarış- *biribirine su vermek*
s. -tılar 206-5
suvlan- *(ağzı) sulanmak*
s. -dı 165-7
sụvlu *sulu, suyu bol*
s. bol- 51-8
sụvluġ *sulu, suyu bol*
s. bol- 51-8
sụvsat- *susatmak*
s. -dı 2-4
sụvsuz *susuz, kurak*
s. 15-4
s. bol- 3-5., 15-3, 29-8
suvsuzluḳ *kuraklık*
s. 29-8
sü- *eğmek, bükmek(?) (bkz.* boyun sü-)
s. -di 6-2, 31-4, 34-1, 49-1, 88-3, 99-5, 161-2, 214-3 (boyun s. -di)
s. -gen 49-2 (boyun s.)
s. -medi 203-8 (boyun s.)
s. -mek 49-1 (boyun s.)
s. -mezlik 233-1 (boyun s.)
süçi *tatlı, hoş*
s. bul- 208-3
süçüg *tatlı hoş*
s. bol- 223-7, 225-6
s. bul- 215-6, 223-7
sümezlik *itaatsizlik*
s. ḳıl- 223-1 (boyun s.)
sümkür- *sümkürmek*
s. -di 135-3, 173-5
sün- *sünmek, uzamak*
s. -di 143-6, 182-5, 192-1, 192-4, 237-7
sünü *süngü*
s. 66-2, 66-3, 165-8
s. -ni 20-6., 81-6., 140-3
s. -ge 66-2
s. -de 66-3, 165-8 (s. tėmüri 66-3, 165-8)
sünük *kemik*
s. 161-3, 161-4, 182-3
s. -nüng 182-3, 183-2
s. -ni 183-2
s. -i *(iy.)* 80-3
s. -lerni 72-4
sụnnet A *sünnet*
s. ḳıl- 142-5
s. -ge 19-6
s. -çe yörü- 145-8
sụpụr- *temizlemek*
s. -di 222-6
sür-(?) I) *eğmek, bükmek*
s. -medi 190-5 (boy s.)
sür- II) *sürmek, götürmek*
s. -di 36-6, 39-4, 50-5, 55-3, 60-2, 102-6
sür- III) *çift sürmek*
s. -di 47-3
sürç- *sürçmek, düşmek*
s. -gen 134-3
sụrme *sürme*
s. ḳat(ın)- 140-6., 178-7
s. yıġacı 228-1
sürt- *sürmek, bulaştırmak*
s. -di 70-2, 70-3, 83-3, 148-6, 178-8
sürtün- *sür(ün)mek*
s. -di 168-7, 168-8, 171-2, 177-5,

187-4
sürtüş- *sürtüşmek*
s. -di 120-6
sürül- *sürülmek, götürülmek*
s. -di 161-4
sürün- I) *(yerde) sürünmek*
s. -di 154-7, 160-2
sürün- II) *kaşınmak, devinmek*
s. -di 166-1, 183-5
sürüt- *sürütmek*
s. -ti 36-6
süsüş- *süsüşmek*
s. -di 129-8
süt *süt*
s. 54-3
s. emdür- 54-1
s. emgen 54-2
s. köpüki 151-4
s. -ni uyut- 97-4
s. -i *(iy.)* 54-3
s. -in *(instr.* südin)
süyek *kemik*
s. -ni 177-1
süz- *süzmek (ayıklamak)*
s. -di 83-8, 99-8
s. -e iç- 175-4
süzek *süzek*
s. -lü bardaḳ 88-6
süzük *temiz, arı, saf*
s. 125-7., 206-4
s. ḳıl- 17-6, 58-8, 67-3,99-8, 105-5, 211-4
süzüklüg *saf, samîmî*
s. ḳıl- 114-1
süzül- *eskiyip dökülmek*
s. -di ton 206-2

Ş

şafā'at A *biri için af dileme*
ş. ḳıl- 174-3
ş. tile- 212-2
ş. -ın *(ak.)* 80-6
şafā'åçı *birinin affını dileyen*
ş. 11-8
ş. bol- 174-3
şāfi A *şefâat eden*
ş. 11-8, 110-6
ş. ḳıl- 110-6
şafḳat A *acıyarak sevme*
ş. ḳıl- 25-2, 175-8, 229-4
şā'ir A *şair, ozan*
ş. 63-6
şākird F *öğrenci*
ş.-i *(iy.)* turur 68-1
şākirdlik *öğrencilik*
ş. ḳıl- 226-3
Şām A *Şam*
Ş.-ġa 31-4:
şāmūşa Ḫ a) *süs*
ş. 106-3, 192-7
ş.-sız bol- 178-5
b) *iyi bakım, refah*
ş.-da 65-3
şanar- *küflenmek*
ş.-dı 168-2
şarāb A *şarap*
ş.-nı 69-4, 99-8
ş.-ın *(ak.)* 138-6
şa'ra A *saç, kıl*
ş.-sı ön- 6-6
şarṭ A *şart*
ş. ḳıl- 135-2
ş. ḳılış- 114-6
şāzlik *memnunluk*
ş. ḳıl- 130-8
şehīd A *şehit*
ş. ḳılın- 209-3
şehidlik *şehit olma*
ş. 209-4
şek A *şüphe*
ş. -ge kemiş- 93-4
ş. -ge tüş(ür)- 43-5, 52-1

şeklig *şüpheli, kuşkulu*
ş. bol- 147-3, 150-4, 219-4
şer A *kötülük*
ş. -din 65-5
şercilik *kötülük yandaşlığı*
ş. ḳılış- 120-5
şeş- *çözmek*
ş. -di 149-5
şeşil- *çözülmek*
ş. -di 159-3, 160-6
Şeyṭān A *Şeytan*
Ş. 224-6, 231-3
şış *şiş, kabarıklık*
ş.-ı (*iy.* baş ş.) 156-8
şış- *şişmek, kabarmak*
ş. -dı 130-1, 185-8, 223-6
şışuḳ *şiş(kin), şişmiş*
ş. yüzlü er 68-5
şışur- *şişirmek*
ş. -dı 96-5, 96-5
şifā A *iyileşme*
ş. tile- 223-5
şikāyeṭ A *şikayet, sızlanma*
ş. ḳıl- 152-2, 180-3, 192-6
şi^{c}r A *şiir*
ş. 11-7, 32-2, 63-6
ş. ay- 133-4
ş. ayt- 3-2, 89-5, 91-4
ş. oḳuş- 196-2
ş. -ni 11-7, 107-6., 196-2, 209-5
ş. -ini 140-7.
ş. -inge 48-5
oḳunmış şi^{c}r 11-7
şor F *tuz(lu)*
ş. ḳıl- 8-3, 69-8
şorba F *çorba*
ş. nı 69 3, 89-8, 150-5.
şüḳür A *şükür, şükretme*
ş. -ni 42-4.
ş. -ge 42-4

T, T.

ṭa^{c}ām A *yemek*
ṭ. 146-8, 214-3
ṭ. birle 150-2.
ṭ. -nı 165-4., 180-3
ṭ. -dın 146-8, 185-1
ṭā^{c}aṭ A *itâat ve ibâdet*
ṭ. -nı 178-6
ṭaban *ters, baş aşağı*
ṭ. 44-4
ṭabba *eğlence, alay ve ayıplama (konusu)*
ṭ. -sı 6-4 (duşman ṭ.)
ṭabbalat- *eğlendirmek, sevindirmek*
ṭ. -tı 6-3 ṭ. anga
ṭabibsin- *tabiplik etmek*
ṭ. -di 182-2
tabya- yapmak, *hazırlamak*
ṭ. -dı 131-5 (aran ṭ.)
tāc A *taç*
ṭ. 80-5 (bezeklig ṭ.)
ṭ. key- 186-6
ṭ. urun- 186-6
taġ *dağ*
ṭ. -ġa 71-2
ṭ. -larnı 57-3
ṭaġāfulsın- *cahil görünmek*
ṭ. -dı 205-2
taġla- *dağlamak*
ṭ. -ġu 61-2
ṭa'ḫīr A *geciktirmek*
ṭ. ḳıl- 3-1., 15-8
ṭ. ḳılış- 123-5
ṭaḥrīme A *başlangıç tekbiri*
ṭ. ḳıl- 179-6
taḳ- *takmak*
ṭ. -tı 95-3
ṭāḳaṭ A *güç, kuvvet*
ṭ. -ı *(iy.)* 209-5

tąkı *ve*
t. 4-7, 8-2., 10-3, 10-4, 10-8, 17-3, 18-3, 19-7, 22-1, 26-6, 27-8, 28-6, 35-3., 35-8, 38-2, 42-7, 47-2, 49-2, 49-7:, 56-6, 57-6, 58-1, 60-5., 86-2, 89-3, 96-4, 101-2, 102-6, 107-8., 111-6, 123-4, 125-8, 130-5, 134-1., 140-3, 141-3, 149-4, 154-7, 157-8, 162-2, 163-1, 164-3, 167-7, 178-4, 179-3, 180-1., 188-4, 196-7, 206-2., 208-2, 208-7, 217-8, 237-7

takıl- *dağılmak*
t. -dı 163-1, 190-1, 192-2, 238-1
t. -dılar 160-3, 177-3, 237-6

takıt- *dağıtmak*
t. -tı 80-7, 84-4, 91-8, 95-6, 229-2

tąklat- *taklatmak*
t. -tı 177-4

takşır A *kusur, hata, yanlışlık*
t. kıl- 152-3
t. -ġa 206-4

talak A *boşama, talak*
t. -dın 51-2, 81-2, 115-3

talaştur- *dalaştırmak*
t. -dı 77-7

tam *bina, duvar*
t. 159-1, 159-4, 161-2, 181-2, 187-6, 206-2, 217-6.
t. -nı 71-6, 102-3, 103-7, 187-4
t. -ġa 10-1, 176-7, 187-2.

tąmak *damak*
t. -ın *(ak.)* 177-4

tąmar *damar*
t. aç- 130-8
t. -ın *(ak.)* 130-8

tąmdur- *damlatmak*
t. -dı 15-2, 76-1

tąmġa *damga*
t. 100-8
t. -sın 95-7

tąmġalığ *damgalı, işaretli*
t. atlar 100-7

tąmuġ Soġd. *cehennem, ateş*
t. 151-1

tąng I) *tan, şafak*
t. 13-6, 77-3, 77-4, 155-3, 155-3, 167-8

tąng II) *tuhaf, acayip*
t. kör- 5-1, 5-2, 211-7
t. -ġa kęltürül- 5-1, 24-2
t. -ka kętür- 5-1

tąngırka- *şaşmak*
t. -p 18-4

tąngla- *şaşmak*
t. -dı 166-4, 181-6

tąnglamak *gururlanma*
t. 5-2

tąnglan- *gururlanmak*
t. -dı 5-1

Tąngrı *Tanrı*
T. 3-1., 3-3, 6-5, 6-6, 9-1, 9-7, 15-6, 15-8, 17-1., 17-5, 17-7, 18-5, 19-7, 20-8, 21-5., 21-8., 22-6, 22-7, 22-8, 31-4, 32-8, 36-5, 42-4:, 45-1, 45-6, 47-1., 50-4:, 50-6, 52-2, 52-4, 55-3, 55-4, 57-3, 57-5, 59-2, 59-4., 59-7., 59-8, 61-1, 61-3., 62-1, 63-7., 64-1, 69-1, 69-3, 70-6, 73-5, 75-1, 76-3, 77-5, 78-2, 78-5, 79-3:, 82-4, 83-4, 85-7, 85-8., 88-1., 89-3., 89-4, 93-8, 96-2, 96-7, 101-3, 101-5, 102-3, 105-2:, 107-8., 110-6., 110-7, 117-3., 123-3, 125-8., 134-8, 142-2, 169-5., 169-7., 193-7., 198-8., 200-6., 203-4, 206-5, 214-3, 230-6
T. -nıng 2-3, 220-1
T. -nı 11-8., 22-6, 32-6, 33-3, 71-5, 76-2, 77-5, 94-8, 110-6
T. -ġa 6-2., 17-6, 26-8, 69-1, 71-5, 85-7, 88-3, 106-5, 139-5, 166-7, 166-8, 169-5., 174-4., 176-8, 177-7, 187-2, 190-4, 210-8
T. -dın 153-4., 208-6, 214-7., 220-5

tạngrılıḳ *tanrılık*
t. 66-6, 85-7
tạngsuḳ *yeni ve acayip*
t. 212-8
tạnuḳ *tanık, şahit*
t. 10-2, 86-6
t. -larnı 86-6
tạnuḳluḳ *tanıklık, şahitlik*
t. 209-2, 209-4
tạp *yeter, kâfi*
t. bol- 127-5
t. ḳıl- 127-5, 133-2, 151-7, 175-1
tạpa *-a/-e (doğru)*
t. 7-1, 7-2, 9-2., 9-7, 10-2, 11-4, 12-1, 20-6, 28-5, 29-5, 29-7, 38-8., 40-4, 41-3, 41-8, 45-6, 45-7, 46-2, 46-6, 47-6, 55-8, 56-3, 59-6, 62-1, 63-8, 68-2, 85-7, 91-2, 96-6, 99-3, 110-6, 110-8, 115-3, 122-6, 131-3, 137-2, 144-1, 147-5, 148-6, 152-7, 155-1, 157-6, 199-7, 160-8, 161-3, 167-4., 174-2, 182-4, 191-4, 196-3, 198-1:, 198-6
tạpla- *uygun bulmak*
t. -dı 150-7, 178-6
t. -madın 107-7
t. -madı 173-3
tạplaş- *beğenişmek*
t. -dılar 205-8
tạpun- *tapınmak*
t. -dı 169-5
tar *dar*
t. ḳıl- 103-2
tar- *dağıtmak*
t. -dı 77-7, 91-6, 180-7
tạra- *taramak*
t. -dı 69-2, 178-3
tarıl- *dağılmak, açılmak*
t. -dı 157-5, 174-5
tạrḳağ *meşgul, sıkışık*
t. bol- 140-1
tarlıḳ *darlık, kıtlık*
t. ḳıl- 75-6
tạrt- a) *çekmek, asılmak*
t. -dı 18-3t, 37-4, 127-6., 129-4t, 136-5t, 145-5, 151-8.
t. -ıp 136-5
b) *tahammül etmek*
t. -dı 125-6, 126-3, 128-4, 166-6, 179-5
tạrtıl- *çekilmek*
t. -dı 160-2
tạrtın- *yüz çevirmek*
t. -dı 13-4
tartış- *çekişmek*
t. -tı 115-8, 194-6
t. -tılar 118-1, 198-3
tạrtun- *çekinmek*
t. -u tur- 165-2
tạs *kayıp, yitik*
t. ėt- 53-4
t. ėttür- 45-7
t. ḳıl- 103-1
t. ḳoy- 30-4
tạṣạrrụf A *kullanma*
t. ḳıl- 175-6
t. ḳıldur- 82-1
tạṣạvvụr A *hayale getirme*
t. ḳıl- 187-3
tạṣḥīf A *yanlış(lık)*
t. ḳıl- 82-1
tạṣnīf A *kitap yazma*
t. ḳıl- 81-5
taş I) *taş*
t. 198-4, 210-3
t. -nı 141-7
taş II) *dış*
t. ton 170-6
t. kör- 211-3
taş- *taşmak*
t. -tı 171-7
taşıl- *taşmak*
t. -dı 158-1

taşlaş- *taş atışmak*
t. -tılar 198-4
taşlığ *taşlı*
t. bol- 1-3
tạtlığ *tatlı*
t. bul- 143-7
t. sėz- 208-3
tatur- *tattırmak*
t. -dı 49-5
tāvān F *para cezası, borç*
t. ḳıldur- 32-1, 88-5
t. -nı 178-2
t. -ḳa bėr- 32-1
t. -ḳa kigür- 88-5, 90-1
tạvḳ A *tasma, halka*
t. ur- 232-4
tạvuḳ *tavuk (cinsi)*
t. (erkek t.) 229-4, 237-2
t. (tişi t.) 229-4, 232-3
tạyaḳ *değnek, baston*
t.-ġa 184-4
tạyan- *dayanmak*
t. -dı 100-6, 130-4, 146-2, 146-7, 184-4, 185-5, 195-8
tạyanç *destek*
t. -ım 130-4
tạyạndur- *dayamak*
t. -dı 10-1
tayıġ *kaygan, yumşak*
t. bol- 164-3
tạylạsān A < F *kolsuz ceket*
t. ḳeyür- 233-2
tazeleyü *tekrar tekrar*
t. ög- 56-8
tazelik *tazelik*
t. -i (*iy.* yüz t.) 210-1
tạᶜzīr A *azarlama*
t. ur- 74-7
tė- *demek*
t. -dim 107-6
t. -di 39-6, 64-8, 66-1., 76-8, 79-6, 80-6, 80-7, 83-2, 86-1, 87-4, 89-6, 90-3, 90-5., 99-2, 104-3, 104-8, 110-6, 174-8, 188-6., 190-7, 212-1., 227-4, 231-6, 232-6, 233-3
t. -yü 77-4, 94-2, 98-2, 174-5
t. -yü bėr- 90-3
t. -p 171-5
t. -gen 188-6
t. -mekde 82-1
tẹbẹrrüḳ A *uğurlu sayma*
t. ḳıl- 186-3
tẹcrübe A *deneme, sınama*
t. uçun 50-6
tẹdārüḳ A *araştırıp bulma*
t. ėt- 206-4
t. ḳıl- 206-4
tẹ'ẹmmül A *(iyice) düşünme*
t. 208-1
tẹfsīr A *açıklama, tefsir*
t. ḳıl- 188-2, 211-1
teg I) *teğ, asma*
t. -ni 66-7, 77-8
tėg II) *gibi*
t. 88-3, 167-5 (tişi t.)
tėg- I) *ulaşmak, değmek*
t. -di 8-5, 19-1, 19-3, 45-4, 45-5, 66-5, 83-7, 138-4, 150-3, 153-2, 190-8, 192-5., 205-5., 206-6:, 206-8
t. -miş 212-1
tėg- II) *(fiyat) etmek, değmek*
t. -mez 127-1
tėger *fiyat, değer*
t. -i (*iy.* kālening t.) 101-1
t. -in ayt- 100-8
tẹgin- *değ(in)mek*
t. -di 175-5
tẹgirmen *değirmen*
t. -ni 47-4
tegirmi *değirmi*
t. 98-5
tẹgiştür- *değiştirmek*
t. -mek tile- 213-6

ṭegme *her*
t. 122-5, 138-8
ṭegre *çevre, yöre*
t. -si 3-5
t. -sinde 49-4, 229-5
ṭegrü *kadar*
t. 91-2
ṭegrül- *ulaştırılmak*
t. -miş söz 9-8
ṭegrüş- *ulaştırışmak*
t. -ti 120-5
tegşik *değişik*
t. 178-1
ṭegür- *ulaştırmak*
t. -di 9-7, 13-2, 16-5, 21-7., 22-5, 24-8, 37-2, 39-5, 40-6, 43-3, 52-5, 55-7, 57-5, 58-1, 61-8., 68-6, 81-3, 87-4, 91-2., 104-6, 226-7
t. -sün 105-2
t. -mek 81-3
ṭek *sessiz, sakin*
t. ḳoḏut- 34-3
t. ḳoy- 6-3, 32-2, 67-4., 89-8
t. tur- 6-7
t. tut- 227-7
ṭekbīr A *tekbir* ("*Allahu ekber*" '*Allah büyüktür*' *deme*)
t. ḳıl- 179-6
ṭekebbür *büyüklenme(k)*
t. 74-3
ṭekebbürlük *büyüklenme*
t. -din 112-3
ṭekellüf A *özenti*
t. birle 165-2, 167-1, 169-4, 179-5, 183-3, 188-7, 191-7.
ṭekesin- *teke gibi davranmak*
t. -di 222-5
ṭelve *deli*
t. ḳıl- 173-3
ṭemāşā F *seyr(etme)*
t. birle 183-8
ṭemmūz F *temmuz, yaz*
t. keçür- 189-7
ṭemür *demir*
t. 73-8, 91-5, 165-8
t. -ni 61-2., 66-2.
t. -i (*iy.* süngü t.) 165-8
t. -üni 66-3
ṭen F *ten, vücut, gövde*
t. -i *(iy.)* 99-5:, 100-5
t. -ining 17-5, 106-2
ṭen- *denmek*
t. -ür 149-5
ṭena^{cc}um A *lüks yaşama*
t. ḳıl- 181-2
ṭendürüst F *sağlam*
t. ḳıl- 91-8
ṭeng *denk, eşit*
t. -i *(iy.)* 118-2
ṭenge- *mukabele etmek*
t. -di 114-3
ṭengel- *denk olmak*
t. -diler 207-5
ṭengeş- *denkleşmek*
t. -di 127-2
ṭengiz *deniz*
t. 9-6
t. -lerni 73-5
ṭengleş- *bölüşmek*
t. -tiler 196-2
ṭenglik *eşitlik*
t. ḳıl- 123-1
t. ḳılış- 120-7
t. üze 196-2
ṭe'nīş A *(gramerde) dişilik*
t. 67-7 (ᶜalāmet-i t.)
ṭenlig *etli, canlı*
t. bol- 179-5
ṭeprен- *deprenmek*
t. -di 28-2, 128-4, 144-4, 155-4, 169-3, 176-1, 177-5, 230-3, 235-6., 236-2., 236-3
t. -genni 34-3.
ṭeprenmek *hareket*
t. 85-1, 85-2

tẹ̈pret- *hareket ettirmek*
t. -ti 7-6, 18-4, 101-2., 176-7, 228-1, 228-2, 228-5, 228-7, 228-8, 229-2, 230-1, 230-5
t. -medin 100-7
tẹr I) *ter*
t. 182-2
t. -ni 176-3
t. -ge 182-2
t. -din 182-2
tẹr II) *ücret, kira*
t. 12-4, 119-8, 126-5, 209-7
t. -ge bẹ̈r- 12-4, 57-1
t. -ge tut- 112-2., 119-8, 123-7, 126-5, 150-4, 209-7
tẹ̈r- *dermek, toplamak*
t. -di 65-4, 213-3
terāzu F *tartı, terâzi*
t. 168-3.
t. -nı 13-3
tẹreddüd A *tereddüd*
t. kıl- 103-4
tẹrge- *terletmek, damıtmak*
t. -di 76-1
tẹri *deri*
t. 155-6, 157-1., 157-7, 161-8
t. -si 182-4, 184-2.
t. -lig bol- 238-6
tẹrincek *örtü, büründek*
t. 103-3
t. urun- 235-4
tẹring *derin*
t. 170-3, 177-3, 177-7, 185-7
t. bol- 170-3
tẹrk *tez, çabuk, derhal*
t. 86-5, 93-1, 155-2
tẹ̈rkeştür- *ard arda dizmek*
t. -di 126-7
tẹrlik *gömlek*
t. kẹd- 235-1
tẹrs *gübre*
t. 70-7.
tẹrsā F *Hıristiyan*
t. bol- 171-5
t. dini 171-5
tẹrsālık *Hıristiyanlık*
t. -ġa kir- 171-5
tẹrsik (~tösik?) *gerdanlık*
t. kemşi bẹ̈r- 100-1, 188-1
tẹrtīb A *düzen, sıra*
t. -ce kıl- 66-1
tẹsbīḥ A *Tanrıyı övme*
t. kıl- 97-3
tẹşnī' A *ayıplama*
t. kıl- 80-7
tẹ̈tik *atik, zeki*
t. bol- 189-6
tẹtiklik *atiklik*
t. ẹ̈diş- 124-2
tẹ̈ve *deve*
t. 8-2, 46-7, 58-3, 143-8, 146ek-1
t. -ni 39-2., 46-6
t. -ge 94-2, 146ek- 3
t. -sini 13-8
t. -ler 161-4.
t. -lerni 14-1, 40-8, 64-7
tẹvfīk A *yardım*
t. bẹ̈r- 42-4
tẹ'vīl A *yorum, açıklama*
t. kıl- 188-2
tẹ̈yü *diye*
t. 77-4, 94-2, 98-2, 174-5
tẹzgin- *dönmek, gezmek*
t. -di 49-4, 83-1, 98-2, 99-7, 188-1, 220-6, 229-4
t. -diler 67-2
tẹzgindür- *döndermek, çevirmek*
t. -di 47-3, 76-8
tẹzginişmek *dönme, dolaşma*
t. 123-3
tıkaç *tıkaç*
t. 88-6
t. -lıġ 88-5
tıkıl- a) *sık olmak*

t. -dı 133-5
b) *kilitlenmek*
t. -dı ḳapuġ 160-1
tınçlıḳ *rahatlık*
t. 220-1
tındur- *dinlendirmek*
t. -dı 39-7
tırnġaḳ *tırnak*
t. -larını 5-8
tırnaḳ *tırnak*
t. -ı (*iy.*) 76-8
t. -larını 5-7, 89-1
tıvar *mal, servet*
t. -nı 5-8, 11-8, 25-7, 55-1, 58-3, 76-2, 80-3
t. -da 196-7
t. -ını 45-1, 61-3
tıy- *alakoymak*
t. -ıp tut- 133-7
tik- I) *yöneltmek*
t. -ti 25-6, 37-1d
t. -e baḳ- 212-7
tik- II) *tayin etmek*
t. -di 212-6
tik- III) *(dikiş) dikmek*
t. -di 226-2
tikenlen- *kıllanmak*
t. -di 100-3
tikil- *kalkmak*
t. -di 129-1
til I) *dil (Zunge)*
t. -ı (*iy*) 140-4. 171-1
t. -ini 229-1
t. -in (*instr.*) 173-7
til II) *dil (Sprache)*
t. -ini 33-6
t. -lig bol- 8-1
tile- *dilemek, istemek*
t. -di 46-7, 58-8, 108-5, 110-8, 122-6, 123-3, 129-7, 130-5, 134-2, 149-1, 150-7, 151-6, 169-5, 203-8, 206-1, 207-8, 208-1:, 208-4., 208-6:, 208-7, 208-8., 209-1::, 209-2:., 209-4., 210-4;, 210-8, 211-1;, 211-2:::, 211-4 211-5., 211-6., 212-1, 212-2:, 212-3, 212-5, 212-8, 213-1, 213-4., 213-6, 213-8, 214-1., 214-3, 214-5., 214-6., 214-7., 214-8., 215-1, 215-3, 215-5., 216-2, 216-5, 218-2:, 218-6, 219-3, 219-6, 219-7, 220-2, 220-3., 220-4, 220-5., 220-6, 220-7, 221-1, 221-2, 221-4, 221-5, 221-6, 221-7:, 221-8, 222-3, 222-6, 222-7, 222-8, 223-2, 223-3., 223-4, 223-5, 223-6, 224-1, 224-2
t. -medin 100-5, 173-7
tilek *irade, istek*
t. -lü 25-8 (ḳendü t. '*hür*')
tilemek *istek, rica*
t. 58-8.
t. -din 216-4
tilmeç *tercüman*
t. 227-7
tilmeçlik *tercümanlık*
t. ḳıl- 227-6
tilük *dilim*
t. 71-1
timār F *bakım*
t. ḳıl- 169-7
tingelt- *kaldırmak*
t. -di 21-4
tingle- *dinlemek*
t. -di 138-5
tinteş- *sözleşmek*
t. -di 110-5
t. -miş 110-4
tirig *diri, canlı*
t. erken 80-2
t. ḳoy- 224-5
t. tut- 107-8
tiriglik *hayat*
t. 107-8, 112-6., 112-7, 114-1., 172-7, 196-6

t. -i *(iy.)* 171-5, 172-7, 185-3
t. -ini 78-5
tiril- *yaşamak*
t. -di 166-5, 175-3, 181-2, 183-3
tirilik *yaşama, geçinme*
t. ḳılış- 117-7
tirit A (s̱erīd) *tirit*
t. 84-6
tirkeştür- *ard arda dizmek*
t. -di 126-7 (*bkz.* tėrkeştür-)
tirliş- *birlikte yaşamak*
t. -diler 196-6
t. -gen 112-7
tirlişmek *yaşama, hayat*
t. 112-6
tiş *diş*
t. 183-6.
t. -in 148-6, 183-6
t. -leri 68-5
t. saġna- 183-6 *'diş fırçalamak'*
t. saġnaġu = tiş sızġu 183-6 *'diş fırçası'*
tişi a) *kadın*
t. 2-6, 14-6, 14-7., 17-2, 18-7, 20-2, 20-3, 29-1., 30-6, 33-7., 35-8, 36-1., 44-4., 50-7, 54-1., 54-3, 76-8, 78-3, 82-1, 85-4, 96-6, 101-3, 109-5, 115-6., 118-3, 129-1, 135-6, 143-6, 166-1., 167-3., 167-5., 168-1., 170-5, 171-2, 172-8, 173-5, 174-7, 178-5., 183-7., 190-2, 221-2, 231-6, 236-2
t. -ni 8-4, 84-1, 91-4, 97-7, 106-3, 113-7., 115-2., 177-1, 186-6, 191-7
t. -ge 15-7, 17-2, 25-3., 58-1, 81-1, 81-2, 95-3, 106-3., 111-1, 114-8, 121-7, 142-6, 191-7
t. -sin 84-2
t. -sini 27-1
t. -sindin 112-5, 171-1, 196-5
b) *dişi, kancık*
t. çėtük 27-8
t. keçi 222-5
t. tavuḳ 229-5, 232-3
c) *(gramerde) dişi, müennes*
t. ḳıl- 67-7
t. ṇişanın kiter- 73-3
tıtre- *titremek*
t. -di 130-3, 134-3, 169-3
t. -gen bol- 1-1
t. -mek 130-4, 134-3
titrek *titreme*
t. 1-1
t. -li bol- 1-1
titremek *titreme*
t. 130-4, 134-3
titret- *titretmek*
t. -gen bezek 1-1.
tiz *diz*
t. -ni 149-4
t. -i *(iy.)* 145-3
t. -inge tėgrü 91-2
tızgin *dizgin, yular*
t. -ni 79-7
tizton *şalvar*
t. 233-8, 236-6
toġ *toz*
t. -nı 47-2
toġ- *doğmak*
t. -ar 83-7 (kün t. sıngar)
t. -mışda 217-4
toġur- a) *doğurmak*
t. -dı 7-2, 30-6, 44-4
b) *doğdurmak*
t. -dı 20-8
toġurt- *doğurtmak*
t. -tı 41-4, 95-3
toḳsan *doksan*
t. yaşḳa yėt- 83-5
t. -ġa yạvu- 83-5
toḳu- *dokumak*
t. -dı 76-7
toḳuġ *perde*
t. -nı 55-6

t. -ġa *kir- 132-2*
toḳuma *dokuma*
t. 102-8 (t. ᶜalęmlü ton)
toḳumaḳ *dokuma*
t. -nı 230-5
toḳuş *savaş, döğüş*
t. ḳopar- 109-3
toḳuş- *savaşmak, döğüşmek*
t. -dı 125-5
tol- *dolmak*
t. -dı 127-5, 165-2, 225-4, 237-1
tola- *dolamak, sarmak*
t. -dı 225-8
tolan- *dolanmak, sarınmak*
t. -dı 170-6, 217-6
toldur- *doldurmak*
t. -dı 24-3, 24-7, 32-3, 232-7
t. -madı 93-2
tolu *dolu (voll)*
t. 176-7
ton *elbise, giyecek*
t. 24-6, 102-8, 104-2, 112-5., 146-4, 149-4, 150-5, 158-1, 160-2., 166-1, 166-2., 170-6, 176-3, 176-5, 177-4., 206-2., 207-8., 226-6
t. -nı 23-8., 52-7, 60-2, 74-1, 77-2, 82-7, 98-4, 139-4., 149-7, 178-1, 210-2, 226-2, 226-5, 227-4, 233-2
t. -ġa 76-7
t. -ı *(iy.)* 104-7, 140-2, 149-4., 166-1, 166-2, 174-7, 184-5, 192-1
t. -ın 112-5, 166-1, 178-1.
t. -ını 80-5
t. -ıġa 178-3
t. -ınġa 140-2, 170-6
t. -ından 70-5
t. -lar 139-4
t. -larnı 83-2, 83-3, 84-7
t. -ları *(iy.)* 36-1
t. -larınġa 178-3, 223-1
t. -larından 56-8., 169-2
(egin tonı 104-7
sıġıt tonı 166-1
yas tonı 166-2)
toṗraḳ *toprak*
t. 3-4, 70-7
t. -nı 227-6
t. -ġa 65-4, 75-1, 156-2, 165-6, 171-2
toraḳ *yolcu aşı, azık*
t. 178-4
tögit R *zift, katran*
t. türt- 102-8
töhmet A *şüphe*
t. -lü bol- 52-1
tök- *dökmek*
t. -er 53-6
t. -di 53-6., 70-7, 229-8
t. -mek 53-7
tökül- *dökülmek*
t. -di 154-8, 156-1, 156-5., 158-2, 159-3, 159-6, 160-2, 171-8, 176-6, 182-2, 197-7, 236-1, 237-1
töleklik *ağır başlılık*
t. 146-4, 193-2
t. ḳıl- 146-4, 176-6, 193-1
tölen- *sabit ve sakin olmak, sağlam olmak*
t. -di 20-3, 134-4, 146-4, 156-8, 167-3, 182-6, 183-4, 215-3, 235-3
t. -ü bil- 219-2
t. -ü tur- 167-3
t. -mek 20-4
tölendür- *sabitleştirmek*
t. -di 6-1, 34-3, 37-3, 57-3, 92-4., 95-2
tölüt- *gizlenmek*
t. -ü çıḳ- 183-7
töngder- *ters çevirmek, döndermek*
t. -di 63-7
töngderil- *dönderilmek*
t. -di iyiş 154-5

tönk *eşitçe bölüşme, pay*
t. ėdiş- 196-2
töre *töre, usûl, gelenek*
t. -din 211-3
t. -si 190-4
t. -sin 17-6, 181-6
tört *dört*
t. 3-5, 59-7, 80-4
törüt- *türetmek*
t. -di 135-4
töşek *döşek*
t. -ni 71-6., 94-6
t. -din 206-3
töşik (~tersik ?) *gerdanlık*
t. 100-1, 188-1
tövbe A *tövbe*
t. ḳıl- 219-3
tul *dul*
t. bol- 190-2
tulup *tulum*
t. 62-8
tur- I) *(ayakta) durmak*
t. -dı 6-7, 108-2, 122-5, 127-6, 127-7, 140-2, 157-1, 165-6, 182-7, 191-1, 194-6, 199-7, 210-5, 213-8
t. -ġan 64-8
t. -ġu 43-6, 96-5, 199-7
t. -maḳ 9-2
tur- II) *kalkmak*
t. -dı yastukdın 60-7
tur- III) *yardımcı fiil*
a) *bildirme (-dır/-dir,...) ifade eder: isim* + tur-
t. -ur 19-7, 42-5, 42-8, 54-6, 68-1, 110-4., 115-1:, 125-8, 157-6., 206-5, 198-4., 218-4, 237-3
b) *devamlılık bildirir: Vokal ger.* + tur-
t. -ur 137-2 (kelü t.)
t. -dı 111-3, 114-6, 114-7, 115-7, 128-2, 133-5, 133-8, 135-4, 153-4, 165-2, 166-4, 167-3, 169-7, 173-6, 174-5, 185-4, 214-4
t. -dılar 114-6
turuḳ- *durmak*
t. -tı 202-5
t. -dılar 201-6.
turul- *durulmak, sakinleşmek*
t. -dı 162-2
turuş- *duruşmak*
t. -dı 108-4, 109-2, 109-7, 202-5t
t. -tılar 199-8, 201-6, 205-6
tuşġu *yolcu hediyesi*
t. 78-8
tut- *tutmak*
t. -dı 9-3, 12-6, 14-3, 20-6, 26-8, 27-1., 38-4, 40-1, 91-5, 110-7, 125-8, 133-7, 140-3, 143-5, 150-1, 162-2, 171-6, 175-7, 182-5, 187-7, 199-1
t. -dılar 202-7
t. -ġıl 122-3.
t. -ġul 101-4
t. -sun 107-8.
t. -a 22-6., 32-6, 59-7
t. -a bil- 53-7
t. -ı bilmedin 199-1
t. -ġan 1-1, 14-8, 25-5/199-1
t. -ġanġa 75-4
t. -maz 129-4
t. -maḳ 133-6
ʿadet tut- 187-1
ārām tut- 9-2
bar tut- 59-2
bezgek tut-25-5
bir yana tut- 65-5
buyruḳ tut- 131-3, 140-7
çadır tut- 190-2
dın tut- 190-4
dost tut- 126-6, 131-2
fāl tut- 189-3
ġanimet tut- 133-5, 142-1, 180-4

ḥurmęt tut- 59-3, 141-2
ınaġ tut- 130-7, 142-4
ʿiddęt tut- 143-5
kėrtüge tut- 83-7
kīnę tut- 130-3
ḳulaḳ tut- 6-6, 46-6, 58-5, 58-6, 135-8, 174-2
kündelige tut- 139-4
mubārėk tut- 186-3
özin bilmezge tut- 199-3
rāstḳa tut- 33-2
tęk tut- 227-7
terge tut- 112-2., 119-8, 123-7, 126-5, 150-4, 209-7
umanç tut- 85-6, 104-1, 149-5
uyaġ tut- 13-7, 64-2, 82-8
yalġanġa tut- 5-6
yanġluḳ tut- 213-4
yas tut- 35-8
yumışlık tut- 142-8
yüngül tut- 204-8

tutaḳ *dudak*
t. 179-2, 179-3
tutlun- *tutukluk etmek*
t. -dı 139-1
tutnaḳlu *sabırlı*
t. bol- 132-3
tutsur- *vasiyet etmek*
t. -dı 62-4, 107-3
tutsurmaḳ *vasiyetname tanzim ettirme*
t. 62-6
tutuġ *rehin, garanti*
t. 34-2, 119-7, 142-5, 215-1
tutul- *tutulmak*
t. -dı 140-4, 171-1, 235-3, 235-7
t. -mışını 208-7
tutun- a) *tutunmak, edinmek*
t. -dı 43-6, 96-5, 150-2, 153-1, 169-5, 178-5, 180-3, 186-1., 186-4, 189-3, 189-4, 191-6, 212-6, 216-7, 218-8
b) *tutulmak (gün, ay)*
t. -dı 98-8 (t. kün)
c) *sabretmek*
t. -ı bilmedin 199-1
tutunmaḳ *sabır*
t.-nı 21-8
tutuş- I) *(el) tutuşmak*
t. -dı 109-6, 110-3
t. -tılar 195-5
t. -u söz kesiş- 124-3.
tutuş- II) *alevlenmek*
t. -dı 146-4, 184-7
tutuş- III) *kabullenmek*
t. -tılar 125-2
tutuşdur- *(ateş) yakmak*
t. -dı 73-7, 218-3
tutuştur- *bitiştirmek*
t. -u biti- 230-3
tuv *tuh! (tükürme sesi)*
t. tė- 174-8
tuvaḳ *yaşmak*
t. -ın 180-8 (yüz t. urun-)
tuzġu *yolcu hediyesi*
t. 79-1
tuzluḳ *ekmek katığı*
t. 136-6
tü *tüy, kıl*
t. -sini 134-4, 172-3
tüg *tüy*
t. -si 167-5
tügme *düğme*
t. ḳoy-, t. ur- 36-7
tügsi *tüy gibi, hafif-meşrep*
t. bol- 167-5
tügün *düğüm*
t. 19-4., 160-6
t. -ni 19-3
ilmek tügün 19-4
öndime tügün 19-4
tükel *hep(si), tamam, mükemmel*
t. 40-5, 87-5, 88-4, 91-7, 95-4, 213-1, 213-3, 218-1, 218-4, 224-4
t. bol- 146-6, 207-2
t. ḳıl- 21-8, 87-3, 217-5

tükelleş- *tamam olmak*
t. -tiler 207-2
tüken- *tükenmek*
t. -di 28-6, 63-5, 155-6, 158-4., 209-5
tüket- *tüketmek*
t. -ti 11-8, 61-6, 201-7.
tün *gece*
t. 7-4., 31-6, 40-1, 40-2, 52-2, 77-3, 124-1, 129-5, 146ek-1, 194-8., 228-6
t. -ni 17-5
t. -i *(iy.)* 217-3 (aynıng ilk t.)
t. -ini 64-2.
tüneş- *birlikte gecelemek*
t. -di 124-1
tünet- *geceletmek*
t. -ti 52-1
tüngürlük *hısımlık*
t. ḳıl- 14-2
tünle *geceleyin*
t. 42-7, 56-7, 57-4, 102-1, 102-2., 111-8., 112-1:, 170-2
tüp *dip, kök*
t. -ine 58-7
t. -indin 7-6, 40-6, 155-4, 156-4, 157-7
tüple- *dibinden sökmek*
t. -di 40-5, 141-7, 147-5, 179-8
t. -gen bęlā 147-5
tüplü *astl, soylu*
t. bol- 85-6
türe- *türemek*
t. -di 184-8
Türkçe *Türkçe*
T. sözleş- 200-8
türlü türlü *türlü türlü*
t. t. ḳıl- 97-3, 101-4
türt- *sürmek, bulaştırmak*
t. -di 83-3, 85-5, 102-8., 227-4
türtün- *(koku) sürünmek*
t. -di 170-3, 176-5., 188-8
türül- *top(ar)lanmak, kıvrılmak*
t. -di 187-5
tüş *öğle (vakti)*
t. issigiinde yöri- 171-6
tüş- *düşmek*
t. -ti 19-1, 35-4, 52-1, 121-8, 147-3, 150-4, 155-4, 159-7, 160-1, 178-3, 181-2, 187-4, 191-2, 195-3, 197-7, 199-2, 209-7
t. -tiler 206-7
t. -mez 94-1 *(part.)*
t. -mek 173-4.
t. -mekin 173-4
artġaru tüş- 209-3
ḳaḥtġa tüş- 19-1
kölükdin tüş- 178-3
işge tüş- 121-8, 187-4
sezigge tüş- 147-3, 150-4
şękge tüş- 52-1
yạvuḳ tüş- 206-7
yüzün tüş- 35-4, 155-4, 159-7
tüşmek *sürçme*
t. 173-4.
t. -in iste- 173-4.
tüşün- *alışmak*
t. -di 187-1
t. -sün uçun 173-3
tüşür- *düşürmek*
t. -di 6-4, 41-8, 43-5., 53-4
t. -ü ur- 11-3
emgekke tüşür- 6-4
ḳonuḳ tüşür- 53-4
könglinge tüşür- 41-8, 43-5
şękge tüşür- 43-5
tütgür- *dalaştırmak, tutuşturmak*
t. -di 60-5, 77-7
tüvkür- *tükürmek*
t. -di 174-8, 180-8
tüvkürmek *tükürme, tükrük*
t. 174-8 (koyuġ t.)
tüvkürük *tükrük*
t. 174-8, 181-1
tüz *düz, doğru, eşit*
t. 154-2 (yaratıġı t. kişi)
t. bol- 130-5, 140-2, 143-4, 146-6, 207-5, 215-3, 237-5

t. kęs- 58-7
tüz- *dizmek*
t. -di 86-8
t. -ü keliş- 121-5
tüzel- *düzelmek*
t. -di 194-2
tüzet- *düzeltmek*
t. -ti 51-4, 107-7
tüzetmek *antlaşma*
t. 196-1
tüzince *sırasınca*
t. koy- 66-1
tüzlük *eşitlik*
t. ėdiş- 146-7
t. kėmiş- 127-1
t. ḳılış- 118-2, 198-5
t. üze çıḳar- 196-3
tüzüg *tüzük, düzen*
t. -i 182-3 (iş t.)
tüzül- *dizilmek*
t. -di 157-3

U

u- *muktedir olmak (bkz.* uma-)
uç *uç*
u. -ı *(iy.)* 89-7, 165-8, 197-7
u. -ın 165-7
u. -ını 65-7
u. -ına 218-4
u. -ınġa 66-2
u. -ından 75-8
uç- *uçmak*
u. -dı 38-2, 83-1, 100-7t, 100-7
uçuḳ- *bitmek, tükenmek*
u. -dı 174-6, 206-8
u. -u kęç- 161-6
uçun *için*
u. 6-7, 9-2, 37-8, 46-8, 50-6, 51-4, 58-5, 66-6, 67-8, 74-4, 74-7, 82-4, 85-7, 87-8, 110-6, 124-7, 127-8, 128-6., 131-5, 131-6., 133-5, 135-8, 149-1, 154-3, 166-5., 169-2., 169-3, 169-4, 170-2, 175-2, 175-3, 176-8, 178-4, 178-7, 185-1, 197-5, 200-2, 207-7, 209-6, 211-6, 218-6, 218-7
uçur- *uçurmak*
u. -dı 102-7
uçuz *ucuz*
u. al- 134-4
u. bol- 160-4
u. ḳıl- 134-4
uġra- *niyetlenmek, tasarlamak*
u. -dı 94-2, 96-8, 130-7, 149-6, 169-6
u. -mışda kėdin 30-7
uġraġ *niyet, maksat*
u. -da tut- 40-1
u. -ı 20-3, 20-4
u. -ın bęrk ḳıl- 94-3
u. -ların bęrk ḳıl- 20-1
uḳ- *anlamak*
u. -tı 180-5
uḳtur- *anlatmak, idrak ettirmek*
u. -dı 32-3, 88-6
u. -maḳ tile- 214-5
ul *temel*
u. kęmiş- 92-5.
ul- *çok yumuşamak, çürümek*
u. -a biş- 65-3, 165-3
ulam *devamlı*
u. 22-7, 25-5., 35-3, 51-1, 137-5
ulamluḳ *devamlılık*
u. ḳıl- 35-5, 37-1, 111-2, 121-4, 123-6, 202-6
ulan- *ulanmak, eklenmek*
u. -dı 14-2, 146-7, 185-7, 190-8
u. -ġu 185-6.
ulaş *devamlı*
u. 30-6, 33-8, 112-7

u. ḳıl- 33-8
ulaş- *ulaşmak*
u. -dı 122-1, 146-7t
u. -tılar 202-6
ulaştur- *ulaştırmak*
u. -dı 89-3
ulaşu *devamlı*
u. 28-7, 31-6, 197-8
ulġar- *büyümek*
u. -dı 235-8
ulġart- *büyütmek*
u. -tı 6-5
ullu *temelli*
u. -dın 172-2
ultangla- *(ayakkabına) taban geçirmek, yamamak*
u. -dı 30-3
ulu *büyük*
u. 76-8
ulu- *ulumak*
u. -dı 231-5
uluġ *büyük*
u. 27-7, 91-2, 170-4
u. bol- 85-6
u. ḳıl- 27-7, 98-4, 233-7
u. kör- 15-4, 214-4
u. körün- 21-1
u. turur Tanrı 206-5
u. -ı *(iy.)* 115-1:, 226-5
u. -lar 61-8
u. -larġa 61-8
uluġla- *yüceltmek, saymak*
u. -dı 31-8,, 38-5, 71-5, 74-6, 81-8, 85-7, 88-4, 214-4
u. -yu ang- 71-5, 76-2
uluġluḳ *büyüklük*
u. 171-4
u. ḳıl- 113-1, 170-4, 171-4, 233-1
u. -dın 74-3
uluġraḳ *büyükçe, daha büyük*
u. 226-4
uluġsın- *büyüklenmek*
u. -dı 170-4, 171-4, 180-3, 211-1
u. -ıp 74-3, 112-3
uluġsınmaḳ *büyüklük, kibir*
u. 171-4
ulundur- *bağırtmak*
u. -dı 58-8
uluş- *uluşmak*
u. -tılar 207-5
uma- *muktedir olmamak (yardımcı fiil)*
u. -dı 58-6 (sana u. nemeni), 76-1 (umadı anga)
umaḳ *kuvvet, güç*
u. 49-6
umanç *ümit*
u. tut- 85-6, 104-1, 149-5
umandır- *ümitlendirmek*
u. -dı 85-6
umas *kudretsiz, âciz*
u. ḳıl- 30-4
umaz *kudretsiz, âciz*
u. -ḳa tegür- 39-5, 87-4
umsun- *ümitlenmek*
u. -dı 85-6
u. -u işle- 127-8
una- *beğenmek, tasvip etmek, inanmak*
u. -madı 173-3, 190-5
u. -madın 115-1
unamaslıḳ *inanmazlık*
u. ḳıl- 190-5
unarınca *takatınca*
u. ḳatlan- 209-5
unurınca *takatınca*
u. ḳatlan- 212-5
unut- *unutmak*
u. -tı 18-8, 205-7
unutdur- *unutturmak*
u. -dı 57-4
unutsalıḳ *unutma*
u. -ġa kemiş- 205-7
unuttur- *unutturmak*
u. -dı 105-3
u. -dılar 205-7

ur- a) *vurmak, dövmek*
u. -dı 11-2, 11-3, 74-7., 96-4., 119-7, 133-1, 136-1, 232-5
u. -dılar 83-8
u. -ġu 161-7
u. -maḳ 33-4., 84-1
u. -maḳdın 185-8
b) *koymak, takmak*
u. -dı 8-6, 29-6, 30-3, 31-7, 32-7, 36-7, 71-6, 73-8, 74-8, 80-1, 100-1, 102-4., 102-7, 143-5, 147-3, 175-6, 178-7, 188-3, 227-1, 232-4, 233-2, 234-1, 234-7
uruḳ I) *ibret, ders* (*bkz.* oruk I *ve* ozuk II)
u. al- 132-4, 132-5
uruḳ II) *sınır, had, ölçü, hedef* (*bkz.* oruḳ II *ve* ozuk II)
u. aşa baṛ- 158-5
u. aşa işle- 38-1
u. taṗa ozuş- 198-6
u. -ġa teg- 205-5
u. -dın āş- 191-3
u. -dın keç- 18-8, 23-3, 203-5
uruḳınca *usûlünce* (*bkz.* oruḳınca ~ ozuḳınca)
u. yörü- 161-3
urul- (örül- ?) *yapılmak*
u. -mış 88-3
urun- *giymek, takmak*
u. -dı 138-8, 167-6, 169-8, 173-5, 175-6, 179-7, 180-8, 186-6, 188-1, 235-4, 236-2
urunç *rüşvet*
u. 115-5, 222-8
u. al- 150-6
uruş *savaş*
u. 60-1, 76-1, 92-8, 143-3.
u. -nı 109-2
u. -ġa 78-6, 109-2
u. -ḳa 78-6
u. -da 60-1, 123-7, 202-5, 232-6
uruş- I) *savaşmak, döğüşmek*
u. -dı 108-2, 108-5, 113-3, 113-4t, 115-7t, 124-4
u. -tılar 127-7, 140-6, 194-6, 195-7., 197-1, 200-1, 204-5
u. -u başla- 113-4
u. -ġan 24-5
u. -maḳġa 121-4
uruş- II) *takışmak*
u. -tılar 197-1 (laḳab u.)
uruşmaḳ *savaş, döğüş*
u. -ġa 121-4
uruzlu *hisse sahibi*
u. bol- 150-8
uruzsuz *kısmetsiz*
u. er 116-2
us *akıl*
u. -ı *(iy.)* 1-2, 49-7
u. -ını 90-8
u. -ınġa 85-2
uslu *akıllı, anlayışlı*
u. 90-5
usluġ *akıllı, anlayışlı*
u. ḳıl- 85-2
usluḳ *(akıllı) davranış*
u. 118-8
usluluḳ *akıllılık*
u. 181-5, 199-6
ussüra- *bayılmak*
u. -dı 1-2
ustād F *üstad, bilgin*
u. bol- 167-8
u. ḳıl- 68-1
u. şāgird 68-1
ustaḏlıḳ *üstadlık (özentisi)*
u. ḳıl- 174-4
ustāḫ Ḫ *cesur, küstah*
u. bol- 164-8
u. ḳıl- 64-6, 80-6
ustaḫlıḳ *küstahlık*
u. ḳıl- 127-4, 157-2, 164-8, 196-4, 213-6
uşa- *incelemek, teftiş etmek*
u. -dı 78-1, 113-7, 172-6

uşaḳ *ufak, küçük*
u. 65-6, 226-8
u. -ı *(iy.)* 192-3
uşala- (ụvşala- ?) *oğuşturmak*
u. -dı 93-6
uşan- *parçalanmak*
u. -dı 159-2, 159-8, 171-5, 179-7, 182-3
u. -ıp taḳıl- 192-2
uşat- *parçalara ayırmak*
u. -tı 76-3, 91-6
uştmaḫ Sogd. *cennet*
u. -nı 82-4
u. -da 9-1
utru *karşı*
u. baḳ- 170-3
u. ḳel- 191-2
utur- *karşılaşmak*
u. -dı 191-2
utuş- *ütüşmek*
u. -u oyna- 112-8, 196-7
ụvşala- (uşala-?) *oğuşturmak*
u. -dı 93-6
uẇtan- *utanmak*
u. -dı 141-3, 187-3, 224-5
uẇtandur- *utandırmak*
u. -dı 98-6
uẇtanur *ayıp, utanacak şey*
u. -ını 80-7
uẇut *utanma*
u. 141-3
uy- *uymak, izinden gitmek*
u. -dı 19-8, 66-5, 114-7, 124-3, 135-5, 144-5, 145-7, 149-8, 150-2
u. -sun 98-2
u. -asu 149-8
u. -maḳ 149-8
uyalıḳ *arkadaşlık*
u. ḳemiş- 125-2
u. ḳılış- 205-4
uydur- *izinden göndermek*
u. -dı 19-8, 105-6
uyḳu *uyku*
u. 79-1
u. -ġa 204-1
u. -dın 101-2
u. -sı 168-4
u. -sın 168-3
u. -sındın 44-1, 90-8, 143-1, 181-7, 186-3
uymaḳ *takip*
u. 149-8
uyu- *uyumak*
u. -dı 59-2, 168-3.
u. -tı 59-2
uyuştur- *koyulaştırmak*
u. -dı 10-6 (u. balnı)
uyuşturul- *koyulaştırılmak*
u. -mış bal 10-7
uyut- *uyutmak*
u. -dı 9-5, 51-5, 59-2t, 97-4, 101-1
uyuz *uyuz*
u. dutaş- 56-1
uza- a) *uzamak*
u. -dı 143-6, 237-7
b) *yükselmek*
u. -dı 192-4
uzaḳ *uzak, uzun (zaman)*
u. baṛ- 4-8
u. bar tut- 59-2
u. ėt- 123-5
u. zạmāne 48-6
uzluḳ *beceriklilik*
u. 188-2
u. ḳıl- 176-1, 176-4, 176-7, 188-2
u. ḳılış- 116-5
uzun *uzun*
u. 75-1, 97-2, 103-3
u. bol- 146ek-1, 146ek-2, 203-7, 221-6
u. ḳıl- 50-6
uzunınca *boylu boyunca, uzunlamasına*
u. 160-1 (yarıldı u.)

Ü

üç *üç*
ü. 67-7
ü. -de bir 62-4, 62-5
üdründü *seçkin*
ü. bol- 189-2
üdür- (~üdür-) *seçmek*
ü. -di 128-8, 189-2, 209-6
üglüg *bağırma, feryad*
ü. 50-7
ügü- *üğünmek, erimek*
ü. -miş daru 144-8
ügür- *bağırmak, feryad etmek*
ü. -di 50-7, 128-7
üklüt- *çoğaltmak, yığmak*
ü. -di 72-4, 76-2
üküş *çok*
ü. 15-5, 22-4, 51-8, 53-8, 92-2, 211-1, 237-1
ü. ḳıl- 92-2
üküşlük *çokluk*
ü. ḳılış- 196-7
üleş- *üleşmek, bölüşmek*
ü. -ti 119-2
ü. -tiler 142-2, 185-2d, 200-5
ü. -ü sal- 95-6
ülgü *ölçü, örnek*
ü. tutun- 150-2
ü. -süz 135-4
ülüş *hisse, pay*
ü. 23-8
ü. bol- 180-7 (ü.ü. bol-)
ü. ėt- 185-2
ü. ḳıl- 88-8, 180-7, 214-6
ü. ḳılın- 159-4
ü. -i *(iy.)* 226-4
ü. -ini 16-4
ülüşlüg *hissedar*
ü. bol- 150-8
ün *ses, ün*
ü. 97-5, 232-1, 233-7
ü. ėt- 97-5, 117-8
ü. ḳıl- 168-6, 217-4., 227-8, 228-2, 229-1, 229-3, 230-7, 231-5
ü. ḳılışġan 118-1
ü. -i *(iy.)* 18-5 (yük ü.)
ü. -in 50-7, 80-4
ü. -ini 193-4
ü. -ide 80-4
ü. -süz sözleş- 195-2
ün- *büyümek* (*bkz.* ön-)
ü. -di 6-6, 145-1
ünde- a) *çağırmak, dâvet etmek*
ü. -di 45-7, 60-6, 89-5, 99-2, 210-4., 223-3
b) *duâ etmek*
ü. -di 97-4
ü. -gen 97-4
ündeş- *çağrışmak*
ü. -tiler 206-2
ündür- *büyütmek* (*bkz.* öndür-)
ü. -di 6-5
ünger- *kazmak*
ü. -i ber- 11-5
üngme *mezar*
ü. -sin 11-5
ünleş- *çağrışmak*
ü. -tiler 197-1
ünüş- *yarışmak, mücadele etmek*
ü. -ti 120-3, 125-5
ü. -tiler 124-2, 210-6, 205-7
üpert- *ürpertmek*
ü. -di 172-3
üpürcük *saçak, püskül*
ü. -i *(iy.)* 226-6 (ton ü.)
ürk- *ürkmek*
ü. -üp ḳaç- 211-3
ürküt- *ürkütmek*
ü. -di 76-4, 211-3
ü. -ü ḳo- 70-8 (ürküdü ḳo-)
ürpek *saçak, püskül*

ü. 226-6
ürpengleyü *tahminen*
ü. sözle- 89-7
ürper- *pürçeklenmek*
ü. -di 167-6, 226-5
ürpert- *ürpertmek*
ü. -di 67-8, 134-4., 226-5, 237-2, 237-6
ürül- *kabarmak, şişmek (bkz.* örül- II)
ü. -di 130-1
ürüng *ak, beyaz*
ü. saçlu 101-8
üst *üst*
ü. -ide 76-8
ü. -inde 112-5
ü. -ündin bąk- 23-6, 49-4
üste kęl- *galip gelmek*
ü.k.-di 113-1, 166-7
ütüş- *bkz.* utuş-
üygen *bkz.* öygen
üykür- *haykırmak*
ü. -di 3-6
üyründü *seçkin*
ü. 5-7
ü. -si 125-7
ü. -sin al- 152-2
üyür- a) *seçmek*
ü. -di 59-1, 128-7, 147-8, 149-3, 151-6, 152-2
ü. -üp al- 131-1 (üyrüp al-)
b) *tercih etmek*
ü. -di 12-2, 215-3
üyürtü *seçenek, tercih*
ü. ḳoyı bėr- 102-5
üze *üzerine, -a/-e, üstüne*
ü. 3-6, 7-5, 10-2, 12-3, 12-6., 14-4., 14-5, 20-1, 20-3, 20-4, 20-8., 21-8., 22-6., 23-8, 25-2., 26-4, 26-5, 27-1, 27-6, 28-8., 29-2, 29-4, 32-5, 34-8, 35-5, 35-8, 37-1, 37-3, 37-4, 37-8, 39-8, 40-1, 40-4, 40-8, 41-3, 45-1, 45-2, 48-1, 48-4, 50-1, 50-2, 50-3, 54-8, 56-2, 57-8, 61-2, 62-1., 62-2, 62-8, 64-4, 64-6, 66-6, 68-8., 69-3, 74-7, 75-3, 75-6, 77-6., 79-5, 79-7, 80-1, 80-7, 82-7, 85-8, 86-4., 87-1, 87-6., 90-6., 90-8., 92-8, 93-8, 94-3., 95-6, 95-7, 95-8, 96-6, 100-6, 101-5, 106-7, 108-6, 109-6, 110-5, 111-2., 111-5, 112-2, 112-5, 113-1, 115-7, 115-8, 116-5, 119-7, 120-3, 120-6, 121-3, 121-4, 122-5, 123-6, 127-4, 129-1, 129-7, 130-3, 130-4, 132-7, 133-2, 134-1., 141-4, 141-7, 142-3, 142-4, 142-8., 143-4, 145-6., 146-1, 146-2, 146-7, 146-8, 147-2, 148-3., 149-7, 150-3, 151-2, 154-1, 162-2., 164-8, 166-5, 166-7., 170-2., 170-5, 171-8, 172-7., 175-2, 175-8., 178-6., 178-8, 181-5, 183-1., 184-2., 185-5., 187-6., 188-3, 188-4, 190-5, 193-5, 194-3, 196-2, 196-3, 198-7, 200-1, 201-4, 201-7, 202-2, 203-8, 204-3, 208-2, 213-3, 213-4, 213-5, 214-2., 215-3., 216-7., 218-4, 220-4, 222-7, 224-4, 233-1, 233-4, 236-1
ü. -mizde 39-3
üzele kęl- *haberdar olmak, muttali olmak*
ü.k. -di 62-8, 136-1
üzele kętür- *haberdar etmek*
ü.k. -di 14-5, 20-8
üzengü I) *üzengi*
ü. -ni 151-8
ü. -si 140-3
üzengü II) *merdiven, merdiven basamağı*
ü. [-ge] 192-4
üzüm *üzüm*
ü. 44-3.
ü. -ni 91-3

V

vācib A *(yapılması) gerekli olan*
v. bol- 59-1
v. devül-ken bėr- 173-7
v. ḳıl- 40-4, 216-5

vaᶜde A *vâde, sözleşme*
v. ḳılış- 121-5, 202-3
v. -ni 22-6, 123-5
v. -de 123-5

vaḥy A *Tanrı'dan peygamberlere gönderilen ilahî haber, vahiy*
v. ıy- 62-1

vāᶜiẓ A *dînî nasihat eden*
v. 73-4

vaḳıt A *vakit, zaman*
v. 133-5
v. -nı 121-5, 133-5
v. -ta 217-4
v. -ı *(iy.)* 8-8, 140-5
v. -ın 3-1 (vaḳtın)
v. -ını 79-7 (vaḳtını)
v. -ınġa 13-6 (vaḳtınġa)
v. -ıda 51-3 (vaḳtıda)

vaṣī A *vasî*
v. dik- 62-5

vaṣiyyeṭ A *vasiyet*
v. ḳıl- 62-1, 62-4, 107-3, 224-3.
v. ḳılış- 207-2

vāveylā A *çığlık, feryat*
v. tė- 231-6

vaᶜẓ A *dînî nasihat, vâz*
v. ay- 73-4

ve A *ve*
v. 180-1, 212-1, 232-6

vefā A *vefa, dostlukta ve sözde sebat etme*
v. ḳıl- 8-4

veḳīl A *vekil, başkasının yerine iş yapan*
v. ḳıl- 96-3

veḳillik *vekillik*
v. 96-4

veṣveṣe A *kuşku, kuruntu*
v. ḳıl- 231-3., 231-4

veẓirlik *vezirlik*
v. ḳıl- 121-6

vilāyeṭ A *il, memleket*
v. 114-6

vilāyeṭ çeki *il sınırı*
v. ç.-ni saḳla- 114-6

vīrān F *harap, ıssız, yıkık ve boş*
v. bol- 42-1

Y

yā I) F *ya, veya*
y. 2-6., 8-1, 9-4., 16-1, 21-1, 22-2, 23-6, 29-1, 34-8, 36-8., 38-7, 51-3, 52-2, 52-3, 58-8, 60-6, 62-1:, 63-2, 70-7, 74-6, 80-6, 80-8, 88-6, 91-7, 95-7, 103-6, 106-2, 107-8:, 110-2, 115-7., 118-5, 119-5, 129-4, 130-1, 130-4, 138-5, 138-8, 142-2, 144-4, 145-4, 146-4, 149-4, 149-7, 149-8, 150-3, 151-1, 155-2, 162-2, 167-4, 173-6, 174-1, 177-2, 178-2, 178-3, 178-8, 181-1, 181-3, 198-2, 189-6, 191-4, 193-3, 198-2, 204-5, 208-5., 208-6, 208-8, 209-3, 209-4, 211-2, 212-7, 213-4, 215-3, 221-5, 222-6, 223-1, 225-8:, 226-6., 230-6, 232-1, 235-6, 236-1., 236-2, 237-1, 237-2

ya II) *yay*
y. -nıng 18-3.
y. -nı 18-3

y. -ḳa 95-3
yaban *kır, yaban, çöl*
y. 191-1
y. -nı 147-2., 175-8.
y. -ġa 137-4
y. -da 137-4., 175-8
yąbuldaḳ *çıplak, palansız*
y. mün- 225-5
yād F *anma, hatırlama*
y. ḳıl- 196-4
yąḍaġ *yaya*
y. 191-8, 200-1
y. -ın (*instr.*) 205-8
yaġ *yağ*
y. -nı 70-3, 168-8
y. -ġa 168-8
y. -ḳa 84-6
y. -ını 45-4
y. -lıġ 84-6
yąġ- *(yağmur) yağmak*
y. -dı 28-7, 30-6
y. -ḳan 217-4
y. -ısar bulutlar 14-8
yąġdur *yağdırmak*
y. -dı 15-6, 36-6, 215-7
y. -maḳ tile- 211-2
y. -maḳġa yąvu- 14-7, 14-8
yąġdurt- *yağdırtmak*
y. -tı 215-7
yąġı *düşman*
y. 12-7, 24-5
y. -nı 42-7, 102-1, 111-4
y. -ġa 165-5
y. -sı 14-4
y. -sındın 50-4
yąġılaş- *düşmanlık edişmek*
y. -dı 125-3, 127-3
y. -dılar 205-5
yąġılaşmaḳ *düşmanlık, adâvet*
y. 125-3
yąġılıḳ *düşmanlık*
y. ḳıl- 124-8
y. ḳılış- 109-7
y. -nı açuḳ ḳıl- 111-2, 116-5
yąġın *yağmur*
y. 15-6
y. yąġ- 30-7
y. yąġdur- 15-6, 211-2
yąġış- *düşmanlık edişmek*
y. -tı 115-8
yaġla- *yağlamak*
y. -dı 87-7
yaġlıḳ *avlu, yağlık*
y. birle 178-8
yąġmur *yağmur*
y. 21-2, 28-7., 211-2, 215-7, 217-4
y. -nı 36-6., 36-7
yąġmursuz *kurak, yağışsız*
y. bol- 29-8
yaġur *küncü, susam*
y. -nı 75-7
yaḫşı *iyi, güzel*
y. 33-6, 48-8, 67-3, 78-1, 84-8, 158-8, 168-4, 172-6, 175-7, 177-8, 182-7, 220-2, 223-2
y. -sın 191-5
yaḫşıraḳ *daha iyi, iyice*
y. kör- 215-3
yaḫun- *ısınmak*
y. -dı 152-5
yąḳ *yakın akraba*
y. yąvuḳluḳ 60-5, 139-2
yąḳ- I) *yakmak*
y. -dı 7-6 (y. çıraġ-nı)
yąḳ- II) *yanaştırmak*
y. -dı 2-3 (yaḳaġa y. kemi-ni)
yaḳ- III) *(kına) yakmak*
y. -tı 65-7
yąḳa I) *yaka*
y. 91-5
y. ur- 147-3
y. -dın 91-5
y. -sın 91-5
yąḳa II) *kıyı, kenar*
y. -ġa 2-3
yąḳa III) *yakın, bitişik*

y. ḳonḡşı bol- 113-1
yaḳalaş- *yakadan tutuşmak*
y. -tı 91-5
yaḳalıḳ *yakalık*
y. -ı *(iy.)* 85-3 (konḡlek y.)
yaḳıl- *yakılmak*
y. -dı 140-1, 170-8, 184-5, 184-7
yaḳın *yakın*
y. 5-5, 23-2, 23-3, 39-3, 60-5, 113-1, 119-6, 126-7, 128-5, 131-4, 137-3
y. bol- 128-5, 137-3
y. ḳıl- 126-7
y. -dın 5-6
yaḳınlıḳ *yakınlık*
y. 23-3, 166-7, 166-8
yaḳış- *uymak, alışmak*
y. -tılar 136-7
y. -madı ėlge 153-7
yaḳîn A *kesin*
y. bil- 44-4, 186-3, 219-2
yaḳnaş- *yakınlaşmak*
y. -tı 108-8, 119-5d, 121-2, 126-3
y. -dılar 137-3, 206-7
yaḳnat- *yaklaştırmak*
y. -dı 61-5
yal I) *kira, ücret*
y. 57-1
y. -ġa bėr- 12-3, 57-1, 110-7, 217-1
y. -ġa tut- 150-4
yal II) *kıl, tüy*
y. -ın ürpert- 134-4, 237-2, 237-6
yal- *alevlenmek, yanmak*
y. -dı 180-2, 192-3
yala *suçlama, töhmet*
y. yap- 147-1.
yala- *vurmak istemek*
y. -dı 50-2, 55-5
yalavaç *elçi*
y. -nı 8-6, 28-4
yalayı- *iftirâ etmek*
y. -dı 150-3
y. -mış söz 150-4
yalbar- *yalvarmak*
y. -dı 139-5
yaldur- *alevlendirmek, yakmak*
y. -dı 31-5, 73-8, 218-3
yalduz- *yaldızlamak*
y. -dı 65-8, 101-6
y. -mış öygen 84-3, 92-8
yalġan *yalan*
y. 71-4, 150-4
y. çat- 98-6, 140-5, 150-4
y. kör- 67-1
y. sözle- 167-1., 189-1
y. sözlegen er 22-7
y. -nı 140-5, 150-3
y. -ġa 5-6, 66-8
y. -ḳa 71-4
yalġancı *yalancı*
y. bul- 5-6
yalġandur- *yalancı saymak*
y. -dı 66-8
yalġuz *yalnız, kimsesiz*
y. 10-8, 11-1.
y. bol- 155-8, 169-8, 215-4
y. ḳıl- 40-7
yalġuzın *tek başına*
y. ėt- 169-8
yalġuzlan- *yalnız kalmak*
y. -dı 184-6, 215-4
yalġuzluḳ *yalnızlık*
y. 140-3
yalıl- *bıkmak, usanmak*
y. -dı 179-4
yalın- *yalvarmak, sızlanmak*
y. -dı 174-4, 187-4
yalıng I) *çıplak*
y. bol- 169-2, 191-6
y. ḳıl- 56-8, 70-4, 105-1
y. ḳılıç birle 124-4
yalıng II) *alev*
y. 151-1.
y. ėt- 180-2
yalıngat- *çıkarmak, soymak*
y. -dı ḳılıç-nı 150-7

yalıngla- *alevlenmek*
y. -dı 128-7, 151-1
yalınglan- I) *soyunmak*
y. -dı 169-2
yalınglan- II) *alevlenmek*
y. -dı 167-2
yalınglat- *soyundurmak*
y. -dı 56-8
yalk- *usanmak*
y. -tı 179-4
yalkınç *fakir, yoksul*
y. bol- 26-4
yalktur- *usandırmak*
y. -dı 30-4, 39-5, 87-4
yalman- *yalanmak*
y. -dı 150-2, 173-7
yalna- *alevlenmek*
y. -dı 140-1, 141-8, 146-5, 182-3, 184-5, 192-3
yalnat- *alevlendirmek*
y. -dı 59-6, 67-6, 88-3, 91-6
yalpar- *yalvarmak*
y. -dı 174-4
yama- *yamamak*
y. -dı 80-5
yaman *kötü, şer*
y. 137-7 (y. iş)
y. -dın 65-5, 187-2
y. -ını 76-3
yamur- *yıkmak, devirmek*
y. -dı 89-3
yan *yan, taraf, yön*
y. 48-8
y. -nı 122-3, 202-7
y. -a (bir y.) 65-5, 108-2, 122-6, 127-6, 165-6, 194-6
y. -ġa (bir y.) 107-7, 122-3, 131-2, 140-2, 157-1
y. -dın 138-8, 149-1
y. -ın *(instr.)* 76-1, 136-1
y. -ı *(iy.)* 3-5., 168-3, 185-5, 206-3
y. -ığa 122-3
y. -ıngga 122-3
y. -ınġa 20-7, 76-1, 115-2
y. -ından 90-5
yan- I) *yanmak*
y. -dı 132-2, 146-4.
yan- II) *korkutmak*
y. -dı 92-3
yana *yine, başka (?)*
y. 53-5
yana- *yanaştırmak*
y. -dı 53-5
yanak *yanak*
y. -dın 182-2
yanan- *yanaşmak*
y. -dı 160-8
yanaş- *yanaşmak*
y. -tı 160-8
y. -tılar 202-1
yanaştur- *yanaştırmak*
y. -dı 90-1
yan başı *kalça, yan*
y.b. 76-8, 185-5, 235-7
y.b. -nġa tayan- 185-5
yanç- *ezmek, döğmek*
y. -dı 70-1
yandur- *yakmak*
y. -dı 5-1, 28-7, 41-3, 59-6, 67-6, 88-4, 91-6
yangak *yanak, yüz*
y. 95-1
y. -ı *(iy.)* 156-2, 163-2, 184-7.
y. -ın 112-3.
y. -ını 74-3
yangaklaş- *tokatlaşmak*
y. -tı 119-4
y. -tılar 200-7
yangı *yeni*
y. 212-8, 220-3
y. ay 39-7, 158-4, 217-3, 221-1
y. bol- 182-4, 215-5
y. kıl- 35-7, 91-8, 215-5
yangıl- *yanılmak*
y. -dı 2-1., 63-4, 64-8, 79-6

yaṅgıla *yeni olarak, yeni(leyin)*
y. 6-7, 19-5, 19-6, 19-7, 95-3, 135-4, 184-8, 211-7
yaṅgıla- *yenilemek*
y. -dı 91-8, 215-5
yaṅgılan- *yenilenmek*
y. -dı 215-5
yaṅgluḳ *yanlış, yanılma*
y. 208-6, 213-4
y. -ın 208-7
yaᶜnī A *yânî*
y. 3-7, 8-5, 30-8, 36-6, 80-3, 82-1, 110-4., 118-1, 228-3
yansı *yan, kenar*
y. bol- 167-2, 194-6
yanut *karşılık*
y. 45-2, 108-2
y. bėr- 45-2, 99-3, 125-5, 169-3
yap- a) *kapamak, örtmek*
y. -dı 40-3, 93-5
y. -a ört- 23-8, 57-5, 105-3
b) *isnat etmek*
y. -dı 147-1, 193-3
y. -maḳ 147-1
yapaġu *yapağı, keçe*
y. bol- 170-1
yapraḳlan- *yapraklanmak*
y. -dı 43-3, 234-4
yapşun- *yapışmak*
y. -dı 85-4, 138-4, 139-3, 167-6, 170-1, 171-2, 177-6, 213-5, 214-4
y. -ḳu 85-4
yapuġ *örtü, çeki*
y. 93-5, 204-6
y. -ġa kir- 217-7
yapun- *örtünmek*
y. -dı 137-8, 192-1
yapuş- *yapışmak, tutmak*
y. -tı 85-4, 138-7, 139-3, 142-1, 142-2, 142-3, 146ek-4
y. -up 146ek-3
yapuştur- *yapıştırmak*
y. -dı 26-3, 32-8
yar *tükrük, salya*
y. -ı aḳ- 165-7
yar- *yarmak*
y. -dı 92-1, 93-3, 145-2
yaraġ I) *silah, techizat*
y. -ları birle 76-7
yaraġ II) *takat, güç*
y. -ı barınca ḳatıġlan- 209-5
y. -ı yėt- 133-1, 221-4
y. -ı yėterince ḳatlan- 116-1
y. -ınça ḳatıġlan- 212-4
yaraġ III) *ince, arık (?)*
y. kıl- 74-4
yaraġlıġ *yararlı, faydalı*
y. 133-5
y. bol- 34-6, 181-5, 190-6
y. ḳıl- 34-6
yaramsuḳlan- *arkadaş olmak*
y. -dı 182-1
yārān F *arkadaş, dost*
y. -larıṅnı 122-3
yaraş- *uymak, alışmak*
y. -dı 115-5, 116-1, 119-1t, 121-7t, 122-1t, 142-2, 175-3t
y. -dılar 129-6, 136-7t, 198-7, 200-4t, 202-6t
y. -u 119-6, 175-3
y. -u bil- 153-7
y. -mas bol- 153-7
y. -madı 120-4, 153-8
yaraşıḳ *uyum*
y. kėmiş- 96-2, 119-4
y. vaḳıt 133-5
yaraşıḳlıḳ *uygunluk*
y. kılış- 117-1
yaraştur- *uydurmak, alıştırmak*
y. -dı 53-7, 81-5, 121-3
yaraşuḳluḳ *uygunluk*
y. ḳıl- 124-8
yarat- *yaratmak*
y. -tı 3-3
yaratıġ *yaratılış*
y. -ı *(iy.)* 7-2, 88-4, 96-1, 154-2

y. -lıġ 96-1
yaratıl- *yaratılmak*
y. -mış 88-4 (tükel y. aṭ)
yarġu *yargı, mahkeme*
y. -ġa barış- 196-8, 200-2
y. -ġa duruş- 118-7
yarık *zırh*
y. kęy- 174-1, 214-7
yarıl- *yarılmak*
y. -dı 156-3, 157-4, 158-4, 160-1., 160-5, 161-6, 165-1, 171-2, 177-3.
y. -u açıl- 161-1
y. -mış yumurtġa 84-5
yarım *yarım*
y. 80-8, 112-1
yarış- I) *bölüşmek, paylaşmak*
y. -tı 112-1
yarış- II) *yarışmak*
y. -tı 110-2
y. -tılar 123-2
yarışmaḳ *yarış, yarışma*
y. uçun 74-4
yārī F *yardım*
y. 36-3
y. bėr- 9-6, 11-6, 12-4, 14-4, 45-8, 51-5, 51-7, 74-6, 110-7, 112-4., 117-8, 123-7
y. bėriş- 110-2, 194-5, 195-8, 196-5, 204-1
y. ıḏıt- 36-2
y. tile- 130-5, 208-6, 209-1, 209-4, 211-2, 215-5, 222-3
yārīci *yardımcı*
y. 112-4
yarlıḳa- *esirgemek, rahmet etmek*
y. -dı 59-3
yarmaḳ *para*
y. 23-5, 31-2
y. -nı 23-6, 50-3, 53-7
y. -larnı 18-2, 23-5, 27-4, 103-2., 131-1, 175-5, 212-6
y. -larḳa 212-6
yaru *yarı*
y. ḳılış- 116-5
y. -sı 138-1 (ay y.)
yaru- *aydınlanmak*
y. -dı 13-6, 44-7, 48-2, 155-3
yaruḳ I) *aydınlık*
y. bol- 24-8, 25-1, 167-8, 220-8
y. -ı 98-8 (kün-nüng y.)
yaruḳ II) *yarılmış, çatlak*
y. yumurtalar 84-5
yaruḳluḳ *ışık, aydınlık*
y. iste- 208-5
yaruḳsuz *ışıksız, karanlık*
y. bol- 98-8
yarula- *yarıya ermek*
y. -dı 138-1
yarulaş- *(ikiye) üleşmek, paylaşmak*
y. -dı 116-5
yarun- *aydınlanmak*
y. -dı 208-5
yarut- *aydınlatmak*
y. -tı 44-7, 48-3, 99-1
yas a) *bela, musîbet*
y. teg- 45-4
b) *yas, mâtem*
y. tonı 36-1, 166-1, 166-2
y. tut- 35-8
yasa- *hazırlamak*
y. -dı 65-1, 101-7, 102-2, 104-1
y. -yu bėr- 76-7
yasla- *yas tutmak*
y. -dı 35-8
y. -ġan tişi 36-1
yaslıġ *yaslı*
y. tişi 36-1
yastan- *dayanmak*
y. -dı 184-7
yastuḳ *yastık*
y. 95-1
y. -dın 60-7
yasuḳsuz *geçitsiz*
y. yer 32-4, 142-1

yaş I) *ıslak, taze, yaş*
y. 5-2, 5-3, 6-5, 27-6, 43-3, 91-3, 145-1.
yaş II) *göz yaşı*
y. 159-3., 160-8., 163-1., 170-4:, 225-4
y. -ı *(iy.)* 210-7 (köz y.)
y. -dın 163-2
yaş III) *ömür, yaş*
y. 85-2:., 203-8
y. -ḳa 83-5 (toḳsan y. yet-)
y. -ını 50-6
y. -lıġ 77-3, 140-6
y. -lu 101-3
yaş- *örtmek, gizlemek*
y. -tı 180-8 (yüzin y.)
yaşamaḳ *hayat*
y. 75-2
yaşart- *yaşatmak*
y. -tı 75-1
yaşġu *mızrak doğrultacak alet*
y. birle köndürdi süngüni 81-6
yaşıl *yeşil*
y. bol- 162-7, 164-2
y. ḳıl- 72-7
yaşıllıḳ *yeşillik*
y. 162-7
yaşın *şimşek* (*bkz.* yışın)
y. 42-2, 176-3
yaşın- *örtünmek, gizlenmek*
y. -dı 129-1, 142-2, 151-4, 167-3, 171-7, 215-7, 217-6
yaşlıġ *yaşlı, ihtiyar*
y. bol- 77-3, 140-6
yaşlu *yaşlı, ihtiyar*
y. bol- 101-3
yaşlıḳ *yaşlık, ıslaklık*
y. -ın yungu bol- 3-7, 140-4 (*bkz.* başlıḳın yun-)
yaşna- *şimşek çakmak* (*bkz.* yışna-)
y. -dı 24-3, 42-2, 176-3
yaşru *gizli, gizlice*
y. bar- 234-6
y. söz 53-3, 57-5, 120-5, 214-6
y. sözle- 78-8
yaşrun *gizlice*
y. 116-8, 151-5, 182-8, 183-7
yaşur- *gizlemek*
y. -dı 58-8, 77-1, 105-2
y. -u bar- 234-6
y. -ġu sav 36-8
yat- *yatmak*
y. -tı 136-1, 223-6, 236-7
y. -ġu yer 37-8
yatalıḳ *yatacak yer*
y. -ınġa 46-4
yatış- *birlikte yatmak*
y. -tı 115-6
y. -ġan 115-6
yatur- *yatırmak, uyutmak*
y. -dı 20-8
yavа *yitik, kayıp*
y. bar- 11-7, 39-2
y. ḳıl- 2-1, 39-2
yavlat- *yitirmek*
y. -dı 39-2
yavu- (~yav-) *yaklaşmak*
y. -dı 14-6, 14-7., 44-2, 83-5, 116-7, 121-7, 128-5, 191-7
y. -ġan 14-7, 14-8, 44-2
yavuḳ *yakın*
y. 106-4, 201-6, 206-7
yavuḳluḳ *yakınlık*
y. 116-8., 139-2, 185-6
y. ḳıl- 119-5
y. ḳılış- 195-1
y. -nı 60-5
yavumaslıḳ *yaklaşmama*
y. -ġa 59-7
yavuş- *birbirine yaklaşmak*
y. -dı 126-3
yavut- a) *yaklaşmak*
y. -dı anga av 5-5
b) *yaklaştırmak*
y. -tı anı 23-2, 66-6, 106-4

y. -maḳ 224-2
yaṿuttur- *yaklaştırtmak*
y. -dı 106-4
yaṿuz *kötü*
y. 44-7, 103-2, 147-1, 180-2, 189-3, 197-1.
y. ḳıl- 103-2
yaṿuzla- *ayıplamak, kötü saymak*
y. -dı 69-6
yaṿuzluḳ *kötülük*
y. ḳıl- 46-4
y. ḳılış- 120-5
y. -dın 33-2, 47-1, 181-7
yay *yaz*
y. keçür- 148-5, 189-8
yaṿ- *yaymak*
y. -dı 57-5, 71-6, 76-4
y. -ıp 76-4
yaṿaġ *yaya*
y. ḳoy- 28-4
yaṿaġla- *yaya gitmek*
y. -dı 178-3
yaṿıl- *yayılmak*
y. -dı 133-3, 159-8, 220-7, 221-3
yayla- *yaylamak*
y. -dı 148-5, 189-7, 189-8
yaz- a) *yanılmak*
y. -madın atıp ur- 11-2
b) *günah işlemek*
y. -dı 4-1, 11-4
y. -ġanġa 74-7
yazġur- *müsadere etmek*
y. -dı 112-2
yaẓı *ova, kır*
y. -ġa çıḳ- 14-1, 171-6
yazmış *hatâ, günah*
y. -larınġa 179-1
yazuḳ *günah*
y. 4-1, 30-7, 37-1, 108-6
y. ḳazġan- 137-7
y. ḳıl- 4-1, 18-5, 30-7, 128-2, 219-3
y. yaṗ- 193-3
y. yükle- 193-3
y. -nı 129-5
y. -ġa 87-4, 198-3
y. -dın 167-5, 167-8, 179-1, 179-3
y. -ı *(iy.)* 110-7
y. -ını 50-8, 57-8, 137-3, 139-7, 210-8, 221-7
y. -ındın 132-6, 210-8
yazuḳlu *günahkâr*
y. 87-4
yazuḳluġ *günahkâr*
y. 80-6
y. -nı 74-7
yė- *yemek*
y. -di 137-5, 144-8, 170-5, 170-7, 174-5, 175-2, 176-2, 179-2., 183-2, 185-2, 191-3.
dirig yė- 175-2, 176-2
ig yė- 185-2
ökünç yė- 170-5, 174-5
yėdür- *yedirmek*
y. -di 31-5, 80-2
y. -mek tile- 214-3
yėgü *yiyecek, aş, yemek*
y. 31-6, 178-4, 180-3, 214-3
y. -ni 49-2, 218-8
y. -si 153-7
yek *Şeytan*
y. 173-3
yėl *yel*
y. 3-2., 36-6., 36-7, 39-5, 215-7.
y. -ni 181-1
y. -ler 138-8.
yėler- *(yelde) savurmak*
y. -di 104-8
yelken *yelken*
y. kötür- 10-3
yęlṗi- *yelpazelenmek*
y. -di 97-8
yęlṗin- *serinlenmek*
y. -di 186-7
yęlṗise *yelpaze*
y. 97-8
y. birle 186-7

yẹmdü *kasık kılı*
y. -sin 215-5
yẹmilçi- *(et) bozulmak, kokmak, çürümek*
y. -di et 35-3
yẹmiş *meyva, yemiş*
y. 12-6, 179-2
y. -ni 152-8
yẹmlen- *beslenmek, yemek*
y. -di 147-4, 150-2
yẹmür- *yıkmak* (*bkz.* yạmur-)
y. -di 89-3
yẹnç- *ezmek, döğmek* (*bkz.* yạnç-)
y. -di 70-1
yẹng *yen*
y. 89-7.
yẹng- *yenmek, galip geimek*
y. -di 36-5, 108-8
yẹngdür- *galip getirmek*
y. -di 14-3, 66-6
yẹngiş- *biribirini yenmek*
y. -ti 108-8
yẹr *yer, yurt, dünya*
y. 2-7, 3-8, 5-3., 9-2:, 10-2, 11-6, 15-3., 15-4, 21-2, 21-6, 29-8, 37-8, 43-4, 43-6, 46-7, 47-7, 47-8, 51-3, 63-4, 91-5, 96-5, 168-5., 169-7, 191-4, 224-8, 230-3, 236-1
y. -ni 19-7, 21-2, 43-6, 47-3, 64-1., 212-3
y. -ge 10-2, 16-3, 25-6, 33-6, 38-2, 63-7, 70-7, 71-8, 92-4, 100-4, 111-4, 111-6, 111-7, 113-2, 140-8, 181-7, 188-3
y. -de 31-3, 35-2, 90-4., 169-8, 171-6, 185-7, 190-7
y. -din 19-3, 32-4, 100-4,, 111-6, 113-2, 117-7, 135-3, 140-8, 147-8, 188-3, 214-1
y. -i *(iy.)* 191-4
y. -in 63-3
y. -ini 97-1, 144-7
y. -ige 28-2
y. -inge 155-1, 169-7, 212-6
y. -inde 11-2, 16-5, 170-8, 204-8
y. -indin 143-3., 161-7
y. -ince ḳıl- 141-6
y. -lerin 167-7
y. -lü 157-4
yer sụv *yer, mal mülk, tarla*
y. s. -nı 169-7
yẹr- *yermek, azarlamak*
y. -di 94-2.
yẹrigle- *yermek, hakir görmek*
y. -p 182-7
yẹrince *usûlüne göre*
y. ḳıl- 141-6
yẹriş- *biribirini yermek*
y. -diler 204-1
yẹrlü *tam, iyice*
y. kirdi sözge 157-4
yẹrmek *yerme, azarlama*
y. birle 67-4
yẹrügle- *yermek, hakir görmek*
y. -di 171-3
yẹrünç *iğrenç, kötü*
y. iş 110-4
yẹş- *çözmek*
y. -ti 19-3
yẹt- *ulaşmak, yetişmek*
y. -tim 26-6
y. -ti 19-8, 26-2., 34-5, 44-1, 49-5, 52-2, 83-5, 133-1., 136-1, 138-1, 155-2, 198-8, 221-4
y. -medin 157-7
y. -erince ḳatlan- 116-1
y. -gen 52-3
y. -güce 175-1
y. -miş 44-2
y. -megen 22-7
y. -mekge 116-7
küçi yẹt- 34-5, 49-5, 52-2, 133-1, 136-1
yạrağı yẹt- 133-1, 221-4
yẹtgür- *ulaştırmak*
y. -di 26-2

y. -ü tile- 213-4
yętig *bkz.* yıtig
yętil- *yetilmek*
y. -di 146-6, 215-3
y. -diler 207-2
yętiz *mükemmel, tam*
y. 7-7, 88-4, 91-7, 95-4, 107-4
y. ḳıl- 21-7, 29-8, 94-2
yętrü *tam, tamamen*
y. 16-2, 71-7, 213-1, 218-1
yętür- *yedirmek*
y. -gen 31-6
yętür- *ulaştırmak, yetirmek*
y. -di 9-7, 26-2, 26-3, 39-7, 198-8, 213-8
y. -miş söz 9-8
y. -mişdin soŋ 158-7
yıdıġ *koku*
y. 79-4, 171-2, 176-5, 188-8
y. -nı 181-1.
y. -lıġ 39-8, 74-8, 83-3., 170-3, 176-5
y. -lu 82-4, 101-8
yıḍla- *koklamak*
y. -dı 145-7, 181-1.
yıḍlan- *kokmak*
y. -dı 34-7, 46-5, 187-1
yıḍlaş- *koklaşmak*
y. -tı 119-5
yıḍlat- *koklatmak*
y. -dı 39-8
yıġ- a) *yığmak, toplamak*
y. -dı 8-7, 28-1, 65-4, 80-3, 131-6, 153-8, 221-2, 226-4
b) *alakoymak*
y. -dı 12-8, 29-1, 64-7, 100-2, 132-1, 229-6, 231-2
yıġaç *ağaç*
y. 12-6:, 13-5, 41-6, 43-3, 98-8, 150-2, 156-3, 157-7, 171-2, 179-3, 183-5., 186-8, 216-8
y. -da 92-6
y. -dın 152-8, 197-7
y. -ı *(iy.)* 41-5, 181-8
y. -ını 66-3, 228-1
y. -ında 165-8
y. -lar 98-8
y. -larnı 70-8
y. -ları *(iy.)* 145-1
y. -lu 145-1
yıġaḳlu *haram, yasak*
y. orun 16-3
y. ḳıl- 93-6
y. -nı 38-6
yıġaḳsız *helal, mübah*
y. 47-7
y. ḳıl- 38-6, [93-6]
y. ḳoyı, ḳılu bėr- 46-3
yıġı-cı *karşı koyan, direten*
y. bol- 174-8
yıġıl- I) *birikmek, toplanmak*
y. -dı 211-8, 212-4, 225-1
y. -dılar 130-2, 131-4, 135-5, 139-6, 165-5
y. -mış 28-1
yıġıl- II) *vazgeçmek, çekinmek*
y. -dı 132-1, 133-7, 135-7, 136-3
yıġın *yığın, toplam*
y. 28-1, 150-1, 191-4
y. ėt- 150-1, 191-4
y. -da 185-4
y. -ı brle ḳayt- 52-8
yıġış- *alakoyuşmak*
y. -tı 113-3
y. -dılar 206-8
yıġla- *ağlamak*
y. -dı 105-7, 128-7, 210-6
y. -maḳ 50-7
yıġlaş- *ağlaşmak*
y. -tı 126-1
yıġlat- *ağlatmak*
y. -dı 105-7
yıġlın- *çekinmek, vazgeçmek*
y. -dı 15-2, 21-4, 27-1, 30-7, 76-1, 132-1, 153-2, 157-1, 157-7, 163-6., 165-2, 196-2, 238-3

y. -ġan 163-7
y. -maḳ 163-7
yığlış- *toplanmak*
y. -dılar 173-8
yığrıl- *buruşmak*
y. -dı 157-1, 173-2
yıḳ- *yıkmak*
y. -dı 76-1, 86-1, 99-4
yıḳıl- *yıkılmak*
y. -dı 159-4, 161-2, 181-2, 187-6, 206-2
yıl *yıl, sene*
y. 50-1, 87-5
y. -ġa 119-8
y. -lar 179-5.
yılan *yılan*
y. 161-2, 194-3, 229-1
yıldıra- *parlamak*
y. -dı 4-2, 138-2, 176-4, 235-4
yıldırım *yıldırım*
y. 42-2, 176-3, 176-4
yılḳı *sürü*
y. -sı 104-4 (kurban y.)
y. -sın 105-8
y. -lar 137-5
y. -larġa 137-5
yıllıḳ *yıllık*
y. 50-1, 123-7
y. -ġa 123-7
yıpar *misk*
y. 70-2., 85-5, 187-7
y. -türt- 85-5
yıra- *uzaklaşmak*
y. -dı 109-8, 149-3, 166-6, 206-3
yıraḳ *uzak, ırak*
y. 10-2., 101-8, 182-7, 185-7
y. bol- 190-8, 195-7, 205-1., 206-3
y. ḳıl- 228-3
y. kör- 209-1
y. -dın teg- 206-6
yırat- *uzaklaştırmak*
y. -dı 8-7, 57-7, 65-5, 70-4
yırt- *yırtmak*
y. -tı 83-2, 84-7, 133-8, 227-4
y. -maḳ 84-7
yırtıl- *yırtılmak*
y. -dı 158-1, 158-5, 176-5, 177-4
yışın *şimşek, yıldırım*
y. 42-2, 176-3
yışna- *parlamak*
y. -dı 24-3, 42-2, 176-3.
yıylan- *kok(u yap)mak*
y. -dı et 168-7
yigit *yigit, genç*
y. bol- 190-7
y. erken öl- 131-7
yigitlik *yiğitlik (çağı)*
y. 140-5 (y. ilki)
y. ḳıl- 190-7
y. -ning evvḗl vaḳtı 140-5
yigren- *iğrenmek*
y. -di 17-7, 171-3, 173-1
yigrenci *iğrenç*
y. ḳıl- 78-6
yigrencilik *düşmanlık*
y. ḳıl- 173-1
yigrendür- *tiksindirmek*
y. -di 90-7
yigreniş- *iğrenişmek*
y. -tiler 197-5
yilik *ilik*
y. -in çıḳar- 182-3
y. -ini 182-3
yinçge *ince*
y. 73-1, 89-4
y. bol- 132-4, 216-6
y. ḳıl- 38-3, 79-2, 93-3
yinçgel- *incelmek*
y. -di 210-5
yinçgele- *incelemek*
y. -di 38-3
yinçgelik *incelik*
y. ḳıl- 83-6, 188-2
y. ḳılış- 113-7, 113-8
yinçü *inci*

y. -ni 86-8., 89-2
yinçük *incik*
y. -*(iy.)* 140-3
y. -lerin 149-4
yıp *ip*
y. 37-6., 129-3, 154-8, 158-8., 159-2, 232-4, 236-4
y. -ni 30-5, 36-6, 37-6, 52-7
yıp edük *çorap*
y.e. 232-4, 236-4
yip ḳatı *tin, ip katı*
y.k. 37-6
yıplük *iplik, (ince)ip*
y. -ge 157-3
yiril- *yirilmek, yırtılmak*
y. -di 159-3
yıti- *bilemek, keskinleştirmek*
y. -di 23-2, 35-8, 65-8
yıtig I) *keskin*
y. ḳıl- 92-1
yıtig II) *iyice, çok, tam*
y. 26-1, 34-5, 82-8, 158-5, 177-7, 225-6, 236-3
yitir- *yitirmek*
y. -ü yörü- 105-5
yitük *yitik, kayıp*
y. -in aytu ber- 11-7
yiv *yiv, dikiş*
y. 158-3 (söküldi y.)
yoba *silah, techizat*
y. ḳey- 168-3
y. -sı 91-7
yobıla- *alay etmek,*
y. -dı 165-4, 181-3, 208-1, 210-5
yoġnal- *yoğunlaşmak*
y. -dı 211-7
yoḳ *yok*
y. 85-2, 86-7, 125-8, 189-3
yoḳal- *yok olmak*
y. -dı 62-2
y. -ġu 31-3
yokald- *yok etmek*
y. -dı 98-1
yoḳalġu yer *tehlikeli yer*
y. y. 31-3
yoḳalmaḳ *helâk*
y. 72-3, 73-3
y. -ġa 31-3, 32-5, 42-7
y. -dın 12-2, 55-4, 209-6
yoḳalt- *yok etmek*
y. -tı 98-1
yoḳaru *yukarı*
y. bạr- 10-3
yoḳat- *yok etmek, helâk etmek*
y. -dı/-tı 15-6, 16-8, 22-4, 27-3, 43-1, 43-2t, 47-2t, 52-4t, 55-8, 61-4t, 71-8t, 72-3, 72-8, 73-2, 91-2, 148-8, 213-5t, 228-3t, 230-6t
yoḳlıḳ *yokluk*
y. -ındın 86-7
yoḳuş *yokuş*
y. tạpa yörü- 10-2
yoḳsuz *yoksul, fakir*
y. bol- 17-3, 31-8, 48-6
y. ḳıl-48-6, 7
yol *yol*
y. 7-7, 20-7, 84-1, 86-5, 150-1, 154-8, 169-4, 171-6, 209-1
y. -nı 2-1., 49-3
y. -ġa 111-7, 111-8, 137-4, 175-8, 177-7
y. -da 48-4, 111-7
y. -dın 2-1, 39-1, 53-2, 131-1, 224-6
y. -ınıng başında 9-4
y. -ın tut- 9-4
y. -ını 106-3.
y. -ınġa 17-1.
y. -suz yörü- 137-4, 175-8, 177-7
yol- *yolmak, koparmak*
y. -dı 152-8, 172-8
yolçıla- *istidlal etmek, yol bulmak*
y. -dı 216-7

yolġaş- *rastlamaḳ*
y. -u 139-1 (ilindi yopa y.)
yop (-?) *şüphe(lenmek?)*
y. -a 139-1 (y. yolġaşu)
yora *fal*
y. 178-6
y. ėt- 180-2
y. tutun- 178-5, 189-3
(kutsuz y. 180-2, 189-3, 189-4)
yorġa *yorga*
y. 226-3
y. bol- 226-2
yoyul- *yok olmak, yoyulmaḳ*
y. -dı 156-6, 161-5, 238-4
yoyuŋ *helâk, felaket*
y. -ġa kęmiş- 95-5
yozaḳla- *kilitlemek*
y. -dı 29-6
yön I) *taraf, cihet, yön, yan*
y. -e 135-6
yön II) *uygun(luk)*
y. iste- 191-5
y. kör- 149-3
yönçe *uygun biçimde*
y. ḳoyı bėr- 96-1
yönder- *yöneltmek*
y. -di 20-6, 215-4
yöndür- *yöneltmek*
y. -di 78-6
yöne *techizat*
y. -sin 76-7
yönen- *yönelmek*
y. -di 186-2
yönendür- *yöneltmek*
y. -di 96-6
yönlü *uygun*
y. ḳaytar- 45-6
y. kör- 97-5
yönsüz *uygunsuz*
y. iş ḳıl- 137-4
yöre *çevre, yöre*
y. -si 3-5 (kişilerniŋ y.)
yörgen- *örtünmek, bürünmek*
y. -di 140-2
yörgeş- *örgeşmek*
y. -di 145-1, 194-3
y. -miş 145-1
yöri- *yürümek, gitmek*
y. -di 124-3, 156-7, 161-3, 171-6., 214-5
y. -diler 202-7
y. -gen 182-8
y. -genler 111-7
yörimek *yürüme, yürüyüş*
y. 21-6, 23-7, 108-7, 168-1, 227-1
yörü- *yürümek*
y. -di 7-4, 10-2, 10-3, 12-7, 25-8, 56-7, 66-5, 76-5., 85-4, 91-7, 97-2, 98-2, 100-4, 105-4, 105-5, 115-2, 129-5, 137-4., 141-6, 144-5, 145-7, 145-8., 146ek-1, 148-8, 149-7, 151-7, 161-2, 168-1, 171-6, 173-7, 175-8., 183-6, 191-8., 192-2, 194-8, 234-7
y. -diler 67-2, 202-8
y. -gen 32-5
y. -genniŋ bėgi 48-4
yörük *geçerli, merî*
y. ḳıl- 48-5
yörümek *yürüme, yürüyüş*
y. 7-4, 64-3, 82-3, 124-2, 148-8
y. -de 155-2
y. -i *(iy.)* 192-2
yörüş- *yürüyüşmek*
y. -ti 124-2, 125-2, 125-7
y. -tiler 204-4, 205-7, 205-8
yörüt- *yürütmek, hareket ettirmek*
y. -ti 37-4d, 56-6, 57-6, 58-2, 102-6, 105-4
yövüt *yardım*
y. 36-3
y. ėt- 51-5, 209-1
y. ḳol- 209-4

yövütke- *yardım etmek*
y. -di 11-6, 12-4, 36-2, 36-4, 123-7
y. -gen 51-7
yövütkemek *yardım*
y. tile- 211-2
yövütkeş- *yardımlaşmak*
y. -diler 195-8
yözül- *çözülmek, dağılıp çürümek*
y. -di et 168-7
yu- *yıkamak, yumak*
y. -dı 222-6
yufḳala- *gevşe(l)tmek*
y. -dı 230-5
yufḳalt- *inceltmek, yufkaltmak*
y. -dı 93-8
yul *pınar*
y. -lar 171-3
yul- (yol- ?) I) *çevirmek, evirmek*
y. -dı 92-5 (ḳaç ḳaç y.)
yul- II) *fidye vererek esirlikten kurtarmak*
y. -dı 125-4
yulduz *yıldız*
y. 156-5
yulın- *fidye ile alınıp kurtarılmak*
y. -dı 135-6
yuluġ *fidye, kurban, feda*
y. bėr- 104-8
y. bol- 104-8
yulun- *fidye ile alınıp kurtarılmak*
y. -dı 149-8
yuluş- *fidye ile karşılıklı kurtarılmak*
y. -dı 125-4
y. -tılar 205-5.
yum- *yummak*
y. -dı 8-2, 17-8, 57-8., 79-1
y. -madım 79-2 (köz y.)
yumışlıḳ *iş için*
y. tut- 142-8
yumruḳlaş- *yumruklaşmak*
y. -tı 119-4
y. -tılar 200-7
yumşaḳ *yumşak*
y. 94-6, 217-7
y. bol- 164-3, 222-4, 222-7
y. ḳıl- 71-6, 94-6
y. sa- 222-4
y. -ın yė- 183-2
yumşaḳlayu *nezaketle*
y. dirliş- 119-6
yumşaḳlıḳ *yumşaklık*
y. ḳıl- 34-1
y. ḳılış- 119-6
yumşat- *yumşatmak*
y. -tı 54-5, 103-8
yumul- *yumulmak*
y. -dı 134-7 (y. közi)
yumurlan- *yığılmak*
y. -dı 169-6
yumurta *yumurta*
y. -lar 84-5
yumurtala- *yumurtlamak*
y. -r 232-3 (y. ḥalda)
yụmurtġa *yumurta*
y. 84-6
yun- *yıkanmak*
y. -dı 140-4, 184-4
y. -ġu bol- 3-7
yundur- *yıkandırmak*
y. -dı 94-5
yunuġ *abdest*
y. 6-8 (y. bozar iş ḳıl-)
y. -da 93-7
yurt *yurt, ev, yer*
y. 47-7
y. tutun- 218-8
y. -nı 99-4, 152-7
y. -ın 60-3
y. -ından 60-2
yurtlan- *yerleşmek*
y. -dı 189-2
yut- *yutmak*
y. -dı 135-2, 135-5, 173-8
yutdur- *yutturmak, yere batırmak*
y. -dı 63-7
yụvạla- *yuvarlamak*
y. -dı 226-1, 231-1, 231-7

yụvalan- *yuvarlanmak*
y. -dı 234-6
yuv̇ḳa *yufka, ince*
y. ḳıl- 23-2
yuvlun- *akmak*
y. -dı 163-1, 170-4
y. -u aḳ- 159-3
yuzaḳla- *kilitlemek*
y. -dı 29-6 (*bkz.* yozaḳla-)
yuzantur- *devletli kılmak*
y. -dı 50-4
yügür- *koşmak*
y. -di 12-8, 25-8
yügürmek *koşma, koşu*
y. -i *(iy.)* 13-1 (at y.)
yügürt- *koşturmak*
y. -ti 42-6, 43-2, 210-3
yük *yük*
y. 18-4., 18-5, 27-6:
y. -ni 217-2
y. -ini 87-6
y. -in tạrt- 179-5
yükey *yüksek, yüce*
y. bol- 192-4
y. ėrür idi 206-5
yükeyleş- *yücelmek*
y. -ti 126-2
yükeylik *yücelik*
y. -ge tẹgin- 175-5
yükle- *yüklemek*
y. -di 41-4, 82-6, 86-1, 87-6, 193-3
yüklen- *yüklenmek*
y. -di 41-5
y. -miş yıġaç 41-5
yüklü *hamile, gebe*
y. erken emdür- 54-1
y. ḳıl- 8-3
yüklüg *hamile, gebe*
y. erken 54-1, 54-2., 54-3
y. ḳıl- 28-2
yükse- *yükselmek*
y. -di 135-8
y. -mişdin soŋ 160-4
yüksek *yüksek*
y. 23-6, 233-7
y. bol- 152-5, 238-1
y. ḳıl- 102-3
yükset- *yükseltmek*
y. -ti 71-6
yüksin- *yüksünmek*
y. -ü ėt- 175-8
yülü- *tıraş etmek*
y. -di 215-5
y. -diler 83-2
y. -miş baş 100-3
yülün- *tıraş edilmek*
y. -miş baş 100-3
yülüş- *biribirini tıraş etmek*
y. -tiler 83-2
yüŋlet- *korkutmak*
y. -di 216-1, 216-4
yüŋül *hafif, yeyni*
y. bul- 216-3
y. ḳıl- 4-7, 93-1
y. tut- 101-4, 204-2
y. uslu 90-5
y. usluḳ ḳılış- 119-8
y. usluluḳ ḳıl- 181-5
yüngüllen- *sevinmek*
y. -di 147-6
y. -gen 147-6
y. -mek 87-8
yüngüllük *sevinç, neşe*
y. 4-7
y. ėt- 166-3
yüreklig *yürekli, cesur*
y. bol- 127-4
yüreklülük *yüreklilik*
y. ḳıl- 174-2
yüreksiz *yüreksiz, korkak*
y. ḳıl- 33-4
yüz *yüz*
y. 1-4, 13-7, 25-1, 108-3, 119-8, 122-2, 179-6, 180-8, 210-1.

y. çevür- 163-4
y. evür- 4-6, 13-4, 17-8, 191-1
y. -e yüz sözleş- 108-3, 119-8
y. -e yüz otur- 122-2
y. -i *(iy.)* 1-4, 28-3, 171-8., 176-8, 183-8, 217-5., 238-3
y. -i suvı 171-8., *'itibar'*
y. -in yaş- 180-8
y. -ini 28-2, 29-5., 69-7, 77-2, 101-5, 107-5
y. -inge 75-2
y. -ün kemiş- *(instr.)* 86-1, 227-8
y. -ün tüş- 35-4, 155-4, 159-7
y. -lü 68-5
y. -lüg 179-6.
yüzlü *yüzlü*
y. 68-5 (şışuk y. er)
yüzlüg *yüzlü*
y. 179-6 (açığ y. bol-)
179-6 (bötüm y. bol-)
yüzlük *örtü*
y. örtün- 234-7
y. ur- 227-1
yüzlülük *yüzlülük*
y. kıl- 117-2 (iki y. kıl-)
yüzük *yüzük*
y. urun- 179-7
yüzül- *yüzülmek, soyulmak*
y. -di 155-6 (y. teri)

Z, Ẓ, Ż, Ẕ

ẓafer A *zafer*
ẓ. 74-4
ẓaᶜfərān A *safran*
z. birle 168-7
z. -nı sürtün- 168-7
zāhidlik *sofuluk*
z. kıl- 169-4
ẓāhir A *açık belli*
ẓ. kıl- 38-3, 71-7
ẓaḥmet A *sıkıntı, zahmet*
z. kıl- 141-7
z. kılış- 119-1
żaᶜif A *güçsüz, zayıf*
ż. bol- 199-6
ż. kör- 212-7
ẓālim A *zâlim*
ẓ. 191-3
zaman A *zaman*
z. 61-1, 85-6, 87-3, 178-8, 211-2, 214-1
z. -nı 94-7
z. -ın *(ak.)* 3-1, 70-1
zamāne A *zaman, çağ*
z. 48-6 (uzak z.)
zekāt A *zekât*
z. al- 83-7
z. alğuçı 83-7
z. ber- 106-1, 192-6
Zeyd A *Zeyd (kişi adı)*
Z. 232-7
ẓıhār A *bir erkeğin karısını, kendisinin evlenmesi caiz olmayan bir yakınının mahrem uzvuna benzetmesi*
ẓ. kıl- 112-4, 171-1, 196-5
zındīk A *zındık, öbür dünyaya inanmayan*
z. bol- 235-1
ẓikir A *anma*
ẓ. -i *(iy.)* 52-5 (ẓikri)
zinā A *zina*
z. kılış- 109-5
zīne A *süs*
z. 227-3
ẓirāᶜa A *zırh*
ẓ. key- 174-1
zīrek F *akıllı, anlayışlı*
z. bol- 189-6, 210-1
zīreklik *akıllılık, anlayışlılık*
z. kılış- 124-2

z. -i yoḳ er 86-7
ziyān F *zarar, ziyan*
z. ḳılur nėme 152-6
z. tėgür- 37-2, 91-2, 120-5
z. -nı 53-2
ziyāret A *ziyaret*
z. ḳıl- 132-6, 220-6
z. ḳılış- 197-6, 203-3
z. -ni 35-3
zöftlük *kabalık*
z. ėdiş- 201-1
z. ḳıl- 80-1, 82-5
ẓulụm A *zulüm, işkence*
ẓ. birle 209-3, 209-4
ẓ. ḳıl- 38-1, 191-3, 221-8
ẓ. ḳılış- 200-5
ẓ. -ın *(ak.)* 180-3 (ẓulmın)
ẓ. -ındın 180-3 (ẓulmındın)
ẓ. -un *(instr.)* 209-3 (ẓulmun)
zünnār A *papazların bellerine bağladıkları uçları sarkık örme kuşak*
z. bağlan- 170-7

BİBLİYOGRAFYA

ARAT, REŞİT RAHMETİ: *Eski Türk Şiiri.* Ankara 1965. 506 s.

———: *Kutadġu Bilig I. Metin,* İstanbul 1947. LIX + 654 s. *III. İndeks.* İstanbul 1979. 560 s.

ATALAY, BESİM (Çeviren): *Maḥmud el-Kaşġarî: Divânü Lüġati't-Türk Tercümesi. I, II, III, IV (İndeks).* Ankara 1939, 1940, 1941, 1943. XXXVI + 530, 366, 452, XL + 885 s.

———: *Et-Tuḥfetü'z-zekiyye fi'l-luġati't-türkiyye.* İstanbul 1945. XXXII + 292 s. + 91 Faksimile.

ATEŞ, AḤMED: *Anadolu kütüphanelerinden bazı mühim türkçe el yazmaları.* TDED 8 (İstanbul 1958) 90-93.

BAILLY, M.A.: *Dictionnaire Grec-Français.* Paris 1894. 1160 s.

BARTHOLD, W.: *Turkestan down to the Mongol Invasion.* London 1928. XXXII + 573 s.

———: *Atsız.* İA 2 (İstanbul 1961) 6.

———: *Eine Zamaḫşarî-Handschrift mit alttürkischen Glossen.* Islamica 2 (Leipzig 1926) 1-4.

Başkirsko-russkiy slovaŕ: Redaktörü: K.Z. Aḫmerov. Moskva 1958. 804 s.

BELYAEV, V.İ.: *Arapskie rukopisi Buḫarskoy kollektsii Aziatskogo Muzeya İnstituta Vostokovedeniya AN SSSR.* Leningrad 1932.

BENZING, JOHANNES: *Das chwaresmische Sprachmaterial einer Handschrift der "Muqaddimat al-adab" von Zamaxšarî. I. Text.* Wiesbaden 1968. XX + 403 s.

BÎRÛNÎ, EBU'R-REYḤÂN MUḤAMMED b. AḤMED eL-ḪÂRİZMÎ: *El-Âṣâru'l-bâḳiye ᶜani l-ḳurûni l-ḫâliye.* Semerkand H. 839. Ayasofya O. 2947. 156 y.

BLOCHET, E.: *Cataloque des manuscrits Turcs, Bibliotèque Nationale.* Paris 1932.

BODROGLIGETI, A.: *A Fourteenth Century Turkic Translation of Saᶜdi's Gulistân (Sayf-i Sarâyi's Gulistân bi't-turki).* Budapest, Akadémiai Kiado, 1969. 450 s.

BOROVKOV, A.K.: *"Badâ'iᶜ al-Luġat". Slovaŕ Ṭâliᶜ Îmânî Geratskogo.* Moskva 1961. 264 s. + 180 Faksimile.

———: *Tyurkskie glossı v buḫarskom spiske "Muḳaddimat al-Adab,* AOH 15 (Budapest 1962) 31-39.

———: *Leksika sredneaziatskogo tefsira XII-XIII vv.* Moskva 1963. 365 s.

———: *Mongol'skie glossı v buḫarskom spiske "Muḳaddimat al-Adab.* NAA 1964, No. 1 (Moskva 1964) 140-145.

———: *K istorii slovarya "Muḳaddimat al-Adab" Zamaḫşarî.* VYa. 1965, No 2 (Moskva 1965) 98-101.

———: *Nazvaniya rasteniy po buḫarskomu spisku "Muḳaddimat al-Adab (K izuçeniyu uzbekskoy botaniçeskoy terminologii)*. Tyurkskaya Leksikologiya i Leksikografiya (Moskva 1971. 312 s.) 96-111.

BOYCE, MARY: *A Word-List of Manichaean Middle Persian and Parthian with a Reverse Index by Ronald Zwanziger*. Acta Iranica 9a. Leiden 1977. 172 s.

BROCKELMANN, CARL: *Al-Zamaḫšarī. EI 4* (Leiden-Leipzig 1934) 1305-1307.

———: *Al-Zamaḫšarī*. GAL I (Leiden 1943) 344.

———: *Osttürkische Grammatik der islamischen Literatursprachen Mittelasiens*. Leiden 1954. 429 s.

CAFEROĞLU, AHMET: *Abū Ḥayyān: Kitāb al-İdrāk li-lisān al-Atrāk*, İstanbul 1931. 186 + 158 s.

———: *Türk Dili Tarihi II*. İstanbul 1964. 256 s. (116-139).

CLAUSON, GERARD: *The Turkish Y and Related Sounds*. Studia Altaica (Festschrift für N. Poppe. Wiesbaden 1957. 189 s.) 33-45.

———: *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford 1972. XLVIII + 989 s.

(Çağatay), SAADET, SCHAKIR: *Denominale Verbbildungen in den Türksprachen*. Roma 1933. 50 s.

Çuvaşsko-russkiy slovaŕ: Redaktörü: M. Ya. Sirotkin. Moskva 1961. 630 s.

Derleme Sözlüğü: Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XII (A-Z). Ankara 1963-1982. LV + 4842 s.

DOERFER, GERHARD: *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen I-IV*. Wiesbaden 1963, 1965, 1966, 1975. XLVIII + 557, VIII + 671, VI + 670, VI + 640 s.

Drevnetyurskskiy slovar'. Redaktörleri: V.M. Nadalyaev, D.M. Nasilov, E.R. Tenişev, A.M. Şçerbak. Leningrad 1969. XXXVIII + 676 s.

ECKMANN, JÁNOS: *Zur Charakteristik der islamischen mittelasiatisch-türkischen Literatursprache*. Studia Altaica (Festschrift für N. Poppe. Wiesbaden 1957. 189 s.) 51-59.

———: *Das Chwarezmtürkische*. PhTF I (Wiesbaden 1959) 113-137.

———: *Die kiptschakische Literatur I. Die Literatur von Chwarezm und der Goldenen Horde*. PhTF II)Wiesbaden 1964) 275-296.

———: *Middle Turkic Glosses of the Rylands Interlinear Koran Translation*. Budapest 1976. 359 s.

Ėgorov, V.G.: *Ėtimologiçeskiy slovar' çuvaşskogo yazıka*. Çeboksarı 1964. 355 s.

ERGİN, MUHARREM: *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1962. 384 s.

———: *Dede Korkut Kitabı. I. Giriş-Metin-Faksimile*. Ankara 1958. XVII + 70 + 251 + 97 + 154 s. *II. İndeks-Gramer*. Ankara 1963. XV + 483 s.

FAZILOV, Ė: *Starouzbekskiy yazık. I-II. Horezmiyskie pamyatniki XIV v.* Taşkent 1966, 1971. 649, 777 s.

FREYMAN, A.A.: *Horezmiyskiy yazık. Materialı i issledovaniya.* Moskva-Leningrad 1951. 119 s.

GABAIN, A. VON: *Alttürkische Grammatik.* Wiesbaden 1974. XXIV + 399 s.

Gagauzsko-russko-moldavskiy slovar'. Redaktörü: N.A. Baskakov. Moskva 1973. 664 s.

GERSHEVITCH, ILYA: *A Grammar of Manichean Sogdian.* Oxford 1961. 308 s.

GROTZFELD, H.: *Ẓamaḫšarīs Muqaddimat al-adab, ein arabisch-persisches Lexion?* Der Islam 44 (1968) 250-253.

———: *Abu'l-Qāsim Maḥmūd b. ʿUmar az-Ẓamaḫšarī: Pīšrau-i adab yā Muqaddimat al-adab.* Der Islam 44 (1968) 304-306.

GRÖNBECH, K.: *Der türkische Sprachbau I.* Kopenhagen 1936. 182 s.

———: *Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus.* Kopenhagen 1942. 314 s.

HACIEMİNOĞLU, N.: *Kutb'un Husrev ü Şîrîn'i ve dil hususiyetleri.* İstanbul 1968. XIV + 477 s.

HAENISCH, ERICH: *Wörterbuch zu Mangḫol un Niuca Topca'an (Yüan-ch'ao pi-shi) Geheime Geschichte der Mongolen.* Wiesbaden 1962. 191 s.

Ḫakassko-russkiy slovar'. Derleyenler: N.A. Baskakov, A.İ. İnkižekova-Grekul. Redaktörü: N.A. Baskakov. Moskva 1953. 487 s.

ḪALIDOV, B.Z.: *Ẓamaḫşarī (o žizni i tvorçestve).* Semitskie Yazıki (Moskva 1965) 542-556.

HAUER, E.: *Handwörterbuch der Manchusprache.* Wiesbaden 1955.

HAZAI, GEORG. ZIEME, PETER: *Fragmente der uigurischen Version des "Jin' gangjing mit den Gathas des Meister Fu" nebst einem Anhang von T. Inokuchi.* Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orients 3, Berliner Turfantexte 1. Berlin 1971. 86 s. + 40 Tafeln.

HENNING, W.B.: *Über die Sprache der Chvarezmier.* ZDMG 90 (1936) *30-*34.

———: *The Khwarezmian Language.* Z.V. Togan'a Armağan (İstanbul 1950-1955) 421-236.

———: *Mitteliranisch.* HdO IV. Iranistik, 1. Linguistik (Leiden 1958) 109-120.

———, MAC KENZIE, D.N.: , *A Fragment of A Khwarezmian Dictionary.* London 1971. 55 s.

İSḤAḲ ḪOCASI AḤMED EFENDİ: *Aḳsa'l-ereb fi tercemeti Muḳaddimetü'l-edeb I-II.* İstanbul 1313 (1895). 304-205, 739 s.

İzıskanniy dar tyurkskomu yazıku (Grammatiçeskiy traktat XIV v. na arabskom yazıke). Vvedenie, leksiko-grammatiçeskiy oçerk, perevod, glossariy, grammatiçeskiy ukazetel' Ė.İ. Fazılova i M.T. Ziyaevoy. Redaktörü: A.N. Kononov. Taşkent 1978. 452 s.

JÄSCHKE, H.A.: *A Tebetan-English Dictionary.* London 1949.

KAFESOĞLU, İBRAHİM: *Ḫārezmşahlar Devleti Tarihi.* Ankara 1956. 317 s.

KAHHALE, ʿUMAR RIḌĀ: *Muʿcemü'l-mü'ellifîn. 12.* Dımışḳ 1960 (186-187).

KARA, GEORG. ZIEME, PETER: *Fragmente tantrischer Werke in uigurischer Übersetzung.* Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orient. Berliner Turfantexte VII. Berlin 1976. 112 s. + 49 Taf.

———: *Die uigurischen Übersetzungen des Guruyogas "Tiefer Weg" von Sa-skya Paṇḍita und der Mañjuśrīnāmasaṃgīti.* Schriften zur Geschichte und Kultur des Alten Orients. Berliner Turfantexte VIII. Berlin 1977. 148 s. + 50 Tafeln.

Karaimsko-russko-polskiy slovar'. Redaktörleri: N.A. Baskakov, A. Zajanckowski, Ş.M. Şapşal. Moskva 1974. 688 s.

Karakalpaksko-russkiy slovar'. Redaktörü: N.A. Baskakov. Moskva 1958. 892 s.

KARAMANLIOĞLU, ALİ F.: *Seyf-i Sarāyī, Gülistan Tercümesi (Kitābu Gülistān bi't-türkī).* İstanbul 1978. xxı + 404 s.

KORKMAZ, ZEYNEP: *Türk dilinde -ça eki ve bu ekle yapılan isim teşkilleri üzerine bir deneme.* TDAYB (Ankara 1958) 41-69.

———: *Zur Ableitung der türkischen Postposition uçun~üçün~için.* UAJb 33 (Wiesbaden 1961) 98-100.

KORMUŞİN, İ.V.: *Leksiko-semantiçeskoe razvitie kornya *qa altayskiḫ yazıkaḫ.* Tyurkskaya Leksikologiya i Leksikografiya (Moskva 1971. 312 s.) 9-29.

KOWALEWSKI, J.E.: *Dictionnarie mongol-russe-français. I-III.* Kazan. 1844, 1846, 1849.

KÖPRÜLÜ, FUAD: *Ḥârizmşahlar.* İA 4 (İstanbul 1949) 265-296.

KRAEMER, JÖRG: *Studien zur altarabischen Lexikographie.* Oriens 6 (Leiden 1953) 201-238.

Kumıksko-russkiy slovar'. Redaktörü: Z.Z. Bammatov. Moskva 1969. 408 s.

KÚNOS, I.: *Şeyx Süleyman Efendi's Çagataj-Osmanisches Wörterbuch.* Budapest 1902.

KURIŞŽANOV, A.K.: *Issledovanie po leksike starokıpçakskogo pis'mennogo pamyatnika XIII v. "Tyurksko-arabskogo slovarya".* Alma-Ata 1970. 234 s.

LESSING, F.D.: *Mongolian-English Dictionary.* Berkeley-Los Angeles 1960. 1217 s.

LIGETI, L.: *Un vocabulaire mongol d'Istanboul.* AOH 14 (Budapest 1962) 1-99.

MACKENZIE, D.N.: *A Concise Pahlavi Dictionary.* London 1971. 236 s.

MAḤMUDOV, H. MUSABAEV G.: *Kazaḫsko-russkiy slovar'.* Alma-Ata 1954. 574 s.

MENGES, KARL H.: *Report on an Excursion to Leningrad and Taškent for Research in Čaġataj Manuscripts.* CAJ 8 (Wiesbaden 1963). 230-252.

———: *Zum Türkistanischen Tafsīr des 12./13. Jh.s.* UAJb 36 (Wiesbaden 1965) 348-359.

———: *Report on the Second Excursion to Taškent for Research in Čaġataj Manuscripts.* CAJ 11 (Wiesbaden 1966) 87-133.

MUHAMMEDOVA, ZÜLEYHA B.: *XII-XIV. Asırlarda Arapça yazılan filologik eserlerdeki yıldız atları.* I. Türk Dili Bilimsel Kurultayına sunulan Bildiriler 1972 (Ankara 1975) 561-565.

MUḤAMMED KĀẒIM İMĀM (Yayımlayan): *Pīşrav-i adab yā Muḳaddimat al-Adab (The oldest Arabic-Persian philological Dictionary). Part 1: Nouns. Part 2: Verbs.* Teheran 1342, 1343 (1963, 1965). 56 + 928 + 2, 16 + 840 + 4 s. (Univ. Teheran Publ. 848, 962). 3: *Index.*

MYLIUS, KLAUS: *Wörterbuch Sanskrit-Deutsch.* Leipzig 1975. 583 s.

NABIEV, M.M.: *Botanika Atlas-Luğati.* Taşkent 1969. 255 s.

Nehcü'l-Ferādīs I. Tıpkıbasım (Önsözü yazan: J. Eckmann). Ankara 1956. XIV + 444 s.

Nogaysko-russkiy slovar'. Redaktörü: N.A. Baskakov. Moskva 1963. 562 s.

NYBERG, H.S.: *A Manual of Pahlavi II.* Wiesbaden 1974. 299 s.

PEKARSKIY, E.K.: *Slovar' yakutskogo yazıka I-III.* Petrograd 1917-1930.

Philologiae Turcicae Fundamenta I-II. Wiesbaden 1959, 1965.

POPPE, NIKOLAUS: *Mongol'skiy slovar' Muḳaddimat al-Adab I-III.* Moskva-Leningrad 1930-1939. 452, *(III: Ukazateli)* 566 s.

———: *Eine viersprachige Zamaxšari-Handschrift.* ZDMG 101 (NF 26. Wiesbaden 1951) 301-332.

———: *Vergleichende Grammatik der altaischen Sprachen. Teil 1: Vergleichende Lautlehre.* Wiesbaden 1960. XII + 188 s.

RABĠŪZĪ, BURHĀNEDDİN OĠLI ḲADĪ NĀṢIRADDĪN: *Ḳıṣaṣu'l-enbiyā.* Tıpkıbasımı yayımlayan: K. Grönbech: *Rabghuzi Narrationes de Prophetis. Cod. Mus. Brit. Add. 7851.* Kopenhagen 1948. 14 + 252 s.

RADLOFF, WILHELM: *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte I-IV.* St.-Petersburg 1893-1911.

RAMSTEDT, G.J.: *Zur Verbstammbildungslehre der mongolisch-türkischen Sprachen.* Helsingfors 1912. 86 s.

———: *Kalmückisches Wörterbuch.* Helsinki 1976. 560 s.

RÄSÄNEN, MARTTI: *Materialien zur Lautgeschichte der türkischen Sprachen.* Helsinki 1949. 249 s.

———: *Materialien zur Morphologie der türkischen Sprachen.* Helsinki 1957. 256 s.

———: *Versuch eines etymologischen Wörterbuches der Türksprachen.* Helsinki 1969. XV + 533; *II: Wortregister* zusammengestellt von I. Kecskemeti. Helsinki 1971. 136 s.

RÖHRBORN, KLAUS: *Eine uigurische Totenmesse.* BTT II. Berlin 1971. 64 s. + 64 Tafeln.

———: *Uigurisches Wörterbuch. Lieferung 1: a- aġrıġ.* Wiesbaden 1977. 72 s.

Russko-başkirskiy slovar'. Redaktörü: K.Z. Aḫmerov vb. Moskva 1964. 985 s.

Russko-karaçaevo-balkarskiy slovar'. Redaktörleri: Ḫ.İ. Suyunçev, İ.Ḫ. Urusbiev. Moskva 1965. 744 s.

Russko-kazaḫskiy slovar'. Redaktörü: N.T. Sauranbaev. Moskva 1954. 935 s.

Russko-turkmenskiy slovar'. Redaktörleri: N.A. Baskakov, M. Ya. Ḫamzaev. Moskva 1956. 880 s.

SCHERNER, BERND: *Arabische und neupersische Lehnwörter im Tschuwaschischen. Versuch einer Chronologie ihrer Lautveränderungen.* Wiesbaden 1977. xxx + 231 s.

SEMENOV, A.A.: *Sobranie vostoçnıḫ rukopisey AN Uzb. SSR.* Taşkent 1952 (I, s. 190'da No. 2699 Muḳ.).

SEVORTYAN, Ė.V.: *Ėtimologiçeskiy slovar' tyurkskiḫ yazıkov I. (Obşçetyurkskie i meždyurkskie osnovı na glasnıe).* Moskva 1974. 767 s.

Sovetskaya etnografiya 1946, No. 2. Moskva 1946.

SPIES, OTTO: *Türkisches Sprachgut im Hindustānī.* Studia Indologica (Festschrift für W. Kirfel. Bonn 1955) 321-343.

Söz Derleme Dergisi: Türkiye'de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi. Cild 5: Indeks (Yazı dilinden halk ağzına) A-Z. Ankara 1957. 427 s.

SÇERBAK, A.M.: *Grammatiçeskiy oçerk yazıka tyurkskiḫ tekstov X-XIII vv. iz Vostoçnogo Turkestana.* Moskva-Leningrad 1961. 204 s.

ŞIRVĀNĪ, Y.Z.: *Ḫorezmiyskiy glossariy* مقدمة الادب *az-Zamaḫşarī al-Ḫārezmī (soobşçenie) (Ez-Zémehşerinin "Mügeddimet el-edeb'inin glossarisi).* Uçenie Zapiski Azerbaycanskogo Gasudarstvennogo Universiteta, Seriya Yazıka i Literaturı 1966, 1 (Baku 1966) 13-18.

Tarama Sözlüğü: XIII. Yüzyıldan beri Türkiye Türkçesiyle yazılmış kitaplardan toplanan tanıklarıyla Tarama Sözlüğü. I-VI. Ankara 1963-1972. 4814 s.

Tatarsko-russkiy slovar'. Moskva 1966. 863 s.

TEKİN, ŞİNASİ: *Uygurca Metinler II. Maytrısimit. Burkancıların mehdisi Maitreye ile buluşma.* Ankara 1976. xvı + 598 s.

TEKİN, TALAT: *A Grammar of Orkhon Turkic.* The Hague 1968. 419 s.

———: *Ana Türkçede aslî uzun ünlüler.* Ankara 1975. 278 s.

TEMİR, AHMET: *Die Konjunktionen und Satzeinleitungen im Alt-Türkischen I-II.* Oriens 9 (Leiden 1956) 41-85, 233-280.

TEZCAN, SEMİH: *Das uigurische Insadi-Sūtra.* Berliner Turfantexte III. Berlin 1974. 107 s. + 69 Tafeln.

THOMAS, WERNER. KRAUSE, W.: *Tocharisches Elementarbuch. II. Texte und Glossar.* Heidelberg 1964. 263 s.

THOMSEN, K.: *The Closed "E" in Turkish.* AODNS 22 (1957) 150-153.

(TOGAN), A. ZEKİ VELİDİ: *Ḫārizm'de yazılan eski Türkçe eserler.* TM II (İstanbul 1928) 313-345 s.

———: *Über die Sprache und Kultur der Alten Chwarezmier.* ZDMG 90 (1936) *27-*30.

———: *Ibn Faḍlān's Reisebericht.* Leipzig 1939. (337-345) s.

———: *Ḫārizm.* İA 4 (İstanbul 1949) 240-257.

———: *Documents on Khorezmian Culture. Part 1. Muqaddimat al-Adab, with the Translation in Khorezmian (Horezm Kültür Vesikaları. Kısım 1. Horezmce tercümeli Muqaddimat al-Adab).* İstanbul 1951. 44 s. + 532 s. Faksimile.

———: *Zimaḫşerī'nin Doğu Türkçesi ile "Muḳaddimetü'l-Edeb"i.* TM 14 (İstanbul 1964) 81-92.

———: *Umumi Türk Tarihine Giriş.* İstanbul 1970. xvi + 537 s.

TRYJARSKI, EDWARD: *Dictionnaire Arméno-Kiptchak I. Faş. 1-4.* Warszawa 1968-1972. 914 s.

Turkmensko-russkiy slovar'. Redaktörleri: N.A. Baskakov, B.A. Karriev, M. Ya. Ḫamzaev. Moskva 1968. 832 s.

Tuvinsko-russkiy slovar'. Redaktörü: E.R. Tenişev. Moskva 1968. 646 s.

Uigursko-russkiy slovar'. Derleyen: E.N. Nadžip, Redaktörü: T.R. Raḫimov. Moskva 1968. 828 s.

Uzbeksko-russkiy slovar'. Redaktörü: A.K. Borovkov. Moskva 1959. 839 s.

WETZSTEIN, J.G.: *Samachscharii Lexicon Arabicum Persicum ex codicibus manuscriptis Lipsiensibus, Oxoniensibus, Vindobonensi et Berolonensi edidit atque Indicem Arabicum adiecit...* Lipsiae 1844-1850. 288, 269 s.

Yakutsko-russkiy slovar'. Redaktörü: P.A. Sleptsov. Moskva 1972. 605 s.

YUDAḪIN, K.K.: *Kirgizsko-russkiy slovar'.* Moskva 1965. 973 s.

YÜCE, NURİ: *Eine neu entdeckte Handschrift der "Muqaddimat al-Adab" von az-Zamaḫšarī mit chworesmtürkischer Übersetzung.* ZDMG Suppl. III, 2 (XIX. Deutscher Orientalistentag 28. Sept. — 4. Okt. 1975 Wiesbaden 1977) 1253-1259.

ZAJACKOWSKI, ANANIASZ: *Nad rękopisami Propedutyki literatury (Muḳaddimat al-adab) Zamachszari'ego (XII w.) w zbiorach irańskich i tureckich.* Spr. z Prac Nauk. Wydz. I PAN 1965, z. 3 (Warszawa 1965) 8-13.

———: *Glava o životnḫ v arabskom trude Zamaḫšarī (s persidskimi i tyurkskimi glossami) po stambul'skomu spisku 655 g.h.(* = 1257). RO 30,2 (Warszawa 1967) 27-82.

ZEBEK, S., SCHUBERT, J.: *Mongolisch-Deutsches Wörterbuch.* Leipzig 1961. 276 s.

ZENKER, JULIUS THEODOR: *Türkisch-arabisch-persisches Handwörterbuch I-II.* Hildesheim 1967. 980 s.

ZIEME, PETER: *Manichäisch-türkische Texte.* BTT V. Berlin 1975. 90 s. + 56 Tafeln.

RO : Rocznik Orientalistyczny, Warszawa.
R Wb : Radloff: Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte.
SBAW : Sitzungsberichte der Berliner Akademie der Wissenschaften.
SHAW : Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften.
Spr.z Prac Nauk. Wydyz I PAN: Sprawozdania z Prac Naukowych Wydzialu i Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.
StO : Studia Orientalia, Helsinki.
TDAYB : Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara.
TDED : Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, İstanbul.
TM : Türkiyat Mecmuası, İstanbul.
TMEN : Doerfer: Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen.
TS : Tarama Sözlüğü.
TT : Bang-Gabain: Türkische Turfan-Texte.
UAJb : Ural-Altaische Jahrbücher, Wiesbaden.
UJb : Ungarische Jahrbücher, Berlin-Leipzig (1950-den sonra UAJb).
VWT : Räsänen: Versuch eines Wörterbuches der Türksprachen.
VYa. : Voprosı Yazıkoznaniya, Moskva.
ZDMG : Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

b) *Dil, lehçe ve ağız kısaltmaları*

A. : Arapça
Alt. : Altayca
Azb. : Azerî
Blk. : Balkarca
Bşk. : Başkurtça
Çağ. : Çağatayca
Ç. : Çince
Çuv. : Çuvaşça
E. : Eski (dil)
ETü. : Eski Türkçe
F. : Farsça
Gag. : Gagauzca
Ḫ. : Ḫvārizmce
Ḫak. : Ḫakasça
Ḫal : Ḫalaççа
ḪTü. : Ḫvārizm Türkçesi

IrakTü. : Irak Türkçesi
İran. : İran dili
Kalm. : Kalmükçe
Kar. : Karaimce
Karah. : Karahanlı (Uygur)ca
KazTa : Kazan Tatarcası
Kkp. : Karakalpakça
Kmk. : Kumukça
Kom. : Komanca
Kpç. : Kıpçakça
Krç. : Karaçayca
Krg. : Kırgızca
Krm. : Kırım Türkçesi
Kzk. : Kazakça
Mo. : Moğolca
Noğ. : Nogayça
Oğz. : Oğuz lehçesi
Osm. : Osmanlıca
Özb. : Özbekçe
R. : Rusça
Skr. : Sanskritçe
Soğd. : Soğudca
Sür. : Süryânî
Tib. : Tibetçe
Toh. : Toharca
Tuv. : Tuvince
TTü. : Türkiye Türkçesi
Tü. : Türkçe
Türkm. : Türkmence
Uyg. : Uygurca
Yak. : Yakutça
Yu. : Yunanca

IrakTü. : Irak Türkçesi
İran. : İran dili
Kalm. : Kalmükçe
Kar. : Karaimce
Karah. : Karahanlı (Uygur)ca
KazTa : Kazan Tatarcası
Kkp. : Karakalpakça
Kmk. : Kumukça
Kom. : Komanca
Kpç. : Kıpçakça
Krç. : Karaçayca
Krg. : Kırgızca
Krm. : Kırım Türkçesi
Kzk. : Kazakça
Mo. : Moğolca
Noğ. : Nogayça
Oğz. : Oğuz lehçesi
Osm. : Osmanlıca
Özb. : Özbekçe
R. : Rusça
Skr. : Sanskritçe
Soğd. : Soğudca
Sür. : Süryânî
Tib. : Tibetçe
Toh. : Toharca
Tuv. : Tuvince
TTü. : Türkiye Türkçesi
Tü. : Türkçe
Türkm. : Türkmence
Uyg. : Uygurca
Yak. : Yakutça
Yu. : Yunanca

Yardımcı İşâretler

: Ünlü üzerindeki çizgi, o ünlünün uzun olduğunu gösterir (Arapça ve Farsça kelimelerde).

: Altında çizgi bulunan ünlü Arap harfli metinde hareke ile gösterilmiştir.

: Altında bir nokta bulunan ünlü Arap harfli metinde yazılmamıştır.

: Ünsüz üzerindeki iki nokta, o ünsüzün Arap harfli metinde yazılmadığını, fakat şeddeli (çift) okuma yolu ile türediğini gösterir (كيتّى *kitti*, اسّو *issü*).

: چ، پ = ç, p ünsüzlerinin Arap harfli metinde üç nokta ile yazıldığını gösterir.

: Üzerinde bulunduğu ünsüzün, Arap harfli metinde bir nokta ile yazıldığını gösterir (ç, p).

.. : Metinde belirsiz sayıda harf eksikliğini gösterir.

( ) : Parantez içindekiler metinde yoktur.

— : Kelime içinde ayrı yazılışı gösterir.

— : Kelime sonunda fiil kök veya gövdesini gösterir.

\+ : Kelime sonunda isim kök veya gövdesini gösterir.

* : Var olduğu tahmin edilen şekli gösterir.

\> : Bu şekle veya bu dile girer.

< : Bu şekilden veya bu dilden gelir.

~ : Değişik iki şekli gösterir.